ޖަދުވަލް ނަންބަރު: 82/2019

ރައްޔިތުންގެ މަޖިލިސް

ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ޖަދުވަލް

19 ވަނަ ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ 62 ވަނަ ޖަލްސާ

٩ رَبِيْعُ الأوَّل ١٤٤١

6 ނޮވެންބަރު 2019

(ބުދަ ދުވަސް)

ޖަލްސާ ފެށުނު ގަޑި: 9:02

ޖަލްސާ ނިމުނު ގަޑި: 14:25

(ރިޔާސަތުގައި އިންނެވީ؛ މަޖިލީހުގެ ރައީސް، ރައީސް މުޙައްމަދު ނަޝީދު)

19 ވަނަ ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ފަސްދޮޅަސް ދެވަނަ ޖަލްސާ

6 ނޮވެންބަރު 2019 (ބުދަ ދުވަސް)

---

1. ޙަމްދު ސަލަވާތް

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

بسم الله الرّحمن الرّحيم، الحمد لله والصّلاة والسّلام على رسول الله وعلى آله وصحبه ومن والاه. މަޖިލިސް ފެށީ.

2. ޙާޟިރީ

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

މި ވަގުތު ޖަލްސާއަށް ޙާޟިރުވެވަޑައިގެން ތިއްބެވީ 38 އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންނާއި އިއްޒަތްތެރި ވަޒީރަކު. ސަފަރުގައި 2 އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން އެބަ ތިއްބެވި. ރަސްމީ ދަތުރުފުޅުގައި އެއްވެސް ބޭފުޅަކު ނެތް. މިއަދަކީ 6 ނޮވެންބަރު 2019 ވީ ބުދަ ދުވަސް. ވިހާ ނަކަތުން 6 ވަނަ ދުވަސް. 1441 ވަނަ އަހަރުގެ ރަބީޢުލްއައްވަލް މަހުން 9 ވަނަ ދުވަސް. މިއީ ނަވާރަވަނަ ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ 62 ވަނަ ޖަލްސާ.

3. އެޖެންޑާ އިއުލާންކުރުން

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

މިއަދުގެ އެޖެންޑާއަކީ އޖ/2019/62.

4. ޔައުމިއްޔާ ފާސްކުރުން

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ގަވާއިދު ދެންނެވިން، މިއަދު ގަވާއިދުގެދަށުން އެކުލަވައި މިނިސްޓަރު އަދި އެޑިއުކޭޝަން އެބަ އިންނެވި.
އެޑިއުކޭޝަން މިނިސްޓަރު ވަޒީފާގެން އެ އިންނެވި، ދާންދު ދާއިރާގެ އިޤްތިޞާދީ ފުށްޓަކުގެ ސަލާމަތުގެ ތަފްޞީލުތަކުގެ ދަމަނަވަރުކަމާއި. ގަވާއިދާ ފާސްކުރަން. އެޖެންޑާ ނަންބަރު 4.
4.1- ގަވާއިދާ ފާސްކުރުން. ގަވާއިދާ ނަންބަރު 2019/38 އިން 2019/47 އަށް އެއީ 10 ޖަލްސާގެ ގަވާއިދާ.
އެއީ 19 ވަނަ ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ 21 ވަނަ ޖަލްސާއިން ފެށިގެން 30 ވަނަ ޖަލްސާގެ ގަވާއިދާ. މި
ގަވާއިދާތަކަށް މަޖިލީހުގެ ވޯޓުގެ ޝަރީޢަތުގެ ސްކޮލަރުޝިޕްގެ އެއްވެސް ފުށްޓަކުގެ އިސްލާހެއް ހުށަހަޅާފައިނުވާތީ،
ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ގަވާއިދުގެ 218 ވަނަ މާއްދާގައިވާ ގޮތުގެ މަތިން މި ގަވާއިދާތަކަށް ރިޔާސަތުން ގަބޫލުކުރާ
ގަވާއިދާތަކެއް ކަމުގައި އިޢުލާންކުރައްވައި.

5. މަޖިލީހަށް ތައާރަފުކުރަންޖެހޭ ގާނޫނު

ރިޔާސަތުން ފާހަގަކޮށްފައިވުން:

މަޖިލީހަށް ތައާރަފުކުރަންޖެހޭ ގާނޫނު. ދަނޑިވަޅު ގާއިމުގެ އިޤްތިޞާދީ ފުށްޓަކުގެ ގާނޫނެއް އަޅައްލާ. އެ އިޤްތިޞާދީ ފުށްޓަކުގެ ގާނޫނުގެ ނަން ވަރަށް ދިގު. އެހެންވީމާ، ޤަވާއިދު އިޤްތިޞާދީ ފުށްޓަކުގެ ގާނޫނުގެ ބަދަލު ދަންނަވަން. ގާނޫނު މިޒަމާނު ހުރަހަކަށްވާއިރުގައި ކޮންމެވެސް ކަހަލަ ފަންނީ ހުނަރުވެރިކަމާއި ބޭނުންކުރައްވައިގެން ނަމަވެސް، ގާނޫނުގެ ނަން ކުޑަކޮށްފައިވާ ލިޔުންތަކުގައި އިދާރީ ކަންކަމަށް އިންތިޒާމަށް ފާސްކުރެވޭނެ. މަސްތޫރުވެރިކަމައި، މީހުންނާއި މުއާމަލާތް އުފެދޭ ޚަރަދުވެރިކަމައި، ޖަމިއްޔާތަކުން އުފެދޭ ޚަރަދުވެރިކަމައި، ބޭރު ދައުލަތްތަކާ ފަހަރު އެއްބަސްވުން، އެ އުފެދޭ ފަންނީމުގައި އަމަލީ ގޮތުން މަސައްކަތު ކަނޑައަޅާ ދަށުވަރުގެ އިދާރާއަށް ނިޔަތުން އުފެދޭ ތަކުލީފުތައް ސަރުކާރުގެ ސަލާމަތީ ކަންތައްތަކުގެ ޤާނޫނުތަކުގެ ދަރަޖައަށް، އަދި އިދާރާއަށް ދަށްވަރުގެ އިދާރާތަކުގެ ތަކުލީފުތަކުގެ ނަތީޖާއިން ހުރުމުގެ މުހިންމުކަން ފާހަގަކުރަމުންދާ މަޤްބޫލްކުރުމާއި ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހަށް ހުށަހަޅާ ގާނޫނު. މިހާރު
އަޅުގަނޑަށް މި ކިޔުނީ މިދަންނަވި ގާނޫނުގެ ފުރަތަމަ ކިޔުން؛ ކިޔުމަށްޓަކައި އަންނަނިވި ގަވާއިދު ކިޔަން މި
ޖަހަނީ ދަންނަވާ ބަސްތަކަށް. މަސްތޫރުވެރިކަމައި، މީހުންނާއި މުއާމަލާތް ޖަމިއްޔާތަކުން އުފެދޭ ޚަރަދުވެރިކަމައި، ބޭރު ދައުލަތްތަކާ ފަހަރު އެއްބަސްވުން އުފެދޭ
ޚަރަދުވެރިކަމައި، ޖަމިއްޔާތަކުން އުފެދޭ ޚަރަދުވެރިކަމައި، ބޭރު ދައުލަތްތަކާ ފަހަރު އުފެދޭ ޚަރަދުވެރިކަމަށް ފަހަރު އެއްބަސްވުން، އެ އުފެދޭ
ފަންނީމުގައި އަމަލީ ގޮތުން މަސައްކަތު ކަނޑައަޅާ ދަށުވަރުގެ އިދާރާތަކުގެ ތަކުލީފުތައް ނިޔަތުން އުފެދޭ ތަކުލީފުތައް ސަރުކާރުގެ ސަލާމަތީ
ކަންތައްތަކުގެ ޤާނޫނުތަކުގެ ދަރަޖައަށް، އަދި އިދާރާއަށް ދަށްވަރުގެ އިދާރާތަކުގެ ތަކުލީފުތަކުގެ ނަތީޖާއިން ހުރުމުގެ މުހިންމުކަން ފާހަގަކުރަމުންދާ
މަޤްބޫލްކުރުމާއި ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހަށް ހުށަހަޅާ ގާނޫނުގެ ފުރަތަމަ ކިޔުން. އަޅުގަނޑު މިދަންނަވާ މި ގާނޫނުގެ ނަން
ކިޔާނީ އެއީ ޚަރަދުވެރިކަމުގެ ގާނޫނު.

{5.2}- މަކުނުދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު؛ 5.2 ދެވަނަ ގަރާރު. މަކުނުދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުޙައްމަދު ނާޒިމް ހުށަހަޅުއްވާފައިވާ، މެރިޓައިމް އިންޓަސްޓޭޓިވްގެ ފަޔާމުން ފޯރުކޮށްދިނުމަށްޓަކައިވާ ކަންބޮޑުވުންތަކާ ގުޅޭގޮތުން ހުށަހަޅާ ގަރާރުގެ ފުރަތަމަ ކިޔުން. އެ ގަރާރަށް ކިޔަނީ، މެރިޓައިމް އިންޓަސްޓޭޓިވްގެ ފަޔާމުން ފޯރުކޮށްދިނުމަށްޓަކައިވާ ކަންބޮޑުވުންތަކާ ގުޅޭ ގޮތުން ހުށަހަޅާ ގަރާރު. މަކުނުދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ހުށަހަޅުއްވާފައިވާ ކަންބޮޑުވުންތަކާ ގުޅޭ ގޮތުން ހުށަހަޅާ ގަރާރު. އެ ގަރާރުގެ ފުރަތަމަ ކިޔުން އަޅުގަނޑު މި.

6. ރިޔާސަތުން އަންގާ އެންގުން

<u>ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:</u>

ރިޔާސަތުން އަންގާ އެންގުމުގެ ބައިގައި، އެނގިވަޑައިގަންނަވާށެ، މިހާރު އަޅުގަނޑުމެން ބަޖެޓު ކޮމިޓީގެ މުޤައްރިރު އަދި ނައިބު މުޤައްރިރު ވެސް ކަނޑައެޅިފަ. މުޤައްރިރަކާއި ނައިބު މުޤައްރިރަކު ވަރަށް ބޭނުން މަރުޙަބާ! ބަޖެޓުގެ މަސައްކަތް އަޅުގަނޑުމެން ހިންގަން ފަށަން މިސްރާބު ހިފާއިރުގައި، އާއްމު ކޮމިޓީން ވެސް ކޮންމެ މެންބަރަކަށް ފުރުޞަތު ފުރުސަތުގެ ގޮތުގައި ބަޖެޓު ސްޕީޗަކަށް 15 މިނެޓު ކަނޑައަޅުއްވާފައި. އަދި ކޮމިޓީއަކުން ދެން ހަމަ މިނެޓު ކަނޑައަޅުއްވާފައި. ފުރުސަތު ފުރުސަތު 15 މިނެޓު ކޮންމެ މެންބަރަކަށް ކަނޑައެޅުމުން އެއީ 21 ގަޑިއިރުގެ ބަހުސް. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެން ބަޖެޓަށް ކުރިއަށް އެކުގައި ޖަލްސާތައް ކުރިއަށްގެންދަންޖެހޭނީ ކަމަށް އަޅުގަނޑު ދެކެނީ. ބަޖެޓު ދިރާސާކުރައްވައި، އަދި ބަޖެޓު މުރާޖަޢާ މެންބަރުން ކުރައްވަމުންދާތީ ޖަލްސާތައް ގެންދިއުމަށް. ގެނބުވާ އަންގާރަ ދުވަހުން އިރާދަކުރެއްވިއްޔާ ބަޖެޓާ ދޭ ދުވަހު އަޅުގަނޑުމެން މި ޖަލްސާގައި ބަހުސް ފެށޭނެ. އާއްމު ކޮމިޓީން ފެނުނު މިނިސްޓަރަށް ދެއްވާފައިވާ 45 މިނެޓު. ފުރުސަތު؛ އެހެންވީމާ، އެ 45 މިނެޓު ފެނުނު މިނިސްޓަރު ބޭނުންފުޅުވާ ގޮތަކަށް ކުރިއަށްގެންދަވާނެ. އަޅުގަނޑަށް އެބައޮތް ކާށިދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޢަބްދުﷲ ޖާބިރު ސިޓީފުޅެއް ފޮނުއްވާފައި. ރަޝީދު ވަނަވާ! ސިޓީފުޅެއް ފޮނުއްވާފައި އެބައޮތް. އޭގައި އެ ބުނެފާ ވިދާޅުވަނީ، އެމް.އެމް.ޕީ.އާރު.ސީގެ މައްސަލަ އަސްލުން ކޮށްލާ މި މަޖިލީހުން ތަޙުޤީޤުކުރަމުން ކޮމިޓީއެއް އެކުލަވައިލައި، އެ މައްސަލަ މި މަޖިލީހުން ތަޙުޤީޤުކުރަމުންދާއިރު ވިދާޅުވޭ، އަޅުގަނޑު ގޮތުގައި، އަޅުގަނޑަށް ސިޓީއެއް ފޮނުއްވާފައި މި ވަނީ. އިސްތިޢުފާދެއްވާފައިވާ، އެމް.އެމް.ޕީ.އާރު.ސީގެ މައްސަލައާ ގުޅޭ ބޭނުން މިހާރު ވެސް ކޮމިޓީއަށް އެދުއްވައި، އެ ކޮމިޓީ ސަރުކާރު ދިނީ އެ މައްސަލަ ކުރައްވަން. އަދި މި މައްސަލަ ވެސް އެ ކޮމިޓީގެ ގޮތުން ބަލާ ފެނޭ ދިޔަ. އެ އެ ކޮމިޓީން މި މައްސަލާ ބޮޑުވެރިކޮށް ދިނުވާ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑަށް ފެނޭ، ކޮންމެ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އެ ވިދާޅުވާ ކަންކަން ހިނގަމުންދާ ކަމަށް. އިއްޔެ ތަހުގީގު ކޮމިޓީއެއް އެކުލަވަން މި ތަނުން ހަމަ ބޭނުންތާ ކަމަށް.

7. ސުވާލު

<u>ރިޕޯޓަރުން ވާހަކަދެއްކުން:</u>

އަޅުގަނޑު މިހާރު މި ފުރުސަތުއަރުވަނީ ދާންދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޙަމްދޫން ޢަބްދުﷲއަށް، މިނިސްޓަރ އޮފް އެޑިއުކޭޝަން ޑރ. ޢާއިޝަތު ޢަލީއާ ސުވާލުކުރެއްވުމަށް. ދާންދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު.

<u>ދާންދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު ޙަމްދޫން ޢަބްދުﷲ ވާހަކަދެއްކެވުން:</u>

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މަރުޙަބާ އިއްޒަތްތެރި ވަޒީރު. އަޅުގަނޑުގެ ސުވާލަކީ، ކުރީ ސަރުކާރުތަކުން އެކަށީގެންވާ ސަމާލުކަމެއް ނުދީ، އޮތުމުން ތަޢުލީމީ ދާއިރާއާއި ޓީޗަރުންގެ ހާލަތު ވެސް ވަރަށް ބޮޑަށް ދަށަށް ގޮއްސަ. މި ދާއިރާއާއި ޓީޗަރުންގެ މުސާރައަށް ހުރި ބަދަލުކޮށް ގެނެސްދީ، ސްކޫލް ނިންމާ ދަރިވަރުން މި ދާއިރާއާ ދުރަށް ދާކަން ފާއިތުވި 12 ވަރަކަށް އަހަރުތަކު މި ވެސް ފެންނަން ފެށީ. މިހެންކަމުން، މިހެން މިކަން ދިމާވާ ސަބަބަކީ ކޮބައިތޯއާއި، އަދި އެކަން ޙައްލުކުރަން މިނިސްޓްރީން ކުރައްވާ މަސައްކަތަކީ ކޮބައިތޯ؟ ޝުކުރިއްޔާ.

<u>ރިޕޯޓަރުން ވާހަކަދެއްކުން:</u>

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އިއްޒަތްތެރި ވަޒީރު.

<u>މިނިސްޓަރ އޮފް އެޑިއުކޭޝަން ޑރ. ޢާއިޝަތު ޢަލީ ވާހަކަދެއްކެވުން:</u>

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އެންމެ ފުރަތަމަ އަޅުގަނޑަށް މި ފުރުސަތު ދެއްވީތީ ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ. މުދައްރިސުން ކުރާ ބޮޑު މަސައްކަތް ފާހަގަކޮށް، އަދި އެ ބޭފުޅުންނަށް ރަނގަޅު މާޙައުލެއް ފޯރުކޮށްދިނުމަށް އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ފާހަގަކުރެއްވި، އެކަމަށްޓަކައި އަޅުގަނޑު ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރު ދަންނަވަން. ދެން ކުރެއްވި ފުރަތަމަ ސުވާލުގެ ޖަވާބުގައި މުދައްރިސުންގެ މުސާރަ ބޮޑުކުރުމަށް އަޅުގަނޑުމެން ކުރާ މަސައްކަތްތަކާއި އެކަން ވާނީ ކޮން ދުވަހަކުތޯ؟ މުދައްރިސުންގެ މުސާރައަށް ބަދަލު ގެނައުމަށް ހަދައިދިނުމަށް މިނިސްޓްރީ އޮފް އެޑިއުކޭޝަނުން ވަރަށް ގިނަ މަސައްކަތްތަކެއް މިހާރު ވެސް ކުރެވިފި. އަދި އިންސާފުވެރި ގޮތަކަށް އޮންގަނޑެއް ފަރުމާކޮށް، އެ އޮންގަނޑު އަޅުގަނޑުމެން މިހާރު ވެސް ޖެ ކުރިއަށްގެނިއުމަކީ ހިއްސާކުރުވޭ. މުސާރަ ބޮޑުކުރަން، މުސާރަ ހަމަހަމަކުރަން، މިކަން އަޅާ ޖެ ކުރިއަށްގެންދަން ކުރިއަރައިގަތާ ކަމަކަށް ވާނީ، އަދި އެއީ ވަރަށް ކުރިއެރުމެއް ކުރެވޭނެ ކަމެއް އަޅުގަނޑުމެން އުއްމީދުކުރަނީ ފިޔަވަޅު އަޅާފައިވާ އެކަން ނިމި، މުދައްރިސުންގެ މުސާރައަށް ޖެހޭ ބަދަލު އަންނާނެ ކަމަށް. ދުވަސްވަރަކީ ކުރެއްވި ސުވާލަށް، މުދައްރިސުން މި ދާއިރާއަށް ނުވަނީ ކީއްވެތޯ؟ އަދި ސްކޫލް ނިންމާ

ދަރިވަރުން ޢިއްޒަތާ މި ދާއިރާއަށް ނުވަންނަނީ؟ އެނގިވަޑައިގަންނަވާނެ ފަދައިން، ދަރިވަރުން ވެސް އަދި ހަމަ އެހެން ފަރާތްތަކަށް ވެސް ވަޒީފާއެއް ޒިންމާދާރުކުރާއިރު ނުވަތަ ކުރިއަރާފައިން ބޭއިރު ޒިންމާދާރުކުރާއިރު ބަލަނީ، އެ ކުރިން ނުވަތަ އެ ބޭފުޅުންނަށް ދިރިއުޅުމަށް އެދޭ ބަދަލުތަކެއް އަންނަ ވަޒީފާއެއް. އަދި ރަނގަޅު އިންސާފެއްކަމުގައި މުސާރަ ލިބޭ ވަޒީފާއެއް ޒިންމާދާރުކުރުމަށް. މިގޮތުން ބަލާއިރު އެކުވެރިކަން ނުލިބިގެންނުވާނެ، މިއަދު މުޖުތަމަޢުގެ މުސާރައަކީ އެހާ ރަނގަޅު މުސާރައެއް، ނުވަތަ މަސައްކަތުގެ މާޙައުލެއް ވެސް އެހާ ރަނގަޅު މާޙައުލެއް. އެކުލަވާލެވުނު މުޖުތަމަޢުތަކާ ވަރަށް ބޮޑު މަސައްކަތްތަކެއް ކުރާ ބައެއް. ދުވާލު ގަޑިއިރުގައި ޤާނޫނީގޮތުން މުދައްރިސުންގެ 9 ގަޑިއިރާއި 12 ބޮޑު ގަޑިއިރު އޮތަ ސްކޫލްތަކުގައި ހޭދަކުރޭ. އަދި ސްކޫލް ނިންމުމަށްފަހު ގެއަށް އައިސް ކުރިއަށް އޮތް ދުވަހަށް ތައްޔާރުވުމަށްޓަކައި ވެސް ވަރަށް ގިނަ މަސައްކަތްތަކެއް އޮވެއެވެ. ޤާނޫނީގޮތުން ދަރިވަރަކާ ގުޅޭ ބަނދުވަތަކާ މި ހޭދަކުރާނީ އިތުރު ހަރަކާތްތަކުގައި. އެހެންކަމާ، މުދައްރިސުންނަށް ބަލަހައްޓަން އެ ހަވާލުކުރެވޭ ދަރިވަރުންގެ ހޭދަކުރެވޭ ގަޑިތަކާއި ވެސް ނުލިބޭ. އެ ހެދުމުގައި މަސައްކަތުގެ ހާސިލުގައި، އެހާ ފަރުމާކުރު މަސައްކަތަކުން މުދައްރިސުންނަށް ބަލަހައްޓަން ނުވޭ. ދުވަސް ކަހަލަ މުދައްރިސުންނަކީ ދިރާސާ ފަރުޝާތަށް. ހަމައެކަނި ޕްރެޝަރުގެ ހާލަތު މުދައްރިސަކު ބަލަހައްޓަން މި ކުރަނީ. ބައިވަރު އެޑްމިނިސްޓްރޭޓިވް މަސައްކަތްތަކާއި ވެސް މުދައްރިސް އޮބަލާނެ. އެގޮތުން ބެލެނިވެރިންގެ ފަރާތުންނާއި، ސްޓާފުންގެ ހެލްތު ފަރާތުންނާއި، އަދި ހަމަ އެހެނިހެން މިނިސްޓްރީ އޮފް އެޑިޔުކޭޝަންގެ ފަރާތުން ވެސް އެތައް ޕްރެޝަރުތަކެއް މުދައްރިސުންނަށް އޮވޭ ދިމާވޭ. އެހެންވީމާ، މި ކަންކަމަކުން ދިމާވާ ޗެލެންޖްތަކާ ވެސް އެއް ހިސާބުން މަސައްކަތްތަކާ މިހާރު މުދައްރިސުންކަމުގެ ނުވޭ. ދުވަސް ތިބެނީވަރު ކަމަކާ، އެކުލަވާލެވިފައި ހުރި ބޮޑުބިރުތަކާއި މުދައްރިސްކަމުގެ އަހަރަކު ކުރިންނަށް ވެސް އަދި މިހާރު ތިބޭ މުދައްރިސުންނަށް ވެސް ބަދަލުވުމަށް ނުދެވޭ. ދުވަސް ހަރުދަނާ ކަމަކަށް އެކުލަވާ ފަހަކަށް ވެފައިވާ، މުދައްރިސުން ޝަރުތުކުރާ ކުރަންޖެހޭ މަސައްކަތާއި. ރަނގަޅު ތިބެވުން، އެ މުހިއްމު ރަނގަޅު ޕްރައިވެސީއަށްވެސް ތިބެވުން ޝަރުތުތައް ފުރިހަމަވެގެން ރަނގަޅު ވަރަށް މަދު. އެހެންވީމާ، އެ ފުރިހަމަވެގެން ހަދައިދިނުމަށްޓަކައި ގިނަ ދަރިވަރުން މި ވަޒީފާއަކަށް ނުންނާން. ޤާނޫނީގޮތުން މުޖުތަމަޢުން މުދައްރިސުންނާ ދޭތެރެ ދޭކަންކަމެއް ވެސް ކުރިމާ ޒިންމާ މިހާރު ބޮޑު. ކުރިއާ މުދައްރިސުކަމަށް ވަރަށް ގަދަރުވެރި ވަޒީފާއެއްގެ ގޮތުގައި މި ދެކެނީ. ނަމަވެސް މިހާރު އެހާ ގަދަރުވެރި ވަޒީފާއެއްގެ ގޮތުގައި މުދައްރިސްކަމަށް ނުދެކޭ. ދުވަސް ކުރެއްވި ސާވޭތަކަށް، ކޮބައިތޯ މި ކަންކަން ބަދަލުކުރުމަށް މިނިސްޓްރީ އޮފް އެޑިޔުކޭޝަން ކުރާ ކަންތައްތަކަކީ؟ އެކުލަވާލެވުނު ވެސް ވަރަށް ބޮޑު ކަންބޮޑުވުމެއް މިއީ. އެކުލަވާލެވުނު ބޭނުންވަނީ، ދަރިވަރުންނަށް ޙާލަތާއި ދޭން ހުންނަ މުދައްރިސަކީ ވަރަށް ކޮށިރި، ތަޖުރިބާވެރިއެއް މުދައްރިސަކަށް ވުން. އެހެންވީމާ، އެ މަސައްކަތް ވަރަށް ގިނަ މަސައްކަތްތަކެއް މިނިސްޓްރީ އޮފް އެޑިޔުކޭޝަން މިހާރު ކުރެވިފައިވާ އެބަ. މިގޮތުން ދީ ކަމަކަށް އެކުލަވާލެވުން އޮތަ ސަރުކާރު. ފުރަތަމަ ކަމަކީ އެއް ކުރިން މި ދާއިރާއަށް ވެއްދުން. ދުވަހަކު ކަމަކީ، މިހާރު ތިބެނީ މުދައްރިސުން ވަޒީފާގައި ދެމިތިބުން ގެވެސްގެ ކަންކަން ހަމަޖެއްސުން. ދަރިވަރުން ނުވަތަ ސްކޫލް ނިންމާ ދަރިވަރުން ނުވަތަ އަދު

ބޯޓުގެން ސްޕީޑުބޯޓުން ކިޔަވަދިން އައުމަން ސަރުކާރުގެ ހިންގުންތަކުގެ މިހާރު ވަސީލަތްތަކާއި ކޮލިފައި އެބައުޅެ. އެއީ
ކަމަށް، އަށް ގޮތެއް ކުދިންނަށް ބޭނުންތަކަން އަޅުގަނޑުމެން ހިނގަން ގަސްތުކުރުމަށް އެކު ފުރުސަތުދެއް. މި ފުރުސަތު
މި ފަހަރު އަށް ގޮތެއް ނިންމާ ކުދިންނަށް އަޅުގަނޑުމެން ހިންގާނަން. ދުވަސް ކަމަށް، މުދައްރިސުންގެ ޒިންމާ
ދަރިވަރުންގެ ކިބައިގައި މަސައްކަތް އަޅުގަނޑުމެން ފަށާޅާތަލާ ކަމެއްކަމަށް. އޭގެ ފުރަތަމަ ފުރުސަތު އަޅުގަނޑުމެން
މި ފަހަރު މުދައްރިސުންގެ ދުވަހު ހިނގައިފިން. ބަރުޓަމުގައި ބަސްގެ ޗެކުރުން ސަމާލުކަން ފެށުމަށް ނުހި
ދަރިވަރުންނަށް ޗެކުރުކުރެ މުހިންމު ކަމެއް ބަރުޓަމުގައި ބައަތަބާތުން ސުވާލަ. އަޅުގަނޑުމެން މި ފަހަރު
މުދައްރިސުންގެ ދުވަހު އިރުގެ ޗެކުރުން، ކުރިގައި މުދައްރިސުކަން ކުރިއަށް މިއީ، މުޖުތަމަޢުގެ ފުރަތު އިބިއަށް މިއީ
މުދައްރިސުން ސްކޫލްތަކަން ގެންދިޔައިން. ގެންދަން އަ ބޯޓުގެން ތަފާތު ކުރިނަނާ ހިއްސާކުރިން. އެކަތިން ވެސް
އަޅުގަނޑުމެން މި ބަޔަކީ މުދައްރިސުކަމަން ދަރިވަރުން ލާބަ ޖެއްސާލި. ދިން އަޅުގަނޑުމެން މިހާރު ތަޢާރުފުކުރުގައި
އެކު ފުރުސަތުމުގައި މި އެއީ، އަށް ގޮތެއް ނިންމާ ކުރިން ސްކޫލްތަކަން ގެންދަސް، އަޅުގަނޑުމެންގެ މުދައްރިސުންނާ
އެއްކޮށް ލިބުނުކަން، ފުރުސަތުމުގެ ހިންގުން. އާދެން ވެސް މުދައްރިސުކަމަށް ކުރާ ހިތްހަމަޖެހުމެއް ލިބުނުން މި
ދަރިވަރުންނަށް އިހުސާސްވި، މުދައްރިސުކަމަން އަ ކުރިން ވެސް އަންނާނެ ކަމަށް އަޅުގަނޑުމެން އެބަ އުއްމީދުކުރަން.
ދިން މުދައްރިސުން ވަޒީފާގައި ދުރުމިއްބަމަޖެހިގައި އަޅުގަނޑުމެން ކުރާ މަސައްކަތްތަކުގެ ބޮޑުގައި މުދައްރިސުންގެ
މުސާރައާއި އިނާމްތަކާ ބަސްގެދުރުކުރުމަށް އެބަ މަސައްކަތްތަކާ ކުރެވު. މިގޮތުން ހަމަ އަޅުގަނޑުމެންނަށް އިނގޭ، އަ
ކުރާ މަސައްކަތް ގާތަށް ވެސް ބަރުޓަމުގައި އަޅުގަނޑުމެންނަކަށް މިހާރު އަ ބޯޓުދުނާތަން ނުދެވޭ މުސާރައެއް.
އެހެންނަމަ، އެކަމަކު ހަމަ ދުވެ ސަރުކާރުން އިސްނަގައިގެން އެބަ މަސައްކަތްތަކުގެ ކުރުވޭނެ ގޮތްގޮތަކީ. ދިން ދުވަހަ
ކަމަށް އަ މުދައްރިސުން މަސައްކަތްތަކާ މާއްދާ އެއީ ކޮންމެއްސެކު އެންމެހައި ރައްޔިތުންނަށް ގެނެވޭ އަޅުގަނޑުމެން
ކުރުމުގެ މަސައްކަތްތަކެވެ. އޭގެތެރެއިން އަޅުގަނޑުމެން ސަރުކާރުގެ އެންމެ ބޮޑު ތަރައްޤީ އެއް ސިޔާސަތެއް އެއީ،
މަދަރުސާތައް ސިންގާޕޫރު ސަޝަފް ސްކޫލްތަކަކަށް ހެދުން. އެކަމަށް ހެދުމުން މުދައްރިސް ކުރާގައި ދުވަހީ ގެތެރެގައި
ހުރުކުރާނީ އަ އެންނަ މަގުތަކުގެ އެކަށީ. މިގޮތު ރާގަނޑު ދަންތަކުރުމާއި، ވިއްސަށްގައި ދަންތަކު ދިޔުން ދެންއެ
ކުރެވޭނެ. ސިންގަޕޫ ސަޝަފް ސްކޫލްތަކުގައި ހުރިހާ ކަހަލަ މަވަތުކުރުމުގެ ސްކޫލްގެ ދުވަހީ މަވަތުގެ ތަކުރާގައި.
އެގޮތުރާގައި ހަމަ ކުރިއަށް އެކީ ދުވަހަށް ތަމާރުދުވާއި، އެކަމަށް އޮތުމަށް ހުރިހާ ކަހަލަ ހިތްހަމަޖެހޭ.
ސްކޫލް ނިންމުމުގެ ކަމަށް، ގެއަކު ދިރުމުކުރަ ދިން އަ މުދައްރިސް، ދަރިވަރު ވެސް ބަރުޓަމުގައި ސްކޫލްތަކު އެންމެ
އަންނާނެ ދިނުމަށް ނިޔަކުން. އެހެންނަމަ، އެގޮތުން ތަފްސީލުކުރެ ތަރި، އަޅުގަނޑުމެން މި ސަރުކާރުގެ 22
ސްކޫލްތަކުގައި މިހާރު ރޮއިވާރު ވެސް ކުރިއަށް. ވަރަށް އެތަށް ނަތީޖާތަކާ އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފެންނަމުންދަނީ. ދުވަހަ
ކަމަކަށް އަޅުގަނޑުމެން މި ނިޔާ ކަމަށް، މުދައްރިސުން މިހާރު މަސައްކަތްތަކުރުމުގެ މާބޮޑު އެއީ ބަސްގަނޑު
މާބޮޑުކަމަށް ގެރުމަށް ފެށިއިރު އަ ބޯޓުގެންނަށް ބޭނުންވާ ވަސީލަތްތަކާ ސްކޫލްތަކުގައި ގާއިމުކުރުމުގެ މަސައްކަތް އެބަ

ކުރެވެވުނީ. އަޅުގަނޑުމެން މިހާރު ރަށްރަށަށް ގޮސް، ސްކޫލްތަކަށް ވަޑައިގެން އަޅުގަނޑުމެންނަށް މި ފެންނަނީ، ވަރަށް ގާތުގައި ބަޖެޓުގައި ޚަރަދުން މިބަ ތަސް. ސަބަބަކީ ސްޓާފުން ދީފައެވެ ވަރަށް ކޮޅަކު. ދިރިން ހަމަޖެ ޗެކެއް އެއް މާޚިއްގައި އެބަހުރި. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެން ދެކޭގޮތުގައި މިއީ ރަނގަޅު އިންވެސްޓްމަންޓެއް ނޫން މުދައްރިސުން ރަނގަޅުކުރަން މަސައްކަތްކުރަމުން ދަނީ. އެހެންކަމުން، ރަނގަޅުކޮށްދިނުމަށްޓަކައި އަޅުގަނޑުމެން އެބަ މަސައްކަތްކުރަމުން ކުރަން. އޭގެއިތުރުން މުދައްރިސުން ތަމްރީނުކުރުމުގެ ކަންތައްތައް؛ މިހާރު މި ވާ ޒަމާނީ، ރަނގަޅު މުދައްރިސުން ބޭނުންކުރުމަށްޓަކައި ބަޖެޓުގައި ހާލުގައި ނުހަނު ކޮށްސްއަކަރު ނުވާތީ ޢާންމުކޮށް މުދައްރިސުން ސިޔާސަތެއްގައި ހުރިހާ ކަމަކަށް ބަލައިގެން ކުރިއަށް ގެންދެވޭނީ. އަޅުގަނޑުމެން މިހާރު އެ މަސައްކަތްކުރަމުން ކުރަން ސްކޫލްތަކުގައި ތަޢުލީމީ މުދައްރިސުން ރަނގަޅުކުރުމަށް މަސައްކަތް ކުރަމުން ދަނީ. މިހާރުވެސް އަޅުގަނޑުމެން އެބަ ބޭނުންވޭ ހަމަ ޗެކް ކުރަން މުދައްރިސުން ދިރާސާކުރުމަށް ތަމްރީނު ޕްރޮގްރާމް ފޯރުކޮށްދިނުމުގެ އިތުރުން ސްކޫލްތަކުގައި ތަޢުލީމީ މުދައްރިސުންނަށް ތަމްރީނު ދިނުމަށްޓަކައި ޤަވާޢިދުތަކެއް ކަނޑައަޅުއްވާފައި ވާކަމަށް ވެސް. މިހާރުވެސް އަޅުގަނޑުމެން އެބަދޭ ޗެކަރުންގެ ނޭޅޭ. ހަމައެކަނި ފުރަތަމަ ޗެކަރުންނަށް ބަލައިލާއިރު 634 މުދައްރިސުން އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެބަ ބޭނުންވޭ. އެހެންވީމާ، މި ބޭނުން، ބޭނުންވާ މުދައްރިސުން ތަމްރީނުކުރުމަށްޓަކައި އެޑިޔުކޭޝަން މިނިސްޓްރީން މަސައްކަތްކުރަމުން ކުރިއަށް މިހާރުވެސް އެބަ ގެންދޭ. އަޅުގަނޑަކީ ހިތާމަ މިހާރު ޖަވާބު ދެވިއްޖެކަން އެ ސުވާލަށް.

<u>ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:</u>

ޝުކުރިއްޔާ ޢިއްޒަތްތެރި މިނިސްޓަރު. މި މަޖިލީހަށް ފުރުސަތުވާނީ އިންޓަރނޭޝަނަލް ބޭންކުފަޅައިގެ ދަންނަވައިލައްވާ ޢިއްޒަތްތެރި އެޑިޔުކޭޝަން ވަޒީރު މަޖިލީހަށް ވަޑައިގެންނެވިއިރު އަޅުގަނޑުމެން ހިތާބު ވަރަށް ބޮޑު ސިފައެއްކުރަން. އެއިރުގެ ރިޕޯޓުތަކަށް، މިޔަކަށް ބަލައިގެ ހިސާބުން ތަފްޞީލު ގަވާއިދުގެ ނަތީޖާ 7.6؛ މާލިއްޔަތުގެ! 8.6 ބިލިއަން ރުފިޔާ އެބަވޭ. އޭރު މީހަ ޖުމުލަ ނަތީޖާ ބަލަބެލުން 23.2%. މި 8.6 ބިލިއަން ބަޖެޓު މި ވަނީ 8.2 ބިލިއަނުގައި ހުރި އެއްޗެއް. އެހެންވީމާ، އިތުރު އެބަވޭ. އަޅުގަނޑުމެން އެންމެން ވެސް އުންމީދުކުރާނީ އިޤްތިޞާދީ ވަޢުދު ޤާނޫނީ ޝަރުޠަކީ ހުރަހަކަށްވަނީ ބޭރުވެގެން ހުށަހެޅިކަން އެހެން ކަމަކަށް. 8.2 އިން 8.6 އަށް މުޅި ރާއްޖޭގެ މިންވަރު ބޮޑުވެފައި މި އޮތީ. ދެން އެކިކަމެއްގެ ސަރަހައްދުތަކުން، ދައުލަތުގެ އާމްދަ ބޭނުމު ބަލަބެލުމާ ހިސާބުން ނަތީޖާ ކުރިއަށް ދިޔަ މިސަހަރޯ ޢާދަ ވާއިރުކޮށްފައި. މިއަދަކީ 2.7 ބިލިއަން ރުފިޔާ އާ މިސަހަރޯ ކަމެއްކަމަށް، ޙަޤީޤަތުގައި އޭގެ ހިސާބުން ކުރިއަށް. އަޅުގަނޑު މިހާރު މި ކިޔާދޭނީ އިތުރު ސަމާލު ކުރުމުގެ ފުރުސަތެއް. އެއްގޮތަށް ދާއިރާގެ އިޤްތިޞާދީ މެންބަރު؛ އަޅުގަނޑު ފުރުސަތު ފުރުސަތު އަރުވާލަން، ދާންދޫ ދާއިރާގެ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރަށް. ދާންދޫ ދާއިރާގެ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު.

<u>ދާންދޫ ދާއިރާގެ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޔަޢުޤޫބް ޢަބްދުﷲ ވާހަކަދެއްކެވުން:</u>

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މިދެކުރީގެ ސަރުކާރުތަކުން އިސްލާމްދީނާ ގުޅޭ ގަރުވާޅުތަކުގެ ނަޞީހަތާއި، މިއަދު ގިނަ ދިވެހިންނަށް އިސްލާމްދީނުގެ ފުރިހަމަ ކަންކަން ނުކުރެވެން. އެގޮތުން ކޮންމެ ކަރަނާގައި ފުރުމުގެ ކުރިން ނަމާދުތަކުން ގޮތާއި، އެ ނަމާދުގައި ބިދުޢަތެއް ޝާމިލުވެގެން ދެވޭ ކަމެއް މިކަހަލަ ކަންކަން ހާމަކުރުމުގެ ކުރިން އަދި އެޑިއުކޭޝަން މިނިސްޓްރީން ދަރިވަރުންނަށް މިފަދަ ކަންކަން ބަލައިލުމަށް ރާވާފައިވާ އަހައްމިއްޔަތުކަމެއް ދެއްވަންޏާ؟ ޝުކުރިއްޔާ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު . އިއްޒަތްތެރި ވަޒީރު.

މިނިސްޓަރ އޮފް އެޑިޔުކޭޝަން ޑރ. އައިޝަތު ޝިހާމް ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ ރައީސް، ޝުކުރިއްޔާ މެންބަރު. ވަރަށް ރަނގަޅު ސުވާލެއް މި ކުރެއްވީ. އަޅުގަނޑުމެން އުއްމީދުކުރަނީ ނުވަތަ އަޅުގަނޑުމެން ބޭނުންވަނީ ސްކޫލުން ނުކުންނަ ކޮންމެ ދަރިވަރަކީ އިސްލާމްދީނުގެ ސަހީހަ ޢަޤީދާގެ މަތީގައި ހުންނަ، މުރާލި، ބިޒްނަސްކުރުމުގައި ހުންނަ، 21 ވަނަ ގަރުނަށް ބޭނުންވާ މަހާރާތްތަކާއި ހުނަރުތައް ލިބިފައި ހުންނަ ކުއްޖަކަށް ހެދުން. އެގޮތުގެ މަތީން ވަރަށް ބޮޑު އަހައްމިއްޔަތުކަމެއް އަޅުގަނޑުމެން ދީން، ތަރުބިއްޔަތާއި ދީނީ ތަޢުލީމަށް ދަރިވަރުންނަށް އުގަންނައިދިނުމަށްޓަކައި. މިހާރު ވަރަށް ގިނަ ބޭބޭފުޅުން އެބަ ވިދާޅުވޭ، މިފަހަރު ކަންކަން އެބަހުއްޓޭ ފޮނިކަވާލާފައި އަޅުގަނޑުމެންގެ މުޤައްރަރުތަކުގެ ތެރެއިން ހުރިހާ މާއްދާއަކުން ފެށި. އެކަހަލަ ކަންކަން ދެނެގަތުމަށް ބޭނުންވާ އަޅުގަނޑުމެން މި އަހަރުގެ ފެށުމުގައި ބަލާ ކަރިކިއުލަމް ސިލަބަސްއަށް ބޭއްވިން. އެ ސިލަބަސްއަށް އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފެނުނު ކަންކަމަށް ރިޢާޔަތްކޮށް މިހާރު އަޅުގަނޑުމެންގެ މުޤައްރަރުތައް ބަދަލުކުރުމުގެ މަސައްކަތް އެބަ ކުރިއަށްދޭ. އެހެންވީމާ، މިގޮތުން އެތައް ބަދަލުތައް އަންނާނެ ކަމަށް އަޅުގަނޑުމެން އުއްމީދުކުރަން.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ވަޒީރު. އަޅުގަނޑު މިއަދު ފުރުސަތު މި އަރުވަނީ ދިއްގަރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިލްޔާސް ޙުސައިނަށް.

ދިއްގަރު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިލްޔާސް ޙުސައިން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މަދުބަރާ މިނިސްޓަރު. ވަރަށް ފުރިހަމަކޮށް ވިދާޅުވެއްޖެ މިހާރު މަސައްކަތް ކުރިއަރާނީ ގޮތް. ޕްރިންސިޕަލުންނާ ދޭތެރޭގައި ވިސްނުންފުޅު ހުރީ ކިހިނެއްތޯ؟ ޕްރިންސިޕަލުންގެ އެސެސްމަންޓް ބަލަހައްޓާ އާދޭސް ކުރިއަށް ލިބިގެންދާނީތޯ؟ މިއީ އަޅުގަނޑުގެ ސުވާލު. އަނެއް ސުވާލަކީ، ވ. ރަށްތަކުގައި ސްކޫލެއް ނެތި 12 އަހަރު ވެއްޖެ. އެޑިޔުކޭޝަން މިނިސްޓްރީން ވ. ރަށްތަކަށް އެއީ ކޮންފިޔަވަޅެއްތޯ؟

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އަޅުގަނޑު މިހާރު މި ފުރުޞަތުއަރުވަނީ އިއްޒަތްތެރި ވަޒީރަށް.

މިނިސްޓަރ އޮފް އެޑިޔުކޭޝަން ޑރ. ޝާހިނާ ޢަލީ ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ ރައީސް. ޕްރިންސިޕަލުންގެ އަސާސީ ވެސް އަޅުގަނޑުމެން ހަމަ މުދައްރިސުންގެ އަސާސީ ބޭނުން ފޯކަސްކުރާ ވާހަކަ އިޙްސާސްކުރެވޭ. ހަމައެކަނި ޕްރިންސިޕަލުންގެ އަސާސީ ނޫން، މިނިސްޓްރީއާ ގުޅުންހުރި ބޭބޭފުޅުންގެ މުސްތަޤްބަލުގެ އަސާސީ ޒިންމާ ބަލަހައްޓާ ގޮތާ، ޕްރިންސިޕަލުން މިހާރު ވެސް ރިޕޯޓުކުރަނީ. އެހެންވީމާ، އެޕޮއިންޓު ކުރާ މި ދާއިރާގެ ހުރިހާ ބޭބޭފުޅުން ވެސް މުސާރައަށް ހުރި ބަދަލުތައް ވެގެންދިޔުން. ދެވަނަ ސުވާލަކީ ރަށްތަކުގައި ސްކޫލެއް ނެތުމުން އެކަމާ ގުޅޭ އަޅުގަނޑުމެންގެ ވިސްނުން ހުރީ ކިހިނެއްތޯ؟ އަޅުގަނޑުމެން ފުރުޞަތު ލިބޭން ރަށްތަކުން ދޭން. އަޅުގަނޑާ ބައްދަލުކުރި ރަށްތަކުގެ ބޭބޭފުޅުންނާ. ވަރަށް ހިތާމަވެރި މަންޒަރެއް އަޅުގަނޑަށް ފެނިގެންދިޔައީ. މުސްކުޅިން ރަށްރަށުގައި އެކަނިވެ، ވަރަށް ހާލުދެރަ ގޮތެއްގައި ތިބި ތަން އަޅުގަނޑަށް ފެނިގެންދިޔައީ. އަޅުގަނޑުމެން ވަރަށް ބޮޑަށް މަސައްކަތްކޮށްގެން ރަށްތަކުގައި ސްކޫލްތައް ގާއިމުކުރެވޭތޯ. މިހާރު އަޅުގަނޑުމެން ކުރަމުންދަނީ މަސައްކަތްކޮށްގެން ސްކޫލްތައް ގާއިމުކުރުމަށް އެކި ފަރާތްތަކުން ކޮންޓްރެކްޓްތަކާއި އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެހީ ކުރައްވައިދެއްވީ. އެހެންވީމާ، އެ މަސައްކަތަކީ ވަރަށް ބޮޑު ސްޓެޕެއްގައި މިހާރުވެސް އެކަން ކުރިއަށްދަނީ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ވަޒީރު. އިއްޒަތްތެރި ވަޒީރު ރަށްތަކުގައި މަދަރުސާއެއް ހެދެވިއްޖެ ނަމަ، އަޅުގަނޑުމެން ހިތުން އެ މަދަރުސާއަށް އިބްތިދާއީގެ ނަމުން ނަންދެއްވުމަކީ އެކަށީގެންވާ ކަމެއް ބަލާލެވިފާނެ. އަޅުގަނޑު މިހާރު މި ފުރުޞަތުއަރުވަނީ މައްކަނޑޫދޫ ދުވާފަރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަބްދުﷲ ހާމިދަށް.

މައްކަނޑޫދޫ ދުވާފަރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަބްދުﷲ ހާމިދު ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މަރުޙަބާ އިއްޒަތްތެރި މިނިސްޓަރު. އަތޮޅުތެރޭގެ ސުވާލަކީ، 2020 ވަނަ އަހަރު އަޅާ ކިޔައި ސްކޫލު އެބަ އާދޭތޯއާއި، އަދި އަތޮޅުތެރެއަށް އެނދިގަޑި އޮތް ގޮތުން ވެއްޖެއްޔާ ބިލްޑިން ސްކޫލްގެ ނަމުގައި އާ ސްކޫލެއް މައްސަލަތަކެއް ދެކުނު ދާއިރާގެ ރައްޔިތުންނަށް ކޮންމެހެން ވަނީ ގޮތަށް އެބަހުރި. އެކަމަކު އިއްޔެ ވާހަކައެއް ހުރި ގޮތުން ވެއްޖެއްޔާ އެ ސްކޫލަކީ ހުޅުމާލޭ ދޭތެރެ 2 ގައި ހުރި ސްކޫލެއް ގޮތަށް ވެސް އިއްތި ވާހަކަދައްކަވާފައިވޭ. އެހެންވީމާ، އެ ސްކޫލުގައި ކިޔަވާ ކުދިންގެ ޕްރޮޖެކްޓް އިންތިޒާމު، ޕްރޮޖެކްޓް ދައްކަވާފައި، މިސާލަކަށް ސަޕްލިމެންޓްސް ކަންތައްތަކުގައި ކިހިނެއްތޯ އޮންނާނީ؟ ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު، ސަޕްލިމެންޓްސް ކަންތައްތަކުގައި އޮންނަ ގޮތް އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ވެސް ފާހަގަކުރައްވާފައި ވަގުތު ބޭނުން އެބަ އެދޭ. އިއްޒަތްތެރި ވަޒީރު.

މިނިސްޓަރ އޮފް އެޑިޔުކޭޝަން ޑރ. އާއިޝަތު ޢަލީ ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ ރައީސް. އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުގެ ފުރަތަމަ ސުވާލަކީ، 2020 ވަނަ އަހަރު ކިޔައި އަޅާ ސްކޫލު އަންނާނެތޯ. މާލޭ އަތޮޅުގައި މިހާރު އަތޮޅުތެރެއިން މި ވަނީ އަޅާ ސްކޫލް އެފްއެއް. އޭގެ ބިލްޑިން ސްކޫލް. މި ސްކޫލަށް 2020 ވަނަ އަހަރު އަތޮޅުތެރެއިން މި ގަސްތުކުރެވުނީ 400 ކުދިން ވެއްދުމަށް. ބަޖެޓުގައި މިހާރު އަތޮޅުތެރެއިން ބޭނުންވަނީ މަދަރުސާއެއްގައި ނުވަތަ ސްކޫލެއްގައި 800 އާއި 1000އާ ދެމެދުގެ ކުދިން ތިބެން. އެއަށްވުރެ ސްކޫލު ބޮޑުކުރާކަށް އަތޮޅުތެރެއިން ގަސްތެއް ނުކުރަން. އެއީ ދިރާސާތަކުން ދައްކާ ގޮތުގައި ރަނގަޅު ސްކޫލެއް ބެންޗްމާކުކޮށްފައި މި ބިނާކުރެވޭ ސްކޫލުގެ ޓީޗިންގ ސެޝަން ބޭއްވީމާ. ފުރަތަމަ ފަހަރުގައި ގަނޑުއަރުން، ބިލްޑިން ސްކޫލަށް އަތޮޅުތެރެއިން 400 ކުދިން މި ވެއްދުނީ. އެއީ ގްރޭޑް 1އާއި 6ވަނަ ދެމެދުގެ ކުދިން. ދެން އިތުރަށް 2021 ވަނަ އަހަރުން ފެށިގެން އަތޮޅުތެރެއިން އިތުރު ގްރޭޑުތައް ސްކޫލުގައި ބަރާބަރުކުރަމުންގެންދާނަން. ދެން ކުރެއްވި ސުވާލަކީ، ސްކޫލަށް ކުދިން ފެއްދުމުގެ ކަންތައްތައް ހިނގާނީތޯ؟ ގްރޭޑް 1 އަށް ކުދިން ފެއްދުމުގައި އަތޮޅުތެރެއިން ބަދަލުކުރާ އުސޫލުން ވަރަށް ފަހުން އަތޮޅުތެރެއިން އިޢުލާނުކުރަނީ. މި އުސޫލުގައި ވާ ގޮތުން ފުރަތަމަ އަތޮޅުތެރެއިން މި ބޭފުޅުން ކޮމިއުނިޓީގެ ކުދިންނަށް ޕޯޓަލް ހުޅުވާލަނީ. ބަޖެޓުގައި މާލޭ އަތޮޅާ އަތޮޅުތެރެއިން ބަހައިލާފައިވާ ކޮމިއުނިޓީތަކަށް. އެހެންވީމާ، އެ ކޮމިއުނިޓީތަކުން ކުދިންނަށް ޕޯޓަލް ހުޅުވާލައިގެން ދުވަސްތަކުން. ނަމަވެސް، ދެ ސްކޫލެއްގައި ދާ ދަރިވަރުންގެ ސަބަބުން އަތޮޅުތެރެއިން އިތުރަށް ތަރުތީބުކުރަން އުސޫލުން ނުވަތަ މިންގަނޑު ކަނޑައަޅައިގެން ދިމާވާ. އެހެންވެސް އަތޮޅުތެރެއިން ޕްރައިމަރީ ގްރޭޑުތަކުގެ މިންގަނޑު ބަޔާންކޮށް ހަމައެކަނި އަތޮޅުތެރެއިން މި ބޭފުޅުން ބަޔާންކޮށް. މިނިސްޓްރީއިން މި ބޭފުޅުންގެ ކުދިން މި ބޭފުޅުން.

ދެވަނައަށް އަޅުގަނޑުމެން މި ބަލަނީ، އެ ކުއްޖާއަކީ އެ ކްލާސްރޫމް ޓީޗަރާގެ ކުއްޖެއްތޯ. ދެން މި ބަލަނީ ސްކޫލުގެ މުދައްރިސުންގެ ދަރިން. މިގޮތުން ބަލާއިރު، އަޅުގަނޑު މިދަންނަވާ ދެ ސްކޫލުގައި، ފުރަތަމަ ސްކޫލުގައި އޮތީ އެންމެ 90 ޓީޗަރު. އެ ޓީޗަރުން ވަންނަން އެބަތިބި 280 ކުދިން. އެ ކްލާސްރޫމް ޓީޗަރާއިން އެކަނި. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެންނަށް މަޖުބޫރުވޭ، ޕްރިއޯރިޓައިޒޭޝަން މިންގަނޑުތަކެއް ކަނޑައަޅަން. އެހެންވީމާ، އެ 90 ޓީޗަރުން ގައިމު ވެސް 280 ކުދިންނެއް ނުވެއްދޭނެ. އެގޮތުން އަޅުގަނޑުމެން އިސްކަންދީ، ކޮބައިތޯ މާލީ ރަނގަޅުން، ނުވަތަ އެ ޓީޗަރާގައި އުޅޭ މާލީ ރަނގަޅުވިންނަކީ. އެހެންވީމާ، ފުރަތަމަ އަޅުގަނޑުމެން އިސްކަންދީ އެ ކުދިންނަށް. ދެވަނައަށް އިސްކަން މި ދީނީ، ކްލާސްރޫމް ޓީޗަރާއަށް. 3 ވަނައަށް މުދައްރިސުންގެ ދަރިވަރުންނަށް. އެ ގޮތަށް ބަލާފައި ކުދިން ވައްދަވުން މި ދިޔީ. މި ދެ ސްކޫލުގައި އެކަނި މައްސަލަ މި ދިމާވަނީ ޖާގަ މަދުކަމުން. އެހެން ހުރިހާ ސްކޫލުތަކެއްގައި ހަމަ އެދޭ ހުރިހާ ކުދިންނަށް ޖާގަ ލިބިގެންދާނެ. އަދި ހަމަ އެ ކުދިންގެ ސިބްލިންގްސްއަށް ވެސް ފުރުސަތު ލިބިގެންދާނެ. ދެން އަނެއް ކަމަކީ، ސިބްލިންގްސްގެ ކަންތައްތަކުގައި؛ ކުރީގައި ސްކޫލްތަކުން ކުދިން ވައްދާފައި ހުރި ރަޖިސްޓަރީގައި އެއްވެސް އުސޫލަކުން ނޫން. މިނިސްޓްރީގެ ރައްޖެހިން ނުވަތަ އެމް.ޕީޖީ ވިދާޅުވެގެން ނުވަތަ އެހެން ބޭފުޅެއް ވިދާޅުވެގެން. މިގޮތަށް ކުދިން ސްކޫލްތަކަށް ވެއްދިފައި ހުރީ. އެހެންވީމާ، ބަޔަކުމެދުގައި އެ ސްކޫލުގެ ކްލާސްރޫމް ކުދިންނަށް ނޫން އެ ސްކޫލުގައި ތިބީ. މިހާރު އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެ ދެމި މި އުޅެނީ ދިމާވެގެން. އެ ކުއްޖާގެ ސިބްލިންގްސް އަޅުގަނޑުމެން ވައްދަނީ ކޮންމާކަކުންތޯ؟ އެހެންވީމާ، މިހާރު މިސާލަކަށް ހުޅުމާލޭގައި އުޅޭ ކުއްޖެއް، އެ ކުއްޖާގެ ކްލާސްރޫމްބަކަން މާލޭ ސްކޫލެއް ނުވާން ދަރުމަ. އެހެންވީމާ، މި ކުއްޖާގެ ސިބްލިންގް އަޅުގަނޑުމެންނަށް މާލޭ ސްކޫލްތަކަށް ގެންވިދާނެތޯ؟ އެ ފުރުސަތު ވެސް އޮތީއާ އަޅުގަނޑުމެން އެބަދެން. ނަމަވެސް، އަޅުގަނޑު މި ދަންނަވާ ދެ ސްކޫލުގައި ޖާގަ މަދުކަމުންކަމުގައި އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެ ކޮމަޓްބޭކުރެވެން ނުހީ.

<u>ރިޕޯޓުން ފާހަގަކުރެއްވުން:</u>

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ވަޒީރު. އަޅުގަނޑު ހިތުން، އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ވެސް، އިއްޒަތްތެރި ވަޒީރު ވެސް ހީ ވިދާޅުވާ އަދު މަދަރުސާއަކީ، ބަޖެޓުގައި އެއްވަން ސްކޫލުގެ ގޮތުގައި ފާހަގަކޮށްފައިވާ މަދަރުސާ. 20 މިލިއަން ރުފިޔާ އެ މަދަރުސާއަށް ކަނޑައަޅާފައި އެބައޮތް ބަޖެޓުގައި. އަޅުގަނޑު މިހާރު މި ފުރުސަތުއަރުވަނީ، ކެލާ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިބްރާހީމް ޝަރީފް.

<u>ކެލާ ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހީމް ޝަރީފް ފާހަގަކުރެއްވުން:</u>

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ޝުކުރިއްޔާ މިނިސްޓަރ. ފުރަތަމައިނީ އަޅުގަނޑުމެންގެ ސަރުކާރުގައި މިނިވަން ހިޔާލާއި މިނިވަން ފިކުރުގެ ދަރުން ވަރަށް ގިނަ ސްކޫލްތަކުގެ ރީކޮންސްޓްރަކްޝަނާއި ޗެލެންޖުން އެބަ ސިޔާސީ ކަންކަމުގައި

ބައިވެރިވުމުންތޯ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެން ބޭނުންވަނީ، ކޮބައިތޯއޭ ތިޔަބޭފުޅުން އެ ކުރިންނަށް އަޅާ ފިޔަވަޅަކީ، ނުވަތަ ފިޔަވަޅުއެޅުމަށް ގެންގުޅޭ އުސޫލުތަކަކީ ކޮބައިތޯ؟

<u>ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކުން:</u>

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އިއްޒަތްތެރި ވަޒީރު.

<u>މިނިސްޓަރ އޮފް އެޑިއުކޭޝަން ޑރ. އާއިޝަތު ޝިހާމް ވާހަކަދެއްކުން:</u>

ޝުކުރިއްޔާ ރައީސް. ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. ސިވިލް ސަރވިސްގެ މެންބަރުން އެކަހަލަ ކަންކަމުގައި ބައިވެރިވުމަ އަޅާ ފިޔަވަޅުތަކާއި ސިވިލް ސަރވިސް ގަވާއިދުގައި ހުރޭ. މިނިސްޓްރީ އޮފް އެޑިއުކޭޝަންގެ މުވައްޒަފުންނަކީ ވެސް ސިވިލް ސަރވިސްގެ މުވައްޒަފުން. އެހެންވީމާ، އެފަދަ ކަމެއް ހިންގައިފިނަމަ، އަޅުގަނޑުމެން ސިވިލް ސަރވިސް އުސޫލާ އެއްގޮތަށް ފިޔަވަޅުއަޅަމުންގެންދަނީ.

<u>ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކުން:</u>

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ވަޒީރު. އަޅުގަނޑު މިހާރު މި ފުރުޞަތުއަރުވަނީ، ގަމު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުޙައްމަދު ވިސާމަށް.

<u>ގަމު ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ވިސާމް ވާހަކަދެއްކުން:</u>

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މިނިސްޓަރު. އާދެ، ޙަމަދު ބިން ޚަލީފާ އަލްޘާނީ ސުކޫލުގެ ދަރިވަރުން ބޭނުމު ސާމާނު ހޯދުމަށް ނިމިދިޔަ އަހަރުތަކުގެ ތެރޭގައި މެއިންޓެނަންސް ފީއާއި އަދި ބެލެނިވެރިންގެ ފަރާތުން ގިނަ މަސައްކަތްތަކެއް ކުރި، އެކަމުގެ ޙަޤީޤަތަކީ ވޯޓުދިޔަ އަހަރުތަކުގައި ދިޔުމުން، މިއަދާ ހަމައަށް އަދިއިރު ވެސް އެކަން ހާސިލުކުރެވިފައެއް ނެތް. އަޅުގަނޑުގެ ސުވާލަކީ، ކުރުމުއްދަތެއްގެ ތެރޭގައި ޙަމަދު ބިން ޚަލީފާ އަލްޘާނީ ސުކޫލުގެ ބޭނުމު ސާމާނު ލިބިދޭނެހެއްޔެ ނުވަތަ ލިބޭނީ ކޮންއިރަކުތޯ؟ ޝުކުރިއްޔާ.

<u>ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކުން:</u>

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އަޅުގަނޑު ހަމަ ސާފުކޮށްލަން، ގަމު ސުކޫލަށް މި ކުރަނީ ފޮނުވާ އަދިވެސް ސުކޫލުތަކަށް ނުވަތަ އަސްލަކު ބިން ހަދާފައޭ؟

ގަމު ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ވިސާމް ވާހަކަދެއްކެވުން:

ހަމަދު ބިން ހަވާލު އަށްޖެހިނީ ސުވާލު. ހަމަދު ބިން ހަވާލު އަށްޖެހިނީ ސުވާލު ހިނގާނީ. ދެން ކުރީގައި، އާއްމުކޮށް ހުރިން ހިނގާނު ޖަވާބު ސުވާލު ވެސް އަދި ހަމަދު ސުވާލު ވެސް. ފޮނުވަމަ ނަމަވެ އަޅުގަނޑު ދަންނަވާ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ. މިހާރު އަޅުގަނޑުމެންގެ ގޮތުން ވެސް އެ ޤައުމީ ގަޑިން. އިއްޒަތްތެރި ވަޒީރު.

މިނިސްޓަރ އޮފް އެޖުކޭޝަން ޑރ. އާސިމް އަޙްމަދު ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ ރައީސް. ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އަޅުގަނޑު މި ދަނެގަތީ ހަވާލުވެ ފުރުން އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ވަނީ އަޅުގަނޑެއް މި މަސައްކަތް ހުށަހަޅާފައި. ދެންނެވީމާ، އަޅުގަނޑުމެން އެޑިޔުކޭޝަން ފޮނުއްވާ ޓީޗަރުން ހަމަދު ސުކޫލަކުން ބޭނުންވާ ސާފުން ހުނުމުގެ މަސައްކަތް ފަހުން. ފަހަރު މިހާރު އެ މަސައްކަތް ގޮސް އުޅޭ ހިސާބަށް، މިހާރު ބޭނުން ސާފުން ގަތުމަށް ބަޖެޓު ހަމަޖެހިފައި، އެއްޗެހިތަކުގެ ބޭނުމެއްކުރަން. ދެންނެވީމާ، މަސައްކަތް ބޭނުންވާ ސާފުން ބަލާ ފަހަރު އެބަ ވަރަށް އަޅުގަނޑުމެން ސާފުން ފިޔަވައި ބޭނުން ސާފުން ފަހަރު ނުވާނެ ހިސާބަށް ސާފުން ސުވާލުގައި ހުންނާނެ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ވަޒީރު. ކެޔޮދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަޙްމަދު އާދިލް.

ކެޔޮދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަޙްމަދު އާދިލް ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ވަޒީރު. އިއްޒަތްތެރި ވަޒީރު ވިދާޅުވެއްޖެ، ޓީޗަރުންނާ ގުޅޭ ވަރަށް ބޮޑަށް ނަތީޖާއެއް ވާހަކަ ދެކެވޭތީ ވެސް ވާހަކަދައްކަވާފައެވެ. ބައެއް ޓީޗަރުންގެ ހަމަޖެހުމާ ގުޅޭ ގޮތުން ވެސް ވާހަކަދައްކަވާފައެވެ. އަޅުގަނޑަށް ގަޑިހިތަކޭ މިހާރު ކުރިއަށްވާފައިވާ ޓީޗަރުންނާއި، ބޭނުންވާ ޓީޗަރުންނާއި، އާއްމުކޮށް ދަރިވަރުންގެ ނިސްބަތުން ގޮތް ހަމަޖެހިފައި ވެސް އަޅުގަނޑުގެ ދާއިރާގެ ސުކޫލުތަކުގައި ކިހިނެއް. ދެންނެވީމާ، އިތުރަށް މިކަން ހަރުދަނާކުރުމަށްޓަކައި ކުރަންޖެހޭ ކަންކަމެއް؟ ޓީޗަރުންގެ މަސައްކަތް މިހެން އިތުރުކުރުމަށްޓަކައި ހަރުދަނާ ގޮތެއްގައި ކުރަންޖެހޭ ކަންކަމެއް؟ މިކަންކަމުގެ ތެރޭގައި ސިޔާސީ ވިސްނުމަށްޓަކައި މަޤްޞަދުތަކަށް މިހެން ފުރުޞަތު ވިސްނުން އެއްވެސް ވަރަކަށް ގެންގުޅުއްވަނީތޯ؟ ސުކޫލުތަކުގައި ކުރިންނަށް ޓީޗަރ ގެންގުޅުމުގެ ފުރުޞަތު އެއްވެސް ވަރަކަށް ދިވެހިއަށްވާނީތޯ؟ ސުކޫލުތަކުގައި ނަގާދުކުރާނެ ތަރުތީބު ދެމެހެއްޓުމަށް ކިޔަވާދޭނެތޯ؟

ރިޔާސަތުން ފާހަގަކޮށްލެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އިއްޒަތްތެރި ވަޒީރު.

މިނިސްޓަރ އޮފް އެޑިއުކޭޝަން ޑރ. އާއިޝަތު ޝިހާމް ފާހަގަކޮށްލެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ ރައީސް. ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. މުދައްރިސުންގެ ކަންކަން ރަނގަޅުކުރުމަށް ހަމަ އަޅުގަނޑުމެން ވަރަށް ބޮޑު އިސްކަމެއް ދީން. މިހާރު ޚިދުމަތުގައި ތިއްބެވި މުދައްރިސުންނަށް އިތުރު ތަމްރީނުތައް ހިންގުމާއި، އަދި ހަމަ އެ ބޭފުޅުންނަށް ބޭނުންވާ އިތުރު ވަސީލަތްތައް ފޯރުކޮށްދިނުމަށް އަޅުގަނޑުމެން މަސައްކަތްތަކެއް ކުރަމުން އެބަ ގެންދަން. ދެވަނަ ސުވާލަކީ ސިޔާސީ ކަންކަމަށް ރިޢާޔަތްކޮށް އަޅުގަނޑުމެން މުދައްރިސުންނަށް ވަޒީފާދިނީ ކަންކަން ކުރަންތޯ؟ ބަޔާންތަކުގައި މުދައްރިސުންނަކީ ސިޔާސީ ސަރުކާރުން ވަޒީފާގައި ތިއްބެވި ބޭފުޅުން. އެ ބޭފުޅުން ވަޒީފާތަކަށް ލެވުނީ ސިޔާސީ ސަރުކާރުގެ އޮންނަ އުސޫލުތަކާ އެއްގޮތަށް. އެހެންވީމާ، އެއްވެސް ސިޔާސީ މަޤާމްބަދަލުވެގެން ނުވަތަ ސިޔާސީ މަޤާމެއްގެ ގޮތުގައި މުދައްރިސަކަށް ސަރުކާރު ނުހިންގޭނެ. ދެން، ތިންވަނަ ސުވާލަކީ ސްކޫލު ދަރިވަރުންނަށް ފޯނު ގެންގުޅެވޭތޯ. ސްކޫލްތަކުގައި ގެންގުޅުން މަނާކުރެވިފައި ހުންނަ އެއްޗަކީ ހުންނާނެ. ވަކި ގޮތްތަކަށް ދިނުމާއި ނުވަތަ އެކްސްޕެރިމެންޓަލް ގޮތުން ދަރިވަރުން ފޯން ސްކޫލަށް ވެއްދުން ބަޔެއް ފަރާތަކަށް ހުއްދަދީ. އެއީ، ބޭނުންވެގެންނަމަ ގެއްލުމާ، މިކަހަލަ ކަންކަމުގައި. 3 ވަނައަށް ކުރި ސުވާލަކީ، ނަމޫނާ ތަންތަން ސްކޫލްތަކުގައި ނުހުންނަނީ ކީއްވެތޯ؟ ނަމޫނާ ސްކޫލްތަކެއް އަސާސް ބަޔަކުގައި އަޅުގަނޑު ގެނެސްދިނުމުގެ ގޮތުގައި ވަކި ތަނެއް ހުންނަކަމުން ނުދޭ. ސްކޫލު ހުރިގައި، ސްކޫލްގެ ޑިވެލޮޕްމަންޓްގައި، ކެމްޕަސްތަކުގެ ބޮޑުގައި ފަސް ނަމޫނާކުރުން. އެ ކަންކަން ހަމަ މިހާރުވެސް ކުރަމުންދަނީ. ޚާއްޞަކޮށް ނަމޫނާ ސްކޫލްތަކެއް ވެސް އެބަހުރި. ބައެއް ސްކޫލްތަކުގައި އަޅުގަނޑުމެންނަށް ބެލޭ ހުރި މިންވަރަކުން ނަމޫނާ ގޮތެއް ވެސް އަމާޒުކުރަން މި ދަނީ. އަދި، ކުރެހުމުގެ ސްކޫލްތަކުން ބައްލަވާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން ވެސް ސްކޫލްތަކުގައި ނަމޫނާ ފަހިކުރުން ބެލޭ އެބަ ގެންދަން.

ރިޔާސަތުން ފާހަގަކޮށްލެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ވަޒީރު. އަޅުގަނޑުމެން ކަރުދާސްގައި ހުށަހެޅިފައިވާ އަޖެންޑާއާ ވަކިން، ޖަވާބުދެއްވުން މިސުވާލަށް ނަގާފައި އޮތުމަށް. ހިތަދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޢަބްދުﷲ ރިޔާޒް.

ހިތަދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު ޢަބްދުﷲ ރިޔާޒް ފާހަގަކޮށްލެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މިނިސްޓަރު ދެންމެ ޖަވާބުދެއްވުމުން ވިދާޅުވި، ޤާ ކޯޓުސިސްޓަމުން ޗެކްތަކުގެ މައްސަލަ ރިވިއު ޕްރޮސީޖަރަށް ވާހަކަ. އަޅުގަނޑަށް ހިއްސާކުރަން އެ ހިސާބުން ޗެކްތަކުން އުއްމީދުކުރާ ޖަވާބު ލިބޭ ކަމަކަށް. އަދި، މެންބަރު ކުރެއްވި ސުވާލަށް ވެސް ޖަވާބު ލިބޭ ކަމަކަށް. އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރާ ގޮތުގައި އެއަށްވުރެ ސާފުކޮށް ވެސް ވިދާޅުވެދެއްވުން އެބަޖެހޭ މި އަންނަ އަހަރުގެ ބަޖެޓުގައި އެކަން ހިމަނާފައިވާތޯ. އަދި، މި އަންނަ އަހަރުގައި ސަރުކާރުގެ ވިސްނުންފުޅުގައިތޯ އެއީ ޗެކްތަކުގެ މައްސަލަ ބޭނުންވެގެންދިޔުން؟ ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ދީ ކުރެއްވި ސުވާލު ބަޖެޓުގައި މިއަދުގެ ސުވާލާ ސީދާ ގުޅޭ. އިއްޒަތްތެރި ވަޒީރު ބޭނުންފުޅުވެއްޖެނަމަ ޖަވާބުދެއްވުމަށް. އިއްޒަތްތެރި ވަޒީރު އާދޭ ޖަވާބު ވަރަށް ސާފުކޮށް ވިދާޅުވެއްޖެ. ޤާ ކޯޓުސިސްޓަމް ފަންނީވެފައިވާތީ. އަދި ޤާ ކޯޓުސިސްޓަމަށް އެކަމުގައި ގެނައުމަށް ނިސްބަތެއް މި އޮތީ. އިއްޒަތްތެރި ވަޒީރު.

މިނިސްޓަރ އޮފް އެޑިއުކޭޝަން ޑރ. އާއިޝަތު އަލީ ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އަޅުގަނޑު ހަމަ ކުރިން ވެސް ދަންނަވާ ފަދައިން، ޤާ ކޯޓުސިސްޓަމް ވަނީ މުސާރައިގެ ޕްރޮގްރާމެއް ޓޭބަލްކޮށްފައި. ދެން، ހަމައިންރަޖިސްޓަރ މަސައްކަތްތަކާ ވަރަށް ހަމަ ކޮމްޕިއުޓަރ ވަރަށް ބޮޑު މަސައްކަތްތަކެއް ކުރުމުގައި ވާނީ، އެކަން ކުރުމުގެ ތެރޭ. އިންޖީނިއަރިންގ ފަސޭހަ، މުދައްރިސުންގެ އިސްލާހީބަޔާނާ މުސާރަ ރަނގަޅުކުރުން އާއި ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާގެ ރިޔާސީ ވައުދެއް. އެގޮތުން، އެކަން ފުރިހަމަކުރުމަށް ދެން ހަމަ އަޅުގަނޑުގެ އިތުރުން ސަލާމް ނުވޭ. ދެން 2020 ވަނަ އަހަރު އެކަން ވާނެ ކަމަށް އަޅުގަނޑުމެން ހަމަ ބޭނުން ކުރަން.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ވަޒީރު. ބަޖެޓްގައި މި އިއްޒަތްތެރި މަޖިލީހުގެ މަސްއޫލިއްޔަތަކީ މިހާރު އެކަން ވެފައި މި އޮތީ. އެއީ މި މަޖިލީހަށް މިވަނީ ބަޖެޓު ހުށަހަޅާފަ. މި ބަޖެޓްގައި އެބަޖެޓު ރިޔާސަތުން ހުށަހެޅު ތަފާތުގައި މުވައްޒަފުންނަށް ހިނގާ ހުށަހެޅު ވަގުތު ފާސްކުރެއްވި. އަދި އެ ބަޖެޓުން ވަގުތު ބޭނުންކުރަން ހިނގާ ހުށަހެޅު ވެސް މިނިސްޓަރީ އާއި ޕާލިމެންޓުން ޝުކުރިއްޔާ. އަދި މި އިއްޒަތްތެރި މަޖިލީހުގެ ތާރީޚު ގެނައުމުގެ ކުރިން ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ އެކަމާ އިއްޒަތްތެރި ވަޒީރު

އުފާފުޅުވުން ނޫން ކަމެއް އަޅުގަނޑު ހިތެން ނުވާން. އަޅުގަނޑު މިހާރު މި ފުރުޞަތު އަރުވަނީ މަތިވެރި ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޙަސަން ޒަރީރު.

މަތިވެރި ދާއިރާގެ މެންބަރު ޙަސަން ޒަރީރު ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މަރުޙަބާ ވަޒީރު. އަޅުގަނޑުގެ ސުވާލަކީ، އއ. ފެރިދޫ ސްކޫލުގައި ޕްރިންސިޕަލް ނެތި ފެރިދޫ ސްކޫލުގައި ކިޔަވައިދޭތާ އެތައް ދުވަހެއް މިހާރު ވަނީ ވެފަ. އަޅުގަނޑު މިކަމާ ކަންބޮޑުވެގެން ވާނީ މިނިސްޓަރާ ވެސް ހިއްސާކުރައްވާފަ. ފެރިދޫ ސްކޫލަށް ޕްރިންސިޕަލެއް ހަމަޖެހިގެންދާނީ ކޮންއިރަކުންތޯއޭ؟ އަދި އެއް ސުވާލު. 2 ވަނަ ސުވާލަކީ މި ވަގުތު އއ. މަތިވެރި ސްކޫލުގައި ވެސް ޕްރިންސިޕަލް ނެތް. ހަމަ އެގޮތަށް މަތިވެރި ސްކޫލަށް ވެސް ޕްރިންސިޕަލް ހަމަޖެހިގެންދާނީ ކޮންއިރަކުންތޯއޭ؟ ޝުކުރިއްޔާ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އިއްޒަތްތެރި ވަޒީރު.

މިނިސްޓަރ އޮފް އެޑިޔުކޭޝަން ޑރ. އާއިޝަތު ޢަލީ ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. ސުވާލުކުރެއްވި 2 ސްކޫލުގެ ޕްރިންސިޕަލުންނާ ބެހޭގޮތުން. ސްކޫލްތަކަށް ޕްރިންސިޕަލުން ހޯދުން ބަޖެޓުގައި މިއީ ވަރަށް ދަތިކަމެއް އިނގޭތޯ. ކޮންމެ ގޮތަކަށް ވެސް ބޭނުންވާނެ، ވަރަށް ގިނަގުނަ ޕްރިންސިޕަލުން ސްކޫލްތަކަށް ފޮނުވަން. އަޅުގަނޑުމެން މިހާރު ވެސް އުއްމީދުކުރިން މިދީ 2019 ވަނަ އަހަރު ހުރިހާ ސްކޫލްތަކަކަށް ޕްރިންސިޕަލުން ލިބޭ އުއްމީދު އަޅުގަނޑުމެންނަށް ކާމިޔާބުނުވި. އަޅުގަނޑުމެންނަށް މިގޮތުން ޕްރިންސިޕަލުން ސްކޫލްތަކަށް ފޮނުވުނު. ބައެއް ޕްރިންސިޕަލުން ބަދަލުވެގެން ވަރަށް އަވަހަށް ސްކޫލް ދޫކޮށްލީ. އަސްލުގައި ޕްރިންސިޕަލުން ރައްކާތެރިކަން ނުލިބޭ ސްކޫލުން ބޭރަށްދިޔައީ އެބަޔަކު. އެހެންވީމާ، މިކަހަލަ ދަތިތަކާ މި އުޅެނީ. އަޅުގަނޑުމެން މި މަސައްކަތްކުރަމުން އަދިވެސް ހަމަ ޕްރިންސިޕަލުން ހޯދުމަށްޓަކައި. މިހާރު މި އުޅެނީ 2020ގެ ދިރާސީ އަހަރު ފެށޭއިރު ހުރިހާ ސްކޫލްތަކެއްގައި ވެސް ހަރުދަނާ ޕްރިންސިޕަލުން ލިބޭނެ ކަމަށް.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ވަޒީރު. އަޅުގަނޑު މިހާރު މި ފުރުޞަތު އަރުވަނީ، ނައިފަރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. މި ވާނީ އެންމެ ފަހު ސުވާލަށް، އިއްޒަތްތެރި ވަޒީރު. ނައިފަރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު.

ނައިފަރު ދާއިރާގެ މެންބަރު އަޙްމަދު ޝިޔާމް ވާހަކަދެއްކެވުން:

އާދެ! ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މަރުޙަބާ ޢިއްޒަތްތެރި ވަޒީރު. އަޅުގަނޑު ތަހުނިޔާކުރަނީ ވަޒީރު ނާސްތާ ނަންގަވައިގެން މިއަދު ވަޑައިގެން އިންނެވި ކަމަށް. ޢިއްޒަތްތެރި ވަޒީރު 80 ޕަސެންޓް؛ ގާތްގަނޑަކަށްވާތީ! 8.6 ބިލިއަން ރުފިޔާއިން އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރާ ތަޢުލީމީ ދާއިރާގައި މަސައްކަތްކުރައްވާ މުދައްރިސުންނަށް އަދި ސްޓާފުންނަށް ކޮންޓްރެކްޓުގެ ދަށުން ދެވޭ ޢިނާޔަތްތަކުގެ ގޮތުގައި. އަޅުގަނޑުގެ ސުވާލަކީ އޭ.ޖީ.އެސްގެ ރިޕޯޓުގައި ނުކުމެއްޖެ ވަރަށް ގިނަ. އޭ.ޖީ.އެސްގެ ރިޕޯޓުގައި އެބަހުރި، އިސްލާމިކް ސެންޓަރުން، މުޤައްރަރުގެ ބޮޑެތި މަސައްކަތްތައް ކުރެވޭތޯ މި ރިޕޯޓް ބޭނުންކުރެވޭތޯ؟ 2 ވަނަ ސުވާލަކީ އެއްވެސް ކުރިއަށް ބާރުއަޅާ ސިޔާސަތެއް އެބައުޅޭ. ސްކޫލް ގެކުދީންނާ ކުރިން އެބައުޅޭ. ކުރިއްސުރެވެސް އެ ކުދިންނަށް ސިޔާސަތެއް ބޭނުންކުރަމުންދަނީ ކީއްވެ؟ މިހާރު މިހާރުގައި ވާހަކަދެކެވޭ ފަރާތްތަކުން، ސަރުކާރުން ހަމަޖެހުނު ވަގުތު ހަމަ ފަހަރާ ގުޅޭ ކަންތައްތަކެއް. އެކަން ހަމަޖެހިފައިވާ ގޮތުން ބަދަލުކުރެވިދާނެ ކުދިކުދި ވާހަކަތައް ފާހަގަކޮށްލަން އަޅުގަނޑަށް ހުށަހަޅަން ބޭނުން އެ ކިޔަވާ ކުދިންނާ ގުޅޭ ގޮތުން ބަލައިލެއްވުމަށް.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އަޅުގަނޑު ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަރިހުން ސާފުކޮށްލަން ބޭނުންވޭ ޢިއްޒަތްތެރި ވަޒީރަށް ފުރުސަތު އެރުވުމުގެ ކުރިން، ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އޭ.ޖީ.އެސް ރިޕޯޓް ބަލައިލައްވާފައިވޭތޯ؟ ނައިފަރު ދާއިރާގެ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު.

ނައިފަރު ދާއިރާގެ މެންބަރު އަޙްމަދު ޝިޔާމް ވާހަކަދެއްކެވުން:

އާދެ! ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް، އަޅުގަނޑު ވަރަށް ރަނގަޅަށް 3 ފަހަރު ގެތެރޭގަނޑަކަށް ކިޔާލައިފިން އެ ރިޕޯޓް އިނގޭތޯ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އާދެ! ޢިއްޒަތްތެރި ވަޒީރު.

މިނިސްޓަރ އޮފް އެޑިޔުކޭޝަން ޑރ. ޢާއިޝަތު ޝިހާމް ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ޝުކުރިއްޔާ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އެނގިވަޑައިގެންނަވާނެ، ނާސްތާއަކީ ހެނދުނުގެ ނާސްތާއަކީ ހަމަ އަޅުގަނޑުމެން އެންމެންނަށް ވެސް ބޭނުންވާނެ އެއްޗެއް. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު ވެސް ހަމަ މިއަދު ނާސްތާ ނަގައިގެން އިނގޭތޯ އަހީ. 2 ވަނަ އަހަރު ކުރެއްވި ސާވޭއަކީ، 8.6 ޕަސެންޓް އަޅުގަނޑުމެންނަށް މަދަރުސާތަކުގެ ކުދިންތަކެއް ނުކެއިނޭތޯ؟ އަޅުގަނޑު ހިތަށް މަދަރުސާތަކުގެ ކުދިންތަކެއް ބަލަހައްޓަން ހުރި މީހުންގެ ހައިސިއްޔަތުން އަޅުގަނޑަށް އަރިވެސް މިވަރު ވެސް މަދު. އެއީ އަޅުގަނޑު ކޮންޓްރޯލް ބޭނުންވާ ވަރަށް ގިނަ ކުދިންތަކެއް އެބަހުރި ސްކޫލްތަކަށް. ވަރަށް ހާލުގައި ހުރި ސްކޫލްތަކަށް ވެސް އެބަހުރި. އެހެންވީމާ، އިތުރަށް ތި ބޭނުން ދެއްވަންޏާ ހަމަ އަޅުގަނޑުމެން ބޭނުން ހިނގޭތޯ. ދެން، 3 ވަނަ ކަމަކީ، އަޅުގަނޑުމެންގެ ސިލަބަސްތަކެއް، މުޤައްރަރުތަކެއް ބަދަލުކުރުމަށް އަޅުގަނޑުމެން ކުރާ މަސައްކަތް. އަޅުގަނޑުމެން މިކަން މި ކުރަނީ މި ފަހަރު އަޅުގަނޑުމެންގެ މެނިފެސްޓޯގައި މިކަން އޮތީމެ. މެނިފެސްޓޯގައި ވަރަށް ސާފުކޮށް ލިޔެވިފައި އެބައޮތް ކަރިކިއުލަމް ރިވިއުކުރަން، އެއަށް އިސްލާހު ބަދަލުތަކެއް ގެނެވޭނެ. އެހެންވީމާ، އެ މަގަން އަޅުގަނޑުމެން އެކަމާ ގުޅުންހުރި ފަރާތްތަކާ މަޝްވަރާކުރަމުން މި މަސައްކަތް މި ގެންދަނީ. އަޅުގަނޑުމެންނަށް މިހާރު މި ވަނީ ކީ ސްޓޭޖް ފައުންޑޭޝަނާއި އެކުއެގެ މުޤައްރަރުތައް އިޞްލާހުކުރުމުގެ މަސައްކަތް ފެށިފަ. މިހާރު އަޅުގަނޑުމެން އެހެރީ ކަރިކިއުލަމްގެ ދިރާސާކުރާ ފޮތްތަކެއް. ދެން، ދިރާސާގައި އިސްލާމީ ކަންކަމާއި އަޅުގަނޑުމެން މި ކުރިއަށްގެންދަނީ ދިރާސާކުރާގައި ތިބީ މިކަމަށް ފުރުޞަތުދެއްވާ ބޭނުންފާ ގެނެސްދޭން. ދެން، ކުރެއްވި ސުވާލު؛ އެމް.ޑީ.އެން ރިޕޯޓާއި އެޑިއުކޭޝަން މިނިސްޓްރީއާ އެކު ބެހޭ ދުވަސްވަރު ސާފީ އަޅުގަނޑު އެ ސުވާލަކަށް ޖަވާބުދީފައި ނުވޭން. ދެން، 3 ވަނަ ކުރެއްވި ސުވާލަކީ، އެއްވެސް ކުއްޖަކު ބާކީނުކުރާނެ ސިޔާސަތު މިނިސްޓްރީގައި އޮތީ. ވަރަށް ބޮޑު ތެދުފުޅެއް. އަޅުގަނޑުމެން ސްކޫލް ޖުމްލަކޮށް ކުދިންނަށް ވެސް ބަނޑުދިގަޔާއި އިތުރު މަސައްކަތްކުރުމަކަށް އެބަޖެހުނުން. އެއީ މިނިސްޓްރީ ފޯކަސް އެޑިއުކޭޝަނުން ޒިންމާއެއް ކުއްޖާއަށް 16 އަހަރު ވަންދެން އެ ކުއްޖާގެ ތަޢުލީމު ކަށަވަރުކޮށް ބެލުމަށްޓަކާ. އެގޮތުން ސްކޫލުތަކަށް ނުދާ ކުދިންނާއި، ސްކޫލް ޑްރޮޕްއައުޓްވާ ކުދިންނާއި އަދި ބަލިކޮޅުވެރިން ސްކޫލަށް ނުދާ ކުދިން ވެސް އަޅުގަނޑުމެން ފަރުވާކަން، އެ ކުދިންނަށް ވެސް ތަޢުލީމު ހޯދަމުން ކަރަންޓުގެ ގޮތުގައި ކަނޑަނުޖެހޭ އިންތިޒާމުތަކެއް އެބަ ގެންދަނީ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ ޢިއްޒަތްތެރި ވަޒީރު. ޢިއްޒަތްތެރި ވަޒީރު މި ތަނަށް ވަޑައިގެންނެވީ، ދާންދޫ ދާއިރާގެ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުސްތަފާ ގެޔާ ގޮތުން ސުވާލެއް ކުރައްވާފައި އެހެން ޖަވާބުދެއްވުމަށް. މި ތަނުގައި ސުވާލުކުރައްވަމުން ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން 3 މަދަރުސާއެއްގެ ވާހަކަ؛ އަޅުގަނޑު ހަނދާންވާ ގޮތުގައި އެއީ ރަސްދޫގައި މަދަރުސާއެއް ނޮޅިވަރަން، ފުވައްމުލަކު އަދިވެސް ސްކޫލުގެ ބޭނުމުގައި ސާފުނާއި އަދި ފުރިދޫ ސްކޫލުގެ ޕްރިންސިޕަލުގެ ވާހަކަ. ޢިއްޒަތްތެރި ވަޒީރު ތަފުސީލުކޮށް އެ ކަންކަމަށް ޖަވާބުދެއްވިއޮތީ އިތުބާރާއި މަޢުލޫމާތު ލިބިވަޑައިގެން ހުންނަވާ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު

އިއްޒަތްތެރި ވަޒީރަށް ފެންފޯރުން ޝުކުރު ދަންނަވަން. އަދި އާ ސްޕީކަރ އިއްޒަތްތެރި ވަޒީރަށް އަޅުގަނޑުމެން އަރުވަން. ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ. (ވަގުތު ހަމަވެގެން ކަނޑާލެވުނު)

8. ނުނިމި ހުރި މަސައްކަތް

ރިޕޯޓަރުން ފާހަގަކުރެއްވުން:

އަޅުގަނޑުމެން މިހާރު މި އެ ބެލުނީ ނުނިމި ހުރި މަސައްކަތަށް. އެއީ 8.1- ހޯރަފުށީ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަބްދުﷲ ސަލީމް ހުށަހަޅުއްވާފައިވާ، ދުނިޔޭގެ މޫސުމަށް އަންނަ ބަދަލުތަކުގެ މައްސަލައަށް ހައްލު ނުލިބި އަދި މި ބޮޑު ނުރައްކަލުން ދުނިޔެ ސަލާމަތްކުރުމަށް އޮތް ހަރު ފުރުސަތު ދުވަހުން ދުވަހަށް ކުޑަވަމުންދާތީ، އެކަމުގެ ކަންބޮޑުވުން ފާޅުކޮށް، އަދި އެ ކަންބޮޑުވުން ދުނިޔޭގެ ސަމާލުކަމަށް ގެނައުމަށް އެދި ހުށަހަޅާ ގަރާރުގެ ބަހުސް ކުރިއަށްގެންދިއުން. އެންމެފަހުގެ މަޖިލީހުގެ ގަޑިއިރަށް ކަނޑައެޅިފައިވީ 4 ގަޑިއިރު. ބާކީ އޮތީ 3 ގަޑިއިރާއި 29 މިނިޓު. އެމް.ޑީ.ޕީއަށް އެބައޮތް 1 ގަޑިއިރާއި 57 މިނިޓު. ޤައުމީ ޕާޓީ އަށް 20 މިނިޓު. ޕީ.ޕީ.އެމަށް 20 މިނިޓު. ޕީ.އެން.ސީއަށް 16 މިނިޓު. އެމް.ޑީ.އޭ އަށް 14 މިނިޓު. ވަކި ޕާޓީއަކަށް ނިސްބަތްނުވާ މެންބަރުންނަށް ކޮންމެ މެންބަރަކަށް 3 މިނިޓު. އަޅުގަނޑު މިހާރު މި ފުރުސަތުއަރުވަނީ ގެމަނަފުށީ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަބްދުﷲ ސަމީރު.

ގެމަނަފުށީ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަބްދުﷲ ސަމީރު ފާހަގަކުރެއްވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ހޯރަފުށީ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަބްދުﷲ ސަލީމް ހުށަހަޅުއްވާފައިވާ، މޫސުމާ ބެހޭ ގަރާރަކީ ވަރަށް މުހިއްމު ގަރާރެއް. އަޅުގަނޑުމެން، މިދިޔަ ހަފްތާގައި ވެސް އަޅުގަނޑު އެ ބަހުސަކަށް ނިސްބަތްވާ ދައްވައިދޭ ބޭނު ސަބަބަށްޓަކައި ގިނަ އަދި ގޮތަކަށް ވަރަށް ބޮޑު ގެއްލުންތަކެއް ލިބިފައިވޭ. ހަމަ އާއްމުކޮށްގައި، ގަމަނަފުށީގެ ބަނދަރުގެ މައްސަލަ ވަރަށް ބޮޑު ފަދައިން ފެށި ވަރަށް ބޮޑު މައްސަލަތަކެއް، މި ފެނޭ އަޅުގަނޑުމެންނަށް ގަމަނަފުށީގެ ބަނދަރުގޮތުގެ މައްސަލަ އަދި ފެށި ހަރުގަދަ ގޮސްފިނޑި މަސައްކަތްކުރުމުން މި ދަނީ. ކުރިން އަޅުގަނޑު ދަންނަވާލިން، ދައްކަވާ ބަނދަރުގެ މަސައްކަތް ވަރަށް ބޮޑު ފަދައިވިސްނެން ސަރުކާރުގެ ފަރާތުން ވަރަށް އަވަސް ފިޔަވަޅުތައް އަޅުއްވައިދެއްވައި، ހަމަހަމަކަމާ އެކީގައި ޕްރޮޖެކްޓްތައް މިނިސްޓްރީއާ އަދި ޕާޓީ ކައުންސިލް؛ އަޅުގަނޑު ކައުންސިލާ ގުޅިގެން ކުރި މަސައްކަތުން ވަރަށް ބޮޑު ހުށަހެޅުންތަކެއް މިހާރު ޕްރޮގްރާމްތަކުން އަޅުގަނޑު ފާހަގަކޮށްލަން. އެކަމަށްޓަކައި ދިވެހި ސަރުކާރަށް އަޅުގަނޑު ވަރަށް އިޚްލާސްތެރިކަމާއެކު ޝުކުރު އަދާކުރަން. އަޅުގަނޑު ދަންނަވާލީ، ޕްރޮޖެކްޓް މިއަންނަ ބަޖެޓުގައި ހަރުދަނާކޮށް އާދެ ބަނދަރު ގެތަކަށް ހަރުދަނާކޮށްދެއްވުން

ޤާނޫނީ ސަބަބުތަކެއް އުފެދިގެންނޭ. ޤާނޫނީ ސަބަބުތަކުން ރަޙްމަތްތެރިންނަށް ދިމާވެވިދާނެ ބޮޑެތި މަސްލަހަތްތަކަށް ބަލާލު

ޤަރުދުގައި އެ ކުރާ މަސައްކަތް އެއީ ތިމާވެރި ވެސް އަދުގަނޑުވެން އޭގެ އެންމެ ރަނގަޅު ގޮތުގައި ބަލަހައްޓާނެ

އަންނަނި ގޮތި. އަދުގަނޑުވެން އެއްގޮތަކަށް ވެސް ދިރިގެންނެވޭނެ މުސްލިމަން އަންނަ ބަދަލުތަކާ އަދުގަނޑުވެން

އެއަށް އަލައިންޓާ ދުނިޔޭގެ ތިބޭފަށް ބަދަލުތަކާ ކަމަށް. ރަސޫލާގެ ގުދުރަތީ ނިޒާމު ބަދަލުވެގެންދާ ގޮތް ނޫނީ މުޅި

ދުނިޔެއަށް ވެސް، މުޅި ދުނިޔޭގެ ގުދުރަތީ ނިޒާމު ވެސް ބަދަލުވަމުންދާ ގޮތި އަދުގަނޑުވެން ފަރުވާކުޅަދާނަކަމެއްގެން،

ދުނިޔަވިގެން ތިބޭފަށް ކަންތައްތަކާ ނޫން. އަދުގަނޑު ދަންނަވާލި ދުނިޔޭގެ މުސްލިމުން މިއަންނަ ބަދަލުތައް

ދިރާސާކުރުމަށް މި މަޝްހޫރު ވެސް އިސްކާމްގެ ދިރުން އަދަން އެންމެއަރަނަމަތީ ކާމިޔާބު އުޅުމަށްޓަކައި، އެ

ކާމިޔާބު ޙާސިލުކުރަމުން މަސައްކަތްކަތްތަކާ އެ ކާމިޔާބު މުޖުތަމަޢުގެ އިސްލާމީ ހަޔާތް ކުރިއަށްގެންދިޔުމަށްކަމަށް. އޭގެ އެއް

މިސާލު މިފަދަ މުސްލިމު ގަބޫލުކުރާ މި މަޝްހޫރުކަން އެ ކާމިޔާބު މުޅިއުޅުނު ހުރިހާކަމެއްގައި ދެމިހުރެވޭނެ. ދެއްވި ފުރުސަތަށް

ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރުއަދާ.

ރިޔާސަތުން ފާހަގަކޮށްލެވުނު:

ޝުކުރުއަދާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އަދުގަނޑު މިހާރު މި ފުރުސަތުއަރުވަނީ އިސްލާމީ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި

މެންބަރު ޙަސަން އަފްރާދަށް. (ވަގުތުކޮޅެއްކަނޑާ) ކާނިދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޢަބްދުﷲ ޖާބިރު.

ކާނިދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު ޢަބްދުﷲ ޖާބިރު ފާހަގަކޮށްލެވުނު:

أعوذ بٱللَه مِن ٱلشيطَن الرّجِيم بسم الله الرحمن الرحيم. ޝުކުރިއްޔާ ރައީސް ރިޔާސަތުން މަޖިލީހުގެ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛

ވަރަށް ހިތާމަކުރަން މިއަދު މި ފާހަގަ ދަންނަވަންޖެހޭތީ. ދިވެހިރާއްޖޭގެ ރައީސަކަށް ހުރި އިބްރާހީމް މުޙައްމަދު

ޞާލިޙް، އެ މަނިކުފާނަށް ވަރަށް ރަނގަޅަށް އެނގިވަޑައިގެންނެވޭނެ، މިހާރު މި ހުރަހެއްގައި އޮތް ބިލުގައި މި ދައުލަތާ

ކާބަން ނިއުޓްރަލްކުރުން ކަމަށް. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ ހިތާމަޔަކީ އިބްރާހީމް މުޙައްމަދު ޞާލިޙް މި މަޖިލީހުގައި

ސަރުކާރު އަޅުވި އިންތިޒާމު، މަސްއޫލު ހިފުމަށް އެމް.ޑީ.ޕީއަށް ލިބުނު ވޯޓަކަށް ރައީސް ނަޝީދު ކަމުވައްޒަފުގައި

ވޯޓުދީ ޝާހިދު އިބްރާހީމާއި އަދި އަޅުގަނޑު ޖޫރީމާއި، މި ބަޣާވާތުގެ ތުހުމަތު އެމް.ޑީ.ޕީގެ ވިޝަނުން

ދެކޮޅު ކުރިމަތިކުރުން ވެގެން ވިޝަނުވެދި ވިއި މިހުން ގެންސް ސަބަބުކަރަށް ލަދު، އަދި ޖާބިރު އަދުގަނޑުވެން

ނަގާދަކުރުގެން ﷲ އަށް ދުޢާކުރަމަ ސިފާ އިޖާބަކުރާ. އަޅުގަޑު ޖޫރީ ގެދޮރުވެރިކަން ކުރާ ދުޢާ އިޖާބަކުރާ ގޮތަކަށް ނޫން

ޤުރުއާނުގައި އޮތީ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، މިއީ ވަރަށް ސާފު ފާހަގަކުރެއް. މި ދައުލަތް މި ރާއްޖޭގެ މުސްލިމު

ކަންތައްތަކުގައި ދިމާވެގެން އުޅޭ މައްސަލަ. މުސްލިމުން އަންނަ ބަދަލުތައް މި ދަންނަވާލަނީ. މުސްލިމީ ވަރަށް އެކަން

ގޮތަކަށް ރިޢާޔަތްކުރެވޭ އެއްޗެއް. އެމް.ޑީ.ޕީގެ ޖަމާއަތި މެންބަރުން، އެކިއުޒިސްޓުންނާއި އެންމެން ތަރުތީބު ކުރި ބޮޑު

ދުރުބާނީގެ މަސައްކަތުގައި އެމް.ޑީ.ޕީއަށް ލިބުނު ކާމިޔާބު ފުރުބަސަތަށް އިބްރާހީމް މުޙައްމަދު ސާލިހް ވަނީ ދީރިގެންފުވައި މި މަޖިލީހުގައި އިންނަވައިގެން. އެކަން އެނގޭނީ، އެންމެ ފަހުން 1 ފެބުރުވަރީގައި އޭނާ ބަދަލުކުރި ގޮތް މި މަޖިލީހުގައި އިންނަވައިގެން. އަދި އެމް.ޑީ.ޕީއަށް އޭނާ ވެރިކަމަށް އަންނަން ވަރަށް މަކާރާއި ހީލަތުން ރައީސް ނަޝީދުގެ އަރިހުގައި އިންނަވައިގެން ކަޅުވާލައިގެން، ވެރިކަން ހޯދައިގެން އޭނާ އައިކަން ވަރަށް ސާފު. އެކަން އެނގޭނީ، އެމް.ޑީ.ޕީ މިހުންނާ ނުލައި މިރާއްޖޭގެ ވެރިކަމުގެ ގާއިމުނުކުރެވޭނެކަން ޔަގީންވީމާ. އެމް.ޑީ.ޕީގެ ތެރެއިން ވެރިކަމަށް އައިސް އެ ވެރިކަން އަދާކުރުމަކީ ޖުމްހޫރިއްޔާގެ ބާޣީއަކަށް ހެދުނުކަން ފުރުޤާނަކަށް އުޅޭ މައްސަލަ. އެއީ އެކަން ސާފުވާ ހިސާބަކީ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މިއީ ރައްޔިތުންގެ އިއްޒަތްތެރި މަޖިލީސް. މި މަޖިލީހުގައި ތިބޭނީ ރައްޔިތުން. ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ރައީސް އިންނަވާ ޖަލްސާތަކުގައި ބާރުވެރިކަމާއި ކަރާމާތް ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ރައީސް ބާރުތައް ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ރައީސް އިންނަވާ ޖަލްސާތަކުގައި ރައްޔިތުންގެ ބާރު ހިމެނޭ ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ރައީސް ނަން. ޤާނޫނުގެ ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ރައީސް ވަނީ، މި ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ބާރުތައް ޚިޔާލުތަކާއި މެދުގައި ކަނޑައެޅިފައި، އަދި މި ރައްޔިތުންގެ މެމްބަރުންގެ ޙައްޤުތަކާއި ޤާނޫނުއަސާސީ ބާރުތަކާއި ބާރުތަކުގެ މިންވަރު ބަލަހައްޓާ ވެރިކަމުގެ އިޚްތިޔާރާއި ރައްޔިތުން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ޤާނޫނުއަސާސީގެ ރައްޔިތުންގެ މެމްބަރުންނަށް ބާރުތައް ދީފައިވާ މަގާމު، ޤާނޫނުއަސާސީގެ ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ރައީސް އެއީ އެމް.ޑީ.ޕީ.އާރު.ސީން ވަޒީރުންނަށް ހެދީ މިސާލަކަށް ރައީސް ޤާނޫނީ ޙައްޤު؛ އެއީ މަޖިލީހުގެ ބާރުތައް ހިމެނޭ މި މަޖިލިސް ރައްޔިތުން ބަލައިގެން. ޤާނޫނީ އެމް.ޑީ.ޕީ.އާރު.ސީން ވަޒީރު ރައްޔިތުންގެ ޤާނޫނުއަސާސީ ބަލަހައްޓައި؛ އިއްޒަތްތެރި ޢަބްދުﷲ ޝާހިދު ބަހުސްގެ ބާރުތަކުގެ ޢަބްދުﷲ ޝާހިދު. މާނައަކީ، މަޖިލީހުގެ ޢަބްދުﷲ ޝާހިދު. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އިއްޒަތްތެރި މެމްބަރުންގެ ވާހަކަގެ މަގު، ވަޒީރުންނަށް ހުރި ބާރުތަކަށް ހުށަހެޅުމުގެ ބާރު ނުދެވޭ. އެހެންވީމާ، ޤާނޫނީ ޚިޔާލުތަކެއް ދެކިފައިވާ ބާރުތަކާއި ޤާނޫނީ ބާރުތައް މާނަކުރުން ކޮމިޓީގެ ޚިޔާލުތަކަށް އިޙްތިރާމްކުރަން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އިއްޒަތްތެރި މެމްބަރު އެދިވަޑައިގަތީ، މި ވާހަކަފުޅުގައި ވާހަކަ ﷲ އިއްޒަތްތެރި މި ދުރުބާނުގެ ދެއްކެވި. އަދި މަޖިލީހުގެ ބާރުތަކުގެ މި ވާހަކަފުޅުގައި ފެންނަނީ ވަރަށް އަދި އެކަން ފަރުވާކުރަން ބާރުތަކުގެ ބަލާ. ވަޒީރު ވަޒީރު އިބްރާހީމް މުޙައްމަދު ސާލިހް މަޖިލީހުގެ ދުރުބާނުގެ އެމް.ޑީ.ޕީގެ ހަރަކާތް އެކުލަވާލައިގެން ދުށްލާނަން. އެހެންކަމުން ރައްޔިތުން މި ބަދަލު ދުރުބާނަށް. ވަޒީރުންނަށް ޤާނޫނީ މަޖިލީހުގެ މި ބަރަހަކުގެ އިއްޒަތްތެރި މެމްބަރުން. ވަޒީރުން ޤާނޫނީ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އަޅުގަނޑު މިހާރު މި ފުރުޞަތުއަރުވަނީ ކަނޑިތީމު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަބްދުﷲ ޝަހީމް އަބްދުލްޙަކީމް.

ކަނޑިތީމު ދާއިރާގެ މެންބަރު އަބްދުﷲ ޝަހީމް އަބްދުލްޙަކީމް ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އާދެ! މިއަދުގެ ސަރުކާރުގެ ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާގެ ދައުރުގައި އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފުރިހަމަ އިތުބާރާއި ހަމަޖެހުން އެބައޮތް. އަދި ރައްޔިތުންގެ މަޢީޝަތުގެ ރައީސާ ދައުރުގައި ވެސް އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފުރިހަމަ ހަމަޖެހުމާއި އިތުބާރު އެބައޮތް. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑުމެން މި ރާއްޖޭގެ ރައްޔިތުންނަށް ދަތިވެފައިވާ ކަންކަން ޙައްލުކުރުމުގައި މިއަދުގެ ސަރުކާރާއި މަޖިލީހާ އެކުގައި މަސައްކަތްކުރަމުންދާކަމީ އެއީ މިއަދު ދިވެހިރާއްޖޭގެ ރައްޔިތުން ނުހަނު އުފާވާ އެކުގައި ބަލައިގަންނަ ކަމެއްކަން އަޅުގަނޑު ފާހަގަކުރަން. މުސްތަމިރުން އަންނަ ބަދަލުތަކުގެ ސަބަބުން އަޅުގަނޑުމެން ރާއްޖޭގެ ވަރަށް ގިނަ ރަށްރަށަކަށް އޭގެ އަސަރު މި އަންނަނީ ގިރަމުން. ހަމަ އެގޮތުން މިއަދު އަޅުގަނޑު ފާހަގަކޮށްލަން، ކަނޑިތީމު ދާއިރާގައި މިއަދު ވެސް މުސްތަމިރުން އަންނަ ބަދަލުތަކާ ގުޅިގެން ރަށް ގިރުމުގެ މައްސަލަ އެއީ އަޅުގަނޑުމެން ދާއިރާއަށް ކުރިމަތިވެފައިވާ ވަރަށް ބޮޑު މައްސަލައެއް. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މިއަދު އަޅުގަނޑުމެން ދާއިރާގެ ށ. ފޭދޫ، ށ. ބިލެތްފަހީގައި ރަށް ގިރުމުގެ މައްސަލަ އިންތިހާއަށް ބޮޑު. އަޅުގަނޑު ހަމަ މިހާރު ފާހަގަކޮށްލަން، މިދިޔަ ސަރުކާރުން ބިލެތްފަހި، ރަށް ދިރާސާކޮށް އެކަން ޙައްލުކުރުމަށްޓަކައި ބޮޑު މަޝްރޫޢެއް ހިފާފައިވޭ. އެހެންނަމަވެސް، އަޅުގަނޑަށް ފާހަގަކުރެވޭ ގޮތުގައި އެއީ މާ ޖެހިލާނުކުރާ އެކުގައި ކުރިއަށްދާ ކަމެއް ނުވާތީ، އިތުރަށް އޭގެ ގިރުން ބޮޑުވަމުންދާކަން އަޅުގަނޑު ފާހަގަކުރަން. ހަމަ އެއާއެކުގައި ށ. ފޭދޫއަށް މިއަދު ދިމާވެފައިވާ ރަށްގިރުމުގެ މައްސަލަ، މިއީ ސަރުކާރުގެ ސަމާލުކަމަށް ވަރަށް ބޭނުން ކަމެއް ކަމަށް އަޅުގަނޑު ފާހަގަކުރަން. އަދި މިކަން މިގޮތަށް އޮތުމުގައި، މިއަދު ވެސް އެ ރަށުން ގޭގެދޮރުން ވެއްޓި ނުވަމުން އަންނަކަމީ އެއީ އަޅުގަނޑުމެން ކަންބޮޑުވާ ކަންބޮޑުވުމެއް އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މި ކަންކަމާ މިއަދު ކަމާ ބެހޭ ވަޒާރާތަކުން ބަލައި، މި ކަންކަން ޙައްލުކުރުމަށްޓަކައި އަދި މި ކަންކަން ކުރާ ފަރާތްތަކާ ދައުރުގައި ފިޔަވަޅުއަޅައިދެއްވުން ވެސް މި ކަންކަން ޙައްލުކުރެއްވުމަށްޓަކައި އަޅުގަނޑު ގޮވާލަން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އިޤްތިޞާދީގޮތުން އަޅުގަނޑު މި ގޮތުން ފާހަގަކުރަން، ރަށް ދިރިއުޅޭ މަސައްކަތް އަޅުގަނޑުމެން ޙައްލުކުރެވިދާނެ ކަމަށް. އަދި 2020ވަނަ އަހަރުގެ ބަޖެޓުގައި އަޅުގަނޑު ފާހަގަކުރަނީ ށ. ފޭދޫގެ ރަށްދިރުވުމުގެ މަސައްކަތަށް ބަޖެޓު ގެނައުމަކީ އަޅުގަނޑުމެންނަށް ގޮތްޕެތެއް ހަމަ ކަމަށް. އެހެންވީމާ އަޅުގަނޑު މިހާރުވެސް ވާނީ އެކަން ބަޖެޓުގެ ސަމާލުކަމަށް އަޅުގަނޑު ގެނެސްފަ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެން މި އުއްމީދުކުރަނީ އެކަން ބައްލަވައިގަންނާނެ ކަމަށް. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، ދެއްވި ފުރުޞަތަށް ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އަޅުގަނޑު މިހާރު ފުރުޞަތުއަރުވަނީ ބާރަށު ދާއިރާގެ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަޙްމަދު ޢަބްދުﷲ.

ބާރަށު ދާއިރާގެ މެންބަރު އަޙްމަދު ޢަބްދުﷲ ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މޫސުމަށް އަންނަ ބަދަލުތަކާ ގުޅިގެން ދިވެހިރާއްޖެއަށް ކުރިމަތިވެފައިވާ ނުރައްކާ ނޫނީ އަޅުގަނޑުމެންނަށް އޮތީ ގޮންޖެހުމެއް ދޭ ގޮތެއް މި މަޖިލީހަށް ހުށަހެޅުއްވި ބާރަށު ދާއިރާގެ މެންބަރަށް އަޅުގަނޑު ޝުކުރު ދަންނަވަން. ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑުމެންގެ ރާއްޖެއަށް މޫސުމީ ބަދަލުތަކުގެ ނޫނީ މޫސުމާ ގުޅިގެން އަންނަ ބަދަލުތަކުގެ ސަބަބުން ލިބޭ ގެއްލުންތައް ދިފާޢުކުރުމަށް ވަރަށް ބޮޑު ނުރައްކާތެރިކަން ވެގެން ހިނގައިދާނެ. ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑުމެންގެ ރާއްޖޭގެ މިހާރުވެސް އެކި ރަށްރަށް ގިރާލައި އަދި ރަށްރަށުގައި ފެން ބޮޑުވުމުގެ ހާދިސާތައް ދިމާވަމުންދާއިރުގައި، އަޅުގަނޑުމެންނަކީ މި ދުނިޔޭގެ މޫސުމަށް އަންނަ ބަދަލުތަކާ ގުޅޭ ވަރަށް ބޮޑަށް ކަންބޮޑުވާންޖެހޭ ހާލަތެއްގައި އޮތް ޤައުމެއްގައި އުޅޭ ރައްޔިތުން. އަޅުގަނޑުމެންގެ ރާއްޖޭގެ ކަންތައްތައް މިހާރު ގޮސްފައިވާ ހިސާބަށް ބަލާއިރުގައި ވަރަށް ގިނަ ރަށްރަށުގައި ވަރަށް ބޮޑު ބައެއް ވަނީ ގިރައިގެންގޮސްފަ. އަދި ހަމައެއާއެކު ބޯކޮށް ވާރޭވެހުމުގެ ސަބަބުން މިހާރަކަށްއައިސް ރަށްރަށުގައި ފެންބޮޑުވެ، އެ ރަށްރަށުގެ މީހުން ހިފައިގެންގޮސް ސަލާމަތުން ރައްކާތެރިވެވޭނެ ތަނަކަށް ދާންޖެހޭ ހާލަތު ވެސް މި ވަނީ ވެފަ. އަދި ރަށްރަށުން ދުރަށް ދިއުމާއި އަދިވެސް ބައެއް ރަށްރަށުގެ ދިރިއުޅުމުގެ ހާލަތު ވަރަށް ބޮޑަށް ބަދަލުވެފައި. އަދި ރަށްރަށުގައި ބިން ގެއްލޭ ގޮތަށް ކަނޑުގެ ފެން އަރައި، އެ ރަށްރަށުގެ މީހުންގެ ދިރިއުޅުމަށް ވަރަށް ބޮޑު އުނދަގޫތަކެއް މިހާރުވެސް ކުރިމަތިވަމުން މި ދަނީ. މިއީ މިއަދު އަޅުގަނޑުމެން ފެންނަން ހުރި ކަންކަން.

ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މިއީ ވަރަށް ބޮޑަށް ވިސްނަންޖެހޭ ކަމެއް. އަދި ދުނިޔޭގެ ތަރައްޤީވެފައިވާ ޤައުމުތަކުން ހިންގާ ސަރަޙައްދުގައި މޫސުމަށް އަންނަ ބަދަލުތަކުގެ ސަބަބުން ގެއްލުން ލިބޭ ބޭ ގައުމުތަކާ ބެހޭ ގޮތުން ވެސް އެއް ގޮތަކަށް ވަކިވެގެން ނުވާނޭ. އަޅުގަނޑުމެންގެ މި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ތަރައްޤީ ޙާސިލުކުރުމަށް އެއީ އަޅުގަނޑުމެން މިއަދު އަޅުގަނޑުމެންގެ ދިރިއުޅުމާއި ޤައުމުގެ ތަރައްޤީ ގެނެސްދިނުމަށް މަސައްކަތްކުރަން ޖެހޭ ކަމެއް. އަދި އަޅުގަނޑުމެން ވެސް މިހާރު ފެންނަން ހުރި ކަންކަމަށް ބަލާއިރު އަޅުގަނޑުމެންގެ ބިމާއި މިހާރުގެ ހާލަތު ބަލައިލާއިރު އަޅުގަނޑުމެން ތަރައްޤީވެގެން އަންނަ ޤައުމެއް. އަދި ރަށްރަށުގެ ފެން ހިންދުމުގެ ނިޒާމު، ރަށްތެރެއިން ފެން ބޭރުކުރުމުގެ ނިޒާމާއި ތަރައްޤީކުރަން ޖެހޭ ކަމެއް. އަދި ވަރަށް ބޮޑަށް ޖެހިލުންވެސް އެ ކަމުގައި އޮތުމުން ނޫނީ ތަރައްޤީއާއި މަސައްކަތްތަކަށް ހުރަސްއެޅިގެން ނުވާނެ ކަމުގެ މިސާލު އަޅުގަނޑުމެން ވެސް ދެކެން. މި ކަމަކީ ފަހަރެއްގައި ތަފާތު ވާހަކަތަކެއް ކިޔާލެވިދާނެ ކަމެއް. ޝުކުރިއްޔާ ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މި ދެންނެވި މަސައްކަތްތަކުގެ ތެރެއިން ކޮށްދެވޭނެ ކަންތައްތަކެއް ބޮޑުކޮށް ސަރުކާރުން މިއަދު ކޮށްދޭން ޖެހޭ ކަމެއް ކަމަށް އަޅުގަނޑު ދެކެން. އަޅުގަނޑު ފެންނަ ގޮތުގައި މި ގޮތަށް ތަރައްޤީކުރަމުން ގެންދާން ޖެހޭ. އަދި ދިވެހިރާއްޖެއަށް

މިހާރު މި ދިޔަމުންދާ، އަދި މޫސުމަށް އަންނަ ބަދަލުތަކާ ގުޅިގެން އޮތް ނުރައްކާ ކުޑަ އަޅުގަނޑުމެން އެއްގޮތަކުންވެސް ހިމާޔަތް ނޫނީ ކަންފަސާދަކޮށްލައިގެން ތިބޭކަށް ނެތް. އަޅުގަނޑުމެންގެ ޒިންމާ އަޅުގަނޑުމެން އަދާކުރަން އެބަޖެހޭ. އަދި ހަމައެއާއެއްކޮށް މި ރާއްޖޭގެ ރަށުތައް މި ހުންނަވި ހާލަތުން ސަލާމަތްކުރުމަށް ބަލައި ކުރަންޖެހުން ކޮންމެ މަސައްކަތެއް އަޅުގަނޑުމެން އެބަ ކުރަންޖެހޭ. އަދި އެއީ އަޅުގަނޑުމެންގެ އެންމެ އިސް އެއް މަސައްކަތުގެ ގޮތުގައި މިއަދު އަޅުގަނޑުމެން ގަބޫލުކުރަން ވެސް އެބަޖެހޭ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މި ވާހަކަ އަޅުގަނޑު މި ދަންނަވަނީ، އަޅުގަނޑު މި މަސްވެރިކަމާ ދިރިއުޅުމާ ބައްޓަންކުރުމުގައި ވެސް ހަމަ ދިރުމުގެ މައްސަލަ ބޮޑު. އަދި ހަމަ މޫސުމަށް އަންނަ ބަދަލުތަކާއެއްކޮށް ބަރުމަކަމާ ވެސް ހަމަ އޮތް ނުރައްކާ ވެސް ކަމެއް ނޫން. އަދި ޤުދުރަތީ ގޮތުން ތިމާވެށި ކާރިޘާތަކާއި ސަބަބުން މިހާ ގެއްލުމުން އަރައިގަތުމަށްބަލައި މުޅި މީހުންގެ އުމުރުދުވަހަށް މިހިސާބަން ކުރި މަސައްކަތްތަކަށް އެބަ ހިނގައިގެންދާން ގޮވި ކުރުމުގެ ތެރޭގައި. މިގޮތު ކަންތައްތަކުން އަރައިގަނެވެމުން އައި މީހުން އުފެދުމުގެ ބާރު އޮތް ބައިގައި މާ ގުޅަކަ ކަމަކުމުގެން ވެވ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެން ކުރިއާމަދި މިމަރުހަލާގައި އަދި މިފަދަ ގޮތަކަށް ކަންތައްތަކުން މިބާ ގެއްލުމުން ސަލާމަތްކުރުމަށް، މިދަންނަވި ގޮތަށް މަސައްކަތުގައި އަޅުގަނޑުމެން މިކަމާ ވާހަކަ ވެސް ދަންނަވަން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުގެ ވަގުތު؛ ހޯރަފުށި ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުގެ ވަގުތު އިޝާރަތް މި ކުރަނީ، ގަދަބަލިއާ ނުދާ ތަޙައްމުލް ހަދޫން އިތުބު ނިޔާމަތް އަޅުގަނޑުމެން ހެދުން. އިއްޒަތްތެރި، ހުޅުމާލެ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުގެ ވަގުތު އަމީޒަރު، މިސްރާބަރު، ދިރިމިހާއިޔަރަށް މިދަންނަވި ނިޖިމަން ތަޙައްމުލްގެ މަޝްރޫޢުތައް އިންތިޚާބުތަކަށް، ހުރުމަތަށް އަންނަ ތައުލީމާއި މިސާލުގައި މުޅި ދުނިޔެއަށް ހުށަހެޅުން. އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުގެ ވަގުތު ހަމަވުމުން ތިމާވެށީގެ މައްސަލަތަކުގައި، ސަރުކާރުގެ ކަންތައްތަކުން އިޖުތިމާޢީ ގޮތުން ބަލާއިރު ކަނޑައަޅާ ގޮތާއި، މަޝްރޫޢުތަކުގެ ކަންކަމުގައި ފުރުޞަތު ދޭ ވަގުތު ހަމަވެއްޖެ. ފުރުޞަތުއަރުވަނީ މިހާރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުގެ ވަގުތު ހަމަކުރުމުން، މިދަންނަވާ އިއްތިޙާދަށް، ނޫ އިއްތިޙާދަށް ޤާއިމުކުރުމުގައި ބޭނުންތެރިކަން އެކަކީ އުސޫލުތައް. އަޅުގަނޑު މިހާރު މި ފުރުޞަތުއަރުވަނީ މާފަންނު ދެކުނު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިބްރާހިމް ރަޝީދަށް.

މާފަންނު މެދު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހީމް ރަޝީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ހަރަދުކުރި ދާއިރާގެ އިޤްތިޞާދީ ފުރުޞަތު މި ހުރިހާ ފަރާތަކާ ގުޅުމުގެ އަދި ގަސްތުގެ ގަބޫލުކުރެވޭ ގޮތުން މައިގަނޑު މަޤްޞަދަކީ ކުރިއެރުވުން ދެމެހެއްޓުމަށް އިސްކަންދޭން އިޖުރާއާތުކުރުން. ދިވެހިރާއްޖޭގެ މިހާރު ޤާނޫނުން ދިމާވެފައިވާ މައްސަލަތައް ދިނުމުގެ ސަރުކާރުގެ ގަވާއިދުތަކުން ކުރިއަށް ނުރައްކާތެރިކަމުގެ ހާލަތު އިޖުރާއާތުކުރުން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް.

މީސްމީހުން އޭގެ ދަރިފުޅުކަމުގައި، އޭގެ މަންމާ ހުދުމަތްބަކައި، އަމިއްލަ ފައިދާއެއް ހޯދުމަށްބަކައި ނުބަލާ ވެރިބަޔަކު
ފޭސް، އިންސްޓަގްރާމް ފޭސް، އަމިއްލަ ސިޔާސީބަޔަކު ފޭސް ނުބަލާ އިޖްތިމާޢީ ވަސީލަތް. އަދުގަނޑުވެސް ޖަމާޢަތް މި
ކުރައުމުގެ އުމަޖިންސް އިސްލާމްދީނަށް. އިޖްތިމާޢީ ވަސީލަތް ދެނެގަތުމަށް އަމިއްލަ ވިދާޅުވަނީ، ކޮންމެ ފަރުދަކު ގަސްތުގައި ކަމަ
މަސައްކަތް ކޮށްގެން ދުނިޔޭގެ ސަޤާފަތަކީ ގޮތަށް ނަމަވެސް، އެކަމާ އިދިކޮޅަށް ފޭސް ބުކް ވީއްލާ ފަހުމްތަކުން
ނުކުތް. ހަމަ އެހެން އެއްކޮށް މި ރޭއްޗަކަށް އިޖްތިމާޢީ ވަސީލަތް، ދުނިޔޭގައި އެބަހުރި އިންޓަ، ވާޓަ، ޓްވިޓަރު
ފޭސްބުކާއި ކަރަންޓާ، ގަސްތުގެ ހުރިހާ ތަކުން ފޭސް އިޔާދަކުރަނީވެ ހަކަތަ އަދުގަނޑުވެސް ލިބޭނެ.
ފުރުޞަތުދެވެން. އަދި ދުނިޔޭގައި ސަލާމަތް ޢަމަލު ކުރިގައި ފޭސް ކަރަންޓް އުފެއްދައިދީ ހިލާ ލިބޭ ގޮތަށް. އިންސާނުން
ބޭނުމުގެ ނަފާ ހިލާ ކަރަންޓް ދެކަން. އެފަދަ ވިޔަފާރި މުދަލަކަށް ހުރި އިޖްތިމާޢީ ވަސީލަތް. ގާއި ކަރަންޓާ، އެ
ވިޔަފާރި އިންސާނުންނަށް ދިރިއުޅުއްވާފައި ކޮށްދީ. އެހެންވީމާ، އަދުގަނޑު އެދޭ އިޖްތިމާޢީ ވަސީލަތް، މާލޭ
ސަރަހައްދަކީ ކުއްލި ނުރައްކާތެރި؛ މުސްލިމުން އަޅުގަ، ފުރުޞަތު އަޅުގަ ހަމަޖެއް ކަމަށް އިޢުލާންކުރިއްޔާމަށް. އަދި
ކުރައުމުގެ އިމަޖިންސް މި ގަޑިތަކުގައި އެދިވަޑައިގަ ގަތުން، އިޖްތިމާޢީ މުސްތަޤްބަލު، ރާއްޖޭގެ ދާއިރާގެ މުސްތަޤްބަލު އެދިވަޑައިގަ
ގަތުމަށް އެއަށް އަމަލުކުރައްވުން. ޝުކުރިއްޔާ ދެއްވި ފުރުޞަތު ފުރުސަތަށް.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިޖްތިމާޢީ މުސްތަޤްބަލު. އަދުގަނޑު މިހާރު މި ފުރުޞަތަށްއަރުވަނީ ނައިފަރު ދާއިރާގެ އިޖްތިމާޢީ މުސްތަޤްބަލު
އަޚްލާޤު ޝިހާމަށް.

ނައިފަރު ދާއިރާގެ މުސްތަޤްބަލު އަޚްލާޤު ޝިހާމް ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިޖްތިމާޢީ ވަސީލަތް. ދުނިޔޭގެ މުސްލިމުން އަޅުގަ ބަދަލުތަކުގެ މައްސަލައަށް ޚައްލެއް ހޯދުމަށް، އަދި މި
ބިލު ހުށަހެޅުއްވުން ދުނިޔެ ސަޤާފަތްތަކުގެ އަށް ކަރަށް ފޭސްބުކާ ދުވަހެއް ދުވަހަކަށް ކުރެވިދާނެ ކަންތައްތައް އެކަމުގެ
ކަންބޮޑުވުން ފާހަގަކުރައްވައި، ހުރަސް ދާއިރާގެ އިޖްތިމާޢީ މުސްތަޤްބަލު މި މަޖިލީހަށް ގެނައުމަށް މި ވަނީ ހުރަހަކަށްވާތީ.
އިޖްތިމާޢީ ވަސީލަތް. އެ މަސައްކަތުގެ މި ގެނައުމަށް ފެށު ދިރިއުޅުމަށްޓަކައި މިއަދަށް ކުރާ މަސައްކަތްތަކަށް ކުރެވިދާނެ،
ދިރިއުޅުމަށްޓަކައި ދުނިޔެ ޤަރުނުގެ ސަޤާފަތް ކުރިން އަމަލުގެ ވަގުތު ވަރަން ރަނގަޅަށް ވިލާތުގެ ފިކުރުތަކުގައި އެކަށީ.
ވަރަށް ބޮޑުވީ ވާހަކައެއް މިހިރީ. އެހެންނަމަވެސް، އެހެން އިޖްތިމާޢީ މުސްތަޤްބަލު ފޭސް ފަހަރެއްކުރައްވާ ގޮތަށް
އަދުގަނޑު ހަމަ ފަހަރުތަކުގެ ޒަމާނުގައި، އަދުގަނޑުމެން އެ ވަގުތަކަށް ތަނަވަސް ފެށުން؛ އެހެންނަމަވެސް،
އަދުގަނޑުމެންގެ މުޖުތަމަޢުގެ ތެރޭގައި އަދިވެސް މި ކަމަށް އުންނަނާޔަތް ހަމަޖެހިގެން ނަތީޖާ އަދުގަނޑު ފޭސް ހަމަ
ފަހަރުކުރަން. އަދުގަނޑަށް ފޭސް މިގޮ އަހަރުތަކުގެ ކުރިން މުޅިގައި ވަރަށް ގިނަ ވަގުތު ހޯދުކުރި މީހުން. ގައިމުވެސް

އިތުރު ދަނީ ދާއިރު ގައުމުތަކުން ޖެހިގެން. މިހާރު ތަރައްގީވަމުން ދާ ފަރާތްތައް އެކިފަރާތްތަކުން ތަރައްގީކުރަން ބޭނުންވާ އިޤްތިޞާދީ

ބާރުވެރިކަން ގެނެސްދިނުމަށް ކަނޑައެޅިފައިވާ ކަމެއް، ގައުމީ ފޮނިއަރުގެ ކަމެއް، މިދިއުމަށް ސަލާމަތީ؛ ހިފައިގެން ކުރިޔަށް.

އަތޮޅުތަކުގެ ފުރުޞަތުތަކުން، އަތޮޅުތަކުގެ ރައްޔިތުން ބައިވެރިކުރުމަށް ރައްޔިތުން ކުރީގެ ނިޒާމުގައި އަޅާލެވުނު ކަމުގެ

ފުރުޞަތު ވެސް އަތްމަތިވެ، ޓޫރިޒަމްގައި ވަރަށް ގާތްވާގޮތް ވަރަށް ގިނަ އަދަދަކަށް އަތޮޅުތަކުގެ ރަށްތަކަށް ނަގާ،

ކޮންމެ ރަށެއް މި ރާއްޖެ ނަގާ ބޮޑު ތަރައްގީ ލިބުނު ފައިދާތަކުގެ މަސައްކަތް އަތޮޅުތަކުގެ ނަތީޖާއަށް. ޓޫރިޒަމްކުރުމުގެ އިންޑަސްޓްރީ.

އެހެނީ ވެސް އަދި މިހާރު މި ފަރާތްތައް ދައުލަތުގެ ބޭނުމުގައި ވެސް މިހާރުވެސް އަތޮޅުތަކުގެ ހަމަ ޤާނޫނުއަސާސީ ބެލުން މި

ދަނީ ފަހުން ބޭނުންވޭ. ދާއިރާގައި އަތޮޅުތަކުގެ ރައްޔިތުން އެ ހާލަތު ބަދަލުވެ ނުވާ. އެހެންނަމަވެސް ހާލަތު ގެންދޭ.

އެހެންވީމާ، އަތޮޅުތަކުގެ ދިރިއުޅުން ޤާނޫނީ ތިރީގައި އެބަހުރި. ދިރިއުޅުން، ދިރިއުޅުމުގެ ފުރުޞަތުތައް ދިރިއުޅުމުގެ މުސްތަޤްބަލު

ނުބެލި ވަރަކަށް އެހެން ބަޔަކު ހޯދާދޭ ބަލާކަން. އިޤްތިޞާދީ ރަށެއް. މުސްތަޤްބަލު ކަމެއް، ގޮސް ވަރަށް ބައިވަރު

ފުރުޞަތު ވެސް އެބަހުރި. މި ސަރުކާރުން ވެސް އަތޮޅުތަކަށް ފާހަގަ ކަމަށް ފައިސާއެއް ކަމެއް، މުސްތަޤްބަލުގެ ނަމުގައި

މުސްތަޤްބަލު އެކިއެކި ބަދަލުތަކުގެ ނަމުގައި ދިރިއުޅުމުގެ މިކަމުން ސަރުކާރުން ތަރައްގީކުރުމަށް ކަމަށް ފައިސާއެއް ކަމެއް ނުހަށް

އަތޮޅުތަކުގެ މިއަދު ޙާލަތުގައި ވެސް ހުރި. އެހެންނަމަވެސް، މިގައި އަތޮޅުތަކުގެ ރިސޯޓުތަކަށްދީގެން، ދެރަވާ ކަމެއް

އިޤްތިޞާދީ ރައްޔިތުން، މިގެ އެއްވެސް ތަރައްގީ ދިރުން ފުރުޞަތުތައް، ދިރުން އެންވަޔަރަންމަންޓަލް ނުރައްކަލަށް.

ކޮންމެވެސް ވަރެއްގެ ޖެހޭނެ؛ ގިނަ ފަރާތް އެންވަޔަރަންމަންޓަލް މިނިސްޓްރީ ވަޒީފާތައް ހޯދައިދޭ ހާކަން

ވަޒީފާތަކުގެ ފުރުޞަތު މިނިސްޓްރީ ނުހި ފުރުސަތު މިނިސްޓްރީ. ވަޒީފާ އެ ފުރުޞަތު ހާލަތުގައި، މި ހިސާބު

ދެން މިއީ ރަމަޟާންމަހު ލިބޭ ފުރުޞަތު. ރަމަޟާނާ ދިރިއުޅޭ ލިބޭ ފުރުޞަތު. ދެން އެ ބަޔަކާ ގޮތަކަށް ބަޔަކާ ފައިދާ

އެގޮތް ފައިދާވާ މިހާރު މި ފައިދާ ހުރި. މި ޙާލަތަށް ބަލާއިރު، މިގޮތް އެއްވެސް ފުރުޞަތު ދިރުން އެއްވެސް

ރަށްތަކުން، ދިރުން ފުރުޞަތުތަކުގެ އެއްވެސް ވަރަކަށް މިގޮތް ފައިދާވާ ޙާލަތު ތަރައްގީ ހުރި. އަތޮޅުތަކުގެ ފުރުޞަތުތަކަށް ނުފުދޭ އިޤްތިޞާދީ

ރަށެއް. ދެން އަތޮޅުތަކުގެ ފުރުޞަތުތަކަށް، އަތޮޅުތަކުގެ ސަރުކާރުގެ އިތުރުރަށްތަކުން ހަރަކާތްތެރިވެ ކަރަނަކަށް ވަރަށް ބޮޑު

އިސްކަމެއް ދީގެން 35% އަށް އަރައިދޭ އަތޮޅުތަކުގެ މަސައްކަތްތަކުގެ ކުރީ. މިހާރު ޖީ.ޑީ.ޕީގައި

އެބައިތީ ޓްރެވެލްގައި ތިމާވެއްޓަށް ކުރާގައި އިތުރުކުރެވޭ ހަރަކާތްތަކަށް 20% ގައި ތިމާވެއްޓަށް އިތުރަށް

މަސައްކަތްކުރި. އެހެންނަމަވެސް، އެންވަޔަރަންމަންޓަލް މިނިސްޓްރީ ވަޒީފާ އެއްކަލަ ގޮތަށް އަދި ޚަރަދު އެބަވޭ.

އެންވަޔަރަންމަންޓަލް މިނިސްޓްރީ މި ވަޒީފާތަކުން ތިމާވެއްޓަށް އަރައި ހިމެނޭ 75% އަށް. އެހެންވީމާ، ބަޔެއް ފަހަރު

އެންވަޔަރަންމަންޓަލް މިނިސްޓްރީގައި އަދި ޖީ.ޑީ.ޕީގައި އިތުރުކުރެވޭ ހަރަކާތަށް އަރައި ހިފުމުގައި ރާއްޖޭ އަރައި ހިފުން

ވެސް އެބަ ޚަރަދުވޭ. މިގައި ޕްރޮޖެކްޓުގައި ވެސް މި ޤައުމީ ހަމަ ހިންގައިދާ ޕްރޮޖެކްޓު ޤާނޫނީގޮތުގައި މަސައްކަތްތަކަށް

ތަރައްގީކުރުމަށް ކޮމިޝަންތަކުގެ ވެސް. އިޤްތިޞާދީ ރައްޔިތުން. ދެން މިއަދު ރިޕޯޓްކުރުން ވަރަށް އަތޮޅުތަކުގެ ހިތްހަމަޖެހުން

ގޮތަކަށް ހިނގައިދޭ. އެއީ މި ވީ ގޮތަށް، ވިލާތުގެ އެމް.އެމް.ޕީ.އާރް.ސީގެ ފަހަރު. އެމް.އެމް.ޕީ.އާރް.ސީގެ މަސައްކަތު

ތަބްލީޣުކުރުމަށްޓަކައި ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ އުފައްދަވާފައިވާ ކޮމިޝަންގެ ވާހަކަ ވިދާޅުވީ. މީގައި ފެށުން މި އުޅޭ ގޮތަކީ ޓޯންކޮރު ގޮވައިގެން ދިޔަ ހާދިސާގައި އުޅި ދިމަދިމާލުން ނުގޮވައި ހުރި ސީ.ސީ ކުރިމަތިވުމުގައި އެންމެ ގިނައިން އެމް.އެމް.ޕީ.އާރް.ސީގެ ފައިސާ ނިކުމެފައި ހުރި ގޮތުން، ތެދުން މިއަދުގެ ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ ބިންގަނޑު ފަރާތަށް ނިކުމެ، ވަޢުދުވައި އޮޅު ވާހަކައެއް އެބަ އަޑުއިވޭ. އެހެންވީމާ، އެ ޤާނޫނާއި އުފައްދަވާފައިވާ ކޮމިޝަނަކުން މި މައްސަލަ ބެއްލެވުމަކީ އެއީ އަދި އެންމެ ރަނގަޅު ގޮތަކަށް ޤަރާރުގައި ނުވެވޭނެ. މަނިކުފާނަށް މިކަމަށް ކަންކުރުމުގައި ވަރަށް ރަނގަޅު ސޮލިއުޝަން ހުށަހަޅާ ބޭފުޅެއް. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު ހަމަ ދެކެނީ ފަހަރަކަށް، ވިސްނުމަކަށް މި ކަންތައްތައް ވިސްނަވައި، މަޝްވަރާކޮށް މި ކަމުގައި ކޮންކަމެއް ކުރެވޭ މަސްލަހަތު ބެއްލެވުމަކަށްވަނީ ވަރަށް އުފާކުރަން. ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އަޅުގަނޑު ހިތަށް ދެންމެ ވަތް، މަޖިލީހުން ހަމަ ކަނަވަރުން ފެސް ކުރެވުން އަތް ކަމެއް. އެއީ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަޅުގަނޑު ގެންދަވައިފިއްޔާ ގަޑިއިރަށް މި ހުކުރު ދުވަހު އަޅުގަނޑު ވަރަށް އެދުން އިއްޒަތްތެރި މެންބަރާ އުނދަގައި ދާން. އަނިގެވަރުދައިގެންނަވާށް، އަޅުގަނޑު ދަންނަވާނަން ޕްރޮގްރާމް އިބްރާހީމް ދުސްތާގެ ފައްޔާޒު އިބްރާހީމް އަރިހުގައި އަޅުގަނޑުމެން ދި މިހުންނަން އެކަން ކޮށްދިނުމަކަށް އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އެގޮތަށް ބައްޔާރަން ހުސްނުވި ކަމަން ވަނީ ވިއްޔާ. ދެން ކަނޑައެޅޭގައި އަޅުގަނޑުމެންނަން މިކަމާ މަޝްވަރާ ހިނގާދާން. އަޅުގަނޑު މިހާރު މި ފުރުސަތުއަރުވަނީ ކުޑަހުވަދު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޢަލީ ޝިޔާދު މުޙައްމަދަށް.

ކުޑަހުވަދު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޢަލީ ޝިޔާދު މުޙައްމަދު ވާހަކަ ދެއްކެވުން:

بسم الله. الحمد لله. ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ދުނިޔޭގެ މޫސުމަށް އަންނަ ބަދަލުގެ މަސްއަލައަކީ ހައްލެއް ނުލިބި އަދި މި ބޮޑު ނުރައްކަލުން ދުނިޔެ ސަލާމަތްކުރުމަށް އޮތް ހަނި ފުރުޞަތު ދުވަހުން ކުޑަވަމުންދާތީ، އެކަމުގެ ކަންބޮޑުވުން ފާޅުކޮށް އަދި އެކަން ދުނިޔޭގެ ސަމާލުކަމަށް ގެނައުމަށް އެދި ހުށަހަޅާ ގަރާރު. މި މުހިންމު ގަރާރު ހުށަހަޅުއްވައިދެއްވީ ހޯރަފުށީ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރަށް ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރު ދަންނަވަން. އިންޑަސްޓްރިއަލައިޒޭޝަން ގުޅިގެން، ދުނިޔޭގެ މޫސުމަށް އަންނަ ބަދަލާ ގުޅިގެން އެންމެ ބޮޑު ނުރައްކަލަކަށްވާ އެއް ޤައުމު، އެއް ބަޔަކީ ދިވެހިރާއްޖެ. ދިވެހިރާއްޖެއަކީ އަޅުގަނޑުމެން މި ބޮޑު ނުރައްކަލާ، މި ބިރުވެރިކަން ހިއްސާކުރަންޖެހޭ އެއް ޤައުމު. މިގޮތުން ބައެއްފަހަރު މި ތަންތަނީ އަޅުގަނޑުމެންގެ ދާބައްލު ބަދަލުކުރުން. އެއީ ސާފު ދާބައްލުކަން ބަދަލުތަކުރަމުންކައި އަޅުގަނޑުމެން ބޭނުންކުރާ ތަކެތި، ޖަގަސީ، މުޤާރު އެއްޗެއްސަން ވާންޖެހޭ. ބައްލުވުންނަން އެދޮ، އަޅުގަނޑުމެން މިކަމާ ބައްލުންލިބު ތިބޭކަން ފެސް ނުޖެހޭ. އެހެންކަމުން، އަޅުގަނޑު ފާހަގަކޮށްލާނަން، މޫސުމަށް

އަންނަ ބަދަލާ އެއްކޮށް އެންމެ ބޮޑެތި ނުރައްކާތަކާ އެއް ހިސާބުގައި އަޅުގަނޑުމެން އޮތުމާ އެއްކޮޅުން، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ރައްޔިތުން މާލެ ފިޔަވައި އަތޮޅުތަކުގައި އެންމެ ބޮޑަށް އުޅެނީ ކުދިކުދިރަށްތަކުގައި. އެ ރަށްރަށް މިހާރު ދިރިއުޅުއްވާ އެންމެ ބޮޑު މައްސަލައަކީ، ޖަގަ ފުރުސަތާ އެއްކޮށް ފުރުސަތުދޭން. އުދަގޫތަކުން. ރަނގަޅުކުރުން. މި ބޮޑު ދިން މައްސަލައަކީ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހުރިހާ ރަށްރަށުގައި ވެސް ރައްޔިތުން ހިއްސާކުރާ ބޮޑު މިން މައްސަލަ. އުއްމީދުކުރަނީ، އަޅުގަނޑުމެން މިފަދަ ގެއްލުމެއް ގެނެސްދޭން، ބައިސްކަލުތަކުން، ބައެއް އިޤްތިޞާދީ ކުރިއެރުމަކީ ހަމަ ކަމެއް. އެނގިފައިވާގޮތުގައި ފަހަރެން، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ރައީސުން ފުރިހަމަ އެހެނިހެން ފުރުޞަތުތަކުގައި ވެސް މި މައްސަލައަށް ބައެއް ހައްލުތަކެއް ފަހަރެއްކަމުގައި މަޝްވަރާކުރުމަށް. ފުރަގަސްކުރުމާބެހޭ، ހައްލުތަކެއްގައި މަސައްކަތް މި ކަމަށް ވަރަށް ބޮޑަށް މަސައްކަތްކުރެވިފައި. އަދި ދިވެހި ރައްޔިތުންގެ ޖީލުތަކުގެ ފާހަގަ ސަރުކާރަކީ ވަރަށް ބޮޑު މިފަދަ މައްސަލައެއް ބައްލަވައި، ސަމާލުކަމަށް ގެނެސްފަ ސަރުކާރުގެ ސަރުކާރުތަކެއް ފުރަގަސްކުރަމުން. އެހެންކަމުން، 2008 ގައި އުފެދުނު ސަރުކާރު، 2018 ގައި އުފެދުނު ސަރުކާރުން މި ކަމަށް ވަރަށް ވަރަށް ބޮޑު ސަމާލުކަމެއް ދެއްވާފަ. މިއީ ދިވެހި ރައްޔިތުންގެ ސަމާލުކަމަށް ގެނެސްފައިވާ އެންމެ ބޮޑު އެއް މައްސަލަ މި ސަރުކާރުން. އެކިފަހަރުމަތިން ފަދައިން، އަޅުގަނޑުމެން ބަދަލުވާން އެބަޖެހޭ ރަނގަޅުކުރަން ގޮތުގައި ކުރިން ޖެހޭގޮތުގައި ގޮތްތަކެއް، ރަށްރަށުގެ ގޮތުގައި އުފެއްދުމަށް ދެއްވާނެ ގޮތް. ހުށަހަޅާ، ޖައްވު ނުސާފުވުމަކީ އަޅުގަނޑުމެން ބޭނުންކުރާ ދަރަޖަތަކާ ދިރުންގެ ފަރާތްތަކުގެ ގޮތުގައި. އެ ގޮތުގައި މި އޮންނަނީ މި ޖަމާޢަތް މާޔަން ގޮތުގައިވާ ބޭރުގައި އުފެދޭ. މާލެން ކުދިކުދިރަށް ނުވަތަ ވީހެ ގޮތްޖެހޭގޮތުން ސޮނީހަދަ މީހުންނަށް އަޅުގަނޑުމެންނަކީ ލިބިގެން ނޫނީ މި ކަންތައް ބައްލަވައި ނުކުރެވޭ. އެހެންވީމާ، ބައްލަ އަޅުގަނޑުމެންނަކީ އެކިގޮތް އަޅުގަނޑުމެން ބައްލަ ހުރިން މިއީ އެންމެ ބޮޑުބިރެއް ގޮތް. އަޅުގަނޑުމެން އެބަޖެހޭ އުސޫލުތަކެއް ހަމަޖައްސަން. ދެއްވާފައިވާ އަޅުގަނޑުމެން ފެންނަ ބޮޑުބޮޑު ކަންކަން ހުށަހެޅުމަކީ، ކޮންކަހަލަ އެއްގޮތްސަރުކާރު. މި ކަންކަން ކަނޑައެޅުން ނުހަނު އަޅުގަނޑުމެން ޖެހުމުގެއަށް ދިރާސާ ވެސް ގޮސްފައި ހަދައި ނުކުރެވުން. ޖައްވުގެ ދިރާސާކޮށްފައި ދުނިޔޭގެ ޖައްވު ނުސާފުވުމުން އަންނަ ބަދަލު، މޫސުން ތަފާތުވުމުން އަންނަ ބަދަލު، މިއީ ނުރައްކާތެރިކަން ޖެހޭ ހިސާބު. އެހެންކަމުން، މިކަމަށް ބައްލަވާ ލިބޭނެ މި ކަންކަމުން ކަމަށް ފެންނާނީ އެ ފަރާތަށް ދަންނަވާލީ. ވަރަށް ބޮޑަށް ބޭނުންވާ މި ގެއްލުމަކީ ކަންތައްތައް ރަނގަޅުވެ، ނިމިގެން. އެހެންވީމާ، އުއްމީދުކުރަނީ މިކަން ހިތްވަރުދެއްވާތީ އަޅުގަނޑުމެންނަށް ހުސްވިލާގެ ކަމަށް. ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް.

<u>ރިޔާސަތުން ފާހަގަކުރުއްވުން:</u>

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އަޅުގަނޑު މިހާރު ފުރުޞަތު އަރުވާލާނަން މައްސަލަ ހުށަހެޅުއްވި އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަނބުރާ ހަމައަށް.

މައްސަލަތަކާ ދިމާވުން ދާއިރާގެ ފެންވަރު އަބްރަހަމް ހަރިމަލް ވާހަކަދައްކާފައެވެ:

ށުކުރިއްޔާ އިޖުތިމާޢީ ހަރަކާތް. އަޅުގަނޑުމެންގެ އިންސާނިއްޔަތުގެ ގޮތުގައި އިޖުތިމާޢީ ފެންވަރު އަދި ސިޔާސީ،

ހަރަކާތް ދާއިރާގެ އިޖުތިމާޢީ ފެންވަރު އަބްރަހަމް ސަރުކާރު މި ހުރިހާގޮތަކުން ގާތްކަން އަޅުގަނޑު ފުރިހަމައަށް

ޤާއިމުކުރަން. އަދި 19 ވަނަ ޤަރުނުގައި އުފެއްދުންތެރިކަމުގެ އުސޫލު ކަނޑައެޅުނު ޚާއްޞަ ގޮތުގައި އުފެއްދުންތެރި

ކަމަށްޓަކައި އިޖުތިމާޢީ ހަރަކާތް ސިޔާސީ ދަނޑުވަރު. މިކަމާ ހުރި ފުރުޞަތު އަޅުގަނޑުމެން ހިފެހެއްޓުމަށް

އެކަމާ ކަންކަމުގެ އުފެއްދުންތެރިކަމުގެ އުސޫލު ކަނޑައެޅުނު ޚާއްޞަގެ ކަންތައްތައް އަޅުގަނޑުމެން މި މަޤްޞަދުން

ހާސިލުކުރުމަށް އިސްކަން މި ދެނީ. އަދި! އިޖުތިމާޢީ ހަރަކާތް. އަޅުގަނޑުމެން ގޮތެއްގައި ބޭނުން ކުރަން ފެށުމާ

އެދުމުގެ ގޮތުން ބުނެއްސަވާ އެންމެރަނގަޅު ބަދަލުކުރަން ކުރަން ފެށުމާ ސަރަޙައްދު ޚާއްޞަ ބޭނުންތައް ގެން، ބަދަލުކުރަން

ގޮތުގައި ކަން މި ދެނީ އަޅުގަނޑުމެން މަސައްކަތް ކުރުމުގައި އެކި ގޮތް ފެށުމާ 40 އަހަރާއި 60 އަހަރު ދުވަހުގެ

ދެމެދުގައި. މިއީ ޒަމާނީ ގޮތުގައި މިހެން ބަދަލުވި ކަމަށް ފެށުމާ ވަރަށް ކުޑަކުޑަ އަދަދެއް. ކުއްލިގޮތެއްގައި އަޅުގަނޑުމެން

ބަދަލުކުރަން މި ފެށީ؟ ބޮޑު ދަރިވަރުންނަށް އަޅުގަނޑުމެން ތިބޭނީ މިކަމުގެ ނުވާން. އަޅުގަނޑުމެން

ބަދަލުކުރަން ބޭނުންވެއްޖެ ކަމަށް ފެށުމާ ޚިދުމަތް ފެށީ، އެހެން އެއްބަސްވުން ނަގައިގެން ފެށީ މި ކަންތައްތައް

ބަދަލުކުރުމުގެ. އަޅުގަނޑުމެން ބަދަލުކުރަންޖެހޭ ބުނެއްސަވާ އެންމެރަނގަޅު. މި ދައްކަނީ ގޮތެއްގައި ކަމަކަށް ބެނޑާ 60

ހަރު ދުވަހުގެ ވަރަކަ. ޚިދުމަތް ބަހައްޓައިދޭއާ ކުރެ މުއްދަތުގެ ތެރޭގައި މިއީ ހިކަވަރުކުރެވިދާނެ. އާއްމުކަން

ގެއްލުމުގެ އުކުސްޕިރިސަން ބަލައިލާ ކަމަށް ވަރަށް ކަރަންޓް މި އަރާނީ ގޮތެއްގައި ކަމަށް ބެނޑާ ،ހަރުގަދަ

ބޭނުންކޮށް ގެއްލުމަކީ ފެށުމާ އަ ގާއި ފުރަތަ ހާ، އެކަހަލަ އަދުލުވެރިކަން. ބަލައިގަތް ކަމަށް ފެށުމާ އެއްކަލަ

60 ހަރުދުވަހާ ހިކަވަރުކުރެވިދާނެ ޢިލްމީ މާ ގިނަ މުއްދަތުގެ ނަގާނެ ކަމެއް ކަމަކަށް އަޅުގަނޑުމެ ނުދެކެން. މިކަމުގައި

ދެން އަޅުގަނޑު ފުރަގަހަށް ބޭނުންވާ ކަމާ އިޖުތިމާޢީ ހަރަކާތް، އަޅުގަނޑުމެންގެ އުފެއްދުންތެރި ޚާއްޞަ، ބަދަލުވެކަމެ

އެންމެންނާ. މުސްލިން ބަދަލުވެނާ، ވިއްސާރަވެނާ، ގިނައިން ވަރުބަލިވެނާ، އަވިހި ވަގުތުތަކެ، ހިތް ސަލާމަތުކަމެ

އެންމެންނާ، މި ހުރިހާ ވާހަކައަކީ އަޅުގަނޑުމެން ފަހަރު ކުރިއްސުރެ ދައްކަމުން އަންނަ ވާހަކައެވެ. އެކަމަކު ފެށުމާ ހާ

ބޭކަން މިކަމަށް އަޅުގަނޑުމެންނަށް މި ކަންކަމަށް އިސްކަންދިނުމުގައި ހުރިހާ ކަމަކަށް އަޅުގަނޑުމެން ނުފެނޭ

ބަދަލުވުމުގައި. ވާހަކަދެކެވިފައި. ކަންކަން ވާ ތަނެއް ނުފެނޭ. ބޭރުގެ ކަންފުރަން ސަރުކާރު ބޭއްވި. ހަމަ ވާހަކައަށް ދެނީ.

އެކަމަކު މިގައި އަޅުގަނޑު ފަރަން ބޭނުން ފުރަގަހަށް ބޭނުންވާ އެއް ކަންކަމެ؛ އިޖުތިމާޢީ ހަރަކާތް މިކަމަށް

ފަރަން ބޭނުން އިސްކަންދެއްވައިގެން މަސައްކަތްކުރައްވާފައި ހުރި ބާރުލައްކަން. އިޖުތިމާޢީ ހަރަކާތް. ގޮތެއްގައި ކަން

ބޭނުން ކަމަށް ފެށުމާ މި އަހަރުގެ ތެރޭގައި، ވާހަކައަ މި ދައުރުގައި އަޅުގަނޑުމެން މަސައްކަތް ކުރުމުގައި އެކި ގޮތް

ފެށުމާ 20 ދުވަސްތެރޭ ސަރުކާރު ފުރަގަސް ފުރުޞަތު މާލޭ ކަމުގައި އެކުލެވޭނެ. މާލޭގެ މިހާރު ކަރަންޓުގެ ޚިދު

އަތޮވަރުން ވެއްޖެއްޔާ އެއީ 64850 ހެކްޓަރު. މާލެއަށް އެކަނި. ހުޅުމާލެއަށް ބަޔައިގާއިދީ ކަމަށް ވެއްޖެއްޔާ އެއީ 13200 ހެކްޓަރު. މިކަންތައްތަކަށް ކާބޯތަކެތި އަޑުގަނޑުމެންނަށް ވިހި ދުވަހުގެ ޚިދުމަތް ބޭނުންވާނެ ކަމަށް ވިސްނާ މިއީ ބަރުދަނުގައި ވަރަށް ބޮޑު އެއްޗެއް ކަމުގައި އަޑުގަނޑު ދެކެނީ. ބަޔަކު ބޭނުން ދެކޮޅުވާގައި 20 ދުވަހު ކޮޅަ.

ނަމަވެސް، ކޮންމެވެސް ހިސާބަކުން ފެށިގެން ޝާހިއްޔާ އަޑުގަނޑުމެންނަށް މި ކަންތައްތައް ނުވާނެ. ދެން އަޑުގަނޑު ދެކޮޅުގައި މިކަމުން ދެނެގަނެ އިޖުތިމާއީ މުންބަރު ފުރަފުށްގައި ފުދިއްޔަން، މާފުށުން ގޮދު ދާއިރާގެ އިޖުތިމާއީ މުންބަރު ފުރަފުށްގައި، މާލެ ވަރައިގެން ތަޢުލީމުދޭނޭ ވާހަކަ. މާލެ ވަރައިގެން ނަޒީރު އެކުލެވޭ ވާހަކަ.

އަޑުގަނޑުމެންގެ ކުރުކުރިން، އަޑުގަނޑުމެންގެ ދަރިން މި ފޮނުވަނީ ފަހު ޖުރިކަން އިނގޭތޯ. އެތަނުގެ ހާލަތު ހުރި ގޮތް ޖަސްޓިސްކޮށްލާފައި ބަލަކު ވެސް ނުވޭ. ޖަސްޓިސްކޮށްލާފައި ބޭނުމުގައި ވެސް ނުވާ އެއް ބައިކު. އެއީ ހިއްވަރުދީގެނޯ؟ އެތަނުން ފުނިދާން އެއްޗެހިގެ ސަރަހައްދު. އާދެ! އެ ތަން ޖަސްޓިސްކޮށްލާފައިވާ އެނގޭނީ ހިތާވަރަކަށްކަން އެ ތަން ތަޣައްޔަރުވެފައި އޮތީ. އަޑުގަނޑަކީ ހަމަ އަޅުގަނޑު ވެސް ދަރިންނަށް ކިޔަދީން، ބަޔައިލާ ފޮޓޯކޮށް ވެސް އެތަނުން ފެނުނު. ޕްލާސްޓިކް، މައިކްރޯ ޕްލާސްޓިކް ފޮޓޯކޮށް އެބަފެނޭ އެތަނުން. އެހެންވިއާ، އެވަރު ތަނެއް އެޗޭތަނ ޖެހިޖުނުކޮށް ވޯސްޓް ދުރުކޮށްލަގެން، އަސަރުތަކަށް ކޮންމެ ފަރާތަކަށް އެތަން ވެ، އެއިނީ އާދެ ރަނގަޅު ކަމުއްގެ ޒަރޫރީ އަޑުގަނޑުއް ނުރައްކާ. މިގޮ ކޮޅަ ދުވަސްކޮށްލުއް ކަރުން އަޑުގަނޑުމެން ދިރުއިން ސިއްޙީ ފެންވާ ހަރުކޮށްކުރުއް ހުރި ކަރުކޮށްތީ، އެއީ 1 ދުވަހުގެ ސިއްޙީ ފެންވާ ހަރުކޮށްކުރުއް ހުރި ނިސްބަތަށް. އަޑުގަނޑުމެންނަށް ފެންނަ ގޮތުގައި ބޮޖެހުއްޔާ ނުވާ ވެސް ގޮތުގަނޑަށް ބޭނުންވާ އަހަރުއްގެ މައްޗަށް ތިން މިދިއަން ތަޤުރީބަކުން ގިނައިން ސާވޭކުރުމުންދިޔައީ. އެއީ އަޑުގަނޑު ދެކޮޅުގައި ވަރަށް ބޮޑު އަދަދެއް. ބަރުދަނުގައި ތިމަން ދަރުމަވެރި ކަމަށް ފެށިއްޔާ ވަރަށް ބަޔަރު ތާއް އަރައިލާވެސް އެ ސަރުމަތީކުރުވީ. އެއީ ވަރަށް ބޮޑު ކާބަށް ފެޖުހިރާމުޖެއް އަޑުގަނޑުމެންނަށް އެ ސަރުމަތީކުރުވީ. މި އަހަރަށް ހަމައެކަނި ބަޔައިގާއިދީ ކަމަށް ވެއްޖެއްޔާ ވެސް އިޖުތިމާއީ ރައީސް، ގަވަރުނަރަކަށް ބޮނޑޭ 1 ބިލިއަން ރުފިޔާއަށްވުރެ ގިނައިން ތިރީގެ ސަބްސިޑީ ދީފައިވާ ކަމަށް އަޑުގަނޑަށް ފެންނަނީ. މައިދާގާތު ލިބޭ ބޮޑުގަނޑު؛ މިއީ އަސްލު ފުދޭވަރަކަށް ބޮޑު އަދަދެއް. އިޖުތިމާއީ ރައީސް. ކުންފުނި ބަޔައިގާއިދީ ކަމަށް ވަނީ އިންސިނަރޭޝަން މި ދަނީ. އިންސިނަރޭޝަނުގައި ވެސް އެހި ދުވުމަށް އެބަހުރޭ. ދިޔަހަރުދާ އެހި ދުވުމަށް އެބަހުރޭ. ކުރުކޮށް ދިޔަހަރުދާ ވަރަށް ބޮޑުކޮށް ދިޔަހަރުދާ ވަރު. ބޮޑަށް ދިޔަހަރުދާވަރަކަށް އިންސިނަރޭޝަން އާދެ އަދި ބޮޑުވަމުން މި ދަނީ.

<u>ރިޕޯސަމްން ވާހަކަދެއްކުމެވި:</u>

ސޯޝަލް އިޖުތިމާއީ މުންބަރު. އަޑުގަނޑު މިހާރު މި ފްލޯބޮޑުއަށްވެސް ހާޒިރު ދާއިރާގެ އިޖުތިމާއީ މުންބަރުން މި ގަރާރު ގެނެސް ބޮޑު އިޖުތިމާއީ މުންބަރު ފަހަރު އިއްވައިދެއްވުމަށް.

ހުޅުދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަބްދުލް ސަލާމް ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އާދެ! ހުށަހެޅުން ގަބޫލާ ދޭ ގޮތުން ވަރަށް ގިނަ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން ވަރަށް ބަހުސްވެސް ހިއްސާކުރައްވާފައި ފާހަގަކުރައްވައިފި. އަޅުގަނޑަށް އިޙުސާސްވަނީ ރަނގަޅު ކަމަށް ވަންޏާ، މި އިއްޒަތްތެރި މަޖިލީހުގައި މި ގާނޫނު ތާއީދުކުރައްވާ ހަމަ އެއްވެސް މެންބަރަކު ނެތް. އެކަމަކު ޗެނަލްގައި މި އިއްޒަތްތެރި މަޖިލީހުގެ ހުރިހާ މެންބަރުންނަށް މި ގާނޫނު ހުށަހެޅި މީހާގެ ހައިސިއްޔަތުން އަޅުގަނޑު ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރު ދަންނަވަން. އަޅުގަނޑު ޖުމްލަ ގޮތެއްގައި އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، މި ހުށަހެޅި 4 ކަމެއް މި ގާނޫނުގެ ދަށުގައި ހިމެނިފައިވާ ކަމަށް. އަޅުގަނޑު މިދަންނަވާ ވާހަކައަކީ، ދިރާގު ދޫކުރުން މި އަންނަ ބަދަލުގެ މައްސަލައިގައި އަޅުގަނޑުމެން ކަންކުރަންވީ ގޮތް ވަރަށް ބޮޑަށް ބަދަލުކުރަންވާނެ. ފުރަތަމަ ކަމަކީ، ދިވެހިރާއްޖޭގައި ކުރިމަތިވެފައިވާ މި މައްސަލައަކީ ކުއްލި ނުރައްކަލެއް ހާލަތުގެ ގޮތުގައި އަޅުގަނޑުމެން އިޢުލާންކުރަން އެބަޖެހޭ. އެހެން ގޮތަކަށް ދަންނަވާނަމަ، ކޮރަޕްޝަން އިމަރޖެންސީ ދިވެހިރާއްޖޭގައި އިޢުލާންކުރަން އެބަޖެހޭ. މި ގާނޫނު ރައްކާތެރިކުރަމުން މަޖިލީހުން ފާސްވެގެން ހިނގައްޖެ ނަމަ، اللهގެ އިރާދަފުޅާއެކު އަޅުގަނޑުމެންނަކަށް އެކަން ކުރެވޭތޯ ބަލައިގެންނާނެ. އެއާއެކުގައި ދެން އަޅުގަނޑު މި ދަންނަވާ ވާހަކައަކީ، އަޅުގަނޑުމެން އެބަޖެހޭ ދޫކުރުން މި އަންނަ ބަދަލުތަކާ ގުޅިގެން ދިރާގުގެ ފުންމަގުގައި މިހާރު ވަކާލާތުކަން އަޅުގަނޑުމެންގެ ޚިޔާލުން ބަދަލުކުރަން. މިހާރުވަން އިއްޒަތްތެރި ރައީސް މި ވެގެންދާ ގޮތަކީ، ކޮރަޕްޝަން ކަންތައްތަކުގެ ތަހުޤީޤުތަކާ އަޅުގަނޑުމެން ދޭތެރޭ، އެތަނުގައި ވާހަކަދައްކާފައި، މި ކުރިމަތިވެގެން އެދާ މަޖިލީހުގެ ކަންތަކުގައި އަޅުގަނޑުމެން ހަމައެކަނި ކަންތައްތައް މަސައްކަތްތައް އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފެއިލް ދެނި. އެ ފެއިލް ހިފެހެއްޓުމަށް އަދިވެސް ތަހުޤީޤުކުރުމުގެ ބާރު ސަލާމަތްކުރުމުގެ މަސައްކަތްތަކެއް އަޅުގަނޑުމެން ހިނގަނީ. ހަމަ މަޖިލީހުގައި ރިޕޯޓު ބަލައިގަނެ ޖަވާބު ދިނުން އެކަމުގެ ބާރު ބޭނުންކުރަން. އެކަމަކު އެކަން ނުހިންގާ ތަހުޤީޤު ކޮމިޓީތަކުން ހުށަހަޅާ އަޅުގަނޑުމެން މިހާރު ބަލަން ޖެހޭ މަސައްކަތްތަކާ ގުޅިގެން ދިރާގު ކޮރަޕްޝަން އަޅުގަނޑުމެން މިނިވަންކޮށް، ކުރިމަތިލާ ކަމުގެ ބައިތަކެއް ވަރަށް ގިނަ، މަޖިލީހުގެ އަސާސީ އަޅުގަނޑުމެންނަށް ބާރެއް ކުރެވޭނެ ކަމަށް ވަރަށް އަޅުގަނޑުމެން މިކަމަކީ ފުރިހަމަކުރަން ފަސޭހަ ނޫން ގޮތެއް ގާނޫނީ ގޮތުން ދިމާވާނެ. ކަމަކީ ވަރަށް ވެސް ބޭނުން އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އެހެންނަމަވެސް، ހަމަ ކަންނެތް ޤާނޫނު އުފެއްދުމާ ކަމަށް ވަންޏާ އެ ބޭނުން އެކަމުގެ ދުވަސް ކަމެއް ފެނޭ އަޅުގަނޑުމެންނަކަށް ނުވާނެ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެން މިދަންނަވަނީ، އަޅުގަނޑުމެން މިހާރު ދިރާގުގައި މި ތަޢާރުފު ކުރަން ހަމަ ޤާނޫނީގައި އަޅުގަނޑުމެންގެ ތަހުޤީޤު ބާރުތަކާ، ކޮރަޕްޝަން މިހާރު ސަރުކާރުން އެބަ ގެންދަނީ. އަދި ދުރުގެ އެކި ދުވަސްތަކުގެ ވާހަކަ ފާހަގަކޮށް، އާދަޔާ ހިލާފަށް ގިނައިން ޖެހިފައި ވަރަށް ބޮޑެތި މައްސަލަތަކާ ބޭނުންކުރުމަށް ދިޔައީ ފާހަގަކުރެވެނީ ޤާނޫނުއަސާސީގެ އަދި މިއަދު އަޅުގަނޑުމެންނަށް ދެއްކެވީ. އެހެން މިދަންނަވާ ސަރަޙައްދު، މާލޭ އޮތް 11 އަހަރު ކުރިން ސަރުކާރުގެ ދައުރު

އިއްތިފާޤުވޭ. އެހެންވީމާ، މި 11 އަހަރުގެ ތެރޭގައި އަދުލުވެރިކަމުން ބަޔާންކޮށްދީފައިވާ ޝަރީޢަތުގެ ކަމަށް
ވަނީ ދިވެހިރާއްޖޭ ފަދަ ކުއްލިބަލާ އާދޭ ނުލަސް ބެލޭ ގޮތްޕޮއި ނުރައްކާތަން ދެން އިތުރަށް ހަމަކަށްދާނަން
އަދުލުވެރިކަމަކަށް މާ ބޮޑު މަސައްކަތެއް ކުރާކަންނެތް. އެހެންވީމާ، އަދުލުވެރިކަން އެބަދޮނ އެކަން އެގޮތަށް
ކުރަން. ދެން އަދުލުވެރިކަން މި ދަންނަވާ ވާހަކައަކީ، ތިޔަން އަދުލުވެރިކަން މި ދާ ސަބަބުން ހުއްޓުވަން އެބަދޮނ.
އަދުލުވެރިގެ ގަވާއިދު ގަވާއިދުތަކުގެ ކުރިއަށްދާދިއުމުގައި އަދުލުވެރިކަން ފެނުނު ގޮތުގައި މި އަހަރަން، މި ހިސާބުން ދާ އަހަރަން
ތެރޭގެ އަދި ހިސާބުތަކުގެ ގޮތުން ބޮޑުއަހަރާ ގޮތުގާ އަދަދަށް ފާހަގަ އަދުލުވެރިކަން އެބަ ހަރަދުކުރަން. މިހާރު
އަދުލުވެރިކަމުގެ ކުރިމަތިލުމުގައި އާދެ ކުރިއަށް އާދެ އަހަރުގެ ބަޖެޓަށް ބަލާއިރުގައި ވެސް ހަމަ އެކަން އާދެ އެހެން
އިއްޔެތެރި ރައީސް. އަދުލުވެރި ނުހަނު ކަންބޮޑުވޭ މި ގާތަށް އަދުލުވެރިކަން ވާހަކަދައްކަމުން ގެސް މި ގާތު
ފާސްކުރާއިރުގައި، އަދުލުވެރިކަން އަދިން ފާސްކުރާ ބަޖެޓުގައި ހަމަ އެގޮތަށް އެކަން އާދެ، ދިނުމަށް އަދުލުވެރިކަން
ގޮވާލަން ތިޔަން ދާ ސަބަބުން ހުއްޓުވާލާ. އެހެންވީމާ، ބަޖެޓު ކާމިޔާބު އިއްޔެތެރި މެންބަރުން މި ނުކުތާއަށް ވަރަށް
ބޮޑަށް ސަމާލުކަންދެއްވުން އެދެން. އިއްޔެތެރި ރައީސް. އަދުލުވެ ޖަމާ ކުރާކަ ހިސާބުކުރެވެން އެކަށީ ވަސް، މިހާރު
ތިޔަން ދިޔައީ އާދެ ސަބަބުތަކުގެ ތެރެއިން 119 މިއަހަރު ރާއްޖޭގައި މީހުން ދިރިއުޅޭ ރަށްތަކުގެ ތެރެއިން 2000 އިން
ދަށުގެ 143 ރަށަށް ދިޔުމާއި އަދުލުވެރިކަމުން ކުރިމަ ގެއްލުގެ ފުރާގެއި 3 ކިލޯމީޓަރުގެ ސަރަޙައް ފުރަތަ ބޮޑެއްޖެ،
މަޢުލޫމާތު މިހާރު މި ދައުރު ހާމަކުރަކުރަ ބޭނުން ދައުލަތުން ކުރަންޖެ ޖީލު 700 ވަރަކަށް ރުފިޔާއަށް
އަދުލުވެރިކަމުގެ ޖީބަށް ގެނެވެން އެބައްޔާ އިއްޔެތެރި ރައީސް. މި ދަންނަވަނީ، މި ރޭނގެ ތަފްސީލުކާރަށްދަ
އާދޭގައި އަދުލުވެރިކަން އެއްޗެހިއްގައި ޖީބުގެން ހިސާބުޖަހާ، އާއްކަން، ގެސްކާން، ކަނޑު ހަމައެގެން
އަދުލުވެރިކަމުގެ އެބަފެނޭ މަހަކަށް 700 ވަރަކަށް ރުފިޔާ ދައްކާ ކަރަނޓު ޖީލުގެ ކަންތައް ދެން ރައްޔިތު
އިސްތިހާރު. ތިޔަން ދާ ސަބަބުން އަދުލުވެރިކަން އެބަދޮނ ފުރާވަން. އަދުލުވެ މި ހުރަހަށް 119 މިއަހަރު ރަށްތަ،
119 މިއަހަރު ރަށްތަ ޖުމުލަ 143 ރަށަކީ ކަނޑުއަޅުއްވައި، އެއީ މިއަހަރު އަހަރު އަދުލުވެރިކަން އިއާދަކުރަނީ
ހަރަކާތް ދާ ސަބަބުގެ ގޮތުގައި ބަދަލުކުރަމުން. އަދުލުވެ މިކަމާ ބެހޭ އިތުރު ތަފްސީލު ބަޖެޓު ކާމިޔާބު
އިއްޔެތެރި މެންބަރުން ހަމަހަރުކުރަން. އެއީ އަދުލުވެރިކަން ހިސާބު ހުރި ގޮތަކީ، އެވްރެޖްކޮށް ރަށްއްގައި ހުރި
150 ގެ ކަމަށް ބެލިދާ، އަދި އެވްރެޖް ގެއަކަށް ބޭނުންވާ 400 ކިލޯވޮޓް ފުލަ ކަމަށް ބެލިދާ، އެވްރެޖް
ގެއަކަށް އިއްޔެތެރި ރައީސް، މި ބޭނުންވާ 3 ކިލޯވޮޓްގެ ސޯލާ ފުރަތަ ޖަހަން އިސްގޮތް. ސޯލާގެ އަގު މިހާރު ހުރި
3000 ޑޮލަރަށް ކަމަށް ވެފައި، އިންޖީނިއަރިންގ ނޫޅ؛ އަދުލުވެ މި ހުރަހަ 119 މިއަހަރު ރަށްތައްވި
ކައްސިވިލައިކަން މި ކުރުގައި ލާރިނެގޭ މުޅިނުރަން އިންޖީނިއަރިންގ ދައުރުމަން އެމީރިވިދިނަން. ބަޖެޓު ފާހަގަ އަސްސަލަ
ބޭނުމަށް. އެހެންވީމާ، 119 މިއަހަރު ހިފައިގެން ކައްސިވިލައިކަން އަދުލުވެރިކަން މި ބޭނުމަށް ޚަރަދު މި ދައުލަތުގެ
އިންޖީނިއަރިންގ ކުރަކުރުމަށްޖަކައި ރައްދުވެރިންނަށް. އެހެންވީމާ، ބަޖެޓުގައި ގެގެ ވެރިޔާ ބޭނުންކަމަށް ގޮސްގެން ނަގާ ލޯން

ނަގާފައި އާދެ ބަންދަކަށް އަނބުރާ ފައިސާ ދައްކަންޖެހުނީ މަހަކު 700 ވަރަކަށް ރުފިޔާއެވެ. ދެން އިތުރަކަށް ކަރަންޓް ބިލު ނާންނާނެ. އެހެންވީމާ، މިހާ ސާފުކޮށް، ފަސޭހައިން އަޅުގަނޑުމެންނަށް ހިސާބުތައް ފެންނަން އޮތުމުގައި އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެބަ އިނގޭ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، އިންސްޓިޓިއުޝަނަލް ނުވާ އަޅުގަނޑުމެންގެ ގޮތް ފާހަގަކުރާ ސޯލާ ޕެނަލް ހަރުކުރުމަށް މި ދަނޑި 46000 ރުފިޔާކަން. އަޅުގަނޑަށް 5 އަހަރުގެ ތެރޭގައި ދައްކާ ނިސްބަތުން މަހަކު 771 ރުފިޔާއާ ޚަރަދުވަނީ. އެހެންކަމަށްވާތީ ދެން މި މިސާލަކަށް އަޅުގަނޑުމެން ނަގާނީ އެއްވެސް ސަބަބަކީ އަޅުގަނޑަކަށް ނުވިސްނޭ. އާދެން ރާއްޖޭގައި މިހާރު ދިރިއުޅޭ 143 ރަށުގެ މައްސަލަ ހައްލުވޭ. މާލެއަކަށް ނުވެ ދައްކައެއް. މާލެއާ ރަނގަޅު ފެންވަރުގައި ގެރިގެ ހިދުމަތް ދޭ ރަށެއް. މިހާރުން މިހާރަށްވެސް ފުރާވާފަދައި ސޯލާ ބޭނުންކުރާ ގެރިގެން މި ޕްރޮޖެކްޓް ގޮތް އަޅުގަނޑުމެން ހަރުއިމާރާތް މިކަން މި ނިކުމެ. އަޅުގަނޑުމެން ވާހަކަދައްކައިފިން ސޯލާ ޕެނަލް ވެސް، ފުރަތަމަ ވެސް. އެ ކަންތައްތައް ވެސް ބޭނުންކުރެވެން މި މިސާލުގައި ދިން. އެއްވެސް ހުރަހެއް މިހާރު ގޮތް ކަމަކަށް ވިދާޅުވި ނުވޭ. އެހެންވީމާ، އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، މި ބަރަދު އަޅުގަނޑުމެން ގަނޑު ހުރިހާ ގޮތަކުން، އަޅުގަނޑުމެން މިއަށް ވަކިގޮތުގައި، އަޅުގަނޑުމެން ބަޖެޓް ހާސިލުކުރައްވައި ތެރެއިން ބޭރު ސަބަބުން އެއީ ކަނޑައަޅާފައި މިކަން ނިންމައިލި ދެން އަޅުގަނޑުމެން ހިމެނޭ ނުވޭ އަދި މާ ބަނޑުގައްޔަށް އަޅުގަނޑުމެންނަކަށް މިކަން މި ކުރެވޭ. އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން މިކަމަށް ވަރަށް ބޮޑަށް ވިސްނުމުގެ ބަދަލުގައި، އެނބުރި އަހަރަކު އަޅުގަނޑުމެން ސޯލާއަށް އިންވެސްޓްކުރާން ފުރިހަމަގައި ނަމޫނާ ދައުލަތް އަހަރުގައި ކަމަށް ހަރުގެފީއާ އަޅުގަނޑުމެން މިކުރާ ކަނޑައެޅި ކުރިއެރުވޭނެ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު ވަރަށް އުއްމީދު ކުރަނީ މި ނުކުތާ މި ފާހަގަކުރަން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަދިވެސް އެއްފަހަރު މި ގޮތުން ރިޕޯޓްގެ ފާހަގަކުރަން ވަކި އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން ބަޔާންކުރި ސަރުކާރުގެ ވިސްނުމަށް، މިކަމަށް މި ފާހަގަކުރެއްވި ތަފާސް ހިސާބުތައް ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރު ދަންނަވަން. އަޅުގަނޑު އުއްމީދު މި ކުރަނީ، ވަރަށް އަވަހަށް ކުރިއަށް މި ދާންދާ ގެކެރެޖް ގޭގެތަކުން، މި ހުރިހާ ހިފާލެވޭނެ އެކަމުގައި ވަރަށް އަވަހަށް މަޝްވަރާކޮށް ހުރިހާ ގެތަކުގައި ފާސްކޮށް މި ދިރިއުޅޭ ފަރާތްތަކުން ކުރިއަށް އަމާޒުތަކުން ހާސިލުކުރި ގުޅުންތަކުގެ ތެރެއިން، ކުރި ތަޖުރިބާ ގުޅުންތަކުގެ ފުރުޞަތު ގުޅުންތަކުން ދިވެހިރާއްޖެ ވެގެންދާނެ ކަމަށް. ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް.

ރިހާސަލްސް ވާހަކަދެއްކުން:

އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އެ ފާހަގަކުރެއްވި ފުރުޞަތުތަކުގައި، މައްޗަކުން އެބައި އެ ފާހަގަކުރެއްވި ނުކުތާތައް އަޅުގަނޑު ހިތުން މި މައްސަލައިގައި އެހެން ބޭފުޅަކަށް ވަކި އިތުރަކަށް ދެން ދެއްކެން ވާހަކައެއް ނެތް. ދެ ނުކުތާއެއް އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ފާހަގަކުރައްވައިފި، އަޅުގަނޑަށް ސާފުވި ގޮތުގައި. ފުރަތަމަ ކަމަކީ، (އާރ.އެސ.އެލ.ސީ.ސީ.ސީ) އެއީ ދަނޑިބޭ ސަސްޕެންސް ޕްރޮފެޝަނަލް އެއް

ކޮންފަރެންސް އޮން ކްލައިމެޓް ޗޭންޖް. މިގެ ކުރީ ކޮންފަރެންސް އޮފް ދަ ޕާޓީޒް 30 ވަނަ؛ އަދި ހަނދާންވާ
ކޮޕް 22، 23 ވަނަ ބައްދަލުވުމަށް މިޔާ ދައުމުބައް މި ދަނީ. އެންމެ ފަހުން، މިދަނޑުވަރުގެ މާ ބޮޑު
ނަތީޖާއެއް އަދިއެއް ނުނިކުމެ. އިއްތިފާޤު ގެންބުރު ހޯދުމަށް ނުކުޅެދުނީ، ކޮންފަރެންސް އޮފް ދަ ޕާޓީޒްގެ
ބައްދަލުވުންތަކުގައި ދިފާޢުކުރުމަށް އަދި ކުރި ގެއްލުމެއް 1.5 ޑިގްރީއަށް ވަކިކުރުމުގެ ބަދަލުގައި، އަދި ވަކިކުރުމުގެ
ފުރާ، މަދަޅުތަކުން ހަމަ ގެއްލުމަކާއި މަދަޅުތަކުގައި ހުރި ބައެއް ގެއްލުމަކުން، ބޭނުން ގެއްލުމަކުން މި ހަމަތަ
ގޮތަކީ، އަޅުގަނޑުމެން ޖެހުނު ކަމެއް ދަނީ. ކޮންމެވެސް މިންވަރަކަށް ޒަމާނަށް ހަރުކަށި ހަރުކަން.
ދުނިޔެ އަޅުގަނޑުމެން 1.5 އަށް ވަކިކުރުމުން ހުއްޓައިލެވޭ އެ ފެނުން ބޯހިސާބު 2 ޑިގްރީގައި ހިމަނަމުން ހިފައިގެން
އަޅުގަނޑުމެން މި ދިޔައީ. ޔޫ.އެން.އެފް.ސީ.ސީ.ސީ ކޮންފަރެންސްތަކަށް ފުރުޞަތު ހޯދުން ނާން ގޮތުގެ ގޮތުގައި
މަދަދުފޯރުން އަނބަ ގެއްލުމަށް ދެކެން ވަރަށްދީ. ކުރި ގެއްލުމަށް ދެކެން ވަރަށްދީ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެންނަށް މި
ކޮންފަރެންސްތަކުން މިގެ ނަތީޖާއެއް ބަލައިގަތުމުގައި ނުލިބޭ. ދިފާޢުކުރުމަށް ވަކި ގޮތަކަށް ވަކިކުރުމުގެ ހުރި ދުނިޔެ އެ
ފަހަރު ބެހެއްޓި. އަޅުގަނޑުމެންނަށް ކާމިޔާބު ގެއްލުން. އަޅުގަނޑުމެންނަށް ކުރެ ގެއްލުން. އަޅުގަނޑުމެންނަށް،
އެންމެ ނުރައްކާތެރި މި ދުނިޔެ ނިންމާލިއްޔާ، ކަނޑުގެ މާސިންނާ ގެއްލުނު. އަޅުގަނޑުމެންނަށް ސަލާމަތް އަމިއްލަ ސަލާމަތް ނޫން.
ބޮޑު ހާލަތަށް ސަލާމަތް. އަޅުގަނޑުމެން އަޅުގަނޑުމެންނަށް މަކަނޑުގެ ގެއްލުން. އެހެންވީމާ، އެ ވަކިކުރުމަށް
އަޅުގަނޑުމެން ކުރިމަތި. އަދި ޔޫ.އެން.އެފް.ސީ.ސީ.ސީ ކޮންފަރެންސް ހޯދި ދަ ފާޓީސްގައި ދިފާޢުކުރުމުގެ ފަރާތުން
ވަރަށްދެވޭ ފައިސާގެ މި ގުޅުގެ ނިންމުންތަކަށް ދިފާޢުކުރުމުގެ އެއްބަސްވުމަށް މިނިސްޓަރުގެ ވަކިކުރުމަށް
ބަދަލުކުރުމަށް ނުނިކުމެ. އިއްތިފާޤު ގެންބުރު ހޯދުމަށް ދެ ވަނަ ނުކުޅެދުނީ، އިޤްތިޞާދީ ބައެއް އެބަޔަކު ދުނިޔެ
ސަލާމަތްކުރުމަށް. އެއީ އިޤްތިޞާދީ ހަކަތައެއް އަޅުގަނޑުމެން ބަދަލުވުން އެބައޮތް. އަދި އެ ބަދަލު އެއީ
އިޤްތިޞާދީ ގޮތުން މާ ބަލާއިރު ބަދަލުއެއްގެ ގޮތުގައި އަޅުގަނޑުމެން އެބަ ފެނިގެންދޭ. ވަރަށް ބޮޑަށް ސަލާމަތްވުމާ.
އިޤްތިޞާދީއްޔާ އިއްތިފާޤު ދިފާޢުކުރުމުގެ ގޮތުގެ މިއަދުގެ ފެންގެ ވަކިވަރުގައި ގޮތަށް ނިންމުމަށް ފެނުނު އެހެން.
އަޅުގަނޑު ނިންމާލުމުގެ ކުރިގައި، މިއަދު ސަލާމަތް ހުއްޓުވުމުގެ؛ އިންތިޚާބު ހުއްޓުވުމުގެ ކުރިގައި ދުނިޔެނާވަން
ބޭނުން. އިޤްތިޞާދީ ދިފާޢުކުރުން ބަޖެޓް ބައްލަވާއިރުގައި ދާއިރާތަކުގެ ބަޖެޓް ވަކިން މިޔާރު މި އޮތް ބަޖެޓް ފޮތުގައި
އަދި ފެންނާކަށް ނޫން. ޔޫ.އެސް.އޭ.ޔޫގައި (ފުޓްބޯލް ސްޓޭޑިއަމް އިންވެސްޓްމަންޓް ފުރުސަތުދީ)ގައި ބޭއްވި މަޖުލިސްގެ
އެބަހުރި. އަދި ހަމަ ކައުންސިލުގެ އިދާރާތަކުން ކުރާ ހަރަދުގައި ފެށި ބޭއްވި މަޖުލިސްގެ އެބަހުރި. އަދި ކައުންސިލުގެ
އިދާރާތަކުން ސަރުކާރުގެ މަސްއޫލިއްޔަތު އަދާކުރުން، ޖިންސީގޮތުން އޮފީސްތަކުގެ ކުރިޔަށް އެހެންނަމަ؛ ޔޫ.އެސް.އޭ.ޔޫ
ނޫން އެހެން ކުރިޔަށް އެހެންނަމަ ކަންކަމުގައި ވެސް އެބަހުރި ދާއިރާތަކުން ހުށަހަޅައި އަދިވެސްކަމެއް. އެހެންވީމާ، މި
ބަޖެޓުގައި ޖުމުލަކޮށް ދާއިރާތަކަށް، ރަށްރަށް ވަކިން ކައުންސިލުގައި ޚާއްޞަ ބަޖެޓުގެ މިންވަރު، އަދި ވަކިން ފުރަތަމަ
އަދިއެއް ނެތް. އަޅުގަނޑު އިޤްތިޞާދީ ވަޒީރު އަހުރި ދަންނަވައިދެން، އެޗްޗެއް ބަޖެޓުގެ މަޖުލިސްގެ އަޅުގަނޑުމެން

ފޯރުކޮށްދިނުން. އަޅުގަނޑު މި ދެކެނީ އިޤްތިޞާދުކުރުވުމާ ގުޅޭ މަޢުލޫމާތު ވާހަކަ ތިބި އަޅުގަނޑުމެން ހ މަސްއޫލިއްޔަތު ވިޔަފާރި ކަމެއް. އާބާދީ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންނަށް ފުރުޞަތުދެވޭން ނެތީ ބަޖެޓުގެ؛ މިސާލަކަށް މާލެ ދާއިރާގައި ކުރިއަށް ޖެހޭ އަހަރުގެ ތަރައްޤީގައި ހިނގާނެ ޚަރަދު ޚަރަދުކުރެވޭ ހުރިހާ ކަންކަމުގެ ޚަރަދު ހަރަދު، ބަޖެޓުކުރާ މިންވަރު ވަކިވަކިން ފެންނާނެ ގޮތް ވެސް. ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ. އަޅުގަނޑުމެން މިހާރު މި ހުސްބަޔަށް އިންތިޤާލުވަން.

{ހުސްވަގުތުކޮޅު: 10:29 އިން 11:00 އަށް}

(ރިޔާސަތުގައި އިންނެވީ؛ ވިލުފުށީ ދާއިރާގެ މެންބަރު ރިޔާޒް ރަޝީދު)

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

بسم الله الرحمن الرحيم. އާދެ ހުސްވަގުތުކޮޅަށްފަހު އަޅުގަނޑުމެންގެ މަސައްކަތަށް ކުރިއަށް މި ދަނީ. އަޅުގަނޑު މިހާރު މި ފަހަރު އެޖެންޑާ ނަންބަރު 8.2، ހޯރަފުށި ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަބްދުﷲ ޝާހިދު ހުށަހަޅުއްވާފައިވާ ކަރަންޓުގެ އަގު ހެޔޮކުރުމާ ބެހޭ ގަވާއިދުގެ ބަހުސް ކުރިއަށްގެންދިއުން. މި ގަވާއިދަށް ބަހުސްކުރުމަށް ކަނޑައެޅިފައިވާ 4 ގަޑިއިރުގެ ތެރެއިން މިހާތަނަށް ބޭނުންކޮށްފައިވަނީ 2 ގަޑިއިރާއި 58 މިނެޓާއި 29 ސިކުންތު. އެމް.ޑީ.ޕީއަށް 1 ގަޑިއިރާއި 26 މިނެޓާއި 56 ސިކުންތު، ޑީ.އާރު.ޕީއަށް 20 މިނެޓާއި 21 ސިކުންތު، ޕީ.ޕީ.އެމަށް 20 މިނެޓާއި 21 ސިކުންތު. ޕީ.އެން.ސީއަށް 12 މިނެޓާއި 4 ސިކުންތު. އެމް.ޑީ.އޭއަށް 14 މިނެޓާއި 8 ސިކުންތު. ދެން ވަކި ޕާޓީއަކަށް ނިސްބަތްވެވަޑައިނުގަންނަވާ ކޮންމެ މެންބަރަކަށް 3 މިނެޓާއި 30 ސިކުންތު ލިބިވަޑައިގަންނަވާނެ. އާދެ! މިހާރު ފުރުސަތަކަށް އެދިވަޑައިގެންފައިވާ ބޭފުޅުންގެ ތެރެއިން އަޅުގަނޑު މި ފަހަރު ފުރުސަތު މި އަރުވަނީ މާފަންނު ހުޅަނގު... (ވަގުތުކޮޅަކަށްފަހު) އާދެ! މާފަންނު އުތުރު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިމްތިޔާޒު ފަހުމީ ފުރުޞަތު ނުނަންގަވާ. ދެން މިހާރު އެދިވަޑައިގެންފައިވާ ބޭފުޅުންގެ ތެރެއިން މި ފަހަރު އަޅުގަނޑު ފުރުސަތު މި އަރުވަނީ މާފަންނު މެދު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިބްރާހިމް ރަޝީދަށް.

މާފަންނު މެދު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހިމް ރަޝީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ކަރަންޓު އަގުހެޔޮކުރުމާ ބެހޭ ގަވާއިދުގެ ޖުމްލަ ގޮތުގައި ގަވާއިދު އަޅުގަނޑު ތާއީދުކުރާ ވާހަކަ ދަންނަވަން. މިއީ އެޖެންޑާ 19 ގެ ފައިދާ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ އަޅުގަނޑުމެން ދިވެހިރާއްޖޭގައި ބޭނުންކުރާ، އެކި ރަށްރަށުގައި މާލޭގައި ބޭނުންކުރާ ކަރަންޓު އަގު ހެޔޮކުރުމަށް ކުރެވޭ ކަންކަން ކުރެވިއްޖެ. އެއީ އެޖެންޑާ 19ގެ ފައިދާ. އެހެންނަމަވެސް، މިއަދު ހަމައެކަނި ކަރަންޓު ހެޔޮކުރުމާ ގުޅިގެން އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ކަރަންޓު ބިލު ވަރަށް ބޮޑު. ދެން ކަރަންޓު އަދި ހެޔޮކުރުމަށް ކުރަންޖެހޭ ކަންކަން؛ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، ބައެއް ފަހަރު ބައެއްދުވަސްތަކުގައި ވެސް

ބޭއްވޭ އެބަ. އިނގިރޭސި އޮފީސަރުން ބަޔަކު ފަހަރު އެބަ ވިދާޅުވާން، ހިމަނައިގެން ގޮވާއިދޭ ހުރިއްޖެއްޔާ ކަރަންޓު
އަޅުގަނޑުމެން. ކަރަންޓާ ބެހޭ ކަންކަން؛ ސްޓީމް ޓީމް ޗީފް ހަވާލުކުރެވުނު. ޖެނެރޭޓަރު ހަވާލުކުރެވުނު. ދެން
ޖެނެރޭޓަރު ޗާޖުން، ކޮމިޝަނަރު ތޮއްޓަކައި ހިފާނެ ޗާޖުތަކަށް ސަރުކާރުން ފޮނުވިއްޔާ ވައްދުތަކަށް ޖުމްލަވަރުނުކުރުމަށް
އެހީތެރިވާންޖެހޭ. މިއަދު ހަމައަށް ހަމަ އެކި ގޮތްތަކުން، ހާސްބަތްކަން މާލެއިން އަޅުގަނޑުމެން އަޑުއިވިގެންދަނީ، އެކި ގޮތްތަކުން
ކަރަންޓު ބިލު ބޭނުންކުރާ ވަރަކަ. ދެން މި ވިލަރެސް އިއާދަކުރެވި ހަކަތައިން ދުވަހާއި. އަހަރެއް، ޚަރަދު، ފަރާ،
ކަރަންޓު އަޅުގަނޑުމެންނަށް ޚާއްސަ ފަސް. އަމިން ފަސް ހިލާ ޖެނެރޭޓަރު ވަރަށް ފަސް އަޅުގަނޑުމެންނަށް ހަކަތަ
އުފެއްދުން. އެހެންނަމަވެސް، ސަރުކާރުން؛ ހާއްސަކޮށް އެސް.ޓީ.އޭއިން އެކުލެވޭ ދައުލަތުގެ ބޭނުންވާ، ކަރަންޓުގެ
ބޭނުންވާ ފައިސާއަށް 439 މިލިއަން ޑޮލަރު އެބަ ހުރޭ. މި އެކުލެވޭ ޖެހެނީ ފާއިތުވި ތިރީސްދުވަހު
އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފެނިގެންދިޔައީ ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ތެރެއިން ބައެއް މެންބަރުން، ކުރިއަށް ފުރުސަތު ސަރުކާރުގެ ހުށަހެޅުން
ހަދައިގެން އެސް.ޓީ.އޭއިން އެކުލެވޭ ތިން ފުރުސަތު ސަރުކާރު މުދަލުގެ ބޭނުމާއި، ފެނަކައިން ޖަލްސާގެ އެކި ތަންތަނުން
ސަރުކާރުގެ ކުންފުނިތައް އެކަމުގައި ދެކޭ ފުރުސަތު! އަދި ޖެހިގެން ގެންދަ ކަރަންޓު ބިލު ފެންނަ ފުރުސަތުގެ
ޖެހިގެންވަނީ ވިޔަފާރި އެބަހުރި. ބައެއް މެންބަރުން އެބަހުރި މުއްސަނދިވެރިން ބިނާކުރެއް ގެންފި. މިހެން މައްސަލަ
ބަޔަކުންނަށް އާދޭ ހިސާބަށް. ރައްޔިތު އެކުލެވޭ ކަރަންޓު އަދި ވިޔަފާރިތަކަށް ހަދައިގެން ރައްޔިތުންގެ ޖީބުން މި
ހެދޭ ފައިސާއެއް ނަގައިގެން ރައްޔިތުން ފުރުސަތު ދެވޭ. ފައިސާ ހޯދައިދޭ ރައްޔިތުން ފުރުސަތު ގުޅިގެން
ފުރުސަތު، ކަރަންޓުގެ ދައުލަތުގެ. ފުރަތަ މުދަލުގެ ބޭނުން އަޅުގަނޑު ކަރަންޓު ނަގާ އިންސާނުކަން
ދިރިއުޅުމަށް. ކަރަންޓުގެ އަސާސީ އެއްގޮތް. އަސާސީ ހިދުމަތް ގެވަނީ ޖެހިގެން ކަރަންޓު ޖެހިގެން
ޖެހިގެން އަށް ފައިދާ ހަދައިގެންނުވާނެ. އެސް.ޓީ.އޭއިން އެކުލެވޭ ހަމަ ސިޔާ ފަސް މިއަދުން. އެހެންނަމަވެސް،
އެސް.ޓީ.އޭއިން އަނބުރާ ފަސް ފުރުސަތު ސަރުކާރު މުދަލުގެ ބޭނުން، ގެންދެވޭ އެހެން ތަނެއް މުދަލުގެ ބޭނުން މި ތަންތަނަށް
ސަރުކާރުން ކުރިއަށްގެންދަނީ. ރައްޔިތުގެ އަދި ސަރުކާރުގެ ޝަރީޢަ ފަސް ކުރެވޭ. މާލެގައި، ހަމައެކަނި މި
ސަރުކާރުގެ މިހިރީ މި ބިނާކުރެވޭ. ތިން މަސްއޫލިއްޔަތު ބޭނުންވާ ޖެހެއްޔާ ފަސް މާލޭ ސަރުކާރުގައި ނެތް.
ކަމެއް ދިމާވެއްޖެއްޔާ މުޅި ރާއްޖެއިން ކަރަންޓު ދޭން. މުޅި ރާއްޖެ އަނދިރިވާން އިއްޔެ ތޮޅިފަތި ރަށްތަކެއް. މި ގަޑިތަކުގައި
ފަހަރަކަށްވާ މައިގަނޑު މަޝްވަރާ، ކަރަންޓު އަދި ކުރިއަށް. އަޅުގަނޑު ސަރުކާރު، ޤާނޫނުގެ ފުރުސަތު މިއަދު
ހަމައަށް އަހަރެއްގައި ޖެހިގެން ޖެހިގެން ހަވާލުކުރުމާ ސްޓީމް ޓީމާއިން މި ގޮތުގެ ކަންތައްތަކުގެ މަސަރަކާ ހިމެނޭ
ޓެކްސްޓެބަލް އަދި ބަޔަކު އިޖްތިމާޢީ؛ ސިފައި ކަންނަމަވެސް ހާލު ހާލުހަމަވާތީ ވަކިސްޓޭބަލް އެބަހުރި މާލޭގައި. އަދި
ބަޔަކު ހޯދަމުން ފަސް އެބަހުރި. ސަރުކާރުގެ ޓެކްސްޓަމުން ފަސް ކަރަންޓު ބޭނުންކުރާ. މި ހުރިހާ ކަރަންޓުމަތިން، ޢާއްމު
ރައްޔިތުން އަސާސީ ބޭނުންވާ ކަރަންޓު ގެވަނީ ބަލާފައި، އެ މީހުންގެ ދުނިޔަވީ ފުރުސަތު މި ރަށަށް.
މާލޭ ސަރުކާރުގައި ޕަބްލިކް ބޭނުންކުރާ ޕަބްލިކް ދަށަށް. އެހެންވީމާ، ޕަބްލިކް ބޭނުންކުރަނީ އިޖްތިމާޢީ

ރަހީސް، މާލޭގައި ދިރިއުޅޭ ރައްޔިތުންގެ ގޭގޭދޮރުން ނޫން. ބޮޑެތި ހޮޓާތަކާއި، ރެސްޓޯރަންޓުތަކާ، މިހެންގޮސް ވިޔަފާރީގެ ބޭނުމަށް ވެސް އެބަ ބޭނުންކުރޭ. އެހެންނަމަވެސް، މި ބިނާވެންޖެހޭނީ އާއްމު ރައްޔިތު މީހާގެ ގޭގައި ބޭނުންކުރާ، އަސާސީ ޚިދުމަތަކަށް ބޭނުންކުރާ ކަރަންޓުގެ ގޮތަކަށް ނޫން. މި އުސޫލުތަކަށް ކަނޑައަޅާފައި ވިޔާވެސް އަވަހަކަށް ޖުމްހޫރީ ޚާއްޞަ އެބަޖެހޭ ކަރަންޓު ބިލުގެ ކަންތައްތައް ރައްޔިތުންނަށް އަތްފޯރާގޮތުގައި ކަރަންޓު ބިލުގެ އުސޫލުތައް ކަނޑައަޅަން. ޝުކުރިއްޔާ އިޤްތިޞާދީ ރަހީސް ދެއްވި ފުރުޞަތަށް.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިޤްތިޞާދީ މެންބަރު. އާދެ! އިޤްތިޞާދީ މެންބަރުގެ ތިކަން ބޮޑުވުންތައް އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރަމޭ އެސް.ޓީ.އޯ ކޮމިޓީގައި މަޝްވަރާކުރެވިދާނެ ކަމަށް. އެހެންވީމާ، ބައްލަވައި ކޮމިޓީއަށް އިޤްތިޞާދީ މެންބަރު ވެސް ތިޔަ އެސް.ޓީ.އޯ ކޮމިޓީގެ މެންބަރަކަށް ވާއިރު، ކޮށްދެއްވުން ވަރަށް ރަނގަޅުވާނެ. އާދެ! އަޅުގަނޑު މިހާރު ދެން ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ ދިއްގަރު ދާއިރާގެ އިޤްތިޞާދީ މެންބަރު އިލްހާމް ޙަސަނަށް.

ދިއްގަރު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިލްހާމް ޙަސަން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިޤްތިޞާދީ ރައީސް. ކަރަންޓުގެ އަގު ހެޔޮކުރުމާ ބެހޭ ގޮތުން ހުށަހަޅާފައި އޮތް ގާނޫނަކީ އެހެންނަމަވެސް އަޅުގަނޑުމެން މި ބަހުސްކުރަމުންދާއިރު. މިއީ ރައްޔިތުންނަށް ވަރަށް މުހިންމު ގާނޫނެއް. ކަރަންޓުގެ އަގު ހެޔޮކުރުވުމުގެ ކަރަންޓުގެ އަގު ހެޔޮކުރުވުމުގެ ގޮތުން ކުރެވޭ އަޅުގަނޑު ދެކެނީ، މިއަދު އަޅުގަނޑުމެން، ޚާއްޞަކޮށް ރާއްޖޭ އެތައް ރަށެއްގައި އެއްކޮށް ކަމަށް ވާ، އިތުރުކުރުމަށް ހަމަ ބަދަލުތަކެއް ގެނެސްދޭން. އެހެން އަޅުގަނޑުމެ މިދަރުމަވަންތަ، އިތުރު އަތުރަކަން، ވަގު، ކަނޑެން އަޅުގަނޑުމެން ދެކެނީ ހަމައެކަނި ކަރަންޓަކަށް ބަދަލުކުރެވިގެން ނޫން ގޮތަކަށް އަޅުގަނޑުމެން އޮޕަރޭޓިންގ ނުވެސް ރައްޔިތުންނަށް ކަރަންޓުގެ އަގު ހެޔޮކުރެވިދާނެ ކަމަކަށް. އަޅުގަނޑުމެން މި އިޤްތިޞާދީ ބޮޑު ފައިދާ ދެއްވި ރައްޔިތުންގެ ޚިދުމަތަށް ކޮށްދޭން ފަހަރު. މިއީ ފައިދާ މި ގުޅިގެން ކަރަންޓު އެހެން ޚިދުމަތްތަކުން. އެ ދެން ގުޅުން ވަސީލަތްތަކުގެ ގޮތުގައި އެ ޚިދުމަތްތަކުގެ ފައިދާ ރައްޔިތުންނަށް ގުޅުން ވަސީލަތްތަކުގެ ގޮތުގައި އަޅު ދެކޭ އެއްޗެއް ކަރަންޓުގެ އަގުތަކާ، މާލޭގައި ވާހަކަދައްކާ! އިތުރު އަގުތަކާއި ވަރަށް އެބަހުރި. އެ އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެބަޖެހޭ ބަދަލުކުރެވެން އަންނަން ހަމައެކަނި. އެހެންވީމާ، އެކަން ރައްޔިތުންނަށް ކުރެވޭނެ ނުހިއްޔާ އަޅުގަނޑުގެ ގޮތުގައި ނުކުރަން އަޅުގަނޑުމެންނަށް ކަރަންޓުގެ އަގު ހެޔޮކުރުވޭ ކަމަކަށް އެންމެ އެއްވެސް ގޮތެއްގައި. މިހާރުވެސް ވަރަށް ބޮޑު ހަރަދުގެ މިގޮތަށް ކުރުވުމުގެ ފައިދާއި، ޚަރަދު ބޭރަށް މި ހުރިހާ ފައިސާގައި ދައުރުގައި ބަދަލުކުރުވޭ. އެ ފައިސާ އަޅުގަނޑުމެން މިދަނޑި ޖެނަރޭޓަރުން އިންވެސްޓްކުރެވޭ ނުހިއްޔާ މިކަން ކުރެވޭނެ ނޫން. އަޅުގަނޑު

ދަންނަވަން ބޭނުން، ހޮރަފުށީ ދާއިރާގެ އިޖުތިމާޢީ މެންބަރު އަހްމަދު ސަލީމް ވަރަށް ރަނގަޅު ވިސްނުންފުޅެއް އެބަ ގެންގުޅުއްވާ. އަޅުގަނޑު އެ ވިސްނުންފުޅަށް ތާއީދުކުރަން. އެއީ އަޅުގަނޑުމެންނަށް މިހާރު މި ހުށަހަޅާ އަދަދު އެހެން ގޮތަކަށް ބަދަލުކޮށް، ކޮންމެ ގެއެއްގައި ވަކި އަދަދަކަށް ކަރަންޓު އުފެދޭން ގޮތް ހަދައި، އަދި ސަރުކާރުން މި ކަމަށް ހޭދަކުރަން ރާވާފައިވާ ފައިސާ ކައުންސިލްތަކަށް ދީ، އެ ކައުންސިލްތަކުން ކޮންމެ އަހަރަކު ވެސް ކޮންމެވެސް ވަރަކަށް ދައްކަވަމުންގެންދާ ކަހަލަ ގޮތަކަށް ވިސްނުންފުޅުހުރިކަން އަޅުގަނޑު ފާހަގަކުރަން. އަޅުގަނޑަށް ހީވޭ މި ކަމަށް އަޅުގަނޑުމެން ހުރިހާ އެންމެން ވެސް އެއްބާރުލުންދީ، އެ ވިސްނުން ރަނގަޅު ހިސާބަކަށް ގެންގޮސް، ހަމަޖެހޭ ގޮތެއް މިއަށް ރަނގަޅު މަސައްކަތްތަކެއް ކުރެވިއްޖެ ކަމަށް ވާނަމަ، އެކަން އަޅުގަނޑުމެންނަށް ހާސިލުކުރެވިދާނެ. އެހެންވީމާ، އެގޮތުން އެއަށް އަޅުގަނޑު ތާއީދުކުރާ ވާހަކަ ދަންނަވަން. އަދި ކަރަންޓުގެ އަގު ހުށަހަޅާފައިވާ ގަރާރަށް އަޅުގަނޑު ހަމަ ފުރިހަމައަށް ތާއީދުކުރަން. މިކަމަށް ފުޅާކޮށް މަޝްވަރާކޮށް، އަޅުގަނޑުމެން މިއަށް ރަނގަޅު ބަދަލީ ސިފައެއް ގެނެސް، ރައްޔިތުންނަށް ކަރަންޓުގެ އަގު ހެޔޮކޮށްދިނުމަށް ހަމަ ކުރެވެންހުރި ހުރިހާ މަސައްކަތެއް ކުރަންޖެހޭނެ ކަމަށް އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރަން. ޝުކުރިއްޔާ ދެއްވި ފުރުޞަތަށް އިޖުތިމާޢީ ރައީސް.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިޖުތިމާޢީ މެންބަރު. މިހާރު އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ މަނަދޫ ދާއިރާގެ އިޖުތިމާޢީ މެންބަރު އަޙްމަދު ހާރޫނަށް.

މަނަދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަޙްމަދު ހާރޫން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިޖުތިމާޢީ ރައީސް. އަޅުގަނޑުމެން ކުރިޔަށް ފުރިގެން އައިއިރުގައި އެންމެ ބޮޑަށް އަޅުގަނޑުމެން ރައްޔިތުން ކައިރީ ދައްކަމުންދިޔަ ވާހަކައަކީ މި ބޭފުޅުންގެ ކަރަންޓު ބިލުތައް ކުޑަކޮށްދޭނަމޭ. އެހެންނަމަވެސް، މިއަދު ހަމައަން އަހައިރު އަޅުގަނޑުމެންނަށް ވަނީ މިކަމާ ގުޅޭ އެކަށީގެންވާ މަސައްކަތްތަކެއް ނުކުރެވި. އަޅުގަނޑު ފާހަގަކޮށްލަން މި އުޅެނީ، ސަރުކާރުގެ ބަޖެޓުން އަހަރެއްގެ މައްޗަށް ބިލިއަނަކަށްވުރެ ގިނަ ރުފިޔާ ސަބްސިޑީގެ ގޮތުގައި ދިނުން ވެސް އަޅުގަނޑުމެންނަށް މި އުޅެނީ އަޅުގަނޑުމެން އެދޭ ވަރުގެ ހާސިލު ބަދަލެއް ނުގެނެވިގެން. އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރަނީ، މިކަމުގައި އަޅުގަނޑުމެން ދެވަނަ ވިސްނުމަކަށް ދާން އެބަޖެހޭ. ސަބްސިޑީ ދިނުމަކީ މިއީ އެކި ހަރުދަނާކުރެވޭން ގޮތް ނުނުކަން މި ޒަމާނުގަ އެބަ ވިސްނަންޖެހޭ. އިޖުތިމާޢީ ރައީސް. ރާއްޖޭގެ ގިނަ ރަށްރަށުގެ ކަރަންޓުގެ ހިދުމަތްދެނީ އުފައްދާފައިވާ ފެނަކަ ކުންފުނި، މި ކުންފުނި ވެސް ހާމަކުރާ ވާހަކަ ދުވަސްވަރެއްގައި އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރާ ގޮތުގައި ކަރަންޓު މި ބަނޑުން. އެ ރަށްރަށުގެ ކަރަންޓުގެ ހިދުމަތް ފޯރުކޮށްދެނީ ހަމައެކަނި ބޭނުންކުރާ ކަރަންޓުގެ ބިލުން ބޮޑު ޚަރަދެއް ކުރެވިގެން އަދި

ހޯދުކުރުމަން، ނޫންނަމަ އެ ރައްޔިތުގެ މާބަދުއާ ދެބުން ގޮތަކަށް ކަރަންޓުގެ ނިޔާމު ބައެއްބަޔަކުކުރަން ލިބިގެންދާނެ

ފުރުޞަތެއް. ހަމައެއާއެކު ބަޖެޓްން ކޮންމެ އަހަރަކު މިދާ ބިލިއަނެއްގެ ރުފިޔާގެ ބޮޑުއިން ވަކިވަރެއް ކޮންމެ

ކުއްޖަކުވެފައި ކަރަންޓުގެ ޢާލީހަލިރިދޭ ބަހާލުމަކަށް ނަގާވާ ކަރަންޓުކަމަށް ކުރެގެނުގައި ކޮންމެހަފުތާ ދެކެމަހޫރު ...

ހުސްދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހީމް ނަސީމް ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ކަރަންޓް އަދި ހިދުމަތްތަކަށް މި ގާނޫނު ހުށަހަޅުއްވައިދެއްވި ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަބްދުﷲ ސާދިޤަށް އަދިވެސް ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރު އަދާކުރަން މި ކަމުގައި އިސްނެގުމަށް ޓަކައިވެސް. އެހެންނަމަވެސް، ދިރިހުރި ގެއްލުމެއް ކަރަންޓް އަދި ހިދުމަތްތަކުގެ ރޭޓުތަކާ، ކުރިމަތިވާނެތޯ؟ އެއީ އަދިވެސް ހިތްވަރު މިއަދު އެދޭ ސުވާލެއް. މިހާރު އަދިވެސް މެންބަރުން ކަމަށްވާ ބަހުސްގަކަން ފެނޭ ކަމަށް. ދެން އަދިވެސް މެންބަރުން ނުލިބިގެން މި އެތަނުގައި އިޖްތިމާޢީ ނުވަތަ ދިވެހިރާއްޖޭގައި ކަރަންޓުގެ ޚިދުމަތާ ކަންތައްތަކާ ގުޅޭ ވަގުތެއްގައި އިޖްތިމާޢީ ޚިދުމަތް ސަރުކާރުން. ކަރަންޓުގެ ޚިދުމަތް ދިނުމަކީ ފަސޭހަ ކަމެއް މި ބަޔަކަށް ކަންތައް ކޮށްދޭ. އަދި މި ކަންކަމުގައި އަދިވެސް މެންބަރުން ކަމަށް ޚިދުމަތް ކުރެވޭނެ ކަމެއް. ފެނާއި ޚިދުމަތް ހަމަ ކަންތައް ފެން އަދި ކުރިމަގަކީ ކަރަންޓުގެ ޚިދުމަތް ދެވޭ ކަމަށް. ފަސޭހަ ކަމުން ބޮޑު ބަޔަކަށް ސަބްސިޑީ ދެވޭނެ ކަމަށް. އެއަށް ކަމަށް ސަރުކާރުން 30% އަދިވެސް މެންބަރުން ބޭނުންވާ ފެން ސަރުކާރުގެ ޚިދުމަތް ދޭތެރެއިން ފެން ޚިދުމަތް ލިބޭ 30% އަށްވުރެ ގެ ކަރަންޓުގެ 30% ފަދަ 60% ގެ ސަބްސިޑީ، ރަށުން ދެ ފަރާތުން ސަބްސިޑީ ދިނުމަށް ގެއްލުމެއް. އެ ބަޔަކަށް އެ ބޭނުން އެކަން ކުރަމުން. މިހާ ފަރާތްތަކަށް މިހާރު އެ ފަރާތް ރަށުން ފަރާތް ސަބްސިޑީ ސަބްސިޑީ ދިނުމަށް ގެއްލުމެއް. އެގޮތުން ފެން ފާސްކުރި އަދި ވަރަށް ބޮޑު ކުރެވިގެން އެބަ. އެކަމަކު، އަދިވެސް މެންބަރުން ވާ ބޮޑު އެބަހުރި، ރަށުން ފެނާއި ކަރަންޓާއި ސަބްސިޑީ އެހެނިހެން ކަމަކަށް އެ ރަށްތަކުގެ އެބަހުރި އިޖްތިމާޢީ ހަމަ އަދިވެސް މެންބަރުން ބޭނުންކުރެވިދާނެ. އެކަމަކު، މިއަދު ހަމައެކަނި އަދިއިރު ފެނާ އިޖްތިމާޢީ ހަމަ ބޭނުންކުރުމުގެ ކަމަށް ރައްޔިތުންގެ ކަރަންޓުގެ ރާއްޖޭގައި ރައްޔިތުންނަށް ފަރާތުން ހަމަހަމަ ކަމަށް ފެނިގެން ބައެއް ކަންތައްތައް ނެތް. އަދި ހަމަ އެހެންމެ ޤާނޫނު ރައްޔިތުން އަދިއެކު ގޮތަށް އިޖްތިމާޢީ ހަމަ ބައެއް ރަށްތަކުގައި ފިހާރަ 30% އަށްވުރެ ބޮޑު ނަގައިދީ ނަމަ، ކަންތައްތަކާ ގުޅޭ ކަންތައްތައް ކުރުމުގެ ދުރުގައި. އެހެންވީމާ، ޤާނޫނު ރައްޔިތުންނަށް ކަރަންޓު ފެނާ ކަރަންޓުގެ އަދި ކުރެވިދާނެ ގޮތުން ޕްރޮގްރާމްތައް އެކުލެވޭ ފުރުސަތުތައް ފެނާ ދިރިއުޅުމަށް ނެތް. އެހެންވީމާ، މިއަދު އަދިވެސް މި ގޮތަށް ދިވެހިރާއްޖޭގައި ދެމިގެން ސަރުކާރުން ކަރަންޓުގެ މަސައްކަތްކުރުމުގައި ރައްޔިތުންނަށް އެއް ކުންފުނީގެ އެބަ މަސައްކަތްކުރަން ރައްޔިތުން ބޭނުންވާ ބޮޑެތި އެފަދަ ކަންތައް. ދިވެހިރާއްޖޭގެ ކަރަންޓު ފަރާތުގައި ބޮޑު ކުރެވޭ އިދާރާތައް އެބަހުރި، ފުރާގެއް އެބައޮތް. އެ ބޭނުން ކަރަންޓު ލިބޭނެ. ސަރުކާރުގެ އެބަހުރި. ފުރާގެ އެބައޮތް. އެ ބޭނުން ކަރަންޓު ލިބޭނެ. ހަމަ ޕެޓްރޯލުގެ އެބަހުރި، ފުރާގެ އެބައޮތް. އެހެން ކަރަންޓު ލިބޭނެ. ޔައުމިއްޔާ ކަރަންޓު އަދި ހިދުމަތްތަކުގެން މި އެކުން؟ ކަރަންޓު އަދި ހިދުމަތްތަކުގެ ވަރަށް، އިޖްތިމާޢީ ހަމަޖެހުން ގެނެސް ކަމަށް ވަރަށް ޢާބާދު މާލެ ދަނޑުގެ ހާސްތަކެއް. އެއީ މަސައްކަތެއް. އަޅުގަނޑު ބޭނުންވަނީ

އަޅުގަނޑުމެން މި މަޖިލީހުން ބޭނުން ސަބްސިޑީއެއް ހޯދުން. އަޅުގަނޑުމެން ސަބްސިޑީ ދީދީ މި ތިބީ. ކޮންމެ ރިޔާސަތަށް ކޮމިޝަނަކަށް، ކޮންމެ ރައީސަކަށް، ކޮންމެ ރިޔާސީ ކައުންސިލަކަށް އެބަ ފައިސާ ދޭން މިވަނީ ސަރުކާރުން ކަރަންޓު އަދި ކުންފުނިތަކުންނާއި. ކަރަންޓު އަދި ކުންފުނިތަކަށް އެޕޯލަކުރެވިފައި ނުވޭ. ސިޔާސީ ޢަޤީދާ ކުރާ ފަރާތެއް މި ހުއްދަކުރި ސަބްސިޑީ ދިނުން. ސަބްސިޑީ ދިނުމާ ބެހޭ ދަށުން ދައުލަތުގެ އަތުގައި މަސްއޫލިއްޔަތު. ބަޖެޓުގައި ކަރަންޓުގެ އަގުއް ކުރެވިފައި. ބެހޭ އަދި ބަޔަކު ޙާލަތު ސަލާމަތް ދިމާކުރެވޭ ބެހޭ އަދި ޖަވާބުދާރީ އަޅުގަނޑުމެން މި ދެއްކުން. ހުރިހާ ސަރުކާރެއްގެ އިތުރުން ދެބައިވަރު ފޯރުކޮށްދިނުމަށް ކަރަންޓު މުދަލަކީ ނިޔާ. އެކަމަކު، ސިޔާސަތުތަކަށް ކުރިން ދިމާވާ ހާލަތް ނޯނ. އަޅުގަނޑުމެން އެބަޖެހޭ ދިމާވާ ކަރަންޓު ސަބްސިޑީ ދެމެހެއްޓުން އިސްލާހުކުރަން ހަދަމުން ފުރިހަމަ. ސަބްސިޑީ ދިނުން މަގުފަހިކުރުމަށް އިޖުރާއަތު އަޅުގަނޑުމެން ރަނގަޅުކުރަން. ކަރަންޓުގެ ފާލަ ކަރުދާހެއް ޖެހުން. ކަރަންޓުގެ އަގު ބޮޑުވާތީ ކަމަށް ފެނޭ. ބަޔަކު ބަހާނާ ކުރެވެން ނެތް...

ރިޔާސަތުން ފާހަގަކުރެއްވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އާދެ، އަޅުގަނޑު މިހާރު ފުރުސަތު މި އަރުވަނީ މާފަންނު އުތުރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިމްތިޔާޒް ފަހުމީއަށް.

މާފަންނު އުތުރު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިމްތިޔާޒް ފަހުމީ ފާހަގަކުރެއްވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ހޯރަފުށީ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މި ހުށަހަޅުއްވާ ގަވާއިދަށް އަޅުގަނޑު ވަރަށް ބޮޑަށް ތާއީދުކުރަން. މި ގަވާއިދު ހުށަހަޅުއްވާ ދުވަހުގެ ހުށަހެޅުއްވުމުގެ މަސްއޫލިއްޔަތު ޤާނޫނީގޮތުން ރާއްޖޭގެ މަޖިލީހުގެ ބަލާބައްލަވާ އިދާރާއަށް ސިޔާސީ ފިކުރު ތަފާތުވުމާއި ވަކި ޤާނޫނީގޮތުން ދަށުން ކަނޑައަޅައިފައިވާ ގަވާއިދުތަކުން ހުށަހަޅުއްވާ، އެ ޤާނޫނީ ފާހަގަކުރައްވާ ދަށުން ހުށަހަޅުއްވާފައި ވާނެ. ހަމަ އަޅުގަނޑު ބަލާ ބެލުމުގައި ޤާނޫނު އިއްޒަތްތެރި ބަލައިލުމުން ހުށަހަޅުއްވާ ހުށަހެޅުމުގައި ނޫނީ އެ ކަރަންޓުގެ ފާހަގަކޮށްލަން. ހޯރަފުށީ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މަސައްކަތް ހުށަހަޅުއްވައިގެން ކަރަންޓުގެ ފާހަގަކުރައްވާ ބޭފުޅުން ތިއްބަވާ ދާއިރާއެއް، ރައްޔިތުންނަށް ބޭނުން، ބަލަހައްޓާ ކަރަންޓުގެ ފަސޭހަ މިއުޅެނީ ގަވާއިދުގެ މަސައްކަތް ހުރިހާ ޝަކުވާތަކުގެ ރައްޔިތުން ހުށަހަޅާ ކަމެއް.

މި މަޖިލީހުން އަޅުގަނޑުމެން ބަލަހައްޓާނެ ފަރާތެއް ދިމާނުވޭ ހޯދުން މިދެ މަޖިލީހުގެ މެންބަރުން ބޭނުންވޭ. އެހެންވީމާ، އެ މަސައްކަތްތަކާ އަޅުގަނޑު ހުށަހަޅާ ކަމަށްބަލާ، ހޯރަފުށީ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ހުށަހެޅި އަދިވެސް އަޅުގަނޑުމެން ޝުކުރު ދަންނަވަން. ކަރަންޓުގެ އަދި ހުށަހަޅާ އަޅުގަނޑުމެންގެ މި ސަރުކާރުގެ ފެށޭ ވަޑައިގެން. ބައެއް އިޤްތިޞާދު މުޅިއަމަލު ސިޔާސަތުގެ ވަޑައިގެން. އެމް.ޑީ.ޕީގެ އެޖެންޑާ 19ގެ ވަޑައިގެން. އަދި މިކަން ކުރުމަށްބަލާ އިންތިޚާބު ގެންދަން ހެދުން އޭގެ އަޅުގަނޑުމެން މިހާރު އަމާޒަކީ ގެންދަ. އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެބަ

އެނގޭ ރައްޔިތުންނަށް އަބަދުވެސް އިހުސާސް މި ވަނީ ކަރަންޓުގެ އަގުބޮޑުކަން. އެ ބޭފުޅުންނަށް ފަހަރުގައި މުހިންމުއް
ނުވޭތޯ އަޅުގަނޑުމެން ހިލޭ ހަރަދުގެން ކަރަންޓުގެ އަގު ކުޑަކުރަނީ. އެ ބޭފުޅުންނަށް އިހުސާސްވާ ކަންތައް
އެއީ ކަރަންޓުބިލު ބޮޑުވުމެވެ. ކަރަންޓު އަގުބޮޑުކަން އެއީ ހަމަ 100% އެއްބަސް ވެސް ގަބޫލުކުރާ ކަމެއް. އަދި
ކަރަންޓު ދަތިކަމާ އެކުގައި، މިސާލަކަށް މާލެއަށް ނުކުޅެދޭކަން އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެބަ އެނގޭ މިފަދަފުރަތު ތަނުގައި
ނުދިނބި މި ވަނީ ދޮރުދޮރުތަކުން މުޅި މާލޭ އެއްކަހަލަ ކަރަންޓު ދަގަނޑު ދިނުމަށް ވެސް. އިހުސާސްވާ، މި މައުލޫމާތު
ބައެއް ހުރިން އެއީ ކަނޑައެޅުނު ދައްކުން ބޭނުންވާ ކަމެއް. އަދި މިކަން ކުރުމުގައި އިޖުތިމާޢީ ދަރަޖަ، އަސާސީ
ބައިގެއް ކަމަށް އަޅުގަނޑުމެން އެންމެންނަށް އެބަ ގަބޫލުކުރެވޭ ކަރަންޓުގެ ހިދުމަތޭ. ކަރަންޓަށް ކަރަންޓުގެ ހިދުމަތް
ގޮތުމަތިކަމުގައި ޖީބު ހުސްކޮށްލުމަށް އަނގައިގައި އެބުދާނުވާ ހިސާބަށް ދަތިވޭ، ދަރަނިތަކުގެ ކަށްޓަކަށްވާ.
ހުސްކަނޑު. އެއްނިޔާ، މިއީ އަޅުގަނޑުމެން އެކަނި ބައްޓަންކުރަންބަކައި ކުރަނބޭ ވަރަށް މުހިއްމު ކަމެއްގެ
ގޮތުގައި އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރަން. ކަރަންޓުން އަދި ދަތިކަމަތަ ދަރަނިވެރިން އަސަރުކުރާ އަތް ދިނުމަށް ގޮތަކަށް އެއީ
ވަރަށް ބޮޑު ނިކަމެތިކަމެއް ދަރަނިވެރިންނަށް ލިބޭ. އަޅުގަނޑުމެންނަށް ކަންކަން ކަރަންޓުގެ ކަންކަން ބައްލަވައިގެން ދިއުމަށް ވަރަށް
ގިނަ ކަންތައްތައް. މިސާލަކަށް މިދިޔަ ސަރުކާރު އަށްޑިޔަގައި އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފުރަޞަތު ލިބުނު، މިވެސް ދަރަނިވެރިންގެ
މަޖިލިސްގެ ވެސް ބަޔާންކުރި ކަރަކަ މާލޭސިޓީކައުންސިލް އަޅުގަނޑުމެން ހިޔާލު. އެބުރު މަޖިލިހާ ނިސްބަތްވެގެންވާ ހިންގުމުގެ،
މީހުންނަށް ބައިތު ގެންބަޔާން އެބަ ހިތްބޮލީ އެކުލަވާ ސިޔާސީ ނިސްބަތްވެގެންވާ ހިންގުމަށް. ކަރަންޓު ދިއްމަތްކަމަ
ބުރި ދަރަނިދަރަން ބޮޑު ސިޔާސީ ބޭނުން ކުރޭ އަޅުގަނޑު ގިނަނޭގެ، ދަރަން ބޭނު އަޅުގަނޑު ފިޔަކައިގެން އެއްފާހު އިންފާހުބާއް
ކުރުމުން ނޮޅީ މިފިއްންމިފިއްން ދުފުޔާ ކާންމު މަކަނު ޖީބަން ފަސްނަމުންތަކާ ދަރަނިވެރިންގެ މަޖިލިހުގެ މަސްބަދުން އެބަ
ތިއްބާ. އެއްނިޔާ، މި ހިންގީ ކާރާގްޝާސްގެ މަސައްކަތަ ބުރުމަށް ފާހަގަކުރެވޭ ވެސް އަޅުގަނޑު ދެކޭކަމުގައި ވަރަށް މުހިންމު
ކަމެއް. އެއްނިޔާ، މި މަސައްކަތު އަޅުގަނޑުމެން ކުރަންޖެހޭ ކަމަށް އަޅުގަނޑު ދެކެން. އިއްދިކުރަނިވި ހަކަތައިން
ދުމުހުރެއްޖެހިވި ގެތަށް ކަރަންޓު ކުޅަ އަޅުގަނޑު ފިޔަވައި ގެސް ގޮތް އަށް ގޮތް އަޅުގަނޑު ދެކޭގޮތުގައި. އެއީ އެކަމު
ކަނޑައެޅި ގޮތް. އެކަން އެގޮތަށް ކުރުމުގެ. މިހުރުވެސް ތަޞްވީރުބާރެއް ކަމެއް. އެއްނިޔާ، އާ ކަމެއް ވެސް ނުނެ.
އިއްދިކުރަނިވި ހަކަތަޔާ އަޅުގަނޑުމެން މިހާރު މަސައްކަތްކުރަން ބަލަނީ މި ސިޔާސީކަމަށް ދަރަނިވެރިންގެ ހިޔާލުގައި، ހުސްކަމަކީ ނުކު
ގޮތަކު މާމަގެ އެ ބޭފުޅުންނަށް އާރުދަނީއަށް ފޮނި އިޖުތިމާޢީ ފުއްދުން މިންވަރަކަށް އަޅުގަނޑުމެން ކަރަންޓު ހަކަތަ
ބަލަ ތަކެތިޔާއި ނޫނުތޯ މިންވަރު، އިއްދިކުރަނިވި ހަކަތައަށް އެ ހުސްކަމަ ދަރަނިވެރިން ގެންގޮސް އަޅުގަނޑުމެން މި
މަސައްކަތްކުރަނީ ހަމަޖައްސަވާލާށެވެ. އިއްދިކުރަނިވި ހަކަތަ މި މަސައްކަތަކީ ހަމަޖެހުން ނަފްސާނީ އަންނަނިވި
އަޅުގަނޑުމެން ހަމަޖެއްސުމަށް މި މަސައްކަތް ކުރެވޭ. ވަރަށް ބޮޑު ޝުކުރުއްވާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް.

ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާގެ ބަހުސް:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އާދެ، މި ވަގުތު އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ، ހިންނަވަރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޖީހާން މަޙްމޫދަށް. އެއީ އެކަމަނާ ކޮމިޓީއަކަށް ވަޑައިގަތުމަށް ގަޑި ކައިރިވެފައި އޮތީމާ. އެހެންވީމާ، ޖީހާން މަޙްމޫދު.

ހިންނަވަރު ދާއިރާގެ މެންބަރު ޖީހާން މަޙްމޫދު ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑު ފުރަތަމަ ކަމަކަށް ވެސް ޝުކުރު ދަންނަވާލަން ބޭނުންވަނީ، މި ގާނޫނު ހުށަހެޅުއްވި ކަމަށްޓަކައި ހޯރަފުށީ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަޙްމަދު ސަލީމަށް. އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަދި މެންބަރުގެ ކޮމިޓީގެ މުޤައްރިރުގެ ހައިސިއްޔަތުން ކުރައްވަމުންގެންދަވާ މަސައްކަތާއި އަދި އަޅުގަނޑުމެންގެ މި ތަޢުލީމަށް ބަހުސަށް މި ދާއިރާއިން ގެންނަވަމުން ގެންދަވާ ވިސްނުންފުޅަކީ އަޅުގަނޑު ހިތުން އަޅުގަނޑުމެން ދިވެހިރާއްޖެއަށް މި ވަގުތު ވަރަށް ގިނަ ދާއިރާތަކުން އަޅުގަނޑުމެން ގެންނަންޖެހޭ އިސްލާޙުތަކަކަށް؛ ހެއްލަވާ ގޮތެއްގައި ދިވެހިރާއްޖެއަކީ، ދިވެހިރާއްޖޭގައި އުފެއްދާ އެއްޗެހިތަކުން، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ރައްޔިތުން؛ އެހެން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ރައްޔިތުން ދިރިއުޅޭ ބަރަކާތް ހުޅުމަނޑުބައި ވަރަށް މުހިއްމު ހުނަރުވެރިކަމާއިއެކު އަޅުގަނޑު ހަމަ ފާހަގަކުރަން ބޭނުންވޭ މިއަދު ވެސް އަޅުގަނޑުމެންގެ ރައްޔިތުންގެ ތެރޭގައި ކަރަންޓު ބިލު ނުދެއްކިގެން ސަލާންޖަހާ މީހުން މަދެއް ނޫން. އަޅުގަނޑުމެންގެ ރައްޔިތުންގެ ތެރޭގައި، ރަނގަޅުގައި ކަރަންޓު ބިލު ނުދެއްކިގެން ގޭގެ ކަރަންޓު ކަނޑާލައިގެން، ދަރިންނާއެކު ގޭގައި މިބައިތަކު ކަރަންޓު ނެތި ތިބޭ ޢާއިލާތައް އަޅުގަނޑުމެން ކަންބޮޑުވާ މިންވަރަކަށް މިއަދު ވެސް ދިވެހިރާއްޖޭގައި އެބަ ތިއްބޭ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ހާއްސަ ގޮތެއްގައި ދިވެހިރާއްޖެއަކީ އަންހެނުން؛ އަންހެނުން، އެންމެ އިސްލާމީގެ ގޮތުގައި ގޭބިސީތަކުގައި ތިބީ އަންހެނުން އަންހެނުން ގިނަ ދަރިކަން، ދުނިޔޭގެ ނިސްބަތުން ވެސް އެންމެ ގިނަ ދަރިކަމަކާ ފަރުވާ، އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، އަންހެނުން ބަލިސާވެގެން ތިބެންޖެހޭ ގިނަ ދަރިން ގޮތައިގެން އަސާސީ ޚިދުމަތް ކަށަވަރުކޮށްދޭން މަގު؛ ހާއްސަ ގޮތެއްގައި އަސާސީ ޚިދުމަތްތަކުގެ ތެރޭގައި ހިފުން، ފެނާއި، ކަރަންޓާއި، ބޭސްފަރުވާއި އަދި ހާއްސަކޮށް ވެސް ކޮންމެވެސް މިހާކަށް ބަރޯސާވެގެން ތިބެންޖެހޭ ޢާއިލާތަކާއި ޚާއްސަކޮށް ސަބްސިޑީ ދޭތީ ނޫނޭ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އާދެ، ކަރަންޓުގެ އަގު ހުރިގޮތުން އެއީ ކޮންމެ މީހަކަށް ވެސް އެފޯރުކޮށްދެވޭ، ކޮންމެ މީހަކަށް ވެސް އަމިއްލަ ޤީމަތެއް އަދި އަތްފޯރާވަރަށް ލިބޭ އާމްދަނީއަކުން ހަރުދަނާކޮށްގެން ހޯދުން ހިދުމަތަކަށް ހުރިހާ ރަށްރަށަށް، ކުރިން ވެސް އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، މިގޮތަށް ސަބްސިޑީ ދެމުން ޖާގައި. ހާއިލާގެ ދެމެހެއްޓެނިވި ޖާގަ. ދިރިއުޅުމުގެ ފެންވަރު ރަނގަޅުކުރުމަށްޓަކައި އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އެހެންކަމުން، އަޅުގަނޑު ހަމަ ފާހަގަކުރަން ބޭނުންވޭ، ދިވެހިރާއްޖެއިން މިހާރު މި ކުރަމުންގެންދާ، ތަރައްޤީ މި ކުރަމުންގެންދާ ހަރަދު އަދި ތަޢުލީމީ ޚިދުމަތްތަކާއި، ގޮތުން ކުރަމުންދާ އަދި ތަޢުލީމާއި ބެހޭގޮތުން ގޮތްތަކުގައި ދިވެހިރާއްޖެއިން ކުރިއަރުވާކަމަށް އަޅުގަނޑުމެން ބަލަން؛ ބޭރު ހަރުދަނާކަން، ތަޢުލީމު ވިއްސާ، ހަރުދަނާކަން ބަލަހައްޓާ ބައިނަލްއަޤުވާމީ ކުރިއަށް

ޒަމާނީ އަޅުވެތިކަމާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑުމެން މި އަޅުވެތިކަމުން ސަލާމަތްވުން ނުވެ. މި އަޅުވެތިކަމުން އަޅުގަނޑުމެން ސަލާމަތްވުމަށްޓަކައި އަޅުގަނޑުމެން އެނބުރުން މި ޒަމާނީ އަޅުގަނޑުމެންނަށް ގެނދަނީ ގޮތުން ފިޔަވައިގާ، އަޅުގަނޑުމެންނަށް ގެނދަނީ ގޮތުން ކަނޑަވަރުވެވައިގާ އިސްތިޤްބާލުކުރަނީ ހަކަތައިގެ ރިސްކުގަން އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑުމެންނަށް މި ފިޔަވަޅު އެޅޭ، އަޅުގަނޑުމެންނަށް މިކަން ކަނޑައެޅުމުގެ ޙައްޤާ އިސްތިޤްބާލުކުރަނީ ހަކަތައިގެ ދީނީއާއިން އަޅުގަނޑުމެން ސަލާމަތްވެއިނަށް ގެވޮޅޯމަންޏެގެ މަގަން ގޮސް، އަޅުގަނޑުމެންގެ ދީނީއުޅުމުގެ ޙުދޫދުތަކަށް ބޭނުންވާ، ދީނީއުޅުމަން ބޭނުންވާ އަސާސީ ޙުދޫދުތަކެއް، ހާއްބަ ގޮތެއްގައި މި ގަވާއިދުގައި ބާރާނނާތްފައިވާ ކަރަންޓުގެ ޙުދޫދު އަޅުގަނޑުމެންނަށް އަދި ޙައްޤުތަކު ހުރިހާ އަންގަނޑުމެންނަށް އެޅޭކުރެވޭ، ކަނޑު ކުރުކޮށް ފޮސް ކަރަންޓު ބަޔަކު ދިރުއްކާފޭން މަގަކަށް އަޅުގަނޑުމެން އެކުގައި ގޮތާ، އަޅުގަނޑުމެން ޙައްޤާތާރުކަން ތަފާތު ބަލާބޯނުގެ ވިއްޤާ، މި ސިޔާސަތަށް ތާއީދުކުރަން، މި ސިޔާސަތަށް ބަރާބަރުކުރަން، މި ސިޔާސަތަށް ތާރީ ފާން އަޅުގަނޑުމެން މަތިވަރުން އެއްބަސްވުން، މިއީ އަޅުގަނޑުމެން އަޅުވެތިވުމަށް ވާ އެއްބަސްވުމާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އެހެންކަމުން، އަޅުގަނޑު މި ގަރާރަށް އަދިވެސް އެއްފަހަރު، ހިތުގެ އަޑިން ތާއީދުކުރަން، އަދި މި ގަރާރުގައި ހުރަހަނޑައިވާ ކަންކަމަށް މި މަޖިލިހުންޏައި އަދި ތާއީދުކޮށް ތުރާތުގައި ބައްޔަތުރޫސްކުރަމުން ބަޔަކަށް އަޅުގަނޑުމެން ބޭނުންވާ ކަޑަތުރުބަހާ ދިރުމުގެ ބަރާބަރުކަމުން ބަރަބަރުކުރުން ގޮތެކަން މި މަޖިލިހުން ގޮތްފަދައިރުގުން އެދި އިދިކޮޅުބަޔަކުން އަޅުގަނޑުގެ ވާހަކަތަކު ނިންމައިލާނަން. ޝުކުރިއްޔާ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އާދެ! މެންބަރުންގެ މަޝްވަރާތަކަށްފަހު ދަންނަވާލަން. މިއަދު 16:00 ގައި ކުރަންޖެހޭ އެކިކަމެއްގެ މަސައްކަތް ހަވާލުވެފައިވާ ސަބް ކޮމިޓީގެ ބައްދަލުވުމެއް އޮތުމަށް. އަޅުގަނޑު އެއްޗެހިކުރަނީ، އަޅުގަނޑުމެން މިހާރު ބަހުސްކުރަމުންދާ މައްސަލައިގައި މި މަސައްކަތް ކުރެއްވި ސަބް ކޮމިޓީން ވިސްނަވައި، ކުރަންޖެ ހުރި އެކިކަމެއްގަ އަޅުގަނޑުމެން މި އެދިއެދުންތަކަށް ކޮންމެވެސް ވަރަކަށް ޖަވާބެއް އެ ބޮޑުން ގެންގުޅުއްވާނެ ކަމަށް. އާދެ! ދެން އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ ހެންވޭރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޢަލީ ޙުސައިނަށް.

ހެންވޭރު ދާއިރާގެ މެންބަރު ޢަލީ ޙުސައިން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ބޮޑަށް ކާމިޔާބު ޙަޤީޤަތެއް ވީމަ ހަމަ އަދިވެސް ބޮޑުން މި އަންނަނީ ފައިސާއަށް އަދި ތާރީޚީ ކަނޑައެޅުނު ގޮތުގެ ވާހަކަތަ. އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެއިވޭނީ، އެހެއިވުމަށް، އަދި ރާއްޖެއަށް ވަރަށް މަސައްކަތް ވާހަކަ އެއީ ހަމަ ތިރީގެ ސަބްއެކްޓުގެ ޤާނޫނު މަސައްކަތް ހިންނެވި ބާރުލައިދީފައިވާ 800 މިލިއަން ރުފިޔާގެ ބަޖެޓް ވަގު ފިޔަވަޅުތައް ވާހަކަ. އަދި މި ފަހުން ދިވެހިރާއްޖޭގައި ދިރިއުޅޭ ޤައުމީ ކުރުފައި ކޮށްފާގެ ބޮޑެތި ބޭނުންތަކުގެ ވާހަކަ މި

ބޮޑުގެ ވަގު ވިޔަފާރި ކުރިކަން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މިކަން މިޒަމާން ކުރަންޖެހޭ ސަބަބަކީ، އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރާ ގޮތުގައި، 2018 ވަނަ އަހަރު ދިވެހިރާއްޖެއަށް ގާތްގަނޑަކަށް 600 ބިލިއަނުގެ ޕީސަރު އެކްސްޕޯޓްކުރެވި އުޅޭ. މިއީ ގާތްގަނޑަކަށް 5.4 ބިލިއަން ރުފިޔާ. މިހާ ބައިވަރު ފައިސާގެ މުއާމަލާތްތައް ހިނގާތީ އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރަނީ، އަޅުގަނޑު ހިސާބުކުން މި ކަންކަން އެންމެ ކުރަމުންނެވެ. ކުރީގައި މިދުނިޔޭގެ ބޮޑެތި ޓެރަރިސްޓުންގެ ޓެރަރިޒަމްގެ ވަރަށް މަސްއޫލު ފަރާތްތައް އަޅުގަނޑު މި ދައުލަތް. މިހާރުވެސް އަޅުގަނޑަށް ހިފެހި މިކަމުގެ ކަންތައްތަކެއް ހިނގަމުންދާނެ. މި ކަންތައްތައް ތިޔަ މޭޒުގެ ކަންތައްތަކެއް ހިނގަމުންދާނެ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އިއްތިހާމަށް ހަތަރުވަނަ ދިހަވަން ބޮޑު ވިޔަނާ ފަރާތްތަކަށް، ބޮޑު ގުޅުންހުރި ފަރާތްތަކާއި ވަރަށް ބިރުގަނޑު. ވަރަށް ބިރުގަނޑު. އެއީ އެ ބޭފުޅުންނަށް ޖީބަށް ލާފާ އެއްޗެއްސާއި، ކުރެވޭ ވެއްޓަން ހުރެޖިހާނަކީ. ލިބޭ އާމްދަނީ ދަރުވަރާނީ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މިއަދު ސަރުކާރުން ފުރަތަމަ ކޮށްދޭ ގޮތް ރާއްޖޭގެ ރަށްތަކުގެ އިއްތިހާދުރަސްމީ ހަރަކާތް މަސްއޫލިއްޔަތު އެބަ ހިނގަވާ. އަޅުގަނޑުގެ ޤާނޫނުގެ މަގުތަކަށް މިއަދު އެބުރިހޮވޭ ހުރި ސަލާމަތީ ހުރިހާ 9 އިން ގޮތުގެތެރެ 3 އަށް ހުރިހާ އިންވެސްޓްމަންޓް ނިޔާވެގެން މަސައްކަތްކޮށްގެންދާ. އަދި އޭގެން ރަށްތަކުގައި ވެސް ބޮޑަށް ކުރާ ހަރުދަ މިއަދު އެންނަނީ ވަރަށް ބޮޑެތިން ކުރެވެމުން. ގާތްގަނޑަކަށް ބަޔެއް ރަށްތަކުގައި މަސްއޫގެ މަސްލަން ކުރިން ބޭނުންކުރި އަދަދުން ދުވަ ހާސް ރުފިޔާއެއް މަދުވާ އެބަ. އެފަދަނެމަ، މިކަން ނުކުރަން މި ބޭފުޅުން ހުއްޓަވަން މި ދައުލަތް، ނުކުރަން މި އުޅުނީ މި ބޭފުޅުންގެ ޖީބަށް ލާފާ އެއީ ކުރެވޭ. އަޅުގަނޑު މި ގެއްލުން ވަރަށް ފުރިހަމަ ތަޢާރަފުކުރަން. އަޅުގަނޑު އެދެން މިފަދަ ގަވާއިދުތަކުން ރައްޔިތުންނަށް ލާބައެއް މަސްލަ ވިޔަފާރި އަތުވެސްކަން ލިބިފައިވާ މި މަޖިލީހުގެ ހުރިހާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން ވަރަށް ބޮޑަށް މަސައްކަތްކޮށްގެން ފާސްކުރައްވާނެ ކަމަށް. އެހެން އިއްޒަތްތެރި ރައީސް ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ.

ރިޔާސަތުން ފާހަގަކޮށްލެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. މުލަކު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިބްރާހިމް ނަސީރު.

މުލަކު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހިމް ނަސީރު ވާހަކަދައްކަވަމުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ކަރަންޓު އަދި ކުރުމަށްފަހު، ކަރަންޓުގެ އަގު ކުރިން ބޮޑުވެފައި ބަދަލުތައް ގެނެސްދިނުމަށް ބޭކާރު، ސަރުކާރުގެ ފަރާތުން، ހުރިހާ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަޙްމަދު ސަލީމް ހުށަހަޅުއްވައިދެއްވި ގާނޫނަށް އަޅުގަނޑު ފުރިހަމައަށް ތާއީދުކުރަން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ޖެހިގެން ކަރަންޓު ޚިދުމަތް އަޅުގަނޑުމެން ވަރަށް ގިނަ މީހަކަށް މި ވަނީ ކަރަންޓު އަގު ކުރިން ބޮޑުވެފައި އޮތް ގޮތް ކުޑަކުރެވޭ. އަޅުގަނޑު ދަންނަ ކަރަމަށް،

ރާއްޖޭގެ ކޮންމެ ބޭފުޅަކު ވެސް ގަބޫލުކުރާނެ، ޑީސަލް އަންދައިގެން ކަރަންޓުގެ ޚަރަދު ކުޑަކުރެވޭނެކަން. ރިނިއުބަލް އެނަރޖީ ނުވަތަ އިރުގެ ހަކަތައިން، ވައިގެ ހަކަތައިން ނުވަތަ އޮއިވަރުގެ ހަކަތައިން އުފައްދާ ކަރަންޓު މި ރާއްޖެއަށް ތަޢާރަފުވެގެންދިއުމަކީ އަޅުގަނޑު ވެސް އުއްމީދުކުރާކަމެއް. ދިވެހި ރައްޔިތުންނަށް ކަރަންޓުގެ އަގުހެޔޮކަން ގެނެސްދެވޭނީ މި ދެންނެވި ރިނިއުބަލް އެނަރޖީ ރާއްޖެއަށް ތަޢާރަފުކުރެވިގެން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑުމެންގެ އަވަށްޓެރި އިންޑިއާއަށް އަޅުގަނޑުމެން ބަލައިލާއިރު އެބަޖެހޭ. އަޅުގަނޑުމެން ގިނައިން ބޭސްފަރުވާ ހޯދަން ދާ އެއް ތަނެއް މިއީ އިންޑިއާގެ ކޮޗިން. ކޮޗިންގެ އެ އޮތް ބޮޑު އެއަރޕޯޓަކީ އަޅުގަނޑު ދަންނަވާލީ ދުނިޔޭގެ ފުރަތަމަ ނަންބަރު ވަން ރިނިއުބަލް އެނަރޖީގެ ގޮތުގައި ހިންގާ، މިއަދު ވެސް ހިންގަމުންދާ އެއަރޕޯޓް. ބޮޑު އެއަރޕޯޓެއް. އެ އެއަރޕޯޓާ ގުޅިގެން ހުރިހާ ދިމާލެއްގައި ބޭނުންކުރާ ކަރަންޓަކީ އިތުރު ހަކަތައިން ބޭނުންކުރާ ކަރަންޓު. އެއީ އަމިއްލަ ފަރާތަކުން، ޕްރައިވެޓް ފަރާތަކުން އިސްނަގައި ބިނާކުރި އެއަރޕޯޓެއް ކަމަށް އަޅުގަނޑަށް މަޢުލޫމާތު ލިބިފައިވޭ. އެ ފަރާތަށް އެތަން ފައިދާވާ. ދެކަނަ ފައިދާވާ. މިއަދު ވަނީ ސަރުކާރާއި ރައްޔިތުންގެ އެއަރޕޯޓުގެ ގޮތުގައި ހަދިޔާކޮށްދެއްވާފަ. އަޅުގަނޑު މިއަދު އުފާކުރަން މިފަދަ ގަރާރެއް އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މި މަޖިލީހަށް ހުށަހަޅުއްވައި އަޅުގަނޑުމެންނަށް ބަހުސްކުރަން ލިބުނީތީ. އުނިވަޖެއިގަންނަވާން، 2008 ވަނަ އަހަރުގެ އެމް.ޑީ.ޕީގެ ވެރިކަމުގައި އައިސް ފުރަތަމަ ފުއްޕި މަސައްކަތްކުރައްވައި ވެސް، އޭރުގެ ރައީސް މުޙައްމަދު ނަޝީދާ، އަޅުގަނޑުމެންގެ މިހާރު މަޖިލީހުގެ ރައީސް ނަޝީދު ކުރުއްވި މަސައްކަތްތަކަކީ، ކަރަންޓުގެ އަގު ހެޔޮކުރުމަށްޓަކައި ރިނިއުބަލް އެނަރޖީ ނުވަތަ އިތުރު ހަކަތައިން އަޅުގަނޑުމެން ކަރަންޓު އުފެއްދުން ގެނައުމަށް މަސައްކަތްކުރުން. އެގޮތުން ފުރަތަމަ ކުރެއްވި މަސައްކަތްތަކެއްގައި ރައީސް އޮފީހުގައި، ރައީސް އޮފީހުގެ ފުރާޅުގައި މިކަން؛ މިދެންނެވިހެން އިތުރު ހަކަތައިން އަޅުގަނޑުމެން ކަރަންޓު ހޯދުމަށް މަސައްކަތްތަކެއް ކުރެވިގެންދިޔަ. ޕެނަލްތަކާ އަދި އެހެނިހެން ވަސީލަތްތަކުން އަޅުގަނޑުމެން ފެންނަން އެބަހުރި. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މިއަދު އަޅުގަނޑުމެން މި ބޭނުންވަނީ ކޮންމެ ރަށެއްގައި ވެސް އަދިހާރު ކަރަންޓު. ކަރަންޓު ބިލަށް ބަލަން އަދި ގަރާރުކުރަން އެޅި އަޅުގަނޑުމެންގެ އެޖެންޑާ 19 ގައި ވެސް އިއްޒަތްތެރި ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ ވެސް ވިދާޅުވާ އެއް ވާހަކަ. އިރާދަކުރައްވާފައިވާ މިފަދަ ގަރާރުތަކުގެ ސަބަބުން، މިފަދަ ގަރާރުތަކުގެ ސަބަބުން އަޅުގަނޑުމެންގެ ކަރަންޓުބިލު ހުރި ބަދަލު ފިޔަވަޅަކުން އަޅުގަނޑު ހިއްސާކުރާ ކަމެއް ނޫން. ހަމަ އެއާއެއްކޮށް އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، އަޅުގަނޑުމެން މިދެންނެވި ގޮތަށް ތިމާވެށި އެހެން ކަމާ ވަސީލަތްތަކުން ކަރަންޓު ނުހޯދުމަކީ އަޅުގަނޑުމެން މި ދެންނެވި ގޮތަށް ކަރަންޓު ބޭނުންވާ އަދި ޒަމާނީ ގޮތުގެ އެއް ވަސީލަތް. ތިމާވެށިއަށް އެހެން ބޮޑު ތިމާވެށިއަށް ފައިދާކުރާ ވަސީލަތްތައް ވެސް މި ވަނީ އިތުރު ހަކަތައިން ނުވަތަ ވައިގެ ހަކަތައިން ނުވަތަ އޮއިވަރުގެ ހަކަތައިން ނަގާ ކަރަންޓުގެ ގޮތުގައި ފަދަ. އަޅުގަނޑު ބޭނުންވާ، ދިވެހިރާއްޖެއަށް މި ދިމާވެފައިވާ ނާޒުކު ދިމާވެފައިވާ މައްސަލަތަކާއި، މުޅި ދުނިޔެއަށް ދިމާވަމުންދާ ދިމާވާ މައްސަލަތަކުން؛ އެހެން ފަދަ ދިރިއުޅުމުގެ މައްސަލަތަކާއި އަޅުގަނޑުމެން ވެސް މި ރާއްޖެއިން ވެސް

ބައިވެރިވެގެން ވަސީލަތްތަކެއް ވާން މި ޚިދުމަތް ޓުރިސްޓުންގެ އަދި ވިޔަފާރި ތަނުގެ އަޅުގަނޑުމެން ކަރަންޓު އުފައްދާން މިންވަރު ތަޢާރަފުކުރެވިއްޖެއެވެ. ހަމައެއާއެކު އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، އަޅުގަނޑުމެން މިއަދު ތިބީ ކުރާ ޚަރަދު މި ގާތަކަށް ބަޖެޓީވާ އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފެންނަން އެބަހުރި. ދާއިރާގެ ދިރާގުގެ 189 ރުފިޔާގައި އެވްރެޖުން 160 ގޭގައި، ދިރާގުގެ ގޭގައި 3 ސްޓާފުންގެ ސާފު ފޮނުވާ ހަމަ ނަމަ، އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފެންނަން ކުރިންގެ މިންވަރު ދިވެހި ރާއްޖޭގެ ބަޖެޓްމަތީގައި ހަރަދުކުރާނެ މިންވަރުގެ ފެންނަން. އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މި ބަޖެޓުގައި ފަރަމާތުގެ ފަހަރުގައި 55 މިލިއަން ފިޔާރު ޕޮސްޓް އަރަހަށް ހުރިކަމުގެ ފާހަގަ ކަމަށް. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އެއީ ދުވާލެއް ގޮތުގެ ބަޖެޓް ނަމަ، 607 މިލިއަން ދުވާލު. މިއީ ދިވެހި ދައުލަތާއި ދިވެހި ރައްޔިތުންނަށް އެ ދުނިޔެ އެހެން ކަމަކަށް ހަރަދުކުރަން ލިބޭނެ ފައިސާގެ ގޮތުގައި އަޅުގަނޑު ދެކެނީ. ވަރަށް ބޮޑަށް އިއްޒަތްތެރި މެންބަރަށް އަޅުގަނޑު ވަގުތީ ދަންނަވަން. އަޅުގަނޑުމެން އިސްތިރާތީޖީ މި ގަރާރަށް ފުރިހަމަކަމަށް ޤާނޫނީ ހުރުމަތްތަކާ، ދިވެހި ސަރުކާރަށް ދެ ވަޤުތު އެއްބަސްވެ ކަރަންޓު ކަރަންޓުގެ ޚިދުމަތްތަކަށް ވޭތުވެ ދިޔަ ގިނަ އަހަރު މަސައްކަތްކުރެއްވި ޓެކްނިކަލް ތަޖުރިބާކާރުންގެ ދިވެހި ރައްޔިތުންގެ ދާއިރާ، އަޅުގަނޑުމެން ކަނޑައެޅި ފުރިހަމަ ބޮޑު ޝުކުރު ދަންނަވަން.

ޝުކުރިއްޔާ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. މިހާރު އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ، ގެމަނަފުށި ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަޙްމަދު ސަޢީދަށް.

ގެމަނަފުށި ދާއިރާގެ މެންބަރު އަޙްމަދު ސަޢީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ކަރަންޓު އަދި ޓެލެކޮމްއާ ބެހޭ ގޮތުން، ގެމަނަފުށި ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަޙްމަދު ސަލާމް ހުށަހަޅައިފައިވާ ވަރަށް ބޮޑު ޝުކުރު ދަންނަވަން. އަޅުގަނޑުމެން މި ގަރާރުގެ މައިގަނޑު ބޭނުމަކީ ވެއް ފަހި މި އެއީ، ސިފަކޮށް އަޅުގަނޑުމެން ކުރާ ހަރަދު ހަމަޖެހުން. އަޅުގަނޑު ދަންނަވާލަން މި ރާއްޖޭ މި ބޮޑު ސަރުކާރުން ބަލައިގަނެވިފައި، އެކި ރާއްޖޭ އުފެދިފައި މި ރާއްޖޭ ގޮތުން ބަލައިގަނެވި ސިފަކޮށް ދެކެ ހަރަދު އަޅުގަނޑުމެންނަށް ވަރަށް ބޮޑު މިކަހަލަ ދެޓެކްނިކަލް ގޮތުން އަޅުގަނޑުމެންގެ ކަރަންޓުގެ ކަރަންޓަށް ބަރުވެދާނެ ހަރަދުކުރެވިފައިވާ ކަމަށް. ރާއްޖޭގެ އަހަރުގެ ދެބައިގައި 5.4 ގައި ބިލިއަން ދުވާލުގެ ބޮޑު އަދަދު ހަރަދުކުރަން މި ދެއްކި ސިފަކުރަން. މިކަން އަޅުގަނޑުމެން ބަދަލުކުރެވޭން މި ރާއްޖެ، ޓޫރިޒަމް އިންޑަސްޓްރީ އަޅުގަނޑުމެން ދެކޭ ހޯދި ބޮޑު ފައިސާގެ. މިހުރިހާ ފަހަރު ވޭތު އަޅުގަނޑުމެން އެއްވެސް މީހަކަށް މި ބަޔަކާ އިންޑިއާގެ ކުއްލި، ޓޫރިޒަމް އިންޑަސްޓްރީ އަޅުގަނޑުމެން އެ ހަރުދަނާ އެބަދޭ ބަދަލުކުރަން. އަޅުގަނޑުމެން މި ކަމަށް ފުރުޞަތު، ވަރަށް ފަހުން ބަދަލުވެއްޖެ ކަމަށް

ވާނަމަ، މިދަރިޔާ އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފެނުން ވެސް އަރައިގަންނަން ފަސޭހަ ކަމަކަށް ނުވާނެ. އަޅުގަނޑު ދަންނަވާނީ، ކަރަންޓު ހުނަރުގެ އަދި އަޅުގަނޑުމެން ކުޑަކުދިންނަށް ބޭނުން ކަމުގައި ވާނަމަ އަޅުގަނޑުމެން އެބަޖެހޭ އަޅުގަނޑުމެން ޖެހިލުން ކުރާ ހަރަދު ކުޑަކުރަން. ރައްޔިތުގެ ދު ކުންފުންޏެއް މި އޮޓީ މިކަން އެންމެ ފުރާ ދަރަޖައެއްގައި ކުރާ. އެއީ ސްޓޭޓްއޯނޑު ފުނަކަ ކުންފުނި. އަދި އެމް.ޕީ.އެސް.އޭ.ސީ.ސީން ވެސް ކޮންމެވެސް ވަރަކަށް މިކަން ކޮށްދޭ. އަޅުގަނޑުމެން މިކަން ކުރަމުން މި އޮތީ، ސްޓޭޓްއޯނޑު ފުނަކަ ކުންފުނީގެ ހިންގުން ހަރުދަނާކޮށް، އެ ތަންތަނުގެ މުވައްޒަފުން ފެށިގެން މިކަމަށް އަދުލުވެރިކަމާ މުވައްޒަފުންނަކަށް ފެތޭ. އަޅުގަނޑުމެން މިފަދަ ކޮންމެ ކަމަކަށް ދިރާސާކޮށް ގެންދާއިރުގައި، މިދުނިޔެ ދަ ކުންފުނިން މިކަމަށް ފުރިހަމަ އެއްބާރުލުން ނިޔަބަކުރުގައި ވާނަމަ، މިއީ އަޅުގަނޑުމެން ފަސޭހައިން ކަމުގެ ކުރިއަށް ގެންދެވޭ ކަމެއް. އަޅުގަނޑު ދަންނަވާނީ، މިކަމަށް އެންމެ އިސްނަގައިގެން މިކަން ކުރާ ބޭފުޅަކު ނެތް ވާހަކަ. މި ޒަމާނުގެ ރައްޔިތުން ފުރާ ދާއިރާއިރުގައި ފުރުޞަތު ކުޑަކަން ކުރިމަތިވަނީ. އަޅުގަނޑުމެން 2020 ގެ ބަޖެޓް ތައްޔާރުކުރުމުގައި އަޅުގަނޑުމެން ބަޖެޓް ވެސް މިއަދު ރިފޯމްކޮށްފައި އެބަޖެހޭ. އަޅުގަނޑުމެން ބަޖެޓުގައި އަޅުގަނޑުމެން އެބަޖެހޭ ޤާނޫނު އިންޑިޕެންޑަންސް ކުރާ ހަރަދު ކުޑަކުރަން، ހުރިހާ އޮފީހެއް އިންތިޒާމުކުރާ މިސްރާބު އެއްކަނި ބަދަލުކޮށްފައިވާން. އަޅުގަނޑު ދަންނަވާނީ ޖީސީޑީ އިންޑިޕެންޑެންޓް ކުރަ ހަރަދުކުރުން ބަޔަކު މިނިވަން ކުރާއިރު އަޅުގަނޑުމެން ޑިޖިޓަލް ކުރާއިރުގައި ވިއްސާ، އާގަރުން މިއަދު ކުރާނެ ބޮޑު ހަރަދުތަކަކީ ޖީ.އައި.ސީ. އަޅުގަނޑުމެން އެއަދު ބޮޑަށް ހަރަދު ކުރަށް. އަޅުގަނޑުމެން ހަކަތައިގެ ބަދަލުތައްޖެ ކުޑަކުރި ވާނަމަ، ފުރަތަމަ އިންތިޒާމު ބާޖިޑޭޓް ކުޑަކުރަ ވިއްސާ ފަރުން އަޅުގަނޑުމެން އެބަ ކުރަންޖެހޭ ހަރަދު ހަމަ ކުރަ އެއްކަނި ކަރަށް ގޮތަކަށް އެބަ ނިމޭ. އަދިފަހަރު، މި ހުރިހާ ކަމަކަށް ވިސްނައިދެއްވި މިއީ އަޅުގަނޑުމެން ނުކުތާ ތުހުމަތު ތަނބަޖެހިވަނީ ކުޅަދި ހުދުހ. ރައްޔިތުގެ ބަޖެޓުގެ ބޭރު ބޮޑު ޖެހިލުން ހަރަދުކުރި އެބަހުރި އަޅުގަނޑުމެން ހުށަހަޅަން ގެންސް، މިކަން މިހުރި ކުރެން އެބަޖެހޭ. މިފަދަ މުޅިންވެސް ގޮތަކުން މި އިއްޒަތްތެރި މަޖިލީހަށް ހުށަހަޅައި ބިލުގެ ތެރޭގައި. އަދިވެސް އެއް ފަހަރު، ގާނޫނީ ގޮތުގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން ވަރަށް އިސްލާހުތަކެއް ގެނެސްދެއްވާނެ ކަމަށް އުއްމީދު ކުރަމުން. ދެއްވި ފުރުޞަތަށް. ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ.

<u>ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:</u>

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. ކުޅުދުއްފުށީ ދެކުނު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޖަމްޝީދު މުޙައްމަދު.

<u>ކުޅުދުއްފުށީ ދެކުނު ދާއިރާގެ މެންބަރު ޖަމްޝީދު މުޙައްމަދު ވާހަކަދެއްކެވުން:</u>

بسم الله، الحمد لله، ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަނެއްކާވެސް ފުރުޞަތު، އަޅުގަނޑުމެންނަށް އުފާވެރި ދުވަހެއް، މުޖުތަމަޢު ނުވަތަ މާބޮޑަށް މި ދިމާވި، އެ މާޙައުލުގައި ނުވަތަ މުޖުތަމަޢުގައި ދޭ އަސާސީ ހުރިހާ ކުއްޖަކަށް،

މިފަދަ އިޙްސާސްކުރެވިގެން. ރައްޔިތުންނަށް ލިބޭކަން މުޅި ޤައުމަށް ހެޔޮ ސަގާފީ ތަޢުލީމީ އަދަބީ ތަރިކަތަކެވެ.
ކަރަންޓު އަދި ބޭސްފަރުވާ މުސްލިމް ޤައުމުތަކުގެ ތެރެއިން ދެންވެސް ސަބަބުން ފަރުވާ ދިނުމަށް ކަންކަމާ ކުރެވޭ ކަމުގެ ޢަދަދު
އެބަ ގިނަކަމަށް މިންވަރު ބޮޑު ވަރަށް 13 ދުވަހު ނޫނީ ހަފްތާގެ ތެރޭގައި ތަފާތު ގޮތްގޮތުން ފަރުވާ ދެވިދާނެ
ފަރާތްތަކުގެ ތެރޭގައި ހޭލުންތެރިކަމާއި ކަމަށް ބަލާ ތިބެ ދެމުން ހުރި. ކަރަންޓު ނުވާ ދިރިއުޅުމުގެ
އިންސާނުންގެ ނުތަނަވަސް. އެއީ އަދިވެސް ބޭސްފަރުވާއާ ގުޅުން ހުރި ކަމެއް ނޫން މިހާރު. އެންމެ ބޮޑު
ވަގުތު ދިވެހިރާއްޖޭގެ ކަރަންޓުގެ މަސައްކަތަށް ބޭނުން މަސައްކަތް. ހުރިހާ ބައެއްގެ އަމިއްލަ ބަދަލު. އާއްމު
ރައްޔިތުންގެ ދިރިއުޅުމާ ގުޅިގެން ހުރި މި ބޭނުން މަސައްކަތް؛ މި މަސައްކަތް ރައްޔިތުން ބޭސްފަރުވާ މި ދާއިރާ
ގޮތުގައި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސަރުކާރުން ބޭސްފަރުވާ ރައްޔިތުންނަށް ދެވޭނެ ރާސްތާ. 2014 ވަނަ އަހަރުގެ ކުރިން
ކަރަންޓުގެ އަގު ބޮޑު ބަދަލު ގެނައުމުން އެއްވެސް ކުރީ މިސްކިތްތަކަށް؛ ދިރާސާ ކުރެވުނު، މިސްކިތްތަކާއި އާއްމު ރައްޔިތުން ހުރި
މަސައްކަތް ބޭފުޅުން، އެންމެ ބޮޑު އަދަދަކަށް ހިފުމަށް. މި ހިފުމަށް ދިރިއުޅުމުގައި ކުރި ފަސޭހަކަމާ ވަރަށް ބޮޑު
އުސޫލުތަކާ ދިމާވާ. ވަރަށް ބޮޑު މަސައްކަތެއް ދިމާވާ. ބައެއް ފަސޭހަކަމާ ބަދަލުކުރާ ހިސާބަށް ދާ. ހުރިހާ
ސަރުކާރު ދަރިވަރުން، ކުލަބުތަކުގެ މިސްކިތްގެ ތަފާތުގައި އެ ދުވަސްވަރު ވަރަށް ބޮޑު ގޮތުގައި ހިމެނޭ.
މިސްކިތްތަކުގެ ކުރި ފަސޭހަކަމާ ގުޅޭ އަދަދުތަކަށް ބަދަލުކުރުމުން. މަސައްކަތްތައް ދިމާވި، އެދުވަސް އިތުރު ގޮތެއް
ކަނޑައަޅައި، މިސްކިތްތައް ވަކި، އާއްމު ރައްޔިތުންނަށް ވަކި. އެކަމަށް ކުރި މިސްކިތްތައް؛ ވަރުގަދަ ކުރި
މިސްކިތްތަކާ ވާ ބޮޑު އާމްދަނީއާއި ދެމެދު ފިޔަވަޅު ކުރި ކަމެއް ނުން. އެބައިމީހުން ދުވަހުގެ ފުރާވަ ދުވަސް ކުރީގެ
ހަމަޖެހުމަށް ވަރަށް ދިޔަ އެއްކަމެއް. އެކަމަށް ސަރުކާރުގެ މިންވަރުތަކާ ދެކޭ ކަނޑައެޅުމުގައި، މިސްކިތްތަކަށް ވަކިން
އަޅައި ހަމައި، އެ އަވަސް އަވަސްކަމުން. އެއްބަސްވެ، އާއްމު ރައްޔިތުން މިކަމުގައި ވަރަށް ބޮޑު ވަކިވެފައިވާ
ފުރުޞަތުތަކަށް. އެގޮތުގެ، މިފަދަ ކަނޑައެޅުމެއް ކުރިއަށް އޮތް ބާރުގައި ބޭނުންވާ މި ހަރަދު ގަބޫލުކުރަން
ސަރުކާރުން ޖަމާކުރެވުނު. އެންމެ ފުރަތަމަ އެއް ކަމަކީ، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ރައްޔިތުންގެ ވަޒީފާގައި އާއްމު
ރައްޔިތުންނަށް ދެއް މިފަދަ ބޮޑު ބަދަލެއް އަދި މަސްދަރުތަކެއް ކުރާނެ. މިއީ ސަރުކާރުން، ސަރުކާރުގެ
ރައްޔިތުންނަށް ލިބޭ ހިތްހަމަޖެހުމެއް. ކަރަންޓުގެ މަސައްކަތް؛ މި މަސައްކަތް މުޅި ރާއްޖޭގައި އެބަޖެހޭ. އާއްމު
ހިންގުމަށް ޤާނޫނީ އިންތިޒާމު ބާރުގެ އެކުލެވިގެން. އަސާސީ ޙައްޤުތަކާއި، ކުޑަކުދިންގެ މިނިވަން ހާލަތުގައި ފުރަތަމަ ކަރަންޓުގެ
މަސައްކަތް ވަރަށް ބޮޑު. ސަރުކާރުން ދިނުން އަދި ގާނޫނީ ބާރުގެ އެއްބަޔާތައް، އަދި ބޮޑެތި ރާއްޖޭގެ ވަކިގޮތް
ތަޢާރުފް ދިނުން ޤާނޫނީ މުއައްސަސާތަކުގެ، މި އެއްބަސްވުމަށް ބާރުތަކާ ވަރަށް ނުވަތަ މި ކަމަށް ބާރުތަކާ ވަރަށް
ކަރަންޓުގެ ހިންގުމަށް ފުރިހަމަ ވޭތުވެދިޔަ ނޫނީ. ވަރަށް ހިތްހަމަޖެހޭ ދަރަޖައިގެ ނުވާ ކަމަށް. އެކަމަކު
ސަރުކާރުން މިފަދަ ގެއްލުތަކުން އިސްލާހުކުރިތަކާ ހަކަތައާއި އަދި ބޯޓު އަންދައިގެން ނުވަތަ ޕެޓްރޯލް ބޭނުން

މިންވަރު ކުޑަކޮށްލުމުން އުފެއްދޭ ރަށްގެ ހަކަތަތަކުން މިކަމުން އަރައިގަންނަވާނެ ކަމުގައި ދެކެން. އެހެންނަމަ، މި ގޮތަށް ވަރަށް ބޮޑެތި ތަޖުރިބާތަކެއް ވާކަށް ނެތްނަމަވެސް. ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އާދެ! މި ވަގުތު ފުރަތަމަ ފުރުސަތަށް އެދިވަޑައިގެންފައިވާ މެންބަރުންގެ ތެރެއިން، ފުރުސަތު ލިބިވަޑައިގެންފައިވާ މެންބަރުން މި ވަގުތު ވަޑައިގެންނެވިކަމެއް ނުފެނޭ. މިހާރު މި ފުރުސަތުއަރުވަނީ ދެވަނަ ފުރުސަތަށް އެދިވަޑައިގެންފައިވާ، މާފަންނު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިބްރާހީމް ރަޝީދަށް.

މާފަންނު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހީމް ރަޝީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑުގެ ސުވާލަކީ، ޕާވަރގްރިޑް ކަރަންޓު އަދި ހަކަތައިގެން މި އުފެދެނީ؟ ދިވެހިރާއްޖޭގައި ހިނގާފައި ހުރި އެންމެ ބޮޑެތި ކުރިއަށްގެންދާއިރު ހިނގާފައި ހުރި ކަރަންޓުތައް، ޖެނަރޭޓަރު. ދުވާލަކަށް 7 ހާސް ބެރަލް، ޑީޒަލް އެބަ އެތެރެކުރެވޭ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މި ވިޔަފާރީގެ އެކިއެކި ގޮތްތަކުން ކުރުމަށް ކުރަފްޝަނަށް މަގުފަހިވާ ގޮތަށް މިކަން ހުއްޓައިލާނެ ކުރުމަށްބަލައި ބައިނުލާ މިހެން ސިޔާސަތެއް އެކުލަވައިލާފައި ގޮތުގެ ސަބަބުން ކަރަންޓު އަގު ހެޔޮކޮށްދެވޭނެ މި އުފެދޭ. އަދި ހަމައެކަނި އެންމެ ސިޔާސީ މަޤްބޫލު ހާސިލުކުރުމަށްޓަކައި މި ސަރުކާރުގެ އިތުބާރު ރައްކާތެރިކުރުމުގެ ކުރިމަތީ ގެއްލުވައިލުމަށް ބާކީ ކޮލިޝަން ޕާޓީތަކާ އެކަށް ހަވާލުވެފައި ހުރި ކަރަންޓުގެ ކަންތައް. އެހެންނަމަވެސް، ހަމަ އިންޑިއާ ސްޓޭޓް ބޭންކާ އެކަށީގެން ކޮންޓްރެކްޓް. އަޅުގަނޑުގެ ނަޒަރުގައި މިހާރުވަނީ ކަރަންޓު ބިލުން ދިރާގުން ހޯދައިދިނުން އެ ފަރުމާކުރުން މަސްއޫލިއްޔަތާ ވަކިން އެއްގޮތްކަމުގެ ނެގުން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ވާހަކަ، އާދަދި، އިތުރު ހަކަތައިން އަޅުގަނޑުމެންނަށް ކަރަންޓު ހޯދޭ ފަސޭހަ ފުރުސަތެއް ލިބިދާނެ ރައްޔިތުންނަށް. އެހެންނަމަވެސް، އެކަން ކުރަނީ ސިޔާސީ ނޫނީ. ރައްޔިތު މިހާ ނިކަންފަގީރު، އެންމެ ބޮޑު ފުރުސަތު ކުރެވޭ؛ އެންމެ ދިރާސާތަކުން ދައްކަނީ ބިލުތަކުގެ މައްސަލަ. ނިކަން ދަރި ބިލު ދައްކާނެ ގޮތެއް ވިސްނައި ފުރުސަތު ކުރަމުންކުރަމުންގޮސް ނިދާނީ. ހާލުވަނީ ވޭނެ، ހަވަފުންގައި ވޭނެ ފުރަހަނި ކަރަންޓު ބިލު، ފުން ބިލު. އަޅުގަނޑުމެން މި ކަރަންޓު ބިލު އަގު ހެކްޓަރުވިޔަސް. ކަރަންޓު ބިލު މި ބިލުތަކު، ބިލުގެ އަގުދު މި ބިލުތައް ދިވެހިރާއްޖޭގައި އެތަށްކުދިން ތަނުގެ ނިސްބަތުން ބަދަލު. ތަނުގެ އަގު ކަނޑައަޅާ ނިސްބަތުން ބަދަލު. އެސް.ޓީ.އޯއިން އެތަށްކުދިން ތިރީ ފުއްދާ ސަރުކާރައިން ވިއްކާފައި، ފުއްދާ ސަރުކާރައިން އަސްލާ ފުރަހަނި ވިއްކާ، ބިންހަމަކުރު ހާޖީ މުދަލުތަކަށް ވިއްޔާ އެތަށް ގޮތްތައް މި ދަރަނި ބޮޑުވެގެން. ދިވެހިރާއްޖޭގެ އާލީ ސަރުކާރުތަކުގެ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، ޖޭޓީއެސްގެ ގައިމުކުރި، ތިން ސިޔާ ފުރަހަނި، އެ ސަރުކާރުތަކުން އެތަށްކުދިންވީ ގޮތެއްގެ މި ހިސާބު ބަދަލުކުރާ މިޖެހިއްޖެ ރައްޔިތުންނަށް ކަރަންޓު ބިލު އަދި ކަމެއްވެސް. އަދި ހަމައެކަނި މިކަމުގެ

ވަގުތުން ވަގުތަށް އަގުބޮޑުވަމުންދާ ކަރަންޓު ބިލު އަދި ހުރިހާ ދާއިރާއަކުން އެބަހުރޭ. ޙައްޤުތަކުން އެއްގޮތް ބޭނުން ފިހާރަތަކަށް
ކަރަންޓު ބިލުތަކުގެ މައްސަލަ. ފެން ބިލުގެ މައްސަލަ. މުޅި ނިޒާމު އެ އެއްޗެއް ދަނޑުބުރަށް ބައްޓަންކުރެވިފަ. ކަރަންޓު
ބިލު، ފެން ބިލުގައި. މާލޭގައި ފެންބޯ ދަރަޖައިގެ ދުރުން ފެން ވެއްކަން ފެނި. ފެނަކާ ވިސް ވެއްޔާއިރުކަން ހުރި. މިއީ
އަސާސީ ޙައްޤެއް، އިޖްތިމާޢީ ޙައްޤެއް. އަސާސީ ޙައްޤެއް، ކަރަންޓާއި ފެނަކީ އަސާސީ ޙައްޤެއް. މިއީ ޙައްޤުތަކުންނަ
ފޯރުކޮށްދޭންޖެހޭ ޙައްޤެއް. 300 މިލިއަނުއްރު ޖަހާފަ މި އަހަރު ބަޖެޓް. އަދުގަނޑުމުންނަށް ބޭރުގެ ހިދުމަތްތަކަށް ވެސް
އަދުގަނޑުމުންގެ މާލީ ފުރުޞަތުތަކުގައި ހަމަ ކަނޑައެޅިގެން ހަމަ ޙައްޤުވެރިކުރެއްވި، ބޭނުމަކީ ސަރުކާރުގެ ޙައްޤު. ޙައްޤު ވެސް
ހަމަ އެކުއްލިން ޙައްޤު. ހިލޭ ފުރުޞަތުތަކުން މާލީ ސަރަޙައްދަށް ޙައްޤު. ބޯޓުގެ އޮތަސް ކަންކުރާނެގޮތަށް ޕްރޮގްރާމު ވެސް
ކުރަކީ. އަދި ޤާނޫނީގޮތުން ވަޒީފާ ވެސް ކަރަންޓު އުފެއްދުމުގައި ޙައްޤު ޕްރޮގްރާމުތައް އޮތް. އެހެންނަމަވެސް،
އެކަމަށް ކުރާކަން ނެތް. ޔޫރަޕުގެ ނޫނޭ؟ ދައުލަތަށް އާމްދަނީ ހުރުމަކީ ޙައްޤުވާނީ ބާޒާރު ދޭކަން ވަނީ. ޙައްޤު
މިހާ ނިދަނީ ކަރަންޓު ބިލުގެ ފުރުޞަތުގައި. ހުވަނީ ކަރަންޓު ބިލުގެ ފުރުޞަތުގައި. ޙައްޤުވެރިން ބަހައްޓަނީ މި މައްސަލައިގައި
ފުރުޞަތުތަކެއް. ކަރަންޓު ބިލުގެ ދައްކާނެ ގޮތެއް، ފެން ބިލުގެ ދައްކާނެ ގޮތެއް، ގެއްލުގެ ބަދަލު އެހެން ބޭނުމެއް ހުށަހެޅުމެއް.
ގެގެ ބަދަލު ޖެހިފައިވާ ފެނުގެ ހަމަ ކުރިމަތިލާ ފަރާތްތަކުގެ ޖަހާ އާބާދީ ގިނަ މަގުތަކުގައި ދަތި ކަމަކީ ދަރަނި ނަގައިގެން،
ދަރުމަވަންތަ ބޭނުން ޙައްޤުތަ މިހާ ހުރި ގެއްލުމެއް ލިބިފައި އިޤްތިޞާދީ ޙައްޤެއް. ޙައްޤުވެރިން ވިސްނުން ޙައްޤުވެރިން
ފުރުޞަތުގެ، ހަމަ ވިސްނުމުގައި، ހާލަތެއް ކަނޑައެޅިފައި ޙައްޤުވެރިން އުފައްދަވައިގެން ނުކުމެ ޤާނޫނު ދަރަޖަ ދިރާސާކުރުން
ނިކުމެވޭނެ. ވަގުތުން ވަގުތަށް އިޤްތިޞާދީ ޙައްޤެއް، އެބަޖެހޭ ކަރަންޓު ބިލު އަދި ކުރާކުރަން ގޮތްތަކެއް؛ ޤާ.ފު
މީހާ އެ އެއް ހަމަހަމަކަމާއި ސަރުކާރުން. ސަރުކާރު ބަދަލުކުރުމުގެ ގޮތުން އަދުގަނޑު ގަވާއިދުތަކެއް މިކަން
ނިކަން މި ހިސާބަށް މި އެއް. ބޭނުންވާ ޙައްޤުވެރިންނަށް މި ސަރުކާރުގެ މަސްއޫލިއްޔަތު ގެއްލުވައިލައި، އެކަން
ވިސްނުމާއި ވިސްނައިދީގެން ފެށިގެން ވައްޓާލަން. އެ ނިޒާމުގައި އެކުލަ ކަރަންޓު ބިލު އަދި ކުރާނުވާގެން މި އުޅޭ
އިޤްތިޞާދީ ޙައްޤެއް. ސްކޫލުއްޔާ ދެއްވި ފުރުޞަތަށް.

ރިޕޯޓުން ފާހަގަކުރެވުނު ކަންތައް:

ސްކޫލުއްޔާ އިޤްތިޞާދީ ފުރުޞަތު. (ވަގުތީގޮތުން ފުރުޞަތު) ފުރުޞަތުތަކުން އެކުލަވައިގެން ދިޔައީ 7 ފުރުޞަތުތަކަކީ އަދިވެސް
އެބަ ޖެހޭ. އެހެންނަމަވެސް، އެކަމަށް ބަދަލުވެ މި ވަގުތު ޤާނޫނީގޮތުން މަޖިލީހުގައި ވަކިއިރެއް ނެތް. އިތުރު ބަދަލުވެ
އެބަޖެހޭ؛ މި ބާރުގައި ޖެހިގެން ބަދަލުތަކެއް ތަރައްޤީ އިތުރު ބަދަލުވެ ވަރަށްބޮޑަށް ގެނައުމަށް އެބަޖެހޭ އެކުލަވައިލެވިފަ
ކަމަށްވާތީ ދެން އެއް ނަށްބަދަލު ދެކޭ އަދުގަނޑު ގަވާއިދުތަކެއް. މާދަ! ކުރަ ވަގުތީގޮތުން ބަދަލުގެނައުން. މިހާރު މިއީ
ޖެހިގެން ބަދަލުތަކެއް ތަރައްޤީ އިތުރު ބަދަލުވެ އެބަޖެހޭ އެކުލަވައިލެވޭނެ. (ވަގުތީގޮތުން ފުރުޞަތު)

{8.3}- އާދެ! އަޅުގަނޑު މިހާރު މި ދަނީ އެޖެންޑާ ނަންބަރު 8.3- ކުންދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ރަޖީ ޙުސައިން ހުށަހަޅުއްވާފައިވާ، ރާއްޖޭގެ މީހުން ދިރިއުޅޭ ރަށްރަށުގެ، ފުޅާރަށްތަކުންނާއި އަދި ބޮޑުނބޮޑަކަށް ދޫކުރެވިފައިވާ ރަށްރަށުން ރުއްގަސް ނަގައިގެންގެންދާތީ ހުރަހަކާ ގަހާރުގެ ބަދަލު އިތުރަށް ކުރިއަށްގެންދިއުމަށް. އާދެ! މި ގަޑިއަކަށް ކަނޑައެޅިފައިވާ ޖުމްލަ 4 ގަޑިއިރުގެ ތެރެއިން ބާކީ އަދި އުބައިސް 2 ގަޑިއިރާއި 42 މިނެޓާއި 36 ސިކުންތު. އޭގެ އެމް.ޑީ.ޕީއަށް 1 ގަޑިއިރާއި 21 މިނެޓާއި 15 ސިކުންތު. ޖުމްހޫރީ ޕާޓީއަށް 20 މިނެޓާއި 21 ސިކުންތު. ޕީ.ޕީ.އެމްއަށް 20 މިނެޓާއި 21 ސިކުންތު. ޕީ.އެން.ސީއަށް 16 މިނެޓާއި 12 ސިކުންތު. އެމް.ޑީ.އޭއަށް 9 މިނެޓާއި 11 ސިކުންތު. އަދި ވަކި ޕާޓީއަކަށް ނިސްބަތްވެވަޑައިނުގަންނަވާ ކޮންމެ މެންބަރަކަށް 3 މިނެޓާއި 30 ސިކުންތު. އެހެންވީމާ، މިހާރު ކުންދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ރަޖީ ޙުސައިން ހުށަހަޅުއްވާފައިވާ، ރާއްޖޭގެ މީހުން ދިރިއުޅޭ ރަށްރަށުގެ، ފުޅާރަށްތަކުން، އެކި ބޮޑުބޮޑު ރަށްތަކުން ދޫކުރެވިފައިވާ ރަށްރަށުން ރުއްގަސް ނަގައިގެންގެންދާތީ ހުރަހަކާ ގަހާރުގެ ބަދަލު އިތުރަށް ކުރިއަށްގެންދިއުމަށް ފުރުޞަތު ދެއްވުމަށް މި ހުށަހެޅުމެއް. (ވަގުތުކޮޅަކަށްފަހު) އާދެ، މިހާރު މެންބަރަކު އެދިވަޑައިގެންނެވި. މާފަންނު ދެކުނު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިބްރާހީމް ރަޝީދު.

<u>މާފަންނު ދެކުނު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހީމް ރަޝީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:</u>

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ރުއްގަހާ ބެހޭ ގޮތުން. މި ގާނޫނުގައި ބަޔާން މި ކުރަނީ، ރަށްރަށުން ރުއް ނަގައިގެން ދެވޭ އެހެން ރަށްރަށަށް އިންތިޤާލު ކުރުމުގެ މަސައްކަތް ބޭއްވޭ ފާރަވެރިކަމެއް ގެނެސްދޭ ގޮތަކަށް. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ސުވާލަކީ، ކޮބައިތޯ މި ރުއް ނަގައިގެން ގެންދަނީ؟ ޖަވާބު ވަރަށް ސާފު އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ގާއިމުވެ ދިރިވަރަކަށް އަހަރުދުވަހުގެ ތެރޭގައި ވަރަށް ގިނަ ރަށްތަކަށް، ފަތުރުވެރިކަމުގެ ރިސޯޓުތަކަށް. މި ރަށްތަކަށް ބޭނުންވާ ރުއްތަށް އުއްތަރުން އޮންނަ ތަރަށް ގެންދެވީ. ކުރީގައި މި ރުއް ބޭނުންކުރި ރުއްވަރަށް އާރެވިފައި ބަދަލުވަނީ. އެހެންނަމަވެސް، މިހާރު ވިޔަފާރީގެ ބޭނުމުގައި މި އުއްތަރުން އޮތް ރުއް ރުއް ގެންގޮސް ވިއްކާލަނީ. ރުކާލަން އެބަ ހޭދަކުރޭ އުޅުރުމަކާއި، އިންދުމަކާއި، ހޭދަކުރާ ޖުމްލަ. މީހަކަށް 300 ރުފިޔާގެ ޖުމްލަ އިސްރާފުގެ ތެރޭގައި އެބަ ހިނގައޭ. ހަރާމް ހިނގާނީ މަސްތުވާތަކުގައި. ހަމައެކަނި މާލެ އަތޮޅުން ބުއްދިސް، މާލެ ކައިރި މި ރަށް ތެރެއިން މާލެއަށް ތިމަރަ ބޯޑު ސަރަހައްދުއަށް. ދަ ބަލާގެ ރާއްޖެ ސަރުކާރުގެ އެބަ ބޭނުންވޭ. ސުވާލަކީ، އަޅުގަނޑުމެން ވިޔަފާރީގެ ގޮތުގައި ހިލާން ކުރާނީތޯ؟ ރުއް ޕީވަރުން އެއް ބައިތަކުގެ؟ އަޅުގަނޑު ހަމަ އެދެނީ ރުކުގެ ވިޔަފާރި ހިންގަން. އަޅުގަނޑުމެން އެމް.ޑީ.ޕީގައި ވެސް މަސައްކަތް ހިންގަން. އަޅުގަނޑަކީ އެމް.ޑީ.ޕީގެ ދިރާސާކުރި އެކުލެވޭ އެކިރަކާއިގެ ކަމުޚިޔާ މުޤައްރިރު. އަޅުގަނޑުމެން އެބަ މަސައްކަތްކުރަނީ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ކުރިއަށް ރޯއްވާ މުސްތަޤުބަލުގައި 3 ޖަމާލު ރުއް އިންދަން ޖަހާ އަހަރުދުވަހުގެ ތެރޭގައި. ދުނިޔޭގެ އެހެން ޤައުމުތަކުގައި ވެސް؛ އިންޑިއާ، ސްރީލަންކާގައި ވެސް އޮތް، ރުކަން ވަރަށް އަހަރުމިއަރާފުކަމުގެ ދޭ. ދިވެހިރާއްޖޭގައި ވެސް ކުރިން ރުކަން ވަރަށް ބޮޑަށް އަހަރުމިއަރާފުކަމުގައި

ކުރުންދިޔަ. ހަމަވެސް، މިހާރު ދިވެހިރާއްޖޭގެ ރުއްތަކުގެ ކަމިވަރު ގޯއްސެ. މުސްކުޅިވެފައި ހުރި. ރުކުގައި އުއްސޮއްކޮށްސުމް
ހާލާ. މުސްކުޅިވެފައި ހުރި ރުއްތަކުގެ. 80 އަހަރު ވެފަ. ރުކެއް ކުރިން އެބަހާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ ހަތަރު އަހަރު،
ތިން އަހަރު، ފަސް އަހަރު. ކުރިއެން އަޅުގަނޑުމެންނަށް ވީބާ އެއިން ހުރިހާ ފަތްތަކެއް. މިހި، ކުރުބާ، ގަބުލި،
ކާނބޫ ކުރުވިއަށް ދާންދެން އެބަވީބާ. ހުރިހާ ބާވަތެއް އެބަވީބާ ތިން އަހަރުދުވަހުގެ ތެރޭގައި އިއްޒަތްތެރި ރައީސް.
ސްރީލަންކާގައި އޮވޭ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، މިތާ އަވަށްބޭރު ޖަހުލެއް. ސްރީލަންކާގައި އޮވޭ، ކޮންމެ ކަރުބޮޅަށްވުރެން
ބޮޑެއް. ސްރީލަންކާގައި އެބަހުރި ޖަނަހަން، އެ މަޑުކުރާތީވެއް އެބަހުރި އަޅުގަނޑުމެންނަށް ޖަނަހަން. އަހާލެއް ފަސް
އެބައޮތް ކަނޑާއެޅޭ. މި އަހަރު އެބައޮތް 600 މިލިއަން ކާރި އުފެއްދޭން ކަމަށް. ސްރީލަންކާގައި ރުކެއްގައި ކާރި އަޅާ
މިންވަރަކީ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، 40 ކާރި އަހަރަކު މި ވިޔަސް. އިންޑިއާގައި 80 ކާރި. ދިވެހިރާއްޖޭގައި ބައެއް
ރުއްތަކުން އެބަވީބާ 120 ކާރި އަހަރަކަށް. ކާނބޫއް 5 ރުފިޔާއަށް. މިއީ ވަރަށް ބައިވަރު ފައިސާގެ ވާހަކަ. ކުރީގައި
ވަރުވާއަށް ލިބޭފައި ހުރި ރަށްތަކުން ވެރި ކާރިތަކެއް ރިސޯޓްތަކުން، ހޯއްޓަލް ސަން އައިލެންޑު ފަދަ ރަށްތަކުން ވެރި
ކާރި އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، އެއީ ބަންގާޅަ ރުއްތަކެއް. ރިސޯޓްއް ފާއިރުގައި، ސަން އައިލެންޑު އެއީ އެންމެ ގިނައިން؛
އަރި އަތޮޅުގައި އޮތް އެއް ރަށް އެއީ. އަރި އަތޮޅުގައި އެންމެ ރުއްތައް ގިނަ އެއް ރަށް. އެރަށުން ވެރި ކާރި އެއީ
ބަންގާޅަ ކާރިތައް އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑުމެން ޖެހޭން އެ ގެނަން ވެސް. ކާރާ ކާރިބައިތަ ދިވެހިރާއްޖޭގައި މި
ލިބޭނީ. ކުރީގައި ތައްޔާރާ. އެއް ތައް، ތިން ތައް، ދެ ތައް، ބަންގާޅަ ރުއް، އަމިއްލަ ރުއް ހުރޭ. ކިއްވެތޯ ނިންމަނީ؟
އިންޑިއާ ދިވެހިރާއްޖޭގައި. އެއީ އެސޮބެއް. މުސްތަޤްބަލުގައި އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފުރުޞަތުތަކެއް އޮތް އެއްޗެއް އެއީ
ދިވެހި ރައްޔިތުންނަށް، ދިވެހި ދަރިންނަށް. ރުއް އިންޑިއާވި އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ކުރީގައި ސިޔާސީ ކަންތައްތަކުގައި
މިސްކިތްތުން ޒުވާނުންގެ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މިގެ ހަމަހަމަކަން އަހަރު ކުރީގައި. އެގޮތުން ދިވެހި ތަރައްގީގައި
އިޤްތިޞާދު ފުރުޞަތުތަކެއް ޒުވާނުންގެ ތަރައްގީއަށް. ތަނަވަސްކަމަށް ދަރަނިވެރިން ދަރުސްކަރުދާސް އިޤްތިޞާދު
ފުރުޞަތުތަކެއް. އަޅުގަނޑު ވަރަށް ފުރުސަތު ތަރައްގީއަށް ގޮސް ހުރިން ފުރުޞަތުތަކެއް ދަނަންނަނީތޯ؟ ދިވެހި ތަރައްގީން
އެބައޮތް ފުރުސަތު. ނޫނީ. ހަމަގޮތުގައި ވެސް ނުވޭ. ފުރުޞަތުތަކެއް އޮތުގައި ތަރައްގީގައި ގަސްހަލުދަން،
ދަނޑުވެރިކަން ދަރަސްކޮތުމުން ވިޔަފާރިއެއް، މި ހުރިހާ ފަރާތްތައް، ހުރިހާ ފަރާތަކަށް ކަނޑުފަތުރުތަ.
ނުޖެހުނީތޯ! ހަމަގައި. މުޅި ތަރައްގީ އެ ޒުވާން ދިވެހިރާއްޖޭގައި ނަގުނައަހަރު ވާއިރު އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އެގެ ފުރުން
އަޅުގަނޑުމެން ރަށްތަކުން ދިރިއުޅު، ވަރަށް ތަރުތީބުކުރެވި ރަށްތަކުގައި ރުއް އިންޓަރުނެޓް ހުރި. މިހާރުވެސް އަމިންދިރީ.
އެކަހެރި ފައިތުވެ ތިރީސް އަހަރު މިހާރު އެކަހެރިވެ ވަސް ނެތިފަ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އެއްބާރުލުން، އަޅުގަނޑުމެން
ޖެހޭ ރުއް އިންޓަރުން. ރުކަށް ވިޔަފާރިއެއް. ތިން ސަތޭކަ މިލިޔަނާ ޑޮލަރުގެ ވިޔަފާރި އިސްތިހާރުތަކުގައި ހިނގާވަރުގެ
ވަސީލަތްތައް. ދިވެހިރާއްޖޭގައި އިހުސާނު، ކާނބޫއި، ކުރުބާ، އެއްކަލި އެކްސްޕޯޓްކުރެވޭނެ، އަދި ތެލުގެ ނަހަރާ
އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ތެލުގެ ނަހަރާ އަދި. ކުރުބާ ރާއްޖޭގައި އެކްސްޕޯޓްކުރެވޭނެ ތެލަށް ހަދާއިގެން ދިރުއްވާގައި

ދިވެހިންނަކީ މުއްސަނދި ބައެއް. އަޅުގަނޑު ހަނދާނަން އައިއިރުގައި ވެސް ދިވެހިންގެ ކުޅަދާ ހަމައަށް ހުރީ ރަން އަގުދަ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ދިވެހިންނަކީ މުއްސަނދި ބައެއް. މިހާރު ދެވަނަ ބޮޑު ހަނގުރާމައަކަށް ދިޔަތާ މުއްސަނދިކަމުގެ ސަބަބުން އަދިވެސް އަޅުގަނޑުމެން މި އުޅެނީ އަނގަރިސްގަނޑުވީގެން. ދެވަނަ ބޮޑު ހަނގުރާމައިގައި ބޮޑު އިސްޓާރު ހަދައި، އެމް.ޖީ.ބީ.އެސް ހަދައި، މުޅި މާލެއަށް ހާލަތުގައި ގޮތުގައި ހަރުކަށިކޮށް، ކުއްތިރިމަތީ ހުރިހާ އައްޑޫއެއް މަޑުކުރަނީ ތިލަފުށި ރާއްޖޭގެ ބާޣީ މި އެހީ ކުރާނެ އަޅުގަނޑުމެން ދޫކުރަން.

ޝުކުރިއްޔާ.

<u>ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:</u>

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. (ވަގުތުކޮޅަކަށްފަހު)

{8.4}- އިއްޒަތްތެރި އިތުރު މެންބަރަކު އެދިވަޑައިގެންފައިވާތީ، އެޖެންޑާ ނަންބަރު 8.4- ސަރުކާރުގެ ފަރާތުން ހިތަދޫ މެދު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަޙްމަދު ރަޝީދު ހުށަހަޅުއްވާފައިވާ އިންސާފުގެ ބިލުގެ ބަހުސް ކުރިއަށްގެންދިޔުމަށް އަޅުގަނޑު މި ފަށަނީ. މި ބިލަށް ބަހުސްކުރުމަށް ކަނޑައެޅިފައިވާ ޖުމުލަ 4 ގަޑިއިރު ތެރެއިން މިހާރު ބާކީ އޮތީ، ދެ ގަޑިއިރާއި ބައި މިނެޓާއި ސާޅީސް ނުވަ ސިކުންތު. އެ ވަގުތުގެ ތެރެއިން، އެމް.ޑީ.ޕީއަށް 1 ގަޑިއިރާއި 14 މިނެޓާއި 2 ސިކުންތު. ޖުމްހޫރީ ޕާޓީއަށް 16 މިނެޓާއި 38 ސިކުންތު. ޕީ.ޕީ.އެމަށް 20 މިނެޓާއި 21 ސިކުންތު. ޕީ.އެން.ސީއަށް 16 މިނެޓާއި 12 ސިކުންތު. އެމް.ޓީ.ޑީއަށް 7 މިނެޓާއި 42 ސިކުންތު. ވަކި ޕާޓީއަކަށް ނިސްބަތްވެވަޑައިނުގަންނަވާ ކޮންމެ މެންބަރަކަށް 3 މިނެޓާއި 30 ސިކުންތު. އާދެ! މިހާރު ސަރުކާރުގެ ފަރާތުން، ހިތަދޫ މެދު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ހުށަހަޅުއްވާފައިވާ، އިންސާފުގެ ބިލުގެ ބަހުސްގައި ބައިވެރިވެވަޑައިގަންނަވަން އެދިވަޑައިގެންފައިވާ ބޭފުޅުންގެ ތެރެއިން؛ އާދެ! އަޅުގަނޑު މި ވަގުތު ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ ކާށިދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަބްދުﷲ ޖާބިރަށް.

<u>ކާށިދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަބްދުﷲ ޖާބިރު ވާހަކަދެއްކެވުން:</u>

އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އިންސާފުގެ ވާހަކަ އަޅުގަނޑުމެން މި ދައްކަނީ. އަބަދުވެސް އިންސާފެއް ހޯދަން ގާނޫނެއް ފާސްކުރަން މި ޖެހެނީ އިންސާފުތަކުން ގެއްލިގެންގޮސްފައިވާތީ. އަޅުގަނޑު މިއަދު ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ރައީސް ވިދާޅުވި، އެމް.އެމް.ޕީ.އާރު.ސީގެ މުއްސަނދިކަމުގައި މުއްސަނދި ބަޔާ ކޮމިޝަނުން އޮޅުވާލި ސަރުކާރުން ގާއިމުކުރާނެ. އެހެންވީމާ، މި މަޖިލީހުން ރައީސް އިބްރާހިމް މުޙައްމަދު ސޯލިޙް އެމް.އެމް.ޕީ.އާރު.ސީގެ ފައިސާގެ ޚިޔާނާތުގެ ތުހުމަތު ޝާމިލު ހުރިހާ މުއްސަނދިން، ކާށިދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު ހުރިހާ މުއްސަނދިކަމެއް، އަދި މި މަޖިލީހުން އެ ބޭފުޅުން، އެ ކޮމިޝަނުގެ މީހުން ވެސް ރިޕޯޓްކުރަންޖެހޭ ވެސް އެކު، އަޅުގަނޑު ހުށަހަޅަނީ ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ރައީސް

ނިންމުނިންމުމަށް. އުޅޭއިރުވެސް އަޑުގަނޑު މިހާރު މިއަދު ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހަށް ހުށަހަޅާފައި، ރައީސް އިބްރާހީމް
މުބާރަކު ސަރުކާރު، އެމް.އެމް.ޕީ.އާރް.ސީގެ ވަޒީފާގައި ޗެއާމަނުންނާއި، އިންތިޚާބު ކާމިޔާބުކުރުމުގެ ބޮޑުބައި
ދައުލަ ވަރަކަށަރަށް ވާތީ މި ވަރަކަދައުލަތަކީ. އެހެންވެގެން އަލުގަނޑުވެސް މި މަޖިލީހުން ރާއްޖޭގެ މައުސޫމަ ބޮޑުމަސް އެ
ކޮމިޝަނަށް އެންގުމަކާއި އަދި ޓޫރިޒަމް އާދަމް، މިދު ދާއިރާގެ ގެންބަދުގެ މައުސޫމަ ފެށް ބޮޑުއިދިނުމަށް މި
މަޖިލީހުން އެ ކޮމިޝަނުގައި އެދުމަކާއި؛ ހަމައެއާއެކު، ޓޫރިޒަމް އާދަމްގެ ފީރިކަލުން މި މަޖިލީހުގެ މާލިއްޔަތު
ކޮމިޓީގައި ނިންނުވާން ކަމަކާއި، އެ މައުސޫމަ ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ރައީސަން ހުރަހަގާފައި، ޖޫބަލް އާޔާ
ހަވާލުކުރުމާއި އަދުގަނޑު މިހާރު މި ވަނީ. މި އެއީ އެ ސިޓީ އަދުގަނޑު އަމާޒެއް އިއްޔަޒްރޮއީޒް ރައީސް. މި ސިޓީއަކީ
މިއީ ފަރަން މުނިންމު ސިޓީއެއް. އެ ކޮމިޝަނުން؛ މި މަޖިލީހުން މި ފީނުފަސް އެ ކޮމިޝަނަށް މި މައުސޫމަފާގައި
ތިރިމަތީގާ މި ދޮންނޮވި މިހުން؛ އެއީ އިބްރާހީމް މުބާރަކު ސަރުކާރު، މި ރައްޔިތުގެ ރައީސް‌ވޭޖުމޫއާރަލްޙާއްދުގެ
މަޤާމުގައި ހުރި މީހާއި، މި މަޖިލީހުގެ މީދު ދާއިރާގެ ބޮޑުބަދު ޓޫރިޒަމް އާދަމްގެ މައުސޫމަ ބޮޑުއިދިނުމަށް މި
މަޖިލީސް ބެދުވެރިކަން އަލުގަނޑު މި އެދުނީ. އަދި މި މައުސޫމަފާއަށް ހިނގަމުންދާއިރު، މާލިއްޔަތު ކޮމިޓީގެ
މުޤައްރިރަކަށް ޓޫރިޒަމް އާދަމްގެ ފީރިކަލުންނަން ނިންމަފުޅުތަކަށް ކަމަށާއި، އެކަން ވަގުތުން ވަގުތަށް ހަމަޖެއްސައިދޭނަމަން.
އިއްޔަޒްރޮއީޒް ރައީސް. އިންތިޚާބުގެ ވަރަކަ ދައުލާއިރުގައި ޝައިޚާނު ހާމިން އަބުދުލްޤާދިރު އަލުގަނޑުގެ
ހުރިހާ މުދަލަށް ބޮޑުމަސްފާއިވިސް، އެއްފެސް ބޮދަލަށް؛ އިބްރާހީމް މުބާރަކު ސަރުކާރު ފައްދުވެފައި ވެސް ފަރާތް އަވަހަށް
އަލުގަނޑުގެ ހުރިހާ ހަމަޖެއްސައިދޭނަމަވާ. އަލުގަނޑުގެ އަޅުން ފަރާތް ބައިވަރު ތާރީ ފެށި އޭނާ ނެތެ.
ނަގައިގެން ކަނޑައެޅިގެން ދިވެހިރާއްޖޭގައި ޕީ.ޕީ.އެމް ހުރިހާ ބޮޑުބައި މަކާރާއި، ހިތާމައި، ވައްކަންކުރާއި ޒިޔާރަތް
ހުރިހާއި، ދޮވެހުރުން؛ އެ މަގުން ޕީ.ޕީ.އެމް ސަރުކާރުގައި ހުރި މީހެއް އިބްރާހީމް މުބާރަކު ސަރުކާރެވެ. ރައްޔިތުގެ
ރައީސަކަށް ހުރި މީހާ ވަރަކަ މި ދައުލަތީ. އިއްޔަޒްރޮއީޒް ރައީސް. މީހުންނަށް ދޮވެހުރުމާއި، މަކާރާއި ހިތާމަހުރުމާއި،
ވައްކަންކުރުމާއި، އެހެނަ ނުބައި ނުލަބާ ދައުލަތު ވައްކަމު ޒިޔާރު ހުރިހަ މީހުން ރައީސްގެ ވެރިކަމުގައި ތިބޭގެންނުވާނެ.
އިއްޔަޒްރޮއީޒް ރައީސް. މި ދައުލަތް ރައީސްގެ ރައްޔިތުންގެ މަޖިލިސް ވެރިކަންކުރަން ދެމިން ބަހަކު ދެވޭނެ މި ރައްޔި
ކައުލަޔާ ވަރަކައެއް ނެތް. 800 މިލިއަން ރުފިޔާ ނަގާލައިން ދިނީ ކޮންމެސަރުކާރަކުން ނަގާލީން ކޮންގްރެސް؟
ކޮންއިޝާރާތްތަކުގެ ކަމުގައި ހެއްދީ އެ ދުނިޔެ؟ ޖުމްލަ ފަނޑު ފުރި ދިނީތޯ؟ އެ ބާރު ކުރިޔަތައް އަލުގަނޑު ފެށް ދަރުމަ
ކުރިޔައެވެ. ބައްލަވާ! 850 މިލިއަން ރުފިޔާ، ބިލިއަނަކާ ގާތަށް ރުފިޔާ ދިޔައީ ދައުލަތުގެ ފައިސާ މި މަޖިލީހުގެ
ބަޔަކު ފެށް ނުހަނދައި، ބަޖެޓުން އެބުރިލު ފެށް ނުހަނދައި، ގާނޫނާއި، ގަވާއިދާއި، މާލިއްޔަތު ގާނޫނުތަކާ ޚިލާފުން
ޒިޔާރަތް ރައީސްގެ ފައިސާނެސް މިނިސްޓަރު އެ ފައިސާ ޕްރައިވެޓް އިބްރާހީމް މުބާރަކު ސަރުކާރުގެ އޭޖެންޓަކު. އެ ޖުމްލަ
ބަޔާނީ އިބްރާހީމް މުބާރަކު ސަރުކާރު، ޕްރައިވެޓް މިނިސްޓަރު، އިޤްތިޞާދީ މިނިސްޓަރު، އިޤްތިޞާދީ ސެކްރެޓަރީގައި
ތިބި ހުރިހާ ވަނީއެވެ. އިއްޔަޒްރޮއީޒް ރައީސް. މިއީ އިންތިޚާބު ކާމިޔާބުކުރުމުގައި މިދަންނަވާ އިންތިޚާބުގެ ބޮޑުބައިން

ބަދަލުކުރުމުގައި ބަދަލުކުރަންޖެހުނީ. މި ދައުރަށް ބަލާއިރު ކުޅުން ތަރައްޤީވެފައި އަޅުގަނޑު ވިދާޅުވި ފަދައިން ޓީމުތަށް ސަރުކާރުން ބެލުން
ދަރުބާރުގެ ވަރަކާ. ބަދަލުވާ! އަހަރުތަކުން މަތިން ފުރަމާލި ބަކަރި އަހަރު ފުރަތަމަ ބުނެވުނު ފުރަތަމަ ބަރަބަރު
ހުރިބަހައް ދިވެހިންގެ ތާރީޚުގައި. އިބްރާހިމް މުޙައްމަދު ސާލިހް އާދ.ޖ.ހ.ގެ ވިދާޅުވުން ކުރީގެ ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ ގައުމު
ކުޅިވަރުތަކާއި ކަމަކާ ހެދިގެން ހުރި ވަގުތުތަކުގައި އޭނާ އަހަރެން ކުރިއަށް ފަރާތްތަކުގެ ވިދާޅުވެފައި އަހަރެމެންގެ، ޚާއްސަ ފާހަގަކުރެއްވި،
އަމީރު ފާހަގަކުރި، މަސްލަޙަތު އިސްތިރާހުގައި ފެށުނު ވިދާޅުވުން ބާއްވައިދިން އ.ދ.ގެ މަސައްކަތްތަކުގެ އެއްވެސް
މަރުކަޒު އެއްވެސް ފަރާތަކުން އެއް ވަރަށް ފަރުމާކުރި، އެއް އެހެނިހެން ވެސް އެއްވެސް ބަޔަކުން ވެސް ނެތް.
އަޅުގަނޑު ވަރަށް އުފަލާއެކު ވިދާޅުވި އެއްގޮތަށް ވާހަކަދައްކާކަށް. ވަރަށް ފަހުގެ ގޮތުގައި އަޅުގަނޑު ހަމަގައިމު ވެސް
ނިކަމެތިން. އަޅުގަނޑަށް އ.ދ.ގެ ޤައުމީ ކަންކަން ފާހަގަކުރި ޓީމުގެ މުބާރާތަކުން ހުރި ބަލަން ފާހަގަ
ހާލަތު އެއްގޮތް، މި ކަންކަމާ ބެހޭ ދަރަ ގަބޫލު ފެނުނު. ދަރަ ގަބޫލުކުރި ވާ ގަބޫލު؛ އަށަވަޅުގައިވެސްކަމެއް،
އަޅުގަނޑުގެ މަސައްކަތް ބޭފުޅު. ނަޝީދު ފަރުދީ. އިބްރާހިމް މުޙައްމަދު ސާލިހު، ރަށު ޚާއްސަ ފާހަގަކުރި ކޯޗުގެ
މުޤާބިލުކުރި އަކަށް އަޅުގަނޑު އިންސާނުގެ އިބްރާހިމް މުޙައްމަދު ސާލިހު ޚާއްސަ ހިތި މީހަކު މި ވަޒީފާގައި،
އަހަރު އިނގޭތޯ މީހަކު ޚަބަރު ފަރުމާކުރި. އަޅުގަނޑު ސަރުކާރު ޒަމާނީ ފުރުސަތު. އެއްބަސްވި، އިބްރާހިމް
މުޙައްމަދު ސާލިހު މި ވަޒީފާގައި އިސްތިއުފާ ދިނުމާއި ޖަޒީރާ ބޯޅައިގެ ޓީމުގައި، ދިވެހިރާއްޖެ ކަރުދާސްތަކު، ދިރާސާ
މި ފާހަގަކުރާ ބޭރުގެ ތަކުން މި ވަޒީފާގެ ދިރާސާކުރުން...

<u>ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:</u>

ސުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އާދެ! މިހާރު އަޅުގަނޑު ފުރުސަތު މި އަޅުވަނީ މާލޭގެ ދާއިރާގެ
އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިބްރާހިމް ރަޝީދަށް.

<u>މާލޭގެ ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހިމް ރަޝީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:</u>

ސުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ޖަރުމަނުގެ ޖަހާޒު ބިލު، މިއީ އުޖާލާގެ 19ގެ ފަހުކޮޅު އިއްޒަތްތެރި
ރައީސް. މި ބިލުގެ ތާރީޚުގައި އެބަ ހުރި، ސަރުކާރުގެ ފުރަތަމަ ބަޖެޓް ޕާސްކޮށް ހުށަހެޅި ގައިމުކުރެވުނު. މިއީ
ޖަރުމަނުގެ ޖަހާޒު ބިލު މިއީ މުސްތަޤުބަލުގެ ކަމެއް އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؟ ދިވެހިރާއްޖެ ބަރަބަރުވުމުން މި އަހަރު
މަރުކަޒުގައި، ޖެހިލުވުނު މި ކަރު ދަށުކުރުމަށް އެބަހު ކަނޑައެޅުމަށް ހިނގައިދާ. ބަހަކު މިހާރު މަދު ވެސް ފާހަގަ.
ގެސްޓުގައި މަހާ ވެސް ވަރަށް. ހުރިހާ ފަރާތަކުގައި ޖަލުގައި އެބަހު އެންމެހާ ކޮށް، ދުރުޖެހޭ އިންސާފު އެހީ،
ބޭސްފަރުވާ ނުދީ، ގޮތްތަކުން ލިބިދެވޭފަދަ ކަންކަން ނުކުރެވި، ބައްޓަން މިހާރު މަސައްކަތް ވެސް ވަރަށް. މި މައްސަލައިގައި
ބަލަން އެބަޖެހޭ. މިކަން ބެލުމަށްޓަކައި ސަރުކާރު ބަޖެޓް ހުށަހެޅި ގައިމު އެބަ ހުރިގޮތުން. މި ބިލުން

ގާއިމުކުރުވިގެންނެވެ. އަދި، ހަމަހިމޭނުންކަމާއި މި ގާނޫނުގެ ދަށުން ވަކިވުމުގެ އިންސާނީ ޙައްޤުތައް ރައްކާތެރިކުރުމުގައި ކަމުގައިވެސް

ވެސް އަދާކުރުން ކަނޑައެޅުން. މިގޮތުންނާއި މިހެން ގަބޫލުކުރާ ކުރު، އިންސާނީ ޙައްޤުތަކުގެ ހިތްވަރު ބޭނުން ޖިނާއީ ކަންތައް.

އިންސާނީ ޙައްޤުތަކުން؛ ޤާނޫނުތަކަކީ! ޖިނާއީ ކުރު. ގަނޑު ކުންފުނި އަދި ޖިނާއީ ދަނޑިވަޅު ފަރާތްތަކުން ދައުލަތުގެ ކުރު. ދީނުން

ޖިނާއީ ދުވަސްކުރުން. ދައުލަތުގެ ޖިނާއީ ދުވަސްކުރުން. މި ބާރުތަކުގެ ކުރިއަށް އަތުރާ ގަބޫލު ފަރާތްތަކުގެ އިޖްތިމާޢީ

ގާނޫނުތަކާއި، އަދި މާލީ ތަރަފުތަކުން ނަތީޖާ ދީނުގެ ކަންތައްތައް ބަލާން ދިނުމުގެ ކަންތަކާއިގުޅޭ، މި ބާރުތަކުގެ

ކަންތައްތައް؛ ދުރުވިސްނާ ކަންތައްތަކާއި އަޅުގަނޑު. ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤާނޫނުއަސާސީން، އިސްލާމީ ޝަރީޢަތް؛ އިންސާނީ

ޙައްޤުތަކުން އަސާސީ. މާޒީއަށް އިންސާނީ ޙައްޤުތަކުގެ. އަދިކަމުގެ ގާނޫނު ގާނޫނު 7 ގާނޫނުތަކުގެ ދިވެހި

ރައްޔިތުންނަށް ވަރަށް ނިކަމެތިކަން ލިބިގެންދާ ތަން. ރައްޔިތުން ގާއިމުކުރުވާ ފިކުރެއް މަގުމަތިން ޙުކޫމަތު

ވެއްޖެ ތަން. މިކަމުގައި ބައިވެރިވި ފަރާތްތަކާއި އަދި ހަމަ އެއް ގޮތެއްގެ ދިވެހިރާއްޖޭގައި ހިނގަމުންދާ ފިކުރުމުގެ

ނިޔާމް؛ އިޤުތިޞާދީ ނިޒާމަށް އެދި ފާރުމުގެ ސަރަޙައްދު މިއުޞޫލުތައް ބަހައްޓާ، ގައުމުންގެދިޔަ ފަރާތްތަކަށް

ލިބެންޖެހޭ ގައުމުގަން ބަދަލު އެބަ ދަންނަވަން. އިސްލާމީ ޝަރީޢަތް. މިގޮތުން މި ގާނޫނުގައި، އެޖެންޑާ 19 ވަނަ ހިމެނޭ

ކަންކަމުގެ ތަރުތީބު، ނިމުނުއިރު ފިކުރުމުގައި ހިނގާފައިވާ އިންސާނީ ބައްޓަންވާ ހުރިހާ، އިންސާނީ ޝަރަފުގައި ކަމާއިގުޅޭ

އުނިކަން ލިބޭ އަދަބުތަކުން ބަޔަކު، ތަޢުލީމީ ދަރަޖަތައް، ޖިންސީ ގޮތުން އަދި ނަސްލީ ބިނާކުރުމުގެ މުޅިނިޒާމްގެ ތަރުތީބުން

އެކަށީގެންވާ ބައްދަލު ހުރިހާ އިންސާނީ ޙައްޤުތަކުގެ ކަމަށް އެޖެންޑާ 19 ވަނަ ތަފުސީލުތަކުގެ ތަރުތީބު ވެސް

އެބަޔަކު. އަދިކަމުގެ ގާނޫނުން އެބަހުރި އެއްޗެއް ބަޔަކުގެ ވަޒީފާ ނިސްބަތް ނިކަމެތިވެދާނެ ހުރި

މައުލޫމާތުތައް ލިބޭނެ. އެއީ ފާއިތުވި ފިކުރުގައި އަދިކަމުގެ ގާނޫނުގެ އުނިކަމެއް ކަންތައްތައް. އަދި ޖިނާއީ ކުރިއަށް

މަޢުލޫމާތު ފާހަގަކުރާ. އަދި ގުނަވަންތައް ނިޒާމްގެ ފާހަގަކުރާ ފާހަގަކުރުމާއި. އަނިޔާ ލިބިގެންވާ ފާހަގަކުރެވެ. މި ހުރިހާ

މަސައްކަތްތަކަށް އިސްލާމީ ޝަރީޢަތް، އިންސާނީ ލިބިގެން، ޙައްޤުތަކުގެ ހިމާޔަތް ފިހާރަތަކާއި ލިބިގެން މި ޙާލަތު

ކުރިއަށްގެންދިޔުން. ޙައްޤުތަކުގެ ޝަރުޠާ ވަރަށް ބޮޑު އިސްލާމީ ޝަރީޢަތް. ޙައްޤުތަކުގެ ޝަރުޠާއަކީ، ޔައުމީ

ތިމަންނަމެންނަށް، ތިމަންނަމެންގެ ބައްޓަން ގައުމިއްޔަތު ތި. ޔައުމިއްޔާތު ތިމަންނަމެންގެ ބައްޓަން ނުލިބޭނީ؟ ގާނޫނީ

ދައުލަތަކީ. ގާނޫނީ ފިކުރުތަކީ. ގާނޫނީ ބުރުމަކީ. ޔައުމީ ތަންފީޛުކުރުމަށް ގާނޫނުތަކެއް؟ ގާނޫނުތައް އުސޫލު މިހާރު

ވެސް ހުރިހެ. އެކަންތައްތަކެއް، އެ މުޅިއުސޫލުތަކުގައި އަދި ވެސް މީހާ ހަމަ އަދި ތިއްބެވި ބޭފުޅުން. ޖުމުހޫރީ ދާޢިރާގެ

ޗެކް ވެސް އެ މިފަދަވަނީ، އެއީ އޭގެ ތިމަންނަމެން ނުން. އަދިކަމުގެ ސޮއިކުރީ، ޔައުމިއްޔާ ޝަރީޢަތް ބުނެއްވިން

އާދަމް ބިލްޤީސްކަން ވަނީ؟ ކާކު ހުއްދަދީގެންތޯ އެ ދުވަހު ވަނީ؟ ކާކުގެ އަމުރުއެއްތޯ؟ ތަޢުލީމު އަހަރެއް އެ ދުވަހު ވަނީ

ޔައުމިއްޔާ؟ ކާކުތޯ ހުއްދަދީނީ؟ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޙައްޤުތަކުން ހުރިހާ ހުރި ފިކުރުތައް، ފިކުރުތަކެއް. ތަޢުލީމު އަހަރެއް ކާކު

ބަލަހަ މިހެން ވަރު، ޙައްޤު މުސްލިމު ޝަރީޢަތުގެ މަޖްބޫރުކުރުވުމަށް، މި ހުރިހާ ކަމެއް ހިނގައިދިޔައީ ޙައްޤުތަކުގެ

ތިމަންނަމެން. ވިޔައީ އެބަ ސިޔާސީތަކަށްވެ. އަދިކަމުގެ ސިޔާސީ، ޙައްޤުތަކުން އެބަ ސިޔާސީކުރު، ވިޔައީން އެ

ފެންނަނީ ކާކުތޯ؟ ޗުއްޓީ ޖާޒީގެ ޓީޗަރުތޯ ނުވަތަ އެއީ ފުލުހުންގެ ވެރިޔާތޯ؟ އެއީ، ކުރީތޯ ސުވާލެއް. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ފުލުހުންގެ ވެރިޔާތޯ؟ އެއީ ފުލުހުންގެ މުއައްސަސާގައި ވަޒީފާ އަދާކުރާ ފަރާތެއްތޯ ނުވަތަ ޗުއްޓީ ޖާޒީގެ ޓީޗަރުތޯ ޝަރީޢަތު ހުސައިން އާދަމް ބިލްޑިންގަށް ވަދެ އެ ދުވަހު ހުރީ، 7 ފެބުރުވަރީގައި މިއީ ރައްޔިތުން ކުރާ ސުވާލެއް. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، މި ސުވާލަކީ އެބަ ޖަވާބު ލިބެންޖެހޭ އެ މަނިކުފާނުގެ ވިދާޅުވަނީ އެއީ ތިމަންނައަށް ނޫން. ތިމަން ބަޔާނެއް ނުކުރަމޭ. މައްސަލައަކީ ނުތެ ބަޔާނެއް ނުކުރޭ. އެހެންނަމަވެސް، ސުވާލަކީ، ފުލުސް އޮފީސަރު ހިނގައިދިޔަ ކޮށް ވަނީ އެ މަނިކުފާނު، ޓީޗަރުގެ ޖާގަ ސިޔާސީ؟ ސިޔާސީ ޖާގައެއް ހިންގަންޖެހޭ ގަވާއިދާއި އުސޫލުތަކެއް އޮންނަނީ އެކަށައަޅާފައި ގާނޫނުތަކުން. އެހެންނަމަވެސް، ފުލުސް އޮފީސް ބޭނުމަށް ވެވޭގޮތް ފުލުހުންގެ ބައިތަކަށް އެކުން ގޮތަކަށް ވިސްނާ ގޮތަށް، ވަޒީފާ ދެނިކަމުގެ ނުވަތަ ފުލުހުން ނުވަތަ އެހެން ބަދަލުކުރެވިފައިވާ ވިސްނުމުގެ ފިކުރުތަކުގެ ނިޔާމަތު ބަލައިގަތުމަށް ގޮތެއް ހުރިތޯ އެއީ ސިޔާސީ ޖާގައެއް ދޭ ކަންތައްތަކީ ހިތާމަ ހުރި ކަމެއް ނޫން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، އެހެންނަމަވެސް...

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. މިހާރު އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ ހިނގާދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަބްދުލްޢަޒީޒު މޫސާއަށް.

ހިނގާދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަބްދުލްޢަޒީޒު މޫސާ ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އިންތިޚާބީ އަދިވެސް ގާއިމުކުރައްވާފައި ހުރަހެއް މި ވާ ބިލަށް އަޅުގަނޑު ވެސް ހަމަ ވަރަށް ފުރިހަމައަށް ތާއިދުކުރަން. މާޒީއަށް އިންސާފު ލިބެންޖެހޭނެ. ނޫނިއްޔާ އަޅުގަނޑުމެންނަށް ބޭނުންވާ ހަމަހިމެނުން މާބޮޑުވަގުތު މި ދެއްޗެއް ނުގެނެސްދެވޭނެ. އެއީ ޝަރުޢީގެ ވެސް އޮތް ކަމެއް ނޫން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އިރާދަކުރެއްވިއްޔާ އިންސާފު ލިބެންޖެހޭ ދެމެހެއްޓެން އިންސާފު ލިބިގެން މި ދެއްމު ހަމަހަމަކަން އޮވެގެންނޭ. އަޅުގަނޑުމެން ގެބުރޫކުރުމަށް ހޭދަވެ ލެވިދާނެ، މި ސަރުކާރުން މަސައްކަތްކުރަމުން ދަނީ ހުރިހާ ކަމެއް ފުރިހަމައަށް ތަރައްޤީކުރުމަށް. އެހެންނަމަވެސް، މިހާރު ވެސް، އިއްޔެ ވެސް އަޅުގަނޑުމެންނަށް ދެއްމުން ފެންނަމުން މިދަނީ އަދިއްޔާ ފައިދާއާއި ޖޯކު ތަޙައްމަލްކުރަން ބައެއް ބާރުގެން އުޅުއްވާ މަސްއޫލު. މި މަޖިލީހުގައި ވެސް އެ މަސްއޫލު ފެންނަމުން މި ދަނީ. ރައީސް އިސްތިރިވާ ދުނިއެދުނި ބާރިދޯޙުގަ ދެވެސް ފައިސާއިން ތަހުއްޔާވުގެ ބާރުޖެހޭ ނޫން. އަޅުގަނޑުގެ އަމިއްލަ ނަފްސަށް އޮތްނަ އިލްބާހު ދެ މަނިކުފާނަށް ރީތިބަހުގައި އުފާވި އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އެހެންނަމަވެސް، ތަޢާރަފުކުރަން މިޝަނުގައި ރައީސްޓުއުމްރުއްދާ ދިޔައިރު ވަގަން ގޮވާމުންދިޔައިރުގައި އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެ އަޅެތް އެޑްމިޓް އިނދެއް. ދިވެހި ރައްޔިތުން؛ އިއްޔޭ ފަރާތްތަކުން ވެސް ގެޔޫޓުރާން އިސްލާހު މުރައްމަދު ބޮޑުޖެހި ދިވެހި

ރައްޔިތުންގެ ފަރާތުން ޤާނޫނު ބާރުވެރި ނުނިކުން. ނަމަވެސް، ކާރިދު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު، އ
މަޖިލީހުގެ އަދިވެސް މަސްވެރިކަމާ ހިމާޔަތްކުރުމުގެ ގާނޫނުތަކުގެ ހަމަ ހިތްވަރު ދޭތެރެ މެދުވެރިން ހިނގަމުން އަ ދަރިން.
އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މިޔަ ގަދީމީ ސަރުކާރު ކަމުން ނޫން. އެހެންވީ މިހެން ހާއްސަކުރަ ކަމަކަށް މި ސަރުކާރުން އަޅައި
ނުދަށްޖާން. ވަރަށް ސާފުކަން ޙައްޤު އެއްޗެއް. އެކި ދުވަސް ދިރާސާ އިސްލާހުކޮށް ފަރާތަ ހަރަދުކުރި މިހެން ނޫން ޢަބްދުﷲ
ޖަމީލް. ކިރިން މިތަނުގައި ކޮންމެ އެއްޗެއް ވެސް. އަޅުގަނޑުމެން ވެސް އެއީ ދިވެހި ބަހުން ވާހަކަދައްކަން.
އިސްލާމީ ޝަރީޢަތް ބަލައިގެން ޢަބްދުﷲ ޖަމީލުގެ އަމާނާތްތައް ޙިމާޔަތް ނުކުރެވޭ. އަޅުގަނޑުމެން ވެސް އުޅެ،
ނިމިދިޔަ އިސްލާމީ ތިބި ހިނގާދެވޭ. އަނގަބަހުން ވާހަކަދައްކާނެ. ދަރުމަވަންތަ ދައުލަތް އެކަމު އެއް ބެލުމަށް
ޙުކުމާ ގޮސް ހިނގާ ދައުލަތުގަ ކާނޫނު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު! މަސްއޫލިއްޔަތު ބޭއް މިހާރު މި ބަސްގައި ވަރުން މި
ދަނީ. ގޮތުގައިދުވަހު ހައްދަވަނިކަމަށް މި ދަނީ. މި ކަންކަމީ އަޅުގަނޑުމެން އަޅުއަހަރު މިހެން ބޭނުން ކަންކަމެއް
ނޫން އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އެ މަސްއޫލިއްޔަތު ކޮށްދިނުން ކާނޫނު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މިބަސްގައި ނުދައްކާ ދުވަ
ވާހަކައެއް ނެތް. ޢ.ޢ.ދ.ޔ.ޢ.ސިނ ވެސް ޖެހި ނޫނު ކަމަކު އެ ގޮތުން. ދައުލަތުގެ ފުރުސަތުން ވަރަށްކަންކާ ކަމަކު
ވެސް އެ ގޮތުން. މިއާ ވަރަށްކޮންމެކަމުގެ އެންމެން ވަރަށްކޮންކަމަށް ކަމަކު ހިތްވަރުދެ އެއީ ގޮތަ ހިސާބުން އިސްލާމީ. އެއީ
ގޮތަ ހިސާބުން. އެހެންނަމަ، މި މަސްއޫލިއްޔަތު ބޮޑުބަޔަކު ވަރަކަށްކުރުމަށް ހުރިހާ މިހާރު ވެސް ކުރަންޖެހޭ ކަމެއް. ދިވެހި
ރައްޔިތުން ގަބޫލުކުރާނެ، ރަނގަޅު އިޞްލާޙު މުޅިއްމުދު ބާރުވެރި ރައްޔިތުންގެ ފުރިހަމަކަމަށް ޖެހޭ ބޭނުމެއް ނޫންކަން.
އެއީ އެންމެންނަށް ކުރިމަތިވާ ފުރުސަތު ހުރިހާ ހިތްހަމަޖެހުމެއް. އަމިއްލަ ޙައްޤުގެ ޙައްޤުތަށް ނޫން ނޫންނޭ ވަރަކަށްވެއް.
ނޫނޭން. ރައްޔިތުންގެ ފުރުސަތަށް ހިތްހަމަޖެހުމުގެ ޙައްޤުތަށް ނޫނޭން އެ މަސްއޫލިއްޔަތު. އެހެންނަމަ، އަޅުގަނޑު
ހަމަ ރައީސާ ދުވަސްވަރު ދިވެހި ރައްޔިތުން ކުރާ އެއްޗެއް އަޅުގަނޑު ވެސް ހަމަ އެކަމު ކުރަން އިއްޒަތްތެރި ރައީސް.
އެމަސްއޫލިއްޔަތު ރައްޔިތުންނަށް ހިތްހަމަޖެހުމުގެ ބާރުވެރި ނޫން. އެމަސްއޫލިއްޔަތު ރައްޔިތުންގެ ފުރުސަތު ޙައްޤު ބާރުވެރި
ނޫން. އެމަސްއޫލިއްޔަތު ރައްޔިތުންނަށް ބަޔަކު ކަނޑައެޅުން އެބަ ހުރިހާ ކަމެއް ކުރުމުގައި ކުރިއެރުމަށް
މަސައްކަތްކުރުމުގެ ދަރުމަ. އަޅުގަނޑުމެން ބާރުވެރިކަމުގެ ޙައްޤު ތަފާތު އެބަ ހުރިހާ ކަމެއް ވެސް އެ މަސްއޫލިއްޔަތު
ގެންދިޔުމަށްޓަކައި އެ ކުރަނީ އިސްލާމީ މަސައްކަތް. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ބަލައިލީ މި ތަފާތު ޙާޞިލުކުރުން. މި
ސަރުކާރު ރައްޔިތުންގެ ފުރުސަތު ޙައްޤު ސަރުކާރުތަކަށް ނޫން. އެހެންނަމަ، އަޅުގަނޑުމެން އިޖުތިމާޢީ އޮންނަނީ.
އަދި ވަކިން ހުށަހަޅާ ބަޔަކު ބާރުވެރި ދިވެހިރާއްޖޭ ސަރުކާރު ރައްޔިތުންގެ ފުރުސަތު ހިތްހަމަޖެހުމުގެ ބާރުވެރި
ނޫން. އެއީ ވަރަށް ސާފުކަން ދިވެހި ރައްޔިތުންނަށް ވެސް އެނގޭނެ ކަމެއް. އަދި، އަޅުގަނޑު އަޅުގަނޑުގެ އަމިއްލަ
ނަފްސު ގަބޫލުކުރާ އުސޫލުން ގަބޫލުކުރާ ކަމެއް އެއީ. އެ މަސްއޫލިއްޔަތު އިސްލާމީ، ޤައުމީ، ވަޠަނީ ބާރުވެރި.
ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ ދެއްވި ފުރުޞަތަށް.

ރިޕޯސްޓުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އާދެ! މި ވަގުތު މި ބިލަށް ވާހަކަފުޅުދައްކަވަން އިތުރު މެންބަރަކު އެދިވަޑައިގެންފައެއް ނުވޭ. އިންތިޚާބީ އިންސާފުގެ ބިލު. އަޅުގަނޑު ބަލައިލާނަން އިތުރު މެންބަރަކު އެދިވަޑައިގެންނެވިތޯ މި ވަގުތު. އާދެ! ނިޒާމާ ބެހޭ މައްސަލައަކަށް، މާފަންނު ދެކުނު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިބްރާހީމް ރަޝީދު.

(ނިޒާމީ މައްސަލަ)

މާފަންނު ދެކުނު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހީމް ރަޝީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:

އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑު ނިޒާމާ ބެހޭ މައްސަލައެއް މި ނަގީ، އިދާރީ ކޮމިޓީތަކުން އަދި ސިޔާސީ ޕާޓީތަކުގެ އެއްވެސް ބަދަލެއް ނުވޭ މިއަދު ވާހަކަދައްކާކަން އިންތިޚާބީ އިންސާފުވަން. އިންތިޚާބީ އިންސާފުވަން، ރައްޔިތުންނަން ނުލިބުނު އިންސާފުވެއް ހޯދައިދިނުން. މިފަދަ ފުރިހަމަ ބިލެއް މަޖިލީހުގެ ތަޅުމަށް ހުށަހެޅުނީ އެއް ވަގުތު، އިދާރީ ޕާޓީގެ އެއްވެސް ބައްދަލުވުމެއް ނުވޭ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު އެދެން، އެ ފަރާތުން މިކަމަށް ރިޕޯސްޓުން ވެސް ހޯދުމުން؛ އަޅުގަނޑަކަށް ހިތަށް ކުޑަދުވަހުގައި ސިޔާސީގޮތުން ރައްޔިތުންނަން ތިބޭތޯ. އެހެންވީމާ، ކޮންމެފަހަރަކު ބައްދަލުކުރަން ދަންނަވައިގެން ނަމަވެސް، އިދާރީ ކޮމިޓީން ބައްދަލުވެ ގޮތެއް ނިންމާ، މި މަޖިލީހުގައި ވާހަކަދައްކަވަން. އެހެންވީމާ، ރައްޔިތުންނަން އަޅުގަނޑުމެން ކުރަން އޮތް ކަންތައްތަކުގެ މަޝްވަރާ އޮތްތީ ނުކުރާން. ދެން އެ ފަރާތްތަކުގެ ހިޔާލުގައި ޝުއޫރު މިކަމުގައި ހުރި ގޮތް ވެސް އެބަ އިނގެންޖެހޭ. އިދާރީ ކޮމިޓީއާއި ރައްޔިތުންނަން ބަދަލުދިން ބޭނުންވާތޯ އިސްގެތޯ. ފުރިހަމައް ނަގައިގަތުން ހަމަޖެހޭތޯ؟ އެއީ އަޅުގަނޑު އެދޭއެދުމެއް އިއްޒަތްތެރި ރައީސް.

ރިޕޯސްޓުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން މި ފާހަގަކުރެއްވި ހިތާވަން އަޅުގަނޑު ވަރަށް ބޮޑަށް އިހުތިރާމުކުރަން. އެ ކަންތައް އާންމުކޮށް ގޮތް އަރުވަންނަމަވެސް، ނިޒާމީ މައްސަލައާއިގެ ގޮތުގައި ބަލައިގަންނަވާކަން ނުވޭ. ދެން އަޅުގަނޑު އެއްދިދުކުރަން އަޅުގަނޑުމެން ރިޕޯސްޓުތަކުންނަސް، ވަކި މެންބަރަކު މިހެން ވާހަކަދައްކާކަން އެހެންނަމަ ދެންނެވީކަން ނިންމިން. އެއީ ކޮންމެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންގެ އިޚްތިޔާރުކަމެއް، އެއީ އެ މެންބަރުންގެ ޚިޔާލެއް ދީފައި މިޓިނަށް ހުރަހާ މައްސަލަތަކުގައި ބަހުސްކޮށް، އެ މެންބަރަކުން ވަކިވަކި ނިންމުން ދިރާސާކުރެވޭތޯ ހޯދުން. ހާމަކަން އޮތްކަން އަޅުގަނޑުމެން މި ވަގުތު ސަރުކާރުގެ ކޮމިޓީގައި ބޮޑުކަމުން އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން ވަކި، އަދި ކޮމިޓީން ބަލާނީ އަޅުގަނޑުމެންނާ އިދާރީ ފަރާތްތަކުގައި ބައްދަލު ސިޔާސީ ޕާޓީތަކުގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން

ވެސް އެންމެ އަޅުގަނޑުމެން މުހިންމު ކަމަކަށް މި ދުނިޔޭ، މިފަދަ މުހިންމު ބިލުތަކުގައި އެ ބޭފުޅުންގެ ހިއްސާ އަޅުގަނޑުމެންނަށް ލިބޭނެ. ރައްޔިތުން ވެސް އެންމެ ބޭނުން ބޭނުންފުޅުވާނީ އެ ކަންތައް. އެ ބޭފުޅުންގެ ހިތްވަރު މިކަމުގައި އޮތީ ކިހިނެއްތޯ؟ މިއަދު އިތުރު ފުރިހަމަކަމާއެކު ބިލަށް ގެނެސްދެއްވުން، އެ ބޭފުޅުން ހިތްވަރު މިވާ ފާޑުކޮށްދެއްވާށެވެ. އުކަމަކު އެ ބޭފުޅަކު އެ ކަންތައް ނުކުރައްވައިފިއްޔާ ދެން އަޅުގަނޑުމެންނަށް، ރިޔާސަތުން އަޅުގަނޑަކަށް ނޭނގޭ، މަޖިލީހުގެ ނުކުރެވޭނެ އަޅުގަނޑަށް އެއްވެސް މެންބަރަކަށް ވާހަކަދެއްކޭކަށް. ރައީސް! މި ވަގުތު އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތު މި އަޅުވަން މިވަނީ ދާއިރާގެ އިޢުތިބާރު ހޯދާ ދެއްވުމަށް އެދި ރިޔާސަތަށް.

<u>މިލަންދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު ޢަލީ ރިޝާ ވާހަކަދެއްކެވުން:</u>

ޝުކުރިއްޔާ އިޢުތިބާރު ރައީސް. ރައީސް! އިންތިޚާބީ ބޭރު ދިޔައި ސަރުކާރުގެ ފަރާތުން ހުށަހަޅުއްވާފައިވާ ކަނޑައެޅުމުގެ ޤާނޫނު މެންބަރު ޝުކުރު ދަންނަވަން. ރައީސް! އަޅުގަނޑުމެން މި ބިލު ބަލައިގަނެވުމުގައި މިހާ ވަރަށް މުހިންމު ބިލެއް. ފައިސާ ދޫކުރުމުގެ ދަށުން ބާރުތަކާއި، ފައިސާ ދޫކުރުމާ ހަވާ އަހަރު، އަދި އަހަރުތަކުގެ ބާރުތައް މި ފެށުމަށް ދާދިފަހުން ހުށަހެޅި ހަރަކާތް ނުވަތަ އިންސާނިއްޔަތާ ހަމައަށް ނުވަތަ އިންސާނިއްޔަތާ ބެހޭ މަސްއަލަތަކަށް ނުވަތަ ދައުލަތުގެ މާލިއްޔަތަށް ބުރަވެއްޖެ ގޮތުން ފާސްކުރާ ގޮތަށް ނުވަތަ ރައްޔިތުންގެ ފައިސާއަށް، ބޭސް ފައިސާއަށް ބުރަވެފައި އިރުމަތިވާ ގޮތަށް ކުރެވިފައި ހުރި ވަކިން ދިނަ ކަނޑައެޅުމަށް އަޅުގަނޑުމެން ފުރިހަމަކުރުމުގެ. އެހެންވީމާ، މި ޖަމާ ކަންކަން ރިޢާޔަތްކުރެވޭ ބޭނުންތެރި ރައްޔިތުންނަށް ދަރުމަވެރިކަމާ ހުރި ކަމަކަށް ވާނަމަ، ނުވަތަ އެހެން އިންސާފުވެރި ނިންމުންތަކަށް ކަމަކަށް ވާނަމަ، އަޅުގަނޑު ހިތުން މިފަދަ ބިލެއްގެ މުހިންމުކަން ވަކި ދޭ. ޝަރު! މި ބިލުގެ ދަފަތަ ބާބުގެ ހަރަކާތްތަކާއި މާއްދާ މިހާރު ފުރިހަމަކުރަމުން ދިޔައީ އެއް ގޮތަކަށް ބާރުއަޅާއިރު އަޅުގަނޑު ހިތުން ކަނޑައަޅަން ވެސް ބަދަލުކުރުމަށް ހުށަހެޅިގެން ކަމަށް. ދަފަތަ ބާބުގެ ހަރަކާތްތަކާއި ދާއިރާގައި އެއް ގޮތް، މިހާރު އެއް ގޮތް އެއް އެދި އަޅުގަނޑުމެން ގެބޫލު ނުކުރަމުން ގާނޫނީ ތަރުތީބު ގޮތުގައި ކަނޑައެޅުނު. ކޮންމެ ސަރުކާރުތަކުގައި އެކަން. އެދި މިއަދު ވެސް ސަރުކާރުތަކުގައި ތިބެ ބޭފުޅުން ވެސް، އިއްޔެގައި ސަރުކާރުތަކުގައި ނިކަމެތި ސަރުކާރުތަކުގައި ކަންތައް ކުރި ގޮތަށް ކަންތައް ކުރެވުނު ގޮތަކަށް މި ސަރުކާރުތަކުގައި ކަންތައް ކުރާވަޑަތަކަށް ގޮތަކަށް މަޖިލިހަވާލަކަށް އަޅުގަނޑުމެން އެއްވެސް މުންތަޒަމު ހިއްސާކުރާ އެޅުމަށް. އެދި ރައްޔިތުން ވެސް ނުކުރެން. އެހެންވީމާ، މިދިޔަ ދާއިރާ؛ ދުވަހު ބާރުގެ ހަރަކާތްތަކާއި މާއްދާއާ ދަފަތަކަށް ފުރުޞަތު ކަޑާގެރޭގައި ވިސްނައި، އެއީ ޙަޤީޤަތުގައި ރަސްމީ ދަޢުވާ ޖެހުން ކަމަކަށް އަޅުގަނޑުމެން ބުނެވޭ ގޮތަކުން ގަބޫލުކުރެވޭ. ރައީސް! ހަމައެއާއެކީގައި ދަންނަވާން ބޭނުން، ވަޒީފާގެ އަމާނާތްތަކާއި ސަލާމަތީ ސަރުކާރުތަކުން، އެއް ދުވަހު ރައްޔިތުން އެންމެ ބޭނުމީ އިންސާފުގެ ދަރުމަ އަށް ބަރުމިނުން ބަލަރާފަސް ކަންތައް. އެންމެ ރައްޔިތުންގެ ބޭރުން ނުވަތަ މި ދުވަހުގައި އަމާނާތްތަކާއި ސަލާމަތީ ސަރުކާރުތަކާއި ވަޒީފާތަކަށް ވެސް އެކަށީގެންވާ ގޮތަކަށް އެއްވެސް ކަމެއް މަޖިލިހަވާލައި އަންނާނެކަން. ރައްޔިތުން

އަބަދުވެސް އެދެނީ، އެ ރައްޔިތުންނަށް އަމާންކަމާ އެކީގައި، މި ޤައުމުގެ ސަލާމަތްތެރިކަމާ އެކީގައި، ރައްކާތެރިކަމާ އެކީގައި އުޅެވުން ގޮތެއް ވުން. ދިވެހިރާއްޖޭގެ ބަދަލުވާނީ ހާލަތު ފެނިގެން އައިއިރުގައި އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެބަ އިނގޭ އަބަދުވެސް އެމް.ޑީ.ޕީން ވަކާލާތުކުރަމުން އައީ ކަމެއް މިއީ އިންސާފުވެރިކަމާ އެކީގައި، ޑިމޮކްރެޓިކަމާ އެކީގައި، ސުލްހަވެރިކަމާ އެކީގައި، ދިވެހި ރައްޔިތުންނަށް އަމާންކަމާ އެކީގައި މި ޤައުމުގައި އުޅެވުން އެބަޖެހޭ. އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފެނުނު މާޒީވެދިޔަ ތަންކޮޅުގައި، ފެބްރުއަރީ މަހުގެ 12 ވަނަ ދުވަހު، 2008 ވަނަ އަހަރު އުފެދިގެން އައި ވެރިކަން ފެބްރުއަރީ މަހުގެ 12 ވަނަ ދުވަހު، 2012 ވަނަ އަހަރުގެ ފެބްރުއަރީ މަހުގެ އެއްވަނަ ދުވަހު ނުވަތަ ފެބްރުއަރީ މަހުގެ 7 ވަނަ ދުވަހާ ހިސާބުން ފެނިގެން. އެ ހިސާބުން ފެނިގެން ކަންތައްތައް ވަމުން އައި ގޮތް، މިއަދާ ހިސާބަށް އަޅުގަނޑު ރިޔާސަތުން ބަލައިލުމުގައި ދައުލަތުގެ ސަރުކާރުގެ މުއައްސަސާ ތަޙްލީލުކޮށް ވެސް ނުލިބުނާ ކަންތައް، އެތައްއެތައް ޖަރީމާތަކެއް. އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެބަފެނޭ މިއަދު، ބަދަލުގެ ގޮތުގައި ވަރަށް ބައިވަރު؛ މީގެކުރީގެ ސަރުކާރުތަކުން ކޮށްފައި ހުރި، ނުހަސިއްޔާތުކަމް ކޮށްފައި ހުރި ، ބައެއް މިނިސްޓަރުން ނުވަތަ ބައެއް އެމް.ޑީ.ޕީން ނުވަތަ ބައެއް ކޮމިޝަނުތަކުގެ ފަރާތުން ނުހަސިއްޔާތުކަމް ކޮށްފައި ހުރި ކަންތައްތަކުގެ ސަބަބުން ދައުލަތުން ރައްޔިތުންގެ ޙައްގު ފައިސާއިން ވަރަށް ބޮޑު އަދަދުތަކަކުން ޖޫރިމަނާ ދައުލަތަށްޖެހުނު، ބަދަލު ދައްކަން އެބަޖެހޭ ނުވަތަ އެހެން ކަންތައްތައް ކުރަން އެބަޖެހޭ. މިއީ އަޅުގަނޑު ހިތުން މިކަން އޮންނަންޖެހޭނެ ގޮތެއް ނޫން. އަޅުގަނޑުމެން އަބަދުވެސް މި ކުރަނީ، މިސާލަކަށް ދަންނަވާނަމަ، ދައުލަތުގެ މުދަލުގެ ނަގައިގެން އެ މުދާ ހިފަހައްޓައިގެން، މިސާލަކަށް ރަށެއް ނަގައިގެން ނުވަތަ ބިމެއް ނަގައިގެން، އެ ބިމުގައި ކުރަން އޮންނަ މަސައްކަތްކޮށްނުލާ އެތަން ޖަމާދުކޮށް ވަންދުން އޮތީ ހުރީ. އެއްވެސް ކަމެއް ނުކުރޭ. ގައިމު ކާކުވެސް އެގްރިމެންޓުގެ ތަކުރާރުން ކާކުވެސް ކަމަކަށް އެއްބަސްވެގެން، ކާކުވެސް ކަމެއް ރައްޔިތުންނަށް ބަޔަކު ކޮރަޕްޝަނުގެ ބޮޑުމިނަކާ ނަގާނީ. އެހެންނަމަވެސް، އެކަން ނުކުރާ ރިޔާސަތު ޖަމާޢަތް ދުލްވަތިފައި އަދި އެ އެގްރިމެންޓް ބާޠިލުކުރީމަ ޤާނޫނަކަށް ބަދަލު ދައްކަން އުސޫލު. ކޮބައިތޯ ރައްޔިތުންނަށް ވީ ގެއްލުން؟ ކޮބައިތޯ ރައްޔިތުން އެ ހުރިހާ ދުވަހެއް ވަންދެން އެކަމުގެ އިންތިޒާރުގައި ރައްޔިތުންގެ ބިމުގައި ދިރިގެން، ރައްޔިތުންގެ ރަށްރަށް ދިރިގެން އެކަމް ޖަވާބު ވަންދެން މާލީ ގޮތުން ނުވަތަ ފުދުންތެރިކަމުގެ ގޮތުން ވެސް ދައުލަތަކަށް ވިޔަފާރި އުމުރަށް؟ އެހެންވީމާ، މިފަދަ ކަންތައްތަކާ ގުޅިގެން ވެސް އަޅުގަނޑު ހީވަނީ ދައުލަތުން އިސްލާހު ޖެހުން ގެއްލުމުގެ ބަދަލު ހޯދުން ގޮތްތަކާ އެބަޖެހޭ އެކަށީގެން. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރަނީ މި ބޮޑު އިޞްލާޙުތަކެއްގެނައުމާ ހަމަޖެހުމަކަށްގެން ކޯޓުގެ މަޖިލީހުގައި. އަދި މިއަދު ގުޅުންހުރި މި ބިލު އިޤްތިސާދީ ނިމިގެންދާނީ، އެ މަގަން ކަން ހިނގަމުންދާ ކަމަށް ކަންތައްތަކާ ނުވަތަ ކަމަށް. އަޅުގަނޑުމެން ގަބޫލުކުރަނީ ނުކުރަން މިއަދު ވެސް ހަމަ ކުރިއަށް ބަޔަކު ޖޫރިމަނާ ކޮށްފައި ހުރި ކަމަށް. އަޅުގަނޑުމެން ނާޅާ މިއަދު ވެސް އެކަމަށް ފެނިއްޖެ ބޭފުޅުން ކޮމިޓީ ނުވަތަ އެ މަޖިލީހު، ކުރިން ކުރި ޙާލު

މަގަން ކަންކަން ކުރެވޭނެ ގޮތަކަށް އަމުން އެއްވެސް ކަމެއް ތަރުތީބުވެފައި އޮންނާކަށް. އެހެންވީމާ، އިންތިޒާމީ މިފަދަ ބިލެއް ފުރިހަމަވާނީ. އަޅުގަނޑު ހިތުން މި ބިލު ފާސްކުރެވި ނިމިގެންދާއިރު ނުވަތަ މި މަޖިލީހުން ފާސްކުރެވިގެންދާއިރުގައި، މިއަދު ވެސް އަދި މިއަދުން ފެށިގެން ކުރިއަށް އޮތް ތަނަށް ވެސް އެފަދަ ގޮސް ކަންތައްތަކަށް ކުރިމަގު އޮތީ މަގުތަކަށް އިސްލާހުކުރެވިދާނޭ ބަޔާންކުރެވި، އެފަދަ ކަމެއް ރައްޔިތުންގެ ކުރިމައްޗަށް ނާނާނާ ގޮތަކަށް ބައްޖަންކުރުވިގެންދާނެ ގޮތަކަށް ބިލުގެ ކަންތައް ނިމިގެންދާނެ ކަމަށް އުއްމީދުކުރަން. އެހެންވީމާ، އަދިވެސް އެއް ފަހަރު..

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިބްރާހީމް ވާހަކަފުޅުދެއްކެވުން ބޭނުންފުޅުވެއްޖާ އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތު އަރުވާލަން.

މިލަންދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަލީ ރިޔާޒް ވާހަކަދެއްކެވުން:

އާދެ، އަޅުގަނޑުމެން، އަޅުގަނޑު ދަންނަވަން އުޅުނު ވާހަކައަކީ، ޤާނޫނީ މަޝްވަރާގައި މިފަދަ ކަންތައްތަކާ ދޭތެރޭގައި ވެސް ވިސްނާލަދެއިގެން، އިސްލާހުކުރެއްވިއްޔާ ކުރިއަށް އޮތް ތަނުގައި ވެސް އެއްވެސް މުޢާމަލާތެއްގެ ވެރިޔަކު ވެސް، އަދި މިނިސްޓްރީއަކު ވެސް ނުވަތަ އެމް.ޑީ.އަކު ވެސް، ޑީ.އެމް.ޑީ.އަކު ވެސް، ސަރުކާރުގެ އެއްވެސް ވަޒީފާއެއްގައި ހުރި އެއްވެސް މީހަކު ކުރާ އެއްވެސް ކަމެއް، މިޒަމާނުގެ އެއްވެސް ކަމެއް އަދި އިންސާނިއްޔަތާ ހިލާފު ކަމެއް ވިޔަސް، އަދި ދިވެހި ރައްޔިތުންނަކަށް ގެއްލުން ހުރި ކަމެއް ކަމަށް ވިޔަސް، މިފަދަ ކަންކަމެއް ކުރެވުން ގޮތާ ދޭތެރޭ ބަލަހައްޓާނެ ގޮތެއް މި ބިލުން އަދި އެފަދަ އިންތިޒާމުތައް ވެސް ގެނައުމަށް ފުރިހަމަ ކަމެއް ކުރަން އަޅުގަނޑު ދަންނަވަން އުޅުނީ. އެހެންވީމާ، މިފަދަ ކަންތައްތަކަށް އޮތް ހަރަކާތް ކަމުގައި އެފަދަ އެއްވެސް ޒަރީޢާއެއް، ގެއްލުމެއް ލިބޭނެ ގޮތަކަށް ކުރެވޭން އޮތް ހުރިހާ މަގުތަކެއް ބަންދުކުރެވޭނެ އިންތިޒާމެއް މި ބިލުގެ ތެރެއިން ހަމަޖެހިގެންދިއުމަކީ އަޅުގަނޑު ހިތުން ވަރަށް ފުރިހަމަ ކަމެއް. ގާނޫނު ނެރެގެންނެއް ނޫން ގާނޫނުގެ ތެރޭގައި ހުރި ފަސްބާދު ތަންތަނަށް ބާރު ނުވަތަ ގެސްޓްކޮށް ނިޔަތްތެރިކަމުގައި ކަންކުރަން ބާރުތަކާ މިހާ ކަން ގޮތަށް އޮންނަނީ ގާނޫނު ނެތިގެންނެއް ނޫން. އެހެންނަމަވެސް، ގެސްޓްކޮށް ކަންތައް ކުރާ މީހުން އެބަތިބި. ވައްކަންކުރާ މީހުން ވެސް ތިބޭނެ. ޖަރީމާ ހިންގާ މީހުން އެބަތިބި. އެފަދަ ބާރުގެންނަމަށް ވެސް ނުވަތަ އެފަދަ ނިޔަތެއްގައި އަނެއް މީހަކަށް ވެސް އެ މަގު ވީހާވެސް ބަޔަކަށް ބަންދުކުރެވޭނެ ގޮތެއްވެދާނެ ފުރިހަމަ ކަމެއް. މިއަދު ހުރި ގާނޫނުތަކުގެ ތެރެއިން ނާޖާއިޒު ގޮތުގައި ކުރާ ކަންތައްތައް ފާހަގަކުރަން އަޅުގަނޑު ހިތުން އެބަޖެހޭ މިއަދު ހާލަތު ސަރުކާރުގެ ކަމުގައި ދީގެން ގާނޫނުތަކުން އެކަށައެޅިފައި ހުރި ކަންތައްތައް ތަރުތީބުކޮށް މީހުން ޖަރީމާކުރުވޭން އިންތިޒާމެއް ހުރިނަމަ. މިދެ ވަރަށް ފުރިހަމަ ކަމެއް. ރަނގަޅަށް ތަހުޤީޤުކުރަން އެބަޖެހޭ. ރަނގަޅަށް ބެލުން އެބަޖެހޭ. އެ ގާނޫނުތައް ތަންފީޛުކުރެވޭ ކަމަށް ވާނަމަ ވަރަށް ރަނގަޅު. އެކަން

ރަނގަޅަށް ބަލަހައްޓަން ކުރެވޭ ކަމަށް ވަންޏާ އަޅުގަނޑުމެން ހިތުން މިފަދަ ކަންތައްތައް، އެފަދަ ޖަރީމާތައް ހިންގަން ފެށޭ ފުރުޞަތު ކުޑަވެގެންދާނެ. އެހެންވީމާ، މި ބިލަކީ ވަރަށް މުހިންމު ބިލެއް. މިހާ އަވަހަކަށް މި ބިލު ކޮމިޓީއަށް ގޮސް ކޮމިޓީގެ ތެރެއިން މިކަން ގެންނަން އެބަޖެހޭ. އަޅުގަނޑުމެންގެ އެޖެންޑާ 19ގެ އަޅުގަނޑުމެންގެ އެމް.ޑީ.ޕީގެ މެނިފެސްޓޯގައި އަހަރުތެރޭ ފުރިހަމަކުރުމަށް ދެއްވި އަޅުގަނޑުމެންގެ ރައްޔިތުންނަށް ދިން ގެއްލުން ނުވަތަ ރައްޔިތުންނަށް ހުރި ގެއްލުންތައް ފޫބެއްދުމުގެ ގޮތަކަށް ނުވަތަ އެފަދަ ކަންތައްތަކަށް ވިޔަފާރި ގޮތަކަށް އިންތިޒާމުކުރެވިގެން. އެހެންވީމާ، އާދަޔާހިލާފު ސަރުކާރެއްގެ ސިފަ އިސްލާމީ ސިފައިގައި މި ސަރުކާރުން އަޅުގަނޑުމެންނަށް ދައްކާނެ. އާދަޔާހިލާފު އެކިގޮތްގޮތަށް ދިވެހި ރައްޔިތުންނަށް ކޮށް ހުރި؛ އެކަމާ ދޭތެރޭ ދިވެހިރާއްޖޭގައި ކަނޑައެޅިފައި ކޮށް ހުރި ހުރިހާ ކަމެއް ކުރުމުގައި މި ސަރުކާރު ދެމެހެއްޓޭނެ. އަޅުގަނޑުމެން ހަމަ އިސްލާމީ ސިފަ މި ސަރުކާރުން އެކަމާ ގުޅިގެން ބަލަހައްޓާނެ. އަޅުގަނޑުމެންގެ ސިފައެއް ހުރި އިންސާނިއްޔަތާ ހިލާފު ކަމެއް ހިނގާ ހިނގާ އެއް ތަނެއް ހިނގާ، ޤާނޫނީ ހިނގާ އަދި ކަމެއް އިންސާނިއްޔަތު ނުވާނޭ. އަޅުގަނޑުމެން މި ސަރުކާރުން އިސްލާމީ އަސާސީ އުސޫލަކާ. އިސްލާމީ ސިފަތަކާއެކު މި ސަރުކާރު ދިރިއުޅޭނޭ ރައްޔިތުން ކުރި އެއްޗެއް އެއްކޮށް އެކަމާ އަދި އެކުލަވާލާ ދެކޭ ރައްޔިތުންނާ ގުޅޭ ސަރުކާރެއް ކަމުގައި ވެސް. ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް ދެއްވި ފުރުޞަތަށް.

ރިޔާސަތުން ފާހަގަކުރެއްވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އިއްޒަތު މެންބަރަކު ފުރުޞަތަކަށް އެދިވަޑައިގެންފައި ނެތް. އާދެ! މި ވަގުތު އިއްޒަތު މެންބަރަކު އެދިވަޑައިގެންފައިނުވާތީ އަދި މެންދުރު ހުސްވަގުތަށް ވެސް ވަރަށް ކައިރިވެފައިވާތީ އެއްކޮށް އަޅުގަނޑު އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންނަށް ހުސްވަގުތުކޮޅެއް އަރުވަން. ދެން ޖަލްސާ ފެއްޓޭނީ 1 ޖަހާއިރު.

{ހުސްވަގުތުކޮޅު: 12:23 އިން 13:04 އަށް}

(ރިޔާސަތުގައި އިންނެވީ؛ ވިލުފުށީ ދާއިރާގެ މެންބަރު ރިޔާޒް ރަޝީދު)

9. ކޮމިޓީތަކުން ހުށަހަޅާ ކަންކަން

ރިޔާސަތުން ފާހަގަކުރެއްވުން:

بسم الله الرحمن الرحيم. ހުސްވަގުތުކޮޅަށްފަހު ޖަލްސާ ކުރިއަށްގެންދިއުމަށް އަޅުގަނޑު މި ފަށަނީ. އާދެ! އަޅުގަނޑުމެން މިއަދު މިދަނީ އެޖެންޑާ ނަންބަރު 9، ކޮމިޓީތަކުން ހުށަހަޅާ ކަންކަން.

9.1- ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުން ނިންމާފައިވާ ޤާނޫނުއަސާސީއާ ޚިލާފު ނިންމުންތަކާ ގުޅޭ ގޮތުން، ޖުޑީޝަލް ސަރވިސް ކޮމިޝަނުން މަޖިލީހަށް ފޮނުވާފައިވާ ރިޕޯޓާ ގުޅޭ މައްސަލަ، ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ޖުޑީޝަރީ ކޮމިޓީން ދިރާސާކޮށް ނިންމި ގޮތުގެ ރިޕޯޓު. މި ރިޕޯޓު މަޖިލީހަށް ހުށަހަޅުއްވައިދެއްވީ ޖުޑީޝަރީ ކޮމިޓީގެ މުގައްރިރު، މާފަންނު އުތުރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިމްތިޔާޒް ފަހުމީ.

މާފަންނު އުތުރު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިމްތިޔާޒް ފަހުމީ ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑު މި ހުށަހަޅާލަނީ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް ތި ފޮނުވައިދެއްވި ރިޕޯޓު. މި ރިޕޯޓަކީ، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުން ނިންމަވާފައިވާ ޤާނޫނުއަސާސީއާ ޚިލާފު ނިންމުންތަކާ ގުޅޭ ގޮތުން ޖުޑީޝަލް ސަރވިސް ކޮމިޝަނުން މަޖިލީހަށް ފޮނުވާފައިވާ ރިޕޯޓާ ގުޅޭ މައްސަލަ، 25 އޮގަސްޓު 2019 ގައި ބޭއްވުނު ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ 38 ވަނަ ޖަލްސާގައި ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ޖުޑީޝަރީ ކޮމިޓީއަށް ފޮނުވުމާ ގުޅިގެން، މި ކޮމިޓީން އެ މައްސަލަ ދިރާސާކުރައްވައި ނިންމި ގޮތުގެ ރިޕޯޓު. އިސްވެދެންނެވުނު ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ޖަލްސާގައި މި މައްސަލައި ޖުޑީޝަރީއަށް ފޮނުއްވުމަށް ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ބަހުސްގެ ތެރެއިން މެދުހެންވޭރު ދާއިރާގެ މެންބަރު އަލީ އާޒިމް ހުށަހެޅުއްވުމުގައި ވަނީ، "ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުން ނިންމަވާފައިވާ ޤާނޫނުއަސާސީއާ ޚިލާފު ނިންމުންތަކާ ގުޅޭ ގޮތުން ޖުޑީޝަލް ސަރވިސް ކޮމިޝަނުން މި މަޖިލީހަށް ފޮނުއްވާފައިވާ ރިޕޯޓާ ދިރާސާކޮށް މަޖިލީހަށް ރިޕޯޓު ހުށަހެޅުއްވުމަށް ޖުޑީޝަރީ ކޮމިޓީއަށް ފޮނުއްވުން" މިފަދައިން. އެގޮތުން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުން ޤާނޫނުއަސާސީއާ ޚިލާފަށް ނިންމަވާފައިވާ ކަމަށް ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ މެންބަރުން ތަފުސީލުގައި ފާހަގަކުރައްވާފައިވާ ކަންކަމުގެ ތެރެއިން އަންނަނިވި ނިންމުންތަކަށް މި ކޮމިޓީގެ ރިޕޯޓުގައި ހިމެނުއްވުމަށް ކޮމިޓީން ނިންމަވާފައިވާ. މިދެންނެވި ކަންކަމަކީ، ޖުޑީޝަލް ސަރވިސް ކޮމިޝަނުން ފާހަގަކުރައްވާފައިވާ، ޤާނޫނުއަސާސީއާ ޚިލާފަށް ސުޕްރީމް ކޯޓުން ނިންމަވާފައިވާ ކަންތައްތައް ކަމަށް ފާހަގަކުރައްވާފައި އަޅުގަނޑު ހަނދާންވާ ގޮތުން 17 ކަމެއް. އޭގެ އެކަންކަމުގެ ތެރޭގައި ފާހަގަކުރާ ކަންކަން. 1- ވަގުތީ ސުޕްރީމް ކޯޓުގައި ދުއްތަމަ ފަނޑިޔާރު ނުހުންނަވާނޭކަން ކަނޑައެޅިގެން ޤާނޫނުގައި ވެސް، އިތުރު ދުއްތަމަ ފަނޑިޔާރުގެ މަސްއޫލިއްޔަތު އަދާކުރުމާ ހަވާލުވެ ހުންނެވި ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ފަނޑިޔާރު އަލީ ހަމީދު އެ ފަނޑިޔާރުކަމަށް ދުއްތަމަ ފަނޑިޔާރު ކަމަށް ވިދާޅުވެ، އޭރު ފަހަރެއްގައިކަން ސިޓީ ފޮނުއްވާފައިވަނީ މަޖިލީހަށް. 2- ދިވެހިރާއްޖޭގެ ވެރިކަން 11 ނޮވެންބަރު 2008 ވަނަ ދުވަހު ބަދަލުވުމާ، އަލަށް އިންތިޚާބުވެ ވަޑައިގެންނެވި ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގައި ތިއްބެވި ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާގެ ގޮންޖެހުން ކުރިމަތިކޮށްލަދީ އެ މަޖިލީހަށް ފޮނުއްވި ހަމަވެސް، ޤާނޫނީގައި ތިއްބެވި ގޮންޖެހުންތަކުގެ އެ މަޖިލީހުގެ ދެމެދު ކަމަށް ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުން ނިންމަވައި، އެ ގޮންޖެހުންނަކަށް ޚާތިމާވުން މަސްއަލައި އެކަމާ ބެހޭގޮތުން ރައްޔިތުން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުން ނިންމުމަށް 3-

2013 ވަނަ އަހަރުގެ ރިޔާސީ އިންތިޚާބުގައި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ރައްޔިތުން ދީ ވޯޓު ގާނޫނީ އެއްވެސް ސަބަބެއް ނެތި ސުޕްރީމް ކޯޓުން ބާޠިލުކުރި ނުވަތަ އެ ބާޠިލުކުރުމަކީ ވިސްނުމުގެ މަސްލަޙަތަށް ބާކީ ޤާނޫނުއަސާސީއާ ޚިލާފަށް ބާޠިލުކުރި މައްސަލަ. 4- ދިވެހިރާއްޖޭގެ ފަނޑިޔާރުންނާއި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓު އިލެކްޝަންސްކޮމިޝަނާ ރައްޔިތުންނާއި ގާނޫނީ ވަކީލުން ހިމާޔަތް ފުރުޞަތުތަކުގެ ބަރުލަމާނުގެ ބޭނުން ހިފުމުން ސުޕްރީމް ކޯޓުން އެ ބަދަލު ނިގުޅައިގަންނަވާ މައްސަލައާއި، ކޯޓުން ބޭރުން ކޯޓާ ގުޅިގެން ފަރާތްތަކުގެ ޤާނޫނުއަސާސީއާ ޚިލާފަށް ޖިނާއީ ދަޢުވާ އުފުލުމުގެ ނުގެންދިނަ މައްސަލަ. 5- ޖ.ރ. އަދާލަތު ޕާޓީގެ ވެރިއެއް ބޭނުން ފުރަތަމަ ބަދަލުކުރެވިދާނެ ބުނެވިއްޖެ ބަލާނެ އަދާލަތު މައްސަލަ ބަޔަކު ސިޔާސީ ދުވަހު ދައުލަތުގެ ސުޕްރީމް ކޯޓު ސަރީ ޖަމާޢަތްތަކުގެ އަދި މިޖެހިގެން ހަމަޖެހިފައިވާ އިސްލާމީ ސަރުކާރު ޤާނޫނުއަސާސީ ބުނެވިއްޖެ ބަލާނެ އަދާލަތު ދެކުމަކީ އެ ކޯޓުން ނިންމެވި މައްސަލަ. 6- ސިވިލް ސަރވިސްގެ ކޮމިޝަނުގެ ރައީސަކީ ހުންނަވާ ބައެއްގެ ޢިލްމީ ނަމޫ ކަމަކީ ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުން މައްސަލައެއް ނިންމުމުން، އެ މައްސަލައާ ގުޅިގެން އޭނާގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ އުއްމީދު ފަނޑިޔާރަކަށް ހުންނަވާ އަދާލަތު ސިޔާސީ އަދަލަތު ފާއިތަކަށް އެއްގޮތްވާ ނުވަތަ ދަށް ތިބެއްވި ބަޔާއި ފަނޑިޔާރުން ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަމުގައި ކޯޓުމަށްޓަކައި ނަޒަރުދާރީވާ މައްސަލަ. އަދި މިކަން ވަނީ އޭރުގެ ރައީސް ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ މަޖިލީހުގެ ޤާނޫނީ ހުއްދަތަކާ ހުންނަ ފަނޑިޔާރު އެއްޓާސްޓްފަ އަދާލަތު ފާއިޒް ސިޔާސަތު ނުނަގާފަ. 7- އަދި ޤާނޫނުއަސާސީ ތަސްދީޤުކުރި، އިހުތިރާމްކުރަން ފުރުޞަ އެކުލަވައި އުފެދުނު އިންތިޚާބީ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ފަނޑިޔާރުންނަކީ ދާއިމީ ފަނޑިޔާރުން ކަމަށް އެ ފަނޑިޔާރުން އަމިއްލަ ފުރަގަސް ދައުލަތުގެ ރަސްމީ ގެންދިޔުމަށް މައްސަލަ. ސުޕްރީމް ކޯޓުން ޤާނޫނުއަސާސީ ހިފެހެއްޓުމުގެ އިޙްތިރާމްކުރުމަށްޓަކައި އެކަމުން ރައްޔިތުންނަށް ލިބުނު އަނިޔާއާއި ގެއްލުމުގެ ވަކާލާއި، ކަނޑައެޅުނު ރައްޔިތުން ރާއްޖޭގެ ޖަނަ ރައްޔިތުން ފުރުޞަތުދެވުނުގޮތަށް ކޯޓުތަކުން ފަހަރުގައިވާ ތިޔަ އެއް ފަހަރު ފަރާތަކުން ހުކުމް ކޮށް ފަރާތަކުގެ މަޖިލިސް ބައިނަލްއަޤްވާމީ އެކި ފަރާތްތަކުން ރައީސުގެ ޗެޕްޓަރާއި ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ގޮތުގެ ދިމާވެލި ކޯޓުގެ ފަރުމާނު ފަށާލަ ފޯރުކޮށްދިނުމުގައި ފެނިގެން ވަސް މިކަންކަން ބައްލަވަނީ ކަންކަން ދިރާސާކުރައްވާފައިވާ ޒަމާނުއްވެފައިވާ މާފަށް. 2019 ގައި ސަރުކާރު އޮފީހެއްގެ ބައެއް ވަރަކަށް ނޫނެވެ. ދަރުގާސާގެ، އެގޮތް ކޮރަޕްޝަން އެކުލަވައިލުމުގައި ރިޕޯޓުގައި ފަހަރެއްގެ ރައްޔިތުން ކަންކަމުގެ ތެރޭގައި މިދާނީ ކަންކަން ފަހަރެއްގެ. ޤާނޫނުއަސާސީން ސުޕްރީމް ކޯޓު މަޖިލިސްވާ ދުސްތޫރީ މަސްދަރުތަކާއި، ހަމައެކަން ގައިމުކުރިންޑުގައި ސުޕްރީމް ކޯޓު ގެއްލިގެންވާ ވަރަކުގެ އިތުރުން، ރައްޔިތުގައި ޖަމާއަތުން ވެރިކަމުގެ ގައިމުކުރުމަށް ވަރަށް ބޮޑު ނުރައްކަލުގެ ސުޕްރީމް ކޯޓު ގެވައިވާކަން. އަދި މިކަން މިގޮތަށް ގެވައިވަނީ ޤާނޫނުއަސާސީ އޮތް ގޮތުގެ ސަރަޙައްދުން ނުކުމެ، ހައިރު ގާނޫނީ ގޮތުން މިދިޔަ ދިރާސާކުރަން އަހަރުގެ ތެރޭގައި ސުޕްރީމް ކޯޓުން އަދަލުކުރައްވާފައިވާ ސަރަޙައްދުކަން. ސުޕްރީމް ކޯޓަށް ލިބިގެންވާ ބާރުތަކުގެ ގޮތުގައި އެ ކޯޓުގެ ނިންމުންތަކަށް ކަނޑައެޅުން ގެންގޮސްފައިވާ ސަރަޙައްދާއި، އަމިއްލައަށް މަސްލަޙަތު ނަގައިގެން ބޭއްވުން ފަދަ ކަންކަމަށް

ޤާނޫނުއަސާސީ ނުބައިކޮށް މާނަކުރައްވައިގެން ނަންގަވާފައިވާ ބާރުތަކެއްކަން. ސަރުކާރާއި ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުން އަދާކުރަންޖެހޭ ދައުރު އަދާކުރުމުގެ ބާރު ސުޕްރީމް ކޯޓަށް ލިބިގެންނުވާ ކަމާއި، އަދި ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ އެބާރުގެ ކަންކަން އެޕްރޫވްކުރާ ގޮތުގެ ބާރުގެ ތެރެއަށް ވަދެ، އެންގެވުންތައް އެންގެވުމުގެ ބާރާއި، ހަމަ އެފަދައިން ދުސްތޫރީ ގޮތުން އެކަށައަޅާފައިވާ އުޞޫލު ޚިލާފަށް މުއައްސަސާތަކުގެ ބާރުގެ ތެރެއަށް ވަދެ އެންގެވުންތައް އެންގެވުމުގެ ބާރާއި ސުޕްރީމް ކޯޓަށް ލިބިގެންނުވާކަން. އެހެން ފަނޑިޔާރުންނާ އެއްގޮތަށް، ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ފަނޑިޔާރުންނާ މެދު ފިޔަވަޅުއެޅުމުގެ ބާރު ޖުޑީޝަލް ސަރވިސް ކޮމިޝަނަށް ލިބިގެންވާ ކަމާއި، އެއާ ހިލާފަށް ސުޕްރީމް ކޯޓުން ދޫކުރި ނަމަ، އެއީ އެއްވެސް އަސާސެއް އޮތް ފަތުވާއެއް ނޫން ކަމަށް ކޮމިޝަނުން ފާހަގަކުރައްވާފައިވޭ. ދަށު ކޯޓުތަކުގެ އިދާރީ ބާރުގެ ތެރެއަށް ވެސް ގޮތުގައި ހިފުއްވައި ސުޕްރީމް ކޯޓު ވަދެވަޑައިގަތް ވެސް ފާހަގަކުރައްވާފައިވޭ. މިފަދަ އަމަލުތަކާ ހިންގުމުގެ ތެރެއިން ސުޕްރީމް ކޯޓުން ވަނީ އެ ކޯޓުގެ ނަޒާހަތްތެރިކަމާއި މިނިވަންކަން ނަގައިލާފައި ކަމަށް ކޮމިޝަނުން ރިޕޯޓުގައި ފާހަގަކުރައްވާފައިވާ ކަމަށް ކޮމިޝަން ރިޕޯޓުގައި އެބަ ފާހަގަކުރެއޭ. ޙުކުމް އުޅޭ ޙާލާއި އަދި ޤާނޫނު ނަގަހައްޓައި ކުރިއަރުވާން، ކުރިއަރުވުމަށާއި އަދި ރަނގަޅު ފެންވަރުގައި އިންސާފު ގާއިމުކުރުމަށް ސުޕްރީމް ކޯޓުން އަދާކުރައްވަންޖެހޭ ދައުރު އަދާކުރައްވަމުންގެންދާއިރު ޖުޑީޝަރީގެ ރައްޔިތުންގެ އިތުބާރާއި ރަޢްޔަތުން ގާއިމުކުރުމުގައި ސުޕްރީމް ކޯޓު ފެއިލްވެފައިވާކަން. މިއީ ވެސް މިދާނުގެ ރިޕޯޓުގައި ފާހަގަކޮށްފައިވާ ކަންކަން. ހަމަ އެއާއެކުގައި ފަނޑިޔާރުންގެ މައްސަލަތައް ނިންމަވައި، ޤާނޫނުއަސާސީއާއި ގާނޫނާ އެއްގޮތަށް ވަކި ފާހަގަކަން ބެލުންވެ، ވަކި ފާހަގަކަން ދައްކައިދޭން ބެލިކަން ޖުޑީޝަލް ސަރވިސް، މަޖައްލަބެހެން އެއްކިބާވެ ތިބެވިކަމުގެ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖުޑީޝަރީއްގެ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 144 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުން ނިންމަވާފައިވާ ޤާނޫނުއަސާސީއާ ޚިލާފު ނިންމުންތަކާއި، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުން މި ނިންމުންތަކުގައި ބައިވެރިވެވަޑައިގެންނެވި ފަނޑިޔާރުން މި ނިންމުންތައް ނިންމާފައިވަނީ، މަޖައްލިބައި ނުޒޫލުން އެއްކިބާވެ ތިއްބަވައިގެން ކަމަށް މި ކޮމިޝަނަށް ބެލެވޭ ނޫނެ ކަމާއި، އަދި އެ ފަނޑިޔާރުންގެ ޒިންމާކަމާ ގުޅޭ ސުވާލުއުފެދޭ ކަމާއި، އަދި މި ކަންކަން މިހެން ހުރުމަކީ އެ ފަނޑިޔާރުން މަޤާމު ވަކިކުރުމަށް ހުށަހެޅުން ކަމަށް ވޯޓުދީ، މި ސަބަބުތަކުގެ މައްޗަށް ބިނާކޮށް އެ ފަނޑިޔާރުންގެ މައްސަލަ ޖުޑީޝަލް ސަރވިސް ކޮމިޝަނުން ބައްލަވައިދެއްވައި، އެ ފަނޑިޔާރުންނާ ގުޅޭ ފިޔަވަޅުއެޅުމަށް ޖުޑީޝަލް ސަރވިސް ކޮމިޝަނުން އެންގެވުމަށް 20 އޮކްޓޯބަރު 2019 ވަނަ ބުދަދުވަހު ކޮމިޓީގެ މި ޖަލްސާގެ 40 ވަނަ ބައްދަލުވުމުގައި ކޮމިޓީއަށް ވަޑައިގެން، ވޯޓުގައި ބައިވެރިވެވަޑައިގެންނެވި 4 މެންބަރުންގެ އައްޔަދުލައިން ފާސްކުރައްވާފައިވޭ. ކޮމިޓީން ދިރާސާކުރި، ސުރުހީގައި މިދިޔަ މަޖިލީހުގެ ލިޔުންތަކުގައި މި ރިޕޯޓާއި އެކު ހުށަހަޅަން. އަދި ކޮމިޓީގެ ބައްދަލުވުމުގައި ވޯޓުގައި ބައިވެރިވެވަޑައިގެންނެވި މެންބަރުންގެ ހާޒިރީގެ މައުލޫމާތު ވެސް އެބަ ހުށަހަޅަން. ކޮމިޓީގެ ނިންމުން. ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުން ނިންމަވާފައިވާ ޤާނޫނުއަސާސީއާ ޚިލާފު ނިންމުންތަކާ ގުޅޭ ގޮތުން ޖުޑީޝަލް ސަރވިސް ކޮމިޝަނުން މަޢުލޫމާތު ހޯދާފައިވާ ރިޕޯޓް

ގުޅޭ މައްސަލަ މި ކޮމިޓީން ދިރާސާކުރެއްވުމަށްފަހު 20 އޮކްޓޫބަރު 2019 ވަނަ ދުވަހުގެ ބައްދަލުވުމުން، މި ކޮމިޓީގެ މި އަހަރުގެ 40 ވަނަ ބައްދަލުވުމުގައި ކޮމިޓީއަށް ވަޑައިގެން، ވޯޓުގައި ބައިވެރިވެވަޑައިގެންނެވި 4 މެންބަރުންގެ އަޣްލަބިއްޔަތުން ފާސްކުރައްވާފައިވަނީ، ފަސޭހައިން މައްސަލަތައް ނިންމަވާނީ ޤާނޫނުއަސާސީއާއި ގުޅޭ އެއްގޮތަށް ވަކި ފަރާތަކަށް ބުރަނުވެ، ވަކި ފަރާތަކުން ދަތުރު ކުރުމުގެ ބިރަކާ ނުލައި މިނިވަންކަމާއެކު، ތަރައްޤީކުރުމަށް އެޅޭ ގޮތްގޮތަށް ސަމާލުކަން ދިނުމަށާއި ޤާނޫނުއަސާސީގެ ދަށުން 142 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުން ނިންމަވާފައިވާ ޤާނޫނުއަސާސީ ހިމާޔަތް ނިންމުންތަކާއި، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުން މި ނިންމުންތަކުގައި ބައިވެރިވެވަޑައިގެންނެވި ފަނޑިޔާރުން މި ނިންމުންތަކާއި ނިންމަވާފައިވާ، ތަޢާރަފުކުރާ ނުފޫޒުން އެއްކިބާވެ ބިލްބަވައިގެން ކަމަށް މި ކޮމިޓީއަށް ބެލެވެން ނެތް ކަމާއި، އަދި އެ ފަނޑިޔާރުންގެ ފަރާތުން ފާޅުކުރާނެ ގޮތް ސިފަވާކަށް ކަމާއި، އަދި މި ކަންކަން މިހެން ހުރުމަށް އެ ފަނޑިޔާރުން މަޤާމުން ވަކިކުރުމާއި ހާލަތު ކަމަށް ވިސްނޭ، މި ސަރަޙައްދުގެ މައްސަލަ ބެހޭކަމަށް އެ ފަނޑިޔާރުންގެ މައްސަލަ، ޑީ ޖުޑީޝަލް ސަރވިސް ކޮމިޝަން ބަލައިގަނެދީފައި،

އެ ފަނޑިޔާރުންނާ ގުޅޭ ފިޔަވަޅުއެޅުމަށް ޑީ ޖުޑީޝަލް ސަރވިސް ކޮމިޝަން އެންގުމަށް. ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުން ނިންމަވާފައިވާ ޤާނޫނުއަސާސީ ހިމާޔަތް ނިންމުންތަކާ ގުޅޭ ގޮތުން ޑީ ޖުޑީޝަލް ސަރވިސް ކޮމިޝަނުން މަޝްވަރާކުރުން ތަހުގީޤުކޮށްފައިވާ ރިޕޯޓް ގުޅޭ މައްސަލަ މި ކޮމިޓީން ދިރާސާކުރައްވައި ނިންމެވި ގޮތުގެ މައްސަލަ ރިޔާސަތުން ނިންމަވައިދީފައި، ޖަމް ތިލަވެއްޖެ މަޖިލީހުގެ ގޮތުން ފާހަގަކުރެއްވިފައި، ގޮތްގޮތުގެ ގޮތުގައި މަސައްކަތް ކުރެއްވުމަށް މި ބަދަލުކުރަން އެ ފަނޑިޔާރުން މި މައްސަލަ ނިންމަވައިދީފައިވަނީ އެކަ މި ރިޕޯޓް

ހުށަހަޅަން. ސްޕީކަރާ އިޖުތިމާޢީ ރަޢީސް.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ސްޕީކަރާ އިޖުތިމާޢީ ފަންބަރު. ޝުކުރިއްޔާ! ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުން ނިންމާފައިވާ ޤާނޫނުއަސާސީ ހިމާޔަތް ނިންމުންތަކާ ގުޅޭ ގޮތުން ޑީ ޖުޑީޝަލް ސަރވިސް ކޮމިޝަނުން މަސައްކަތް ތަޙުޤީޤުކޮށްފައިވާ ރިޕޯޓް ގުޅޭ މައްސަލަ، ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ޖުޑީޝަލް ކޮމިޓީން ދިރާސާކޮށް ނިންމި ގޮތުގެ ރިޕޯޓް ދަށުން ހުށަހެޅިގެން އެ ދިޔައީ. މި ރިޕޯޓް މަޖިލީހަށް ހުށަހެޅުއްވީ ޖުޑީޝަލް ކޮމިޓީގެ މުޤައްރިރު، މާފަންނު އުތުރު ދާއިރާގެ އިޖުތިމާޢީ ފަންބަރު އިމްތިޔާޒް ފަހުމީ. މި ރިޕޯޓަށް ބަހުސްކުރުމަށް ކަނޑައެޅިފައި ވަނީ ޖުމުލަ އެއް ގަޑިއިރު. އެއީ އެމް.ޑީ.ޕީއަށް 36 މިނެޓާއި 37 ސިކުންތު. ޖުމްހޫރީ ޕާޓީއަށް 5 މިނެޓާއި 5 ސިކުންތު. ޕީ.ޕީ.އެމަށް 5 މިނެޓާއި 5 ސިކުންތު. ޕީ.އެން.ސީއަށް 4 މިނެޓާއި 3 ސިކުންތު. އެމް.ޑީ.އޭއަށް 3 މިނެޓާއި 32 ސިކުންތު. އަދި ޕާޓީއަކަށް ނިސްބަތްވެވަޑައިނުގަންނަވާ ކޮންމެ ފަންބަރަކަށް 52 ސިކުންތު. ޝުކުރިއްޔާ! މިހާރު މި ރިޕޯޓާ ގުޅޭ ބަހުސްގެ ވަގުތު ހުޅުވައިލާނަން. (ވަގުތު ރޯނުކުރަން ފަށައިފި) ޝުކުރިއްޔާ! އަޅުގަނޑު ފުރަތަމަ ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ، ކުޅުދުއްފުށި ދެކުނު ދާއިރާގެ އިޖުތިމާޢީ ފަންބަރު އަބްދުލް ޣަފޫރު މޫސާ.

ހޯރަފުށީ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަޙްމަދު ސަލީމް ވާހަކަދައްކަވައިފިން:

އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ޖުޑީޝަލް ކޮމިޝަން ހުރުހުރި ރިޕޯޓަށް އަޑުއަހާ ފެށި ކޯޓުތަކުގެ އިއްތިޒާމް ދެންނެވިދާނެ. އަޑުއަހާ މި ރިޕޯޓް މުޅިން ހިތާމަ، އަޅުގަނޑަކީ ނިންމާފައިވާގޮތަށް ޤާނޫނީގޮތުގައި ފަރާތްތަކުގެ ފާއިތުވެފައިވާ ޝަރީޢަތްތަކާ މީހުން ޖަލަށް ލުމުގައި އެބޮޑު އެކި ވަރުވަރުގެ ހުކުމް. އެއީ ދެއްކުމަށް ބޭނުންވާ އަޑުގަދަ އިތުރުން މަރުކަޒު

ފަރާތްތަކުގެ ރިޕޯޓު އަނެއްކާ މީހުންނަށް ތާރީޚީ ގޮތެއް ގެނެސްދޭ ކަނޑައެޅުމަށް. އިޢުތިރާފްވޭ. އަޅުގަނޑުމެން ހިނގާ ބަލާށެވެ، އެއިރުއްގައި އަންނަ ބާރު ފަރާތްތަކުން ފަރާތްތަކަށް ބާރުގެ ބަލައިލާނަމަ، މިކަމަކީ ވަރަށް ގަބޫލުކުރަން ނުކެރޭ ޤާނޫނީ ބިނާވެފައިވާ ކަމެކެވެ.

ފަރާތްތަކުން ދެކޭ އެއް ޤާނޫނު އަސާސީގެ ޕްރޮވިޝަނެއް ނުވަތަ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސަރަޙައްދުގައި ޖުޑީޝަލް ސަރވިސް ކޮމިޝަނުން ދެވިފައިވާ ހުކުމް ތަންފީޒު ނުކުރެވުމާއި، ޝަރީޢަތް ނިމުމުގެ ޤާނޫނީ ހާލަތު، ބަޔަކު ކޯޓަށް ހުށަހަޅައިފިނަމަ އެ ކޯޓަކުން ނިންމާ ނިންމުމެއް އަޑުއަހާފައި ނުހުރުމާއި، ޝަރީޢަތް ނިމުމަށް ފަހު ކުރިއަށް ނުދިޔުން ފަދަ ކަންކަމެވެ.

ދިޔުމަށްފަހުގައި، މިހާރަށް އެންމެ ފަހުން ދިމާވި ގޮތަކީ، މަގުމަތީގައި، އުޅަނދުފަހަރުގައި މީހުންގެ ގަދަން [illegible] ދިމާވެގެން މީހާ ގޮސް އެ މީހާގެ ކިބައިން ސަލާމަތްކުރުމަށްޓަކައި [illegible] އަތުލި. [illegible] ފުލުހުން [illegible]. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ދެން [illegible] ސާބިތުވީ ކާކުތޯ؟ [illegible]. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. [illegible] ސުވާލަކީ ކޮބާތޯ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. [illegible]

ރިސާޗުން ވާހަކަދެއްކުން:

މިހާރު މި [illegible]، ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި [illegible] ރަސްމީކަން.

[illegible] ވާހަކަދެއްކުން:

[illegible] އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. [illegible] 2008 ގެ [illegible] އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. [illegible] 2013 [illegible]

މައްސަލަ ވެސް އެބަހުރި. އިސްތިބްދާދީ ރައީސް. ދިވެހިރާއްޖޭގެ ވެރިކަމަކީ ރައްޔިތުންގެ ވެރިކަމެއް. ދިވެހިރާއްޖޭގެ ވެރިންނަކީ ރައްޔިތުން. އަޅުގަނޑުމެންނަކީ ރައްޔިތުންގެ ޚާދިމުން. ސަރުކާރުގައި އަދި ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާއިން ފެށިގެން ތިބޭ ހުރިހާ މިނިސްޓަރުންނަކީ ވެސް ރައްޔިތުންގެ ޚާދިމުން އެއީ. އެހެންނަމަވެސް، މިހާރުހާލަތަށް ބަލާއިރު ޚާދިމުން މިތިބީ ވެރިންނަށް ބަދަލުވެފައި ވެރިން ޚާދިމުންނަށް ވެފަ. ސަރުކާރަކީ ހުރިހާކަމެއްގައި ޚާދިމުންގެ ގޮތުގައި، އަޅުން ގޮތުގައި މިތިބީ. އިސްތިބްދާދީ ރައީސް. އެހެންނަމަވެސް، ޑިމޮކްރެސީއާ ރައްޔިތުންގެ ވެރިކަމެއް ހިންގަންޖެހޭ ނިޒާމަކީ ޕާޓީ ނިޒާމް. ދުނިޔޭގައި އެ ބަސް އިސްތިބްދާދީ ރައީސް، ބައެއް ޑިކްޓޭޓަރުން ޖަމާޢަތްތަކާ ބަރާބަރު އިއްތިފާގުން ވެސް، އެކަމަކު ޑިމޮކްރެސީގެ އަސާސް ބަހައި އެއީ، ގޮތަކީ ބަލަން ދިރުން ކަރަޕްޝަން. ޕާލިމެންޓް ޕާޓީ. ރައްޔިތުންގެ ބާރުވެރިކަން. އިސްލާމީ ޝަރީޢަތުގައި ވެސް ހުކުމް ގޮތަށް ޝޫރާއަށް ހިންގަންޖެހޭ. ފޯރުވައިގެން ނުކުތް. އިސްލާމީ ޝަރީޢަތުގައި މި އާޔަތް ފެނިގެން އިސްތިބްދާދީ ރައީސް. އިސްތިބްދާދީ ރައީސްގެ ފަރަގުތަކުން އެ އުންނަނީ ބަރަކާ ބަހުން وأمرهم شورابينهم މަޝްވަރާގެ މަޖިލީހާ މިކަން ކުރަންޖެހޭނެ. ހުޅުމާލޭގައި ޑިމޮކްރެސީއަކަށް ސިޔާސަތުން އަޅުކަން ސިޔާސީ ކަންތައްތަކެއް ދިޔައީ. ޝަރީޢަތް ވެސް ހިންގުމާއި ހިލޭވެސް، ޝަރުޢީ ކަބާއިން ރައްޔިތުން ވާ ޕާޓީތައް ބަދަލުކުރަން، އެއީ ވަރަށް ބޮޑު މަސައްކަތެއް. ރައްޔިތުން ބީ ވޯޓް. އެއީ ޒަމާނުގެ ވެރިން. ހުރިހާ ރައްޔިތުންގެ ސިޔާސީ ބަޔަކަށް ބަލަން އަދި ގޮތުން، ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ބަދަލު ގޮތްތަކުން ފާސްކުރި، ޖަނަވަރީ ނުކުތީ. ފަތުރުވެރިން ނާއިބުން. އެހެން ނިޒާމު ޖުމްހޫރިއްޔާ ކިޔާ ކުރަނީ. ވެރިޔާ އަދި ގޮތުން. މި ދެ ބަސް ކަމަކީ ޖަނަވަރީ ބަޔަކު. އެއީ ޚިދުމަތް ކުރަމުން، އިސްތިބްދާދީ ރައީސް. މި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސިޔާސީ ނިޒާމުގެ ފަރުދީ ކަންކަން، ދުނިޔޭގައި ސިޔާސީ ޙަރަކާތްތަކުގައި ޚާދިމުން ދުނިޔޭގެ ޤާނޫނުތަކާ، ރައްޔިތުންގެ ޚާދިމުގެ ޤާނޫނުތައް. މި މަޖިލީހަށް ރައްޔިތުން ޤާނޫނުއަސާސީ އޮތް ގޮތެއް. މި މަޖިލީހުގައި ދެވަނަ އެންމެ 19ގެ އަހަރު ދެކެމުން ރައްޔިތުން ޤާނޫނުއަސާސީ ގޮތް. ރައްޔިތުން މި އޮތް ބަސްބުނެވޭ. ހިތްގައުމުގެ ޚިދުމަތް ޖެހޭ ގަބޫލުކުރަން މިހެން. އެއީ ޑިމޮކްރެސީއާ އިސްތިބްދާދީ ރައީސް. ގަބޫލުކުރަންޖެހޭ ރައްޔިތުން މި އޮތް ގޮތެއް ކަނޑައަޅާފައިވަނީ. ނިންމާފައިވަނީ. ފުން ދިރާސާ ކުރާގޮތުން އެކްޓިވިސްޓުން، މީހުންނާ ހިއްސާ ކަމެއް ނޯވެ. ވަކިވަކިން އަޅުގަނޑުމެން ވެސް އަޅުގަނޑު ވެސް ފުރިހަމަކަން ދިޔައީ ގޭގައި. ހުރިހާ މެންބަރުން ވެސް ވަކިވަކިން ދިޔައީ. އެކަމުން ދާއިރާގެ ނިޒާމު އިސްތިބްދާދީ ރައީސް. މި ނިޒާމުގެ ތޮރެއިން މިގައި އެބަ ހިމެނޭ އިސްތިބްދާދީ ރައީސް، މި ދާއިރާގައި އެބަހުރިކަން، އެކަމަކު ރައީސްގެ ޖުމްހޫރިއްޔާއަކަށް ހުންނަ ކަމެއްގެ މަޖިލީހުން އަބަދުވެސް ވެރިކަން ނިޒާމުގޮތަށް، އެކަމަކު މަޖިލީހުގެ ކަނޑައަޅާ ކަމެއް. ކަނޑައަޅާ މިގޮތަށް ގޮތްތަކަށް މަޖިލީހުގެ މެންބަރުން ނުވަތަ މަޖިލީހުން ކަނޑައަޅާފައި ރައީސް ޖުމްހޫރިއްޔާގެ މެންބަރުން ކަނޑައަޅާ ބިޔަވާ. އެއް، އެ މެންބަރުން ރައީސް ނަޝީދުގެ ވެރިކަން ފުރުޞަތު ވެސް ހަމަ ބިޔަވާ. އަނެއްކާ އެ މެންބަރުގެ

ބަދަލުވިޔާ ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ ބަދަލުވިޔާ، ވެރިކަމެއް ނަންގެވި. ވެސް މުސާރަ ތިބޭގެން ގޮތުގައި ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ ހައްދަންކުރާ ދެންބަރުން ވެސް ބަދަލުވާންޖެހޭނެ. ވިސްނުން ބަދަލު އެބަ ކުރަންޖެހޭ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، ފެށިނަމަ ކޮބައިކަން. ފެށިނަމަ ރައްޔިތުން. ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހުރިހާ މަސައްކަތްތައް، ބުރަ މަސައްކަތްތައް ކުރަނީ ރައްޔިތުން. ރައްޔިތުން ޒަރީޢާ ހިނގަނީ. ރައްޔިތުންގެ ބަޖެޓް ރައްޔިތުންގެ މުދަލާއި ތަކެތި މި ޒަމާނުގައި ހުރީ. ފެނިނޭ ކިޔާފައި ޒަމާނުގައި ތިބޭ މިނިސްޓަރުން ހަމަ ޚާއްޞަކޮށް އަސާސީ ކާރުތަކާ އެއްޗެއްސާއި އަރައިގެން ފިޔަވައިގެން، ޚަރަދުގެންގޮސް، ޝަރުތު ނިޔާމައި ކާޖެހޭކަމައި ފިޔަވާލެވިގެން ރައްޔިތުންގެ މައްސަލަ ބަނދެއް ނުކުތާތަކުން އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ހިންދުސްތާން ފިޔަވުމުގައި ވެސް އެބަޔެއް ކާމިޔާ ހިނގާ ގޮތް. އެހެން ދިވެހިން އަދިގަނޑުމުން ބަލަނީ ހިންދީ ފިލްމު. ހިންދީ ފިލްމުން ވެސް އަދުގަނޑަކު ފިލާ ސަޤާފަތް ހިންގައި ހުޅުވިގެންކަން. ފިލައި ޖުމްހޫރިއްޔާ ދޫން. ރައްޔިތުން ޓީ ފެޝަން ބާރުލައި ފެސް ނުކުރެވޭން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މި ރިޔާސަތު ވަރަށް މުހިންމު ރިޔާސަތު. އަދުގަނޑުމުން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސަރުކާރު ކާއްދު، 2008 ގައި ޤާނޫނު ނަމަ ކާއްދެވި. އެހެންނަމަވެސް، ދާއިމީކުރިމަތިލާށަ އެއްމެ ބޮޑު މަސައްކަތެއް، ސަރުދަ ހަމަސާ ފަރުމާކުރުން ސަރުކާރު ހަމަކުރުމަށް 6 މަސައްކަތް ދެކޮޅަށް ޖީބު ދިރާގުން ފަށައި. މިހާ މަސައްކަތްތަކެއް އަދި ހިސާބުގެ. ރައްޔިތުން ގަބޫލު ނުކުރޭ އިންސާފު ލިބޭ ކަމަށް އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ރައްޔިތުން އިންސާފު ލިބޭ ކަމަށް ގަބޫލުކުރާ ހިސާބަށް ޖުޑިޝަރީ އަށަގެ ދެ ޒަމާނުގައި...

<u>ރިޔާސަތުން ވަޒަނުކުރުން:</u>

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. މިހާރު އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ، ކެލާ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޙަސަން ޖަރީރަށް.

<u>ކެލާ ދާއިރާގެ މެންބަރު ޙަސަން ޖަރީރު ވަޒަނުކުރުން:</u>

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސަރުކާރަށް ކުރުން ނިންމާފައިވާ ޤާނޫނުއަސާސީގެ ހިފާފު ނިންމުންތަކާ ގެނ ބޮޑުން ދެ ޝަކުވާ ސަރުކާރުން ކާމިޔާބުން މަޖިލިހަށް ފޮނުވާފައިވާ ރިޔާޟަ ބިލު ބޮޑުން، އަޅުގަނޑު ވެސް ބޭނުން އަޅުގަނޑު ހުރި ކަންބޮޑުވުން ހިއްސާކުރަން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، ނިމިދިޔަ ހަފްތާތަކުން އަދަދަކީ އަޅުގަނޑުމެންނަށް މި ފެނުނު އަނިޔާވެރިކަމުގެ ނުބައި ހާލަތު ހަމަލާދޭ ދުވަސްވަރަކަށް އަޅުގަނޑުމެން ބަލައިގަތުން ދުވަސްވަރަކަށް. އަޅުގަނޑުމެންގެ ރައްޔިތުންގެ ބައްޔެއް ފާޅުވީ، އަދި ހުރިހާ ސިޔާސީ ޕާޓީތަކުން ތަބާވެވުނީ ޖަހާލައި. ސިޔާސީ ހަމަ ބުނުއްވަކަށް ދިޔައީ ސަރުކާރު ކޮރަޕްޝަން ސަލާމް. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑު ފާހަގަކުރަން ބޭނުން، ރައްޔިތުން ބޭނުމީ ބޮޑު އިންތިޚާބު، ރިޔާސީ އިންތިޚާބު ދެވަނަ 2013 ވަނަ

އަހަރު ބޭއްވި ރިޓްރީޓު އިންޓިގްރޭޓަޑްގެ ތަރައްގީއަށް ސްޓްރެޓެޖީ ކޮބޮޑުން އަޕްޑޭޓްކުރި، އާ ބައިވެރިން މީޓިން ފުރުޞަތުގައި އެއީ

ބޭނުން ގޮތަކަށް ވެދޭ، ބޭނުން ގޮތަކަށް ރޮވައި، އެއާ ކުޑޭ، މުޅި ރާއްޖޭގެ ރައްޔިތުންގެ ނިސްބަތުން ވަކި ބަދަލުކޮށްލައި

އިޖުތިމާޢީ ރައީސް. މިއީ އެދުވަސްތަކުގެ ބަޔައިގަނޑުވާ ކަނޑައަޅާ ނުން. އެދުވަސްތަކުގެ އެދޭގޮތް، ސްކީމު

ކުޑަގައި 5 ފާސްވެއަށް ތިބެގެން ކަރި ހުށަހެޅުމެވެ. ނިމިދިޔަ 7 ވަރަކަށް އަހަރު ސަރުކާރުގައި އޮންގައި މިތި ބޭފުޅުން

ހިމެނޭ ގޮވާކަށް ކަރުވުން ހަމައެކަނި ހުށަހަޅަން ފަހަރެއްގައި އެ ހުށަހަޅާ ވެރިން. ހުށަހެޅުން ހަމަ ކަރުވާވާއަށް އެދުވަސްތަކަށް

އިވުމުންދިޔައި، އެކަށޭގައި ޖިންސާވި ބެހޭގޮތުންދިޔަ ތަން. ދެން ފުރުސަ ކަނޑަށްއިން މަތީ ފައިބައި، ދެ ފާސްވެއަށް

ހިފައި ހަމައަށްކަށް؛ އިޖުތިމާޢީ ރައީސް، މިއީ ހަމަ ހިނގާފައި ހުރި ހާލަތުގަ. އެއާއަށް އެދުވަސްތަކަށް

ފުރުސަތުދިނުމުގައި އަނެއްކާ 5 ބޭފުޅުން ތިބެގެން ކަރި ހުށަހެޅުމެވެ 3 ބޭފުޅުން އަނެއްކާ އާދި ކަރައިމަރައި، އެ

ބޭފުޅުން ބޭނުން ގޮތަކަށް އެ ކަންތައް ބަދަލުވި. އަޅައިބޭއް ނުންތޯ ދެން މިއީ. މިއަށްވުރެ ބޮޑަށް ފާސްކުރެއްވިއިރު

ގާނޫނުގެ ބާބު ކަނޑައަޅައިދީފައި ކަބައިތޯ؟ އިޖުތިމާޢީ ރައީސް. އެދުވަސްތަކަށް ގެބުލުކުރުވާ ގޮތުގައި ކުޑަތަކަށް

ތިބެގެންވާ ބާރު ވެސް، ފާސްކުރެއްވިއިރު ގާނޫނީ ހުރިހާ ތިބައިން ހުށަހެޅުމަށް ކަރުން. އެއް ގާނޫނާއި އަނެއް

ގާނޫނާ ތަފާތުވާ ކަމަށް ވަކި ނަމަ، އެ މާއްދާއެއް ބާރުލުކުރެވޭނެ. އައިސްނަމަވެސް، އެ ބޭފުޅުން ބޭނުނާ

ގޮތަކަށް ގާނޫނުގެ މާއްދާތަކަށް ބަދަލުގެނެސް، ފާސްކުރެއްވިއަށް ބަދަލުގެނެސް، ދައުލަތުގެ މުއައްސަސާތަކުގެ

މަސްއޫލިއްޔަތު އަދާކުރާ ނުކުރުވާން. ފާސްކުރެއްވިއިރު ގާނޫނާ އެއްގޮތަށް ދަމަހައްޓައިދެވޭނެ. އިޖުތިމާޢީ ރައީސް.

އެދުވަސްތަކުގެ އެބުރިފައި ރައްޔިތުންގެ ހައްގުގައި، ތިޔަގެ؛ ސަރުކާރު އެންމެ ބޮޑު ހިއްސާވާ އެއް ކުންފުނި،

އެސް.ޓީ.އޯގެ ތިޔަގެ މައްސަލައެއްގައި ދައުލަތުގެ ފަރާތުން ރައްޔިތުންގެ ސިޔާސީ އިން ފައިސާ ވަރަށް. 19 މިލިއަން ރުފިޔާގެ

މި މައްސަލައިގައި ދައުލަތުގެ ފަރާތުން ހުށަހެޅި ކޯޓުގައި ފަސްޖެހިއަކު އަދި ބޭފުޅުން ފުރުސަތު ހޯދައިދެއްވިތޯ.

ކަރުދާހުގައި އޮތް ހެކި ބަޔާންކޮށްފައި. ހުރިހާ ފިޔަވަޅުއަޅަން ގެއްލުނީ. އެ ހިސާބުން މައްސަލަ ވެސް އޮޅުނީ. 19

މިލިއަން ރުފިޔާ ދައުލަތަށް އަނެއްކާ މި ގެއްލުނީ. މިއީ މި ރައްޔިތުންގެ އިޖުތިމާޢީ ރައީސް ހިނގާފައި ހުރި

ހާލަތުގަ. 100% ވެސްމެ ފައިދާއެއްގައި އެދުވަސްތަކުން މިއަދު ރަށްފަހަރެއްގައި ވެސް ތަދުވަނީ، މި ރައްޔިތުގެ

ފަސޭހައެއްގައި ނިމިދިޔަ 5 އަހަރު ކޮށްފައި ހުރި އިސްލާމީ ޝަރީޢަތާއި، އާއްމު އުސޫލާއި، ރައްޔިތުގެ

ފާސްކުރެއްވި ހިފެހެއްޓުމަށް ދަރަޖަ ވަކި ހުށަހަޅައި ކަނޑަ. އެދުވަސްތަކުން ފުރުސަތުދެއްވުމަށް، އެދުވަސްތަކުން

އިވުމުންދިޔަ، ދެފަހަރު 12ގެ ފަހުން ކުޑަގައި ހުށަހެޅިގެން މަޖިލީހަށް، ބަރިބަރިއަކު ފަރާތްތަކަށްދިނުން ހުށަހެޅުމަށް

ނިކުމެދިޔަ ތަން. މިއީ ހަމަ އެދުވަސްތަކުން ދުވަސް މަސައްކަތްކުރާ. ސިޔާސީ ބައެއް ލީޑަރުންނާ ދުރުކަން އެ ބޭފުޅުން

ދިޔައީ މިހާ ގުޅުމުގެ ވެސް ދައުލަތެއް ކުރަމުން. ބިލިއަނުން، 2 ބިލިއަނުން ސަރުކާރަށް ޖެހޭނެ ދައުލަތަށް

ދައުލަތުގެ ބަދަލު ހަމަ ކަރަހަ މަސްއޫލިއްޔަތު ބަލައިގަތް ދިމާވަނީ، ބޭނުންވާ އެއްބަސްވުން އެއްބަސް މަސްއޫލު އަނބުރާ

އެބަ ނެގޭ. އެ ހިސާބުން އެކަން ވެސް އެ ނިމުނީ. މިއީ މި ރައްޔިތުގައި ހަމަ ކަނޑައެ ހުރި ހުށަހެޅުމެއް އިޖުތިމާޢީ

ރައީސް. ޖުމްހޫރިއްޔާ އަޅުގަނޑު ދަންނަވާނީ ނިމިދިޔަ 5 އަހަރުދުވަހު އަޅުގަނޑުމެންގެ މުޅި ޝަރުޢީ ނިޒާމު އޮތީ ރަށްފަޅަށް ބޭނުމަށް، ވެރިކަން ހުރި ބޭފުޅާގެ މުޅިތަރައްޤީގައި. ވަރަށް...

ރިޕޯޓަރުން ވާހަކަދައްކަވަނީ:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު.

10. ވޯޓަށް އެދުމަށް ހުރި ކަންކަމަށް ވޯޓަށް އެދުން

ރިޕޯޓަރުން ވާހަކަދައްކަވަނީ:

އާދެ! މެންބަރުންގެ ކާޑުކޮޅު ޗެކްކުރަމުންދަމުން އެދެނީ. މިއަދު މި ނަގަނީ އެންމެ ވޯޓެއް. އެއީ ހޯރަފުށި ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަޙްމަދު ސަލީމް ހުށަހަޅުއްވާފައިވާ، ދުނިޔާގެ މުސްތަޤްބަލުން އަންނަ ބަދަލުތަކުގެ މައްސަލައަށް ހައްލެއް ނުލިބި، އަދި މި ބޮޑު ނުރައްކަލުން ދުނިޔެ ސަލާމަތްކުރުމަށް އާދެ ހަނި ފުރުސަތު ދުވަހުން ދުވަހަށް ކުޑަވަމުންދާތީ އެކަމުގެ ކަންބޮޑުވުން ފާޅުކޮށް، އަދި އެ ކަންބޮޑުވުން ދުނިޔޭގެ ސަރުކާރުތަކަށް ގެނައުމަށް އެދި ހުށަހަޅާ ގަރާރު، މަޖިލީހުން ބަލައިގަތުމާ ގުޅޭ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންނަށް ފުރުސަތު އަރުވައިގަންނަވާ ޤަބޫލުކުރަން ވޯޓުދެއްވުން އެދެން.

[ވޯޓުދެއްވުން]

ވޯޓުގެ ނަތީޖާ:

ހުށަހެޅުއްވި މެންބަރު: ހޯރަފުށި ދާއިރާގެ މެންބަރު އަޙްމަދު ސަލީމް

މަޖިލީހުގެ ޖުމްލަ މެންބަރުންގެ އަދަދު:	87
ހާޟިރުވި މެންބަރުންގެ އަދަދު:	68
ފެންނަ ކަމަށް ވޯޓުދިން މެންބަރުންގެ އަދަދު:	67
ނުފެންނަ ކަމަށް ވޯޓުދިން މެންބަރުންގެ އަދަދު:	00
ވަކި ޚިޔާލެއް ވޯޓުނުދީ ބޭނުންނުވާ ކަމަށް ވޯޓުދެއްވި މެންބަރުންގެ އަދަދު:	00
ވޯޓުގައި ބައިވެރިވި މެންބަރުންގެ އަދަދު:	67
ފާސްވުމަށް ބޭނުންވާ އަދަދު:	34

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

އާދެ! ދަންމެ ނަގުނު ވޯޓުގެ ނަތީޖާ ދަންނަވައިލާނަން. މަޖިލީހުގެ ޖުމުލަ މެންބަރުންގެ އަދަދު؛ 87. ހާޒިރުވެ ތިއްބެވި މެންބަރުންގެ އަދަދު؛ 68. ފެންނަ ކަމަށް ވޯޓުދެއްވި މެންބަރުންގެ އަދަދު؛ 67. ނުފެންނަ ކަމަށް ވޯޓުދެއްވި މެންބަރަކު ނެތް. ވަކި ގޮތަކަށް ވޯޓުދެއްވުން ބޭނުންނުވާ ކަމަށް ވޯޓުދެއްވި މެންބަރަކު ނެތް. ވޯޓުގައި ބައިވެރިވި މެންބަރުންގެ އަދަދު؛ 67. ފާސްވުމަށް ބޭނުންވާ އަދަދު؛ 34. އެހެންވީމާ، މި ގަރާރު ބަލައިގަތުމަށް ފާސްވެއްޖެ. އަދި މި ގަރާރު ދިރާސާކުރުމަށްޓަކައި އެންވަޔަރަންމަންޓް އެންޑް ކްލައިމެޓް ޗޭންޖް ކޮމިޓީއަށް ފޮނުވައިލީ ކަމުގައި ފާސް ދަންނަވަން.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

އާދެ! މިއަދުގެ އެޖެންޑާގައި ވޯޓުނެގުމަށް އިތުރުކަމެއް ހުށަހެޅިފައި ނެތް ނަމަވެސް، މަޖިލީހުގެ ރައީސް ނިންމަވާފައިވާ އަދި އިޖްތިމާޢީ މެންބަރުންނަށް، އެއީ ޖޫން ސެޝަން ބަންދު ކުރުން. އެހެން އިތުރު ވާހަކަފުޅުދެއްކެވުމަށް ފުރުޞަތުއަރުވަން. އެހެންވީމާ، އެކަމަށް މިއަދު ވޯޓަކަށް އެދިގެން ނޫނެ.

9. ކޮމިޓީތަކުން ހުށަހަޅާ ކަންކަން

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

އާދެ! ދެން އަޅުގަނޑުމެން ކުރިއަށް މި ގެންދަނީ އޮގަސްޓު ކުރީގައި އަޅުގަނޑުމެން ކުރިއަށްގެންދިޔަ މަސައްކަތް. އެއީ ދެ ޝަފީރު ކޮމިޓީން ހުށަހަޅުއްވާފައިވާ ރިޕޯޓުގެ ބަހުސް. މިހާރު އަޅުގަނޑު މި ފުރުޞަތުއަރުވަނީ ކޮމިޓީގެ ރައީސް އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަހުމަދު ޝާހިދަށް.

ކޮމިޓީގެ ރައީސް އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަހުމަދު ޝާހިދު ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ސުޕްރީމް ކޯޓުން ނިންމާފައިވާ ޤާނޫނުއަސާސީއާ ހިލާފު ނިންމުންތަކާ ގުޅޭ ގޮތުން ދެ ޝަފީރު ކޮމިޓީން ބަލާފައިވާ ރިޕޯޓު ގުޅޭ ގޮތުން އަޅުގަނޑު ކުރު އެއްޗެއް ދަންނަވައިލާނަން. އާދެ! އަޅުގަނޑުމެންނަށް މިއަދު ސުޕްރީމް ކޯޓު މުޅި ސުވާލުއުފެދިގެން މި ދިޔައީ ހަމަ ސަބަބަކީ ކޮބައިތޯ؟ ސިޔާސީ ބޭނުމަކަށްޓަކައި ސިޔާސީ ޙަރަކާތް ނުހިންގޭނެ ކަމަށް ޤާނޫނުއަސާސީގެ 145 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން އުސޫލުތައް ބަލާފައި ސުޕްރީމް ކޯޓަށް ވެސް. އަޅުގަނޑު މިހެން މި ދަންނަވަނީ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 284 ވަނަ މާއްދާގައި މި

ބޭނުންކުރަނީ، އޭރުގައި އިންތިޤާލީ މަރުޙަލާގެ ދަށުން އުފައްދާފައިވާ ސުޕްރީމް ކޯޓު، ޤާނޫނުއަސާސީގެ 140 ވަނަ މާއްދާ، 45 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން އުފައްދާ ސުޕްރީމް ކޯޓު އެކުލަވައިލެވެންދެން އެގޮތުގައި ދެމިއޮންނާނެ ކަމަށް. އެހެންނަމަވެސް، އަދުލުވެރިކަމުގެ ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުން އެންމެ ފުރަތަމަ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ އެކުލަވައިލެވުން ދިޔައިރުގައި ދެ ފަރާތެއް ބައިބައިވެގެން ބައިބައިވެގެން، ބައިބައިވެގެން އެކުލަވައިލި ސުޕްރީމް ކޯޓެއް. ދެން އެ ކޯޓުގެ ޖުޑީޝަލް ވަކިހުރި ސިޔާސީ ޖުޑީޝަލް ކަމަށް ދެކެވުނު، އެގޮތަށް އެއި ގޮތުގައިވެސް އެއި ފުރިހަމަކަމާއި އެ މިހެން ތަފާތު އެއި ގޮތުގައިވެސް ޖުޑީޝަލް ސަރވިސް ކޮމިޝަނުން ވަކިކުރި ކަމަކަށް ވެސްވެ، އެއަށް ގޮތް ހަމަޖެހުނު ގާނޫނީ ސިޔާސަތުތަކާއި ކަމަށްވާ ގާނޫނުތަކުގެ ދެވަނަ. އެހެންނަމަވެސް، މިއަދު އަދުލުވެރިކަމުގެ ދިރާސާކުރުމުގެ ޖުޑީޝަލް ކޮމިޝަނުގެ ޤާނޫނުއަސާސީގައި ޖުޑީޝަލް ސަރވިސް ގަވާއިދުތަކުގެ ބާރުތައް ގޮތުގައި ބާބު ކަނޑައަޅައި، 141 ވަނަ މާއްދާއިން ފެށިގެން 156 ވަނަ މާއްދާއާ ހަމައަށް ވަރަށް ބައިވަރު ފުރިހަމަކަމާއި ބޭނުންކޮށްފައިވޭ. ހަމަގައިމު ވެސް މިޖެހިކުރި 145 ވަނަ މާއްދާގައި ވެސް ވަރަށް ސާފުކޮށް ބޭނުންކުރުވައި އެބަ، އެއި ކަމެއްގެ ފުރަހަ. ގާނޫނު މަސައްކަތުގެ ބާރު ނުވަތަ ގާނޫނީ؛ ޙައްޤުތަކުގެ މަޖިލީހުން ވެސް ޤާނޫނުއަސާސީއާއި ގާނޫނު މަސައްކަތުގައި އަދި ޝަރީޢަތް ބާރު އޮޑިޓްވެސް މަސްއޫލިއްޔަތުގައި ސުޕްރީމް ކޯޓުން ނިންމާނިންމުމަކީ އެންމެ ފަހުގެ ނިންމުން ކަމަށް. އަދުލުވެރިކަން މި ޤާނޫނުއަސާސީ ހަމަޖައި މި ޗެކް މި ޙައްޤުތަކުގެ މަޖިލީހުން. އެހެންވީމާ، މިއަދު އަދުލުވެރިކަން މިކަހަލަ އިޞްލާޙުތަކާއި ގެންނަން ކަމަށް ފެނި ކަމަށް ފެނެވޭ، ޖުޑިޝަލް ސަރވިސްގެ ދާއިރާގައި އަދުލުވެރިކަން ދުވަހަކު ވެސް ކޯޓުތަކާއި އެއްވެސް ކޯޓެއްގެ އިހުތިރާމުކުރުމުގެ ތަނުގައި ނުފެންނާނެ. މިއަދު ސުޕްރީމް ކޯޓަށް މި ބާރު ދިނުމަކީ އަނެއްކާ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ މައްޗަށް އިތުރު ސުޕްރީމްކޯޓެއް އުފެދިގެން ދިޔަ ކަމަށް ވަނީމާ އަދުލުވެރިކަން ދުވަހަކު ވެސް ކޯޓެއް ޙައްޤުތައް ކަމެއްގެ ޙައްޤުތަކުގެ ނުލިބޭ. އެހެންވީމާ، އަދުލުވެރިކަން ޤާނޫނުއަސާސީ ބާރުތަކެއް، ޤާނޫނުއަސާސީގެ 146 ވަނަ މާއްދާ، 147 ވަނަ މާއްދާއާއި 8 ވަނަ މާއްދާގައި ބާރުތަކާ ގުޅޭ މަތިން ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ އެކުލަވައިލެވިފައިވާ ކަމަށް ވާނަމަ ވާނީ. އަދުލުވެރިކަން ގުޅުމުގެ ނުކުތާ ސިޔާސީ ގޮތުން ހަމަޖެހިފައިވާ ވާނުވާކަން ކަމަކަށް. އެހެންވީމާ، މިއަދު އަދުލުވެރި ދަނީވާނީ، މިހެން ނުހަމަ ދަންނަވާ! އަދުލުވެރިކަން ޝަކުވާ ދާއިރާގެ އެންމެ މަތީ ކޯޓު ވާނުވާކަން ހާމަ ޙައްޤުތަކުގެ ޖުޑިޝަލް ސަރވިސް ކޮމިޝަނަށް ތަނަވަސް. ސިޔާސީ މިހެން ބޭނުންވީމަ، ގޮތަކަށް ކުރުމަށް ނުކުތާ ތަފާތު ވެސް ނުވޭ. އެކަމަކު މިއަދު އަދުލުވެރިކަން ޤާނޫނުއަސާސީން މި ކޯޓަށް މިހެން ޖުޑިޝަލް ބޭނުންކުރުމަށް ގޮތަށް ބައިވެރިވުމުގައި ވެސް އަދުލުވެރިކަން ގާނޫނުތަކުގެ ސިޔާސީ ހަމަ ބައިވެރިވާ ގޮތުން މިކަން ކުރުމަށް ވާނަ. އެއްގޮތް ފުރަތަމަ ވެސް އެކުލަވައިލި މި ކޯޓު. އެހެންވީމާ، މިކަމުގެ އަދުލުވެރިކަން ދުވަހަކު ވެސް ސަލާމަތް ނުވޭ. އަދުލުވެރިކަން މި ކޯޓަށް އަދުލުވެރިކަން އެކުލަވައިލި، ދެން އާއްމު ޙައްޤުތަކުގެ ޖުޑިޝަލް ސަރވިސް ކޮމިޝަނުގެ ކޯޓުގެ ގޮތުގައި ދިޔައީ މި ކޯޓު ޖުޑިޝަލް ސަރވިސް ކޮމިޝަން ނިންމާ އަދުލުވެރިކަމާ

އެކަމެއް ނުކުރެވޭ. ދެން މިއަދު އަޅުގަނޑުމެންނަށް ގަބޫލުކުރެވިގެން ބަޔާންވެފައި، ގާނޫނުއަސާސީގެ 145 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ). އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެނގިގެންދާނެ ބަލަހައްޓަމުންދާ ކަންކަން. ގާނޫނުއަސާސީ ބަދަލު ވެސް ކުރެވިދާނެ. އެކަމަކު...

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. މިހާރު އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ، ނައިފަރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަހުމަދު ޝާކިރަށް.

ނައިފަރު ދާއިރާގެ މެންބަރު އަހުމަދު ޝާކިރު ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުން ނިންމާފައިވާ ގާނޫނުއަސާސީއާ ހިލާފު ނިންމުންތަކާ ގުޅޭ ގޮތުން ޖުޑީޝަލް ސަރވިސް ކޮމިޝަނުން މަޖިލީހަށް ފޮނުއްވާފައިވާ ރިޕޯޓް ގުޅިގެން ވާހަކަދައްކާއިރުގައި އަޅުގަނޑުމެން ފާހަގަކޮށްލަންޖެހޭ ކަންތައްތަކެއް އެބަހުރި. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މި ރިޕޯޓުގައި އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފާހަގަކުރެވުނު، ބަޔާންތަކުގައި ސުޕްރީމް ކޯޓުން ހިންގާފައި ހުރި ކަންތައް، ކޯޓު ކަންތައްތަކުގެ ވާހަކައެއް. މި ބަދަލުން ސިޔާސީ ގޮތުން ބޭނުންވުމާ ކަންތައްތަކާ ނަންގަވައިގެން އެ ކަންތައްތައް ބަދަލުކުރުމުގެ ސިޔާސީ ފުރިހަމަކަން އަޅުގަނޑުމެން މި އެނގޭ. ކޯޓަށް 1 ފަނޑިޔާރުގެ ވާހަކައެއް ނޫން މިއަދު. 1 ފަނޑިޔާރުގެ ބުނުމުގެ ވާހަކަ އަންނަނީކީ. އަޅުގަނޑުކަމަށް ނޫނޭ ޕާޓީތަކާ ކަމެއް ޖޭއެސްސީ ކޮމިޝަން އެ ކޮންމެހެން ހަމަޖެހިފައިވާ އެހެނިހެން ރާއްޖެ. އަޅުގަނޑު ގޮތުން ޖޭއެސްސީން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުން ނިންމިނިންމުންތަކުގެ ތެރެއިން ދިވެހި ރައްޔިތުން އެކަމާ ދޭތެރޭގައި އެންމެ ބޮޑު ހުށަހަޅަމުން އޮތް ކަމަކީ، 1 ފަނޑިޔާރުގެ ބުނުމެވެ. އެ ބުނުމަށް ނުރުހުންގެން ސަބަބުތަކެއް ވެސް ފެންނަމުން ދިޔައީ ކޮށް ދިވެހި ރައްޔިތުން ބަލަން މިއީ. އެ ބުނުމުގައި އޮތުގެ މިއްބަލި ހުށަހެޅުމުގެ ހުށަހެޅުން ބައެއް ހުށަހެޅުން ނެތުމާ ޕާޓީތަކުން ވެސް އަޅުގަނޑުމެން އެދި މަސައްކަތްކުރަމުން އައީ އެނގޭ. އަދިއްޔާ ނަމުގައި ބޮޑުތެރި ގާތުވަމުން ހުރީ ނުހިމެނި، އެ ބުނުމަކީ ނުރުހުން. އަންނަނީ އެ ގާތުވަމުން އޭރުން ކުރިޔަށް ދަތުރުކުރުމަށް ބަޔަކަށް ލިބިދީފައި މިހާރު އަންނަނީ އެ ގާތުވަމުން ވެރިކަން އަންނަނީ އެ ގާތުވަމުން ދިޔަބަރީ ދަށް އަޅުގަނޑުމެން މި ފެނިގެން. އެހެންވީމާ، ރައްޔިތު އިންތިޚާބުކުރި ނިކަމެތިއެއް މިފަދައިން ކޮށްފައި އާދެ މިސާލަކަށް ނޫން މިއީ. ދެން އަހަރެން އަޅުގަނޑުމެން ޖޭ.އެސް.ސީގެ ވާހަކަ ދެއްކީމާއިރުގައި، ޖުޑީޝަލް ސަރވިސާއި ޖޭ.އެސް.ސީއާ މިހާރު މި ފަންކްޝަނަލް ގޮތް ފެނޭ އަޅުގަނޑުމެން އެބަޖެހޭ ބަލައިލަން. ދިވެހިރާއްޖޭގައި ގާނޫނުއަސާސީން، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ގާނޫނުއަސާސީއިން ބާރު ލިބިދީފައި ދިވެހިރާއްޖޭގެ އެންމެ މަތީ ކޯޓުގެ ގޮތުގައި، ޝަރުޢީ އެންމެ މަތީ ނިންމުމެއް ނިންމާ ކޯޓުގެ ގޮތުގައި ސުޕްރީމް ކޯޓު މި އޮތީ. އެކަމަކު ސުޕްރީމް ކޯޓުން ނިންމާފައި ހުރި ނިންމުންތައް

ޖޭ.އެސް.ސީން އެބަ ބަދަލުކުރޭ. ނިންމުންތައް އެބަ ބަދަލުކުރޭ. ފަނޑިޔާރުން ނިންމާފައި ހުރި ނިންމުންތައް ޤާނޫނުއަސާސީގައި [illegible] އޮންނަން ޖެހޭ. އެ ކަންތައްތައް އެއީ ނުކުރެވޭނެ ކަންތައްތަކެއް. އަނެއްކާ ޖޭ.އެސް.ސީގެ މަސްއޫލިއްޔަތުތައް ވަރަށް ސާފުކޮށް ޤާނޫނުއަސާސީގެ 159 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އިން ފެށިގެން (ބ) އަށް އޮންނަން [illegible]. އެކަމަކު [illegible] [illegible] [illegible]. އެހެންވީމާ، ޤާނޫނުއަސާސީގެ ވާހަކަދައްކާއިރު [illegible] ނެތް. ގާނޫނުގެ ވާހަކަ މިތާނގައި ދައްކާނެ ކަމެއް ނެތް. ޤާނޫނުއަސާސީއަކީ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] މިއަދު ދިވެހި ދައުލަތް ހިންގަން.

ރިޔާސަތުން ފާހަގަކޮށްދެއްވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އާދެ! މިހާރު އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ، ފޮނަދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މޫސާ ސިރާޖަށް.

ފޮނަދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު މޫސާ ސިރާޖު ފާހަގަކޮށްދެއްވުން:

ޝުކުރިއްޔާ. ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑު ވެސް ހަމަ މި ރިޕޯޓަށް އެއްބާރު ދަންނަވާލަން ކަމަށް. ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުން މިހާތަނަށް ކޮށްފައި ހުރި ކަންތައްތަކަށް ބަލާއިރުގައި މި ރިޕޯޓުގައި ފާހަގަކޮށްފައި ހުރި ވަރަށް ގިނަ ކަންތައްތަކާ ޤާނޫނުއަސާސީގެ ރޫހާ އަދި ޤާނޫނުއަސާސީއާ ބޭރުން ނުލިބޭ ބާރުތަކާއި ބޭނުންކޮށްގެން ޤާނޫނުއަސާސީއާ ޚިލާފަށް ކުރެވިފައި ހުރި ކަންތައްތަކެއް ކަމަށް. އޭގެތެރޭގައި ކަންބޮޑުވާނޭ ދަރަޖައިގެ ކަންތައްތައް އެބައުޅޭ. ވަރަށް ގިނަ ކަންކަން ބާރުން ކުރައި އެބައުޅޭ. މި ރިޕޯޓަށް ވަރަށް ފުރިހަމައަށް ބަޔާންކޮށްދީފައިވާ ރިކޮމެންޑޭޝަންސް ހަމަ ތާއީދުކުރަން. ދެންމެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ނައިފަރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ފާހަގަކުރައްވާހެން ޤާނޫނުއަސާސީގެ ބައެއް މާއްދާތަކާ ފުށު ހަވާލާދީ [illegible] އަސާސީ ޙައްޤު [illegible] ޙަރަކާތްތަކާއި ފަރަގުކުރެވޭ. އެހެންނަމަވެސް، މި ރިޕޯޓަށް ބަލައިލުމުން އަޅުގަނޑުމެންނަށް ސާފުވާ ކަމަކީ، މި ރިޕޯޓުގައި ބަޔާންކޮށްފައި ހުރި ކަންކަމަކީ، ޤާނޫނުއަސާސީއާ ހިލާފުވާ ކަންކަން ސާފުކޮށް ހިލާފުވެސް ކޮންކަމަކާ ދެނެގަންނަކަން ކަނޑައެޅިގެން ސާފުވާ ގޮތަށް ބަޔާންކޮށްފައި އެބަހުރި. އަދި އޭގެތެރެއިން ޤާނޫނުއަސާސީން ނުލިބޭ ބާރުތަކާއި ބޭނުންކޮށްގެން އެބައި ކަންކަމުގައި ހުރިކަން ފެނޭ ހަމަ ވަރަށް ސާފުކޮށް މި ބަޔާންކުރެވުނު އަޅުގަނޑުމެންނަށް ސާފުކޮށް ފެންނަން އެބައޮތް. ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓު؛ ޝަރުޢީ ނިޒާމު ރަނގަޅުކުރުމުގައި އެންމެ ބޮޑު މަސައްކަތްކުރާ ކުރަންޖެހޭ ރަނގަޅު ސުޕްރީމް ކޯޓެއް އަޅުގަނޑުމެން ހޯދަން. ޙުކުމް ނުވިއްކައި، ނިޔާދަން ޙުކުމް ފަހައިގެން ޙުކުމް [illegible]، ސުޕްރީމް ކޯޓުން. އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފެނިގެންދިޔައި ވޯޓުދިނުމާ މުއްދަތުގައި، ތަބަކަން ޙުކުމް ފަހައިގެން އެންމެ ބޮޑު އަގު ހުށަހަޅާ މީހާއަށް ޙުކުމް ވިއްކާ އުސޫލުން މަސައްކަތްކުރާ ސުޕްރީމް ކޯޓެއް

ފުރިގެންދިޔައީ. އަދުގަނޑު އެންމެ އުފާވެސް، 19ވަނަ ޤަރުނުގެ މަޝްހޫރު އިނގިރޭސި ޓީ.އެސް.އެލިއަޓް ބިބި ދިރުން
ބަދަލުވެ، އަދި ސަގާފަތުގެ ބަދަލުވެ، ތަނަވަސް، ޤައުމިއްޔަތު ގޮތުގެ ދުނިޔަމުގެ ތަނަވަސް ފަރިހާރުން، ސިޔާސީ
ނިޒާމު ނޫނީ ތަރުޖަމާކުރުމުގެ، ތަނަވަސްކަން ބަދަލުވުމާއެކު ފަރިހާރުން އެއްގަމުގެ ތަރުތީބު ބަދަލުވެގެންދިޔައީ. އަދުގަނޑު ވެސް ކަންތައްތައް
ގެންދަ ޝިޔާރު ވާހަކައި މަސައްކަތްކުރުމުގެ ފުރުސަތު ލިބުނު މިހެން. އަދުގަނޑު ބައެއް މައުސޫލުތަކުގެ މިހާރު
އެއްގަމަކަށް ހުރި ފަރިހާރުންގެ ކުރިމަތިލަން ދިޔުމުގެ ފުރުސަތު ވެސް ލިބުނު. ހައްލުކުރަން ދިވެހިރާއްޖޭގެ
ކުޅަދާނަ ލިބި ވިޔަން ކުރަންޖެ ފަރިހާރުން. އެހެންނަމަވެސް، އަދުގަނޑުގެ ނަން ތަޢާރަފުވާ އިވެގައި
ދަސްކަމުން ކަމަ، މިހާރު އެއްގަމަށްކަމުގައި ހުރި ފަރިހާރުންނަށް އެދުވަން ބަދަލުކުރުން ފަރިހާރުން ކަމަށް. މި
ތަޖުރިބާ ފޮނަވަމުން ކަންތަކުގެތައް ދޯރާގައި، ދަނޑު ނައިފުރު ދިވެހީގެ އިޖުތިމާޢީ ގެންބަރު ފޮނަގަކަށްތަކުވީ، 1
ފުރުސަތުގެ ބަދަލުގެ ވާހަކަ ނަމަ ކަމަށް. އެހެންނަމަވެސް، އަދުގަނޑަށް މިގައި ފުރުސަތު، އެއްގޮތަށް ނަޒަރު ބަދަލު
އަސާސް ދުވަހު ބާރުލުންތަކަށް އެއީ ތަނަވަސްކަން ނޫން ކަމަށް މި ތަޖުރިބާގައި ޝާމިލުން. އެއީ ހަމަ ކަނޑައެޅުން
ތަރުޖަމާކޮށް އޮޅު ގޮތަށް ވާހަކައެއް ދެއްކުމަށް އަދުގަނޑުގެ ނަނަރަ ބަޔަކަށް ކަމެއް ނޫން. ދިވެހިރާއްޖޭގެ
ސަޤާފަތް ކަނޑުގައި މިހި ފަރިހާރުން، މިހިރަ ދުވަސްތަކުގައި މިހި ޝާއިރުން ފަރިހާރުން އަދުގަނޑުން ފަރިހާރުން
އެބަޖެހޭ. މިއަދުވެސް މާ ބޮޑަށް ތަސްވީރު. ދަރު ކުޑަތަކުގައި މިހި ޝާއިރުން ފަރިހާރުން ވެސް ބަދަލުކުރަން
އެބަޖެހޭ. ތަރުޖަމާކުރަން އިންސާނީ ގައިމުކަންދުން އެބަޖެހޭ. އަދުގަނޑުގެ ފުރިގެންދިޔަ، ކަތަށް މައުސޫލުއް
ތަޢުލީމުގައި ފަނޑިޔާރު، އަހަރު، ދު އަހަރު، މިސް އަހަރު، ހަތަރު އަހަރު، ފަސް އަހަރު، މިހެންގޮސް ކިޔާނެ ކަމެއް
ނަމަ އިޖުތިމާޢީ ރައީސް، އެކަމަ ޖަމާނައް ވަންދުން އާދޭސްކުރުމަށް ކަނޑައަޅާ މިތަން މި ޤައުމު. އަދުލުއިންސާފު
ތަސްވީރަށް، އަދުލުއިންސާފު ނެރުމަށް. އިންސާފުގެ ވާސިލުވާން އެންމެ ދުރުން ކަމަށް ތަނަވަސްކަން މަސައްކަތްކުރުން
އިޤްތިސާދީ ފަރިހާރުން ހުރިން. ދަރިވަރު ކަންކަމަށް ގޮސް ހުސްވެފައި މިހި ފަރިހާރުން ނޫހުރިން.
އަދުގަނޑުމެންނަށް ފުރިގެންދިޔަ ވަރަށް ގިނަ ފަރިހާރުން، ހާއްސަކޮށް ހަމަ ޤައުމީ ބަދަލު ތަރައްގީ އެދޭ
ފަރިހާރުންގެ ކަންކަން ބަދަލުވިޔާ ފުރުސަތު، ރައްކާއިތު ބަރަން ބަދަލު ވިއްޔާފައި ދަރުމަވަތާ މަސްޖިދާއި، އާޖީރުގެ ފަރާތު
ބަނދަރުގެ ގެންގުޅޭ މަސްޖިދާއި، މުސާރައާ ނިޒާމުދަރާ އެކަމަ ކަންކަމާ؛ އަދުގަނޑު ހަމަ ގާވަން މަހުލޫ
އިދާރާތަކަށް، ފަރިހާރުންގެ މުސާރައާ ނިޒާމުދަރާތަކު ހުރި ކަންކަން ހުރިއި، އެ ފަރިހާރުންނަށް ޤާނޫނުއަސާސީން
ގޮތަކަށް ކަންކަން ކުރުން. ފަރިހާރުގެ ދަތު ސަރުކާރުން އެބަޖެހޭ. ތަރުޖަމާކުރަން އިންސާފު ލިބޭނީ ނިޒާމު ފުރާ
ހުރިއި، ބަދަލު ވިޔަކަ، މަސައްކަތް ބަދަލު ލަދުއެޅުން މަދުމަހުގައި މި އެދޭ ފަރިހާރުން ހިފައި ހުރިހާދުވަހުކުވެ؛
ވިލުކުރުމަށް ނޫނީމާ. އެ ފަރުމާކުރާ ހިފައި ހުރިހާދުވަހު ހުރިކަނި އަދާކުރާ ލިބޭން އެބަޖެހޭ. އެފަދަ ފަރިހާރުންނާ
ހުރި ވަރަށް ގިނަ ތަރުޖަމާގެ ދިރިއުޅުން ހަމަޖެހިފައި އެބަހުރި. އެކަމަ ތަރުޖަމާގެ ގޮތުން ގެއްލިފައި ވެފައި
އެބަހުރި. އެހެންނަމަ، އެހެ ބަދަލުގައި ހަމައެކަނި އެ ފަރިހާރުންނަށް ދޭ އަދަބަކީ މަޤާމުން ވިލުކުރުމެވެ އެއީ

އިންސާފުވަކަން ނުވާނެ. ކުރިއަށް އޮތް ޒަމާނުގައި އިޤްތިޞާދީކަންތަކަށް ވެސް މިފަދަ މުހިންމުކަން ހަދާކަށް އަދަބު ދީ، ޖަލުގެ ގޮތުގައި ބަންދުކުރެވެން އޮތަގޮތް. އަދިގަސްދު ހަމަ މި ރިޕޯޓް ގެނެސް ދަށުކަން ހުރި ވާހަކައެއް މިއީ. ދައުލަ ފުލުހުގެ ބަލައި ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. މިހާރު އަދިގަސްދު ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ، މާފަރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުޙައްމަދު ސަޢީދަށް.

މާފަރު ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ސަޢީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ޤާނޫނު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުސާ ސިރާޖު ޖާނީ ދާއިރާއިން ކުރާވިލަރުވެގެން ހުށަހަޅާ ބިލަށް ވީހާ އިންސާފުވާނެ. އަދިގަސްދު ހަމަ އަޅުއްބޮ އަސްތޮއިރިސޯލް، މިހާ ބޮޑު ފުސްކަމެއް ކުރިއެރުވުމަށްޓަކަ ފެނިފައި އިނީމަ. އަދިގަސްދު ވެސް މި އިނީ ހަމަ އެއް ގުޅުމެއްގައި ގޮތުގަސްދުކަން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އެ ބިލުގެވަނީ ޖޭ.އެސް.ސީގެ މިނިވަންކަމުގެ ވާހަކަ. ޖޭ.އެސް.ސީއަށް މިއަދު ރަށްރަށަށް ދުވަހު އެއް މެންބަރަކީ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، މި މަޖިލީހުގެ ސްޕީކަރު، ރައީސް މުޙައްމަދު ނަޝީދު. ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސިޔާސީ ހިޔާލުގެ ލީޑަރު. ދިވެހިރާއްޖޭގައި ވިރިގަންނަވަރު ގުރާވަނީ ހުރިހާ ފަރާތަކަށް، ހުރިން ޙަޤީޤަތާ ފަރާތްތަކަށް އެމް.ޑީ.ޕީގެ ސިޔާސީ ލީޑަރު. އެ މަނިކުފާނު މި ޢިނާޔަތުގެ ޖޭ.އެސް.ސީގެ އެއް މެންބަރަކަށް. އަނެއް މެންބަރަކަށް މި އިންނަވަނީ...

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މަޖިލީހާ! މާފަރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިބްރާހީމް ރަޝީދު، ނިޒާމް ބަޔާ މައްސަލައެއް.

(ނިޒާމީ މައްސަލަ)

މާފަރު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހީމް ރަޝީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:

އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤާނޫނުއަސާސީގައި އެބަ ބަޔާންކޮށްފައިވާ ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ރައީސަކަށް އިންނަވާ ބޭފުޅެއް، ޖުޑީޝަރީ ކޮމިޓީގައި، ޖޭ.އެސް.ސީގައި ހިމަނަންޖެހޭނެ ކަމަށް. އެއީ ރައްޔިތުން ނިންމާފައިވާ ނިންމުމެއް. އެ ނިންމުމަކީ އިޙްތިރާމްކުރެވުނު ބޭފުޅަކު ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހަށް އަރިހުން އެ ވާހަކަ ދައްކަވައިދެއްވުން. އެއީ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ރައްޔިތުން ފުރި ޤާނޫނުއަސާސީގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތް. އެގޮތުން ރިޔާސަތުގައި އިންނަވާ ބޭފުޅަކު އިންނަންޖެހޭނީ ޖުޑީޝަލް ސަރވިސް ކޮމިޝަނުގައި. އެއީ ޖުޑީޝަރީއަށް ފާރަވެރި ކޮމިޓީ. އެހެންވީމާ، އެއީ ރައްޔިތުންނަށް އެދޭ ގޮތް ފާހަގަކޮށްލާ ސިޔާސީ ކަމެއް ނޫން. އެއީ ރައްޔިތުން ނިންމާފައިވާ ނިންމުން. ޖުޑީޝަރީއަށް އިޙްތިރާމްކުރަންޖެހޭ. ޝުކުރިއްޔާ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އާދެ! ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤާނޫނުއަސާސީގައި އޮންނަގޮތް އެ ވާހަކަފުޅުދެއްކެވި އިއްޒަތްތެރި މެންބަރަށް ވެސް އެނގިވަޑައިގަންނަވާނެ. ދެން އަޅުގަނޑު ހަމަ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންނަށް ހަނދުމަފުޅުކޮށްދެނީ، ދިވެހިރާއްޖޭގައި ކަނޑައެޅިފައިވާ ގޮތް ކުރީގައި ހުރިހާ ކަންތައްތައް އެގޮތުން ކުރިއަށްގެންދަން. އެހެންވީމާ، އެއީ އަޅުގަނޑު ނުކުރެވޭނެ ކަމެއްގެ ގޮތުން ސިޔާސީ ގޮތުން ވާހަކަފުޅުދެއްކެވުން ކުރިއަށްގެންދެވުން. ފޮނަދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުގެ ނިޒާމީ މައްސަލައެއް.

(ނިޒާމީ މައްސަލަ)

ފޮނަދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު މޫސާ ސިރާޖު ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް ދެއްވި ފުރުޞަތަށްޓަކައި. ދެން އަޅުގަނޑު ހަމަ ގާނޫނީ މިގޮތް ވެސް ކިޔާލަން ފަހަރެއްގައި ބޭނުންވޭ، ދެންމެ ދައްކަވާ ވާހަކައިން. ދިވެހިރާއްޖޭގައި އޮތް ކަމެއް ހިމަނަންޖެހޭނެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރަކު އެއަރު އިސްލާމް ގަވާއިދުގެ ފުރުސަތު ހަމަ އޮންނާނެ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު ހަމަ އެ ފާހަގަ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުޅިއަކު ސަރުކާރު ދަންނަވާލަން. ދިވެހިރާއްޖޭގައި އެއް ގޮތަކަށް ހިމަނަންޖެހޭނެ އެ މެންބަރަކު ވެސް ހަމަ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖޭ.އެސް.ސީގެ ކޮމިޝަނުގައި މަޖިލީހުގެ ރައީސް ހިމަނަން ބޭނުންނުވާ ކަމަށް ވިދާޅުވަނީ، އެ ފުރުސަތު އޮންނަނީ އިސްލާމް ގާނޫނުން. އެހެންވީމާ، އެ ފާހަގަ ކަމަށްވާތީ ދެންމެ ވިދާޅުވި ވާހަކަ. ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް.

ރިޕޯޓަރުން ވާހަކަދައްކަވުން:

ސުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އާދެ! މާވަށު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ވާހަކަފުޅު ކުރިއަށްގެންދަވާ!

މާވަށު ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ސައީދު ވާހަކަދައްކަވުން:

އިއްޒަތްތެރި ރައީސް ކިތައް މިނެޓު ދެން ބާކީ އޮތީ؟ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑުގެ އައިޑީ ކާޑު ދިވެހި ރައްޔިތެއްކަން އަންގައިދޭ ކާޑު. މި އޮތީ އަޅުގަނޑުގެ ޕާސްޕޯޓު ކާޑު. މި އޮތީ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤާނޫނުއަސާސީ. މިއީ ޤާނޫނު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރަށް ހަމައެކަނި ނުވަތަ މާފަންނު ދެކުނު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިބްރާހީމް ރަޝީދު ނުވަތަ ބޮންޑާއަށް އޮތް އެއްކަލާ ނޫން. ނުވަތަ މިއީ އެޖެންޑާ ސަވާރަކަށް ވެސް ނޫން. އަޅުގަނޑު މި ދައްކަނީ އެމް.ޑީ.ޕީގެ ރައީސް އަދި އެމް.ޑީ.ޕީގެ ޗެއަރޕާސަން އަދި އެމް.ޑީ.ޕީގެ ޗެއަރމަން ހުރި ހަމަ އަޅުގަނޑުމެން ކަމަ މެންބަރުން، މިއަދު މި ތާނގައި ސްޕީކަރަކަށް އިންނަވާފައި އެ މަނިކުފާނުން ޖީ.އެސް.ސީގައި އިންނަވަނީ. މިއީ ދޮގެއްދޯ؟ މި ދޮގެއްދޯ؟ އަދި އެ މަނިކުފާނުގެ...

ރިޕޯޓަރުން ވާހަކަދައްކަވުން:

ނިޒާމާ ބެހޭ މައްސަލައެއް، މާފަންނު ދެކުނު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިބްރާހީމް ރަޝީދު.

(ނިޒާމީ މައްސަލަ)

މާފަންނު ދެކުނު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހީމް ރަޝީދު ވާހަކަދައްކަވުން:

އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ފިނިފެންމާ ސައިދު، ފިނިމެންމާ ސައިދު، އަޅުގަނޑުމެންނަށް އިނގޭ ފިނިފެންމާ ސައިދުގެ އައި.ޑީ ކާޑެއް...

ރިޕޯޓަރުން ވާހަކަދައްކަވުން:

އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ނިސްބަތްވާ ދާއިރާއާއި އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުގެ ނަން ވިދާޅުވާ. އެހެން ވާހަކަފުޅު ވިދާޅުވަންވާ. އެހެން ނަންނަމުން ވިދާޅުވާ، އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުގެ ނަންފުޅުގައި. އާދެ! ދެން އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ، ނިޒާމާ ބެހޭ މައްސަލައެއް، ގަމު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ވިސާމް.

ގަމު ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ވިސާމް ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މާފަންނު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ސަޢީދަކީ ކޮން ބޭފުޅެއްކަން ނޭނގިގެންނެއް އަޅުގަނޑުމެން ނޫޅެން. ރަށުތެރޭގައި ހައްދުންމަތީ މާފަންނު ދާއިރާގެ އެންމެހައި ރައްޔިތުންނަށް ސަޢީދަކީ ކޮންބޭފުޅެއްކަން ވަރަށް ރަނގަޅަށް އެނގޭ. މިއަދު ދާއިރާއަށް ނުގޮސް، ދާއިރާގެ ރައްޔިތުންގެ ހައްޤުގައި އެއްވެސް މަސައްކަތެއް ނުކޮށް މިތާނގައި ސިޔާސީ ގޮތުން ފާޑުފާޑުގެ ވާހަކަ މި ދައްކަނީ. މަޖިލީހުގައި ހުރެ ފިނިފެންމާ...

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު، ނިޒާމާ ބެހޭ މައްސަލައަކީ ކޮބައިތޯ ސާފުކޮށްދެއްވާ! އާދެ! އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ވާހަކަފުޅު ކުރިއަށްގެންދަވާ! ދެން އަދި މެދުކަނޑާލައްވާ! ވާހަކަފުޅުދައްކަވަން ފެށީމަ ނިޒާމާ ބެހޭ މައްސަލައެއް ނަގާނީ. އާދެ! މާފަންނު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ކުރިއަށްގެންދަވާ!

މާފަންނު ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ސަޢީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:

އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑުގެ ޤާނޫނުއަސާސީ ކޮޅުގައި ހަމަ އޮންނަނީ އެކަން އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންގެ ވެސް ޤާނޫނުއަސާސީ ކޮޅުގައި އޮންނަ ގޮތަށް. އަޅުގަނޑުގެ ވާހަކައަކީ، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސިޔާސީ ޕާޓީއެއްގެ؛ އެމް.ޑީ.ޕީ..

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު، މާފަންނު އުތުރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ނިޒާމާ ބެހޭ މައްސަލައެއް އަނެއްކާ ނަންގަވައިފި.

(ނިޒާމީ މައްސަލަ)

މާފަންނު އުތުރު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހީމް ރަޝީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:

އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، އަޅުގަނޑުގެ ސުވާލަކީ ވާހަކަ ދައްކަވަމުންދާ މެންބަރު، އެއީ ސިޔާސީ ޕާޓީއަކުން މިކަހަލަ ވަކިވެގެން އިންނެވި މެންބަރެއްތޯ؟ އެއީ ސިޔާސީ ޕާޓީއެއް ތަމްސީލު ކުރައްވާ މެންބަރެއްތޯ؟ މިއީ ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހަކީ ސިޔާސީ ޕާޓީތަކުން ނިސްބަތްވާ ތަނެއްތޯ؟ ބައެއް ފަހަރަށް ސިޔާސީ ނުވާ. އަނެއްބައި ފަހަރަށް ފިނިފެންމަލަކަށް ވީ. އަނެއްބައި ފަހަރަށް ކޮންމެވެސް އެކަން އޮޅުވާލަކަން...

ރިޕޯޓަރުން ވާހަކަދައްކަވުން:

އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އަޅުގަނޑު ދަންނަވާލަން އިއްޒަތްތެރި މެންބަރަށް، މިހާރު ތި ނަންގަވާ ނިޒާމީ މައްސަލައިގައި ހިމެނޭ މައްސަލައަކީ ކޮބައިތޯއޭ، ނިޒާމީ މައްސަލައަކީ؟ މިހާރު ތި ކުރައްވަނީ ސުވާލެއް. އަޅުގަނޑަކަށް އެ ސުވާލުގެ ޖަވާބެއް ނުދެވޭނެ. އެހެންވީމާ، ނިޒާމީ މައްސަލަ ސާފުކޮށްދެއްވާ!

(ނިޒާމީ މައްސަލަ ކުރިއަށްގެންދިޔުން)

މާފަންނު މެދު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހީމް ރަޝީދު ވާހަކަދައްކަވުން:

ނިޒާމީ މައްސަލައަކީ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ޤާނޫނުއަސާސީއާއި އަދި ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ގަވާއިދުގައި ވެސް ބަޔާން އޮބަދުކު، އެ ރައްޔިތުންނަށް ނުފޫޒު ގޮތަކުން ކަންކަން ކުރިއަށްގެންދިޔުން. ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ މެންބަރުންގެ ޒިންމާއެއް . އެހެންނަމަވެސް، ސިޔާސީ ޕާޓީއަކުން ހޮވިގެން ސިޔާސީ ޕާޓީގެ މެންބަރަކަށް ވުރު، ރައްޔިތުން މަޖިލިސް ފުރުޞަތުގައި ތިމަންނައަށް ސިޔާސީ މިޒާޖު ނޫން. ތިމަންނައަށް ކޮންމެވެސް އެހެން ކާޑުން އައި.ޑީ.ކާޑެއް ދައްކާފައި ފިނިފެންމަލާ ބުނިމާ ކަމަކުނުދޭ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، ތިމަންނަ...

ރިޕޯޓަރުން ވާހަކަދައްކަވުން:

އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އާދެ! މާވަށު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ވާހަކަފުޅު ކުރިއަށްގެންދަވާ! ދެން، އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުގެ ވާހަކަފުޅު ކުރިއަށްގެންދިޔުމުގައި ޤާނޫނުއަސާސީގައި ވަކި މާއްދާއެއް ކަނޑައެޅިފައި އޮތް ކޮންމާއްދާއެއް އެއީ އެ ވާހަކަ ކަނޑައެޅިފައިވާ ކޮންމާއްދާއެއްކަން ގަވާއިދުގެ ވާހަކަފުޅު ކުރިއަށްގެންދިޔުމުގައި ދަންނަވަން.

މާފަރު ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ސަޢީދު ވާހަކަދައްކަވުން:

އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، ޙަޤީޤަތަކީ ކުރިމަތިލުމުގެ ބާރު ނުވަތަ ހިތްވަރު ބަހައްޓަވާބައްލަވާ. މި ޤާނޫނުއަސާސީ ހިފައިގެންނޭ އަޅުގަނޑު ވެސް މި ހުންނަނީ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑު މި ދަންނަވާ ވާހަކައަކީ، އެމް.ޑީ.ޕީގެ ފައުންޑަރ ނުވަތަ މިއަދު އެމް.ޑީ.ޕީގެ ރައީސް މި ތަނުގައި ވެސް އިންނަވަނީ. އަދި ޑީ.އާރް.ޕީ.ގެ މެންބަރެއްގެ ގޮތުގައި ވެސް ހުންނަވާ. މިއީ އެންމެ ޖަވާބުދާރީ އެއްވަރު ފޮނުވަނީ ޖަވާބު ދައްކާނީ. އެ މަސްލަހަތުގެ 2 ވޯޓުން، މިއޮ ތިއްބަވާ 2 ވޯޓުން ޑީ.އާރް.ޕީގައި ތިއްބަވަނީ. ދެން، މައްސަލަ ބަލާނީ ވާދަވެރި ޕާޓީގެ ލީޑަރުގެ މަޖިލީހަށް. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، މިހާރުން...

ރިޕޯޓަރުން ވާހަކަދެއްކުން:

މަޑުކޮއްލައްވާ އިއްޔަތުތެރި މެންބަރު. ނިޒާމާ ބެހޭ ނުކުތާއެއް، އުނގޫފާރު ދާއިރާގެ އިއްޔަތުތެރި މެންބަރު.

(ނިޒާމީ މައްސަލަ)

އުނގޫފާރު ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ވަޙީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޔަތުތެރި ރައީސް. ނިޒާމާ ބެހޭ ނުކުތާއެއް މި ނެގީ ހަމަ ކަނޑައެޅިގެން އެނގި ހުށަހަޅައި އިތުރުކުރައްވަމުންގެންދަވާތީ. ގާނޫނުއަސާސީގެ 157 ވަނަ މާއްދާގައި މި އޮންނަނީ، ދިވެހިރާއްޖޭގައި ޖުޑީޝަލް ސަރވިސް ކޮމިޝަނެއް އޮންނަންވާނެ. އަޅުގަނޑު ހިތުން ސަރީހު އަސްލުގައި އޮތް ގާނޫނުއަސާސީގައި ވެސް ހަމަ މި ވާހަކަ އޮންނަނީ. އެއީ 80 ވަނަ ސަފުހާ އެއް. ދެން މި އޮންނަނީ، ޖުޑީޝަލް ކޮމިޝަން އެކުލެވިގެންވާ ގޮތް. 158. ޖޭއެސްސީއާއި މި ދަންނަވާލީ ނަންބަރު. މި އޮންނަނީ އެންމެ ފުރަތަމަ (ހ) ގައި ރައްޔިތުން މަޖިލީހުގެ ރައީސް އިނގޭތޯ. ރައްޔިތުން މަޖިލީހުގެ ރައީސްގެ ހައިސިއްޔަތުން ބައިވެރިވެވަޑައިގަންނަވާނެ. ދެން، ކުރީގައި ނައިފަރު ދާއިރާގެ އިއްޔަތުތެރި މެންބަރުގެ ވާހަކަދެއްކެވިއިރުގައި ވެސް 1 ފެބްރުއަރީ އަދުގެ ވާހަކަ މި ރިޕޯޓުގައި އެބައޮތް 22 ވަނަ ސަފުހާގައި. 1.16 ވަނަ ނަންބަރުގައި 1 ފެބްރުއަރީ 2018 ގައި ހުކުމުގެ ވާހަކަ ބަޔާންކޮށްފައި. ދެން، ނުކުތާއަކީ، ނުބައި ގާނޫނުއަސާސީ ވެސް ނުކުތާ މިތާ ހަމަ ވަގުތު އެ ނަންގަވައިލައްވަން. އެ ފުރުސަތު ނުދެއްވާ އިއްޔަތުތެރި ރައީސް.

ރިޕޯޓަރުން ވާހަކަދެއްކުން:

އިއްޔަތުތެރި މެންބަރު. އާދެ! މާވަށު ދާއިރާގެ އިއްޔަތުތެރި މެންބަރު ވާހަކަފުޅު ކުރިއަށްގެންދަވާ! އަޅުގަނޑު ދެންމެ ހަމަ ހަނދުމަފުޅުކޮށްދެއްވިން ގާނޫނުއަސާސީގައި ބާރުތައް ވަކިކޮށްފައި އޮތް ކަންތައްތައް. އެކަމުގައި އަޅުގަނޑުމެން ގަބޫލުކުރަންޖެހޭނެ. ދެން، ހިތްހަމަޖެހުނަސް ނުޖެހުނަސް، މި ވަގުތު ކަންތައްތައް، އިންތިޚާބުވުން މި ތަނަށް ވަޑައިގެން އަދި މަޖިލީހުގެ މެންބަރުންގެ ވޯޓުން އިންތިޚާބުވެވަޑައިގެންފައި ހުންނަވާ މަޖިލީހުގެ ރައީސަކީ އެއީ މަޖިލީހުގެ ރައީސް. އަދި، މަޖިލީހުގެ ރައީސްގެ ހައިސިއްޔަތުން އަދާކުރައްވަންޖެހޭ ޒިންމާތައް އަދާކުރައްވަންޖެހިވަޑައިގަންނަވާނެ. އެހެންވީމާ، އެ ކަންތައް ގަބޫލުކުރައްވައިގެން އިއްޔަތުތެރި މެންބަރު ވެސް ވާހަކަފުޅު ކުރިއަށްގެންދަވާ!

މާވަށު ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ސައީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:

އާދެ! އެ ވާހަކަ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް އަޑުގަނެ ވެސް މިދަންނަވަނީ. 2 ބާބު ގޮތުގައިވާނީ މި އޮޅުނީ. އެއީ ޤާނޫނުއަސާސީގައި މި ލިޔެވިފައި 2 ބާބު ގޮތުގައި ދޭ ދައުލަތުގެ ފުލުހުންގެ ދަށުންނެވެ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް...

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު، އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މަޑުކޮށްލައްވާ! އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މަޑުކޮށްލައްވާ! އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ގަބޫލުކުރައްވަންތޯ މިއީ ޤާނޫނުއަސާސީ؟ ގަބޫލުކުރައްވަންތޯ ހާދަ ބޭރުގައި ކޮން ވާހަކައެއް؟ ހާދަ ބޭރުގައި ކޮން ވާހަކައެއް ގަބޫލުކުރައްވަންތޯ ހުއްޓަ ނިޒާމީގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު؟ އެހެންވީމާ، ޤާނޫނުއަސާސީގައި ބޭރުގައި ކޮން ވާހަކައެއް ހާދަ ކޮން ގޮތަކަށް ކިޔަނުކިޔާ ކަމެއް ވަނީ، އެ ބާބުގައި އެކަން ހިނގާނެ ގޮތް ގަބޫލުކުރައްވަންތޯ. ދެން، އެހެން ބަދަލެއް ގެންނަވަން ބޭނުންފުޅުވާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މަޖިލީހުގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންގެ ހިސާބުތަކުން އެހެން ބަދަލުގެނެސް ހުށަހަޅުއްވާށެވެ. ނިޒާމީ މައްސަލައެއް، މާފަންނު ދެކުނު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު.

(ނިޒާމީ މައްސަލަ)

މާފަންނު ދެކުނު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހިމް ރަޝީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:

އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، ނިޒާމީ މައްސަލައެއް ނެގީ ކަނޑައެޅިގެން ދުސްތޫރީ. ހަމަ އެއާއެއްކޮށް ނިޒާމީ މައްސަލަ އަޑުއަހުއްވާ މި ނެގީ، 61 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން، މަޖިލީހުގެ ގަވާއިދުގެ. ކޮންމެ މެންބަރަކު ވެސް މާތްالله ގަންދީ ހުވާކުރަނީ، މި މަޖިލީހުގައި ފުރިހަމަ ހުވާކުރަނީ، الله ގަންދީ ހުވާކުރަނީ، މި ޤާނޫނުއަސާސީއާއި އިސްލާމްދީނުގެ މަބާދީގައި މާތް الله ގަންދީ ހުވާކުރީ. އެހެންނަމަވެސް، ހުވާކޮށްފައި އެ ދުސްތޫރީ ހަމަ. އަޑުއަހުއްވާ ނުކުތާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އެ ފާހަގަކުރައްވާ. ސުވާލަކީ ކޮބާ ފިޔަވަ ދެއްސާލިޔަ އެއީ ސިޔާސީ ކަމެއްތޯ؟

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު، މި ވަގުތު މި ނިޒާމީ؛ މި ވަގުތު މަޖިލީހުގައި ނިޒާމު ގެއްލިގެން މި އުޅޭ މައްސަލަ ސާފުކޮށްދެއްވާ!

(ނިޒާމީ މައްސަލަ ކުރިއަށްގެންދިއުން)

މާފަންނު މެދު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހީމް ރަޝީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:

އަޅުގަނޑުގެ ސުވާލަކީ، ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ފުރާޅުން ބިން ނުދެވުނީ އެއީ ސިޔާސީ ކަމެއްތޯ؟ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް ސާފުކޮށްދެއްވާ އަޅުގަނޑަށް.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

މަޖިލީހުގެ ނިޒާމާ ބެހޭ މައްސަލައެއް ނޫން ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ފުރާޅު ނުގުޅަޔާ. އެ ކަންތައް، ހިޔާކަން އަޅުގަނޑުގެކަން ޤަވާޢިދު ނުދެކެން. މި ވަގުތު މަޖިލީހުގެ ނިޒާމާ ބެހޭ މައްސަލައެއް ނޫން. މާވަށު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ސަޢީދު ކުރިއަށްގެންދަވާ!

މާވަށު ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ސަޢީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:

އާދޭ! އަޅުގަނޑު ދަންނަވަމުން ދިޔައީ، ޖީ.އެސް.ޓީއާއި މި މަޖިލީހާ ދެމެދު ވަނީ ގުޅުންހުރި ގޮތަކަށް. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ސިޔާސީ ފަރާތްތަކުގެ ޑިމާންޑުގެ ގޮތުގައި އޮތް، މިއަދު ވެރިކަންކުރާ ޕާޓީ ނިސްބަތްވާ ޕާޓީގެ ރައީސް ޖީ.އެސް.ޓީގެ އެއް މެންބަރަކީ. އަނެއް މެންބަރަކީ އެ ރައީސްގެ ޤާނޫނީ ވަކީލު. އަނެއް މެންބަރަކީ...

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ނިޒާމާ ބެހޭ މައްސަލައެއް، ހެންވޭރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މޫސާ ސިރާޖު.

(ނިޒާމީ މައްސަލަ)

ހެންވޭރު ދާއިރާގެ މެންބަރު މޫސާ ސިރާޖު ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑު ނިޒާމާ ބެހޭ މައްސަލައެއް ހަމަ މި ނެގީ، ޤާނޫނުއަސާސީގައި އޮތް ކަމަކާ ބެހޭ ގޮތުން ވާހަކަދައްކާތީ. ދެން، ފަހަރުގައި މާވަށު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އެކަން ކުރަން ނުނިމޭ ކަމުގައި ވިސްނަމަ އަޅުގަނޑު ބަރާބަރަށް ވެސް ކަނޑައެޅިފައިވާނަން. އެ ބާރުވާ ބަންދުންނާ ގޮތަށް އިސްލާމްދީނާއި ގެންގުޅެން، ޖީ.އެސް.ޓީގެ ކޮމިޝަނަށް ބަދަލުކުރަން ބޭނުންވާ ކަމުގައި ވީ ނަމަ. މި މަޖިލީހުން ހާލަތުގައި ހުރި ވިސްނުމެއް، ބާރާއި ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރަކީ މަޖިލީހުގެ ހުރިހާ މެންބަރުން ޖީ.އެސް.ޓީއަށް ހަވާލުކުރައްވާފައިހުރި މެންބަރެއް. އަދި ރައީސަކީ ޤާނޫނުއަސާސީގައި ބުނާ ގޮތުން ހަވާލުކުރާ މެންބަރު. އެ ބާރުތަކާ

ކަމަށް ވަނީނަމަ އަޅުގަނޑު ހަމަ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރަށް ޝުކުރިއްޔާ ވެސް ކޮންމެހެންވާނެ ހުށަހެޅުމެއް އިސްލާހުއް ގޮތަށް. އެހެންވީމާ، އެ ވާހަކަ ހަމަ ދަންނަވާލަން ފުރުސަތުދެއްވާތީ އުދުނީ.

<u>ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:</u>

އާދެ، އަޅުގަނޑަށް ތިއީ ނިޒާމީ މައްސަލައެއްގެ ގޮތުން ބަލައިގަންނަވާކަށް ނެތް. އެހެންނަމަވެސް، އަޅުގަނޑަށް ހަމަ ޔަޤީން، މާވަށު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރަށް ވީ ވިދާޅުވި ހުރިހާ ކަމެއް ހަމަ ސާފުކޮށް އެނގިވަޑައިގެންނެވި. އެކަންތައް ހިނގާފައި އޮތް ގޮތް ވެސް. އެހެންވީމާ، ޤާނޫނުއަސާސީގައި އެ ކަންތައް އޮތް ގޮތް ވެސް. އެހެންނަމަވެސް، ހިތްހަމަޖެހިގެން އެ އުޅުއްވާ ކަމަކާ ގުޅޭ ގޮތުން ދެން ވާހަކަފުޅުދައްކަވަނީ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު މާވަށު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރަށް އަނބުރާ ފުރުސަތުއަރުވަން މި ރިޔާސަތު ދެން ގޮތުން ވާހަކަފުޅު ކުރިއަށްގެންދެވުމަށް.

<u>މާވަށު ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ސަޢީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:</u>

އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، އެއްކޮޅަކީ ޤާނޫނުއަސާސީގައިވެސް ވަރަށް ރަނގަޅަށް އެކުލެވިގެންވާތީ. އާދެ އެމް.އެމް.ޑީ.އާރު.ސީގެ މައްސަލައިގައި ވެސް ކޮންމެވެސް ވަރަކަށް ސިއްރު، އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މޫސާ ސިރާޖް އެއްޗެއްވާ ހުރިމަ. އަޅުގަނޑު ދަންނަވަމުން އައީ، މި ދެ ބާރު މި ކަމާ ހަވާލުކޮށްދޭތޯ. އެހެންވީމާ، މިއަދުވެސް ބޭނުން ދިވެހި ދައުލަތުގެ ހިނގާ ބެލުމަށް. ޑީ.އެސް.ސީގެ މެންބަރުކަން، ޑީ.އެސް.ސީގެ...

<u>ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:</u>

ވައިކަރަދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު، ނިޒާމީ މައްސަލައެއް.

(ނިޒާމީ މައްސަލަ)

<u>ވައިކަރަދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު ޙުސައިން ޒާހިރު ވާހަކަދެއްކެވުން:</u>

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މާވަށު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ދެންމެ ޤާނޫނުއަސާސީ ދައްކަވާލީމާ އަޅުގަނޑު މި ހިތަށްއެރި އަޅުގަނޑުގެ ދެ އެއް ޤާނޫނުއަސާސީގެ އެއް އަށްއޮށް. ވަރަށް ފުރިހަމަ އެ ބަޔާން ކުރާ ގޮތަށް ކުރިމަތިވާ ގޮތަކަށް. ފުރުސަތު ބަޔާންކުރަނީ މި އެއް ވަކިކުރެވޭ މައްސަލައިގައި. ދެން ކުރިމަތިވެދާނެ ގޮތެއް ހުރިހާ ސަރުކާރުތަކުން އެބައިން. އެގޮތް ފުރުސަތު ވާއްދާގައި. ބެހޭ ހަމައެކަނި ހުރި ކުރިމަތި ކަމުގައި ވެސް. މި ގޮތުގެ އެއްޗެއް

އަޑުގަނޑު ބަލައިލަން ބޭނުންވަނީ އިދާރީ މޭޒުން ކުއްޖަކު ފޯނުވައިގެން ނަމަވެސް. އަޑުގަނޑެއްކަން ހިތްއެނބޫ މި ޤާނޫނުއަސާސީ އެއްކޮށް ހިއްސާކުރައި ހުރިހާ. އެހެންވީމާ.

ރިޕޯޓަރުން ވާހަކަދައްކަވުން:

ނިޒާމާ ބެހޭ މައްސަލައަކަށް އަންނާނެ ނިޒާމާ ބެހޭ މައްސަލައެއް ނުނިންމޭނެ. އެހެންވީމާ، އިއްޒަތްތެރި މެންބަރެއް ވާހަކަފުޅުދައްކަވާ ވަގުތު ނިޒާމާ ބެހޭ މައްސަލައެއް ނަންގަވާ! މާލޭ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު.

މާލޭ ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ސައީދު ވާހަކަދައްކަވުން:

އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޑުގަނޑު ދަންނަވަމުން އައީ، ޓީ.އެސް.ސީގެ ރައީސްއާގެ ގޮތުގައި މިއަދު...

ރިޕޯޓަރުން ވާހަކަދައްކަވުން:

އާދެ، އަންނާނެ ކުޑަހުވަދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަބްދުﷲ ޖާބިރު.

(ނިޒާމީ މައްސަލަ)

ކުޑަހުވަދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަބްދުﷲ ޖާބިރު ވާހަކަދައްކަވުން:

އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، ގަވާއިދުގައި ނޯނާނެ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، މި ވިދާޅުވި ގޮތަކަށް ވާހަކަދައްކަވަމުންދާ ވަގުތުގައި ނިޒާމީ މައްސަލަ ނަގަންޖެހޭނީ. ނިޒާމީ މައްސަލައެއް އަޑުގަނޑު މި ނަގީ، ރައްޔިތުން މަޖިލީހުގެ ގަވާއިދުގެ ނިޒާމީ މައްސަލައާ ގުޅުވައިގެން މެންބަރަކު ދައްކަވަމުންދާ ވާހަކައަކަށް ރައްދުދިނުމުގެ ގޮތުން ނިޒާމީ މައްސަލައަކަށް ފުރުޞަތު ދިނުމަކީ ކަމަކަށް މި މެންބަރުންގެ ގަވާއިދުގައި ވަކިން ސާފުކޮށް އޮތޭ. އެހެންވީމާ، އެކަމާ ގުޅޭ ގޮތުން އަޑުގަނޑު ނިޒާމީ މައްސަލައެއް ނެގީ. ވާހަކަދައްކަވަމުންދިޔައީ، ވާހަކަތަކަކީ، ނިޒާމު ގެއްލިގެން ނިޒާމީ މައްސަލައެއް ނެގުން. އެހެންވީމާ، ނިޒާމީ މައްސަލައާ ގުޅޭ ގޮތުން އިޞްލާޙުތަކެއްވާ އިއްތިފާޤު ގުޅޭ ގޮތުން އެ ނިޒާމު ގެއްލޭ ގޮތަށް ދޭތި ވަމުންދާތީ.

ރިޕޯޓަރުން ވާހަކަދައްކަވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުގެ ވީ ކަންބޮޑުވުން އަޅުގަނޑަށް އެނގިއްޖެ. އަޅުގަނޑު ދެންނެވީ، ނިޒާމީ މައްސަލައެއް ބޮޑުވަރު ނަންގަވާފާ އެއާ ގުޅިގެން ދެން އަންނާނެ އެއީ އެކަމުގައި އެހެން ނިޒާމީ މައްސަލައެއް ނުނަގާނެކަން. ދެން މިހާރަކީ ނިޒާމީ މައްސަލައެއް ނަގައިގެން ބޮޑުވަރު ވާހަކަފުޅުދެއްކެވީމާ އަޅުގަނޑަށް އެނގޭނީ އެއީ ކޮން މައްސަލައެއްކަން. އާދެ! މާފަނު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު.

މާފަނު ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ސަޢީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:

އާދެ، އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، ކައުންސިލް ޖެނެރަލަށް އަޅުގަނޑު ދަންނަވާލަން، އިއްޒަތްތެރި ރައީސް ހަމައެކަނި އަޅުވާ ދެއްކުމަށް ފުރަޞަތު. މިއީ މިޖިލީހުގައި މި ވަގުތު ދައްކާނެ ފުރުޞަތު އެބަ ލިބެންޖެހޭ. ނިޒާމީ މައްސަލަ ހަމަ ނަގާވެސް ނަގައިގެން، ނަގައިގެން އެ ދައްކަނީ އެއް މައްސަލައެއް ވާހަކަދެއްކުމަކީ. މިއާ އުސޫލީ މައްސަލައާ ވީތީ ހުށަހަޅާ. ހަމަ އިންސާފު ހުށަހަޅާ. ހަމަ އިއްޔެ މައްސަލަ ރައީސް. މިހާރުގައި އެޖެންޑާގައި ހިމެނޭ ސަރުކާރުގެ ބޭނުންތަކަށް ބަލާ ބައިވެރިވުން މިހާރު. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް އިޖުރާއަތު ބަލާ މިހާރު އިއްޒަތްތެރި ރައީސް ހަމައެކަނި ވަގުތު މާބޮޑުކޮށް ހަމަ އިންސާފު ބޭނުން. ބަންދުވެފައި ރައީސަށް އުސޫލު ހިފެހެއްޓުމަށްޓަކައި ވާހަކަދެއްކުމަކީ ވަރަށް ބޮޑު މާފަނު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ވެސް އެ ނިޒާމު. އެހެންނަމަވެސް، އަޅުގަނޑަށް...

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އިއްޒަތްތެރި މެންބަރަކު އަދި ހިފެހެއްޓޭނީ ޤަވާޢިދު ނުން އެހެން ކަންތައްތަކަށް ހުށަހެޅިއްޖެ. މި ނިޒާމީ ޤަވާޢިދު އިއްޒަތްތެރި މެންބަރަކު ހިފެހެއްޓުމަށް، އަޅުގަނޑުމެން މިހާރުގައި މަސައްކަތްކުރަމުން މި ގެންދަނީ މަޖިލީހުގެ ގަވާއިދާ އެއްގޮތަށް. އާދެ، މިހާރު އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ މާފަނު އުތުރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިސްމާޢީލް ޙަމީދަށް.

މާފަނު އުތުރު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިސްމާޢީލް ޙަމީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ބަޖެޓާބެހޭ ކޮމިޓީން މި ދަށުން، ދުވެލި ސަރުކާރު، މަޖިލީހުގެ ދުވެލި ސަރުކާރު ކޮމިޓީން އެކުލެވިގެން ތިބިގޮތް ފާހަގަކުރިއިރު. އެއީ ޑީ.އާރް.ޕީ އެކުލަވައިލި ރިޕޯޓެއް، ދުވެލި ސަރުކާރު ދިރާސާކުރުމަށް ފަރުވާލުމަށް. ވީގޮތް ހުރި ކަންބޮޑުވުންތަކާ ވާހަކަ ބޮޑުކަން ބޮޑު ބޮއްސެ އެ ސަރުކާރުގެ ތެރޭގައި ޖޫރީ ކުރެވި، އެ ސަރުކާރު އެކުލަވައިލި ރިޕޯޓު. އެއީ ސަރުކާރުގެ ރިޕޯޓެއް މިއަދު ހަމައެކަނި މިހާރަކަށް ކަނޑައެޅުނު ހައިރާނު ބޮޑުކޮށް، ދެއިރު ގަޑީ، ހައިރު ދުވަސްތަކު ނިންމުންތަކުގެ މަސައްކަތްތަކެއް. އަޅުގަނޑު މިހެން މި ބަސްތަކެއް މި ދަންނަވާލީ، ސަރުކާރު ކޮމިޓީން ވެސް ގެނައީ

ގިނައިން ބޭނުންކުރައްވާ އިބާރާތެއް ހައިރު ގޮތުން، ހައިރު ދުރުސްތީގެ އަޅުގަނޑުމެން މަސީހުގެ ތަޢުލީމުގައި ބިލާކާތް
ބަހުސްކުރި ކަމުގައިވި ނަމަވެސް، ސިޔާސީ ފިކުރުގެ ތޮރުވަރީ މަރުކަޒު ނުހާމަކުރެ ހައިރު ގޮތުން، ހައިރު ދުރުސްތީ
ކަލުކާ، މިސާލަކަށް ބެޕްޓިސްޓް ޗާރޗް އެޕިސްކޮޕޭލިއަން ޔޫ.އެސް.އޭގެ ދަރަނި ދިއުމަށް. އެ ޗާޕުގެ
ހައިރު ގޮތުން ވާހަކަފުޅު ދައްކަވަމުންދަނީ. ދެން މިކަހަލަ މައްސަލަތަކުގެ ބައިވެރި އެ އޮތީ ވަރަށް ތަފްސީލުކޮށް
ޔޫ.އެސް.އޭގެ އޮކްލަހޯމާގައި ރިޕޯޓުގައި ސަރަހައްދު މައްސަލައެއް ގޮތުން ފުރަގަހަށް. އަދި އޭގެއިތުރުން އަޅުގަނޑުމެން
ކޯޓުން ފަހު އިތުރު މައްސަލަތަކެއް ވަނީ ފުރަގަހަށް. އެއީ ފާހަގަކުރެވޭ ހެލާކަށް، ފާހަގަކުރެވޭ ކޮންމެ ފަހު
ހެލާކަށް ސުޕްރީމް ކޯޓުން ނިންމަވާފައިވާ ނިންމުންތަކެއް ކަމަށް އަޅުގަނޑުމެން ގަބޫލުކުރަމުން. އެކޮޅު ކޯޓުތަކުން
ނިންމަވާފައިވާ. އަޅުގަނޑުމެން އެންމެން ފަހު އެބަ އިއްތިފާގުވޭ ގޮތުގައި ހަމަވަނީ، ދިފާއީ ރައްޔިތުންގެ މި ވަގުތުގައި އޮތް
ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ކުރިމަތީ ބިއްލުގެ ފަރާތްތަކުން އެ ބޭފުޅުންގެ ނިންމުންތައް ހުރިހާ ފާހަގަކުރެވޭ އެއްކޮށްވާ ގޮތުގެ
މަޝްވަރާ ނުކުރެވޭ. އެކަމުގެ ކަރުދާސްތަކުން އަޅުގަނޑުމެން މުޅި ރައްޔިތުގައި ރަނގަޅުން ފާހަގަކުރަމުންދަނީ. އަދި ހަމަ
ބައިވެރިވެފައިވާ ފަރާތްތަކުން ފަސް، ފަރާތް އެހެއް ފަރާތްތަކުން ފަސް ތަނަވަސްކުރަމުގެ ރިޕޯޓުތަކުގައި ފަސް
ފާހަގަކުރަމުންދަނީ. ބޯކޭއްގެ ހުރި ހަމަ ކޯޓުގެ މިހާރު އިއްޔަތުކުރި ރައްޔިތު، އެއްބަސްވުން މިންގަނޑު ރިޕޯޓުގައި
ފާހަގަކޮށްފައިވާ މައްސަލަތަކަށް، ފާހަގަކުރެވޭ އެއްކޮށްވާ ސުޕްރީމް ކޯޓުން ނިންމަވާފައި ހުރި ނިންމުންތަކެއް
ނުކުރެވޭ. އަޅުގަނޑުމެންގެ މި ސަރުކާރު ގެނައުމަށްގައި މި މަޖިލީހުން އަޅުގަނޑުމެންނަށް ބޭނުން އެއްކަމަށް ރައްޔިތުންގެ
ރައްޔިތުން ދިނީ ފަސް ހަމަ މި މަސައްކަތްކުރުމަށް. ރައްޔިތުގެ ފާހަގަކުރެވޭ އިސްލާހުކުރުމުގެ މަސައްކަތް ކުރުމަށް.
އެއީ އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރާ ގޮތުގައި ހަމަ އެކަން ހިނގައިދިޔަ ގޮތް. ރައްޔިތުގެ ރައްޔިތުން ވަރަށް ބޭނުން އަޅުގަނޑުމެން
ކަންތަކުގައި ޖެހުނު އަހަރު، ފާހަގަކުރެވޭ އިސްލާހުކުރެވޭ. އެކަންގައި ދިފާއީ، ހައިރު ގޮތުން ގޮތަށް ކަންތައްތައް
ކުރެވޭ ބޭނުންތަކުގެ ކިބައިން ރައްޔިތުން ސަރުކާރުގެ ކަންތައްތައް. އަޅުގަނޑުމެން އެބަ ފާހަގަކުރަމު، ހަމަ ރަށްރަށުގައި
ފަސް އިއްޔަތުކުރި ރައްޔިތު، މި ރައްޔިތުގެ ޖަވާބުދާރީވުމުގެ ހަމަހަމަކަން އެކަމުގެ ބެހޭ ނުކުރައްވާފައިވާ ފަރާތް ވަނީ،
ބެހޭ ބޭނުމަށް ހިތްވަރުދެއްވާ ފާހަގަކުރެވޭ ފަރާތްތަކުން ބަދަލު ސުޕްރީމް ކޯޓުގައި ދިފާއީ ބަދަލު ފާހަގަކުރެވުނީ.
އެންމެހާ، މިއީ މިކަން ހިނގައިދިޔަ ރައްދުތައް. އަޅުގަނޑުމެންނަށް އިތުރު ހައްލުކުރެވޭ ބޭނުންވާނެ އިއްޔަތުކުރި ރައްޔިތު،
މި ރައްޔިތުންގެ މަޝްވަރާގައި ރައްޔިތުން އިސްލާހުކުރެވޭ ގޮތުގައި ދިފާއީ ރައްޔިތުންތަކެއް މި މަޝްވަރާގެ އެ ބޭނުންތަކުގެ
ގަބޫލު ވާހަކަ އަދާކުރެވޭ ކުރަސްއަޅައިގެން، ފާހަގަކުރެވޭ އަޅުގަނޑުމެން ނިންމުމަށް ފަސްޓް. އެކަން ފަހުން އާދަޔާގައި
ބަލައިކަފަސް އެ ދިފާއީ ރައްޔިތުން ވަރުދޭ ގަވާއިދަށް ދިފާއިނިޔަން. އަޅުގަނޑުމެން ފާހަގަކުރެވޭ މިއިންތިހާބު ފަރާތްތަކުގެ
ކަންތައްތަކަށް؟ 1 ވަޒަނުވެރިގެ ބެހެވި، ދަސްކޮށް އަޅުގަ؛ އެ އަޅުގަ އެއް ދެވަނަ ނިންމުމާ ވާއި އަޅުގަނޑުގައި
ސަރުކާރުގެ ހަމަ ފާހަގަކުރެ އަނެއް ދެވަ އެ އަޅުގަ ބަލައިކަފާއަށްވެފައި އިހުސާސް. މިއީ ސުޕްރީމް ކޯޓަކަށް
އަޅުގަނޑުމެންގެ އިތުބާރު އޮފީހެއް ގޮތުގެ؟ މިގޮތަށް އަދަބުކުރެވިދާނެ؟ މިއީ ގަބޫލު އެއްގޮތަށް ކުރާނެ ކަންތައްތަކަށް؟

އެހެންވީމާ، މިކަމަށް ފިޔަވަޅުއެޅުއްވުމަކީ މި ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުން އަޅުގަނޑުމެން ކުރަންޖެހޭ ކަމެއް. އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެކަންކަން ވަކިކަމުކުރެވޭކަށެއް ނުޖެހޭކަން އަޅުގަނޑުމެން ގަބޫލު މި ކުރަނީ. ސުޕްރީމް ކޯޓުން ވަރަށް ދިނައިން ވިދާޅުވެފައި، އެންމެ ފުރަގަސް ނިންމުން ނިންމާ ބާރަކީ ޕާލަމެންޓަށް. އެންމެ ފަހުން މަޖިލީހަށް؛ ކޯޓުތަކުގެ މަޖިލީހާ ބާރާ ކަމަށް ވަނީ ސުޕްރީމް ކޯޓަކީ އެކަން އަޅުގަނޑުމެން ގަބޫލުކުރަން. އެންމެ ފަހު ޙުކުމެއް ކަމަށް ވަނީ ނަމަވެސް އެންމެ ފަހުގެ ޙުކުމުކުރާ ފަރާތަކީ ވެސް އެއީ ކަމަށް އަޅުގަނޑުމެން ހަމަ ގަބޫލުކުރަން. އެހެންނަމަވެސް، އެންމެ ފަހުގެ ނިންމުންނިންމަވާ ބައެއްގެ ގޮތުގައި، އެ ޚަރަދުގެ ބޭނުން ހިތްޕުޅަވައިގެން ޤާނޫނުއަސާސީއާ ޚިލާފަށް ކަންކަން ކުރައްވުމަކަށް ޖަވާބެއް ނޯންނާނެ. އެ ހަމަ ވެސް އަޅުގަނޑުމެން ގަބޫލުކުރަންޖެހޭނެ. މިސާލަކަށް ސުޕްރީމް ކޯޓުން މިއަދު މި ނިންމަވައި، މަޖިލީހުގައި އެންމެން ހިނގަންޖެހޭ އުސޫލުތަކުން އިނގޭތޯ. އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެ ޖާގަ ދޫކޮށްދޭތޯ؟ އެހެރަން ނިންމައި އެކަން ގަބޫލުކުރެވޭނެތޯ؟ ނުކުރެވޭނެ. އަޅުގަނޑުމެން ކޮންޖެހޭ ކޮންމެ ދުވަހަކު، އަޅުގަނޑުމެން ކޮށް، މަސްދޫކުރާ ކުއްޖަކަށް ވަންޖެހޭ އާދެ. އަޅުގަނޑުމެން އެ ހަމަ ގަބޫލުކުރަންޖެހޭނެތޯ؟ ސުޕްރީމް ކޯޓަށް އެހެން ނުބަލާލެވޭ ކަމަށް ހަމަ ނިންމުން ނިންމުމަށް ފުރުޞަތެއް. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެން މި ދަންނަވަނީ ސުޕްރީމް ކޯޓުން އަދި ޝަރުޢާ ކޮންމެ އަމުރަކީ ޤާނޫނުއަސާސީއާ އެއްގޮތަށް ޝަރުޢާ އެއްބަޔަކަށް ނުވެދާނެ. ނުވީމާ ބެއްދި ހަމައިގައި ދީބާ މިހުންނަނީ ބަސްވުން، މިއީ ޤާނޫނުއަސާސީގައި ކަނޑައެޅިފައި މިހުރި އަސްލުގައި އެއާ ޚިލާފަށް ނިންމަވާފައިވާ ވަރަށް ގިނަ ކަންކަމުގެ ޝަރުޢިން. މި ދިޔައީ. އެކަން އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފެނިގެންދިޔަ ވަރަށް ގިނަ ކަންކަމުގެ ޝަރުޢިން. އާދެ! ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނިންމުމަކަށް އެ ބޭފުޅުންނަކަށް އެއަށް ތަބާވުމަކީ އަޅުގަނޑު ނުކުރެވޭ އިނގޭތޯ. އެ ބާރުވެރިކަން އެ މިހުންނަކަން ނުވޭ. އެއަށް މިހުން ތަބާވުމަކީ އިޙްތިރާމްކުރާ ހިސާބަށް ދިޔައިމާ އެއީ ބާރުވެރި ޒުވާބަކަށް ވަނީ. އަޅުގަނޑުމެންނަށް ވެގެން މި އުޅޭ ގޮތަކީ، އިޙްތިރާމް ގެއްލިގެންދިޔައީ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ އެ ނިންމާނިންމުންތަކަށް. އެހެންވީމާ، ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނިންމުންތަކުގައި މިހާރު ބާރުވެރިކަން ގެއްލިގެންދާން އިޙްސާސްވާން ފެށީ. އެ ބާރުވެރިކަން ސުޕްރީމް ކޯޓުން ނިންމާނިންމުން ބާރުވެރި އެއްކޮޅެއްގެ ގޮތުގައި ހުއްޓުވުމުގެ މަސައްކަތްތަކަށް އަޅުގަނޑުމެން މި ކުރަނީ. އެއީ ޤާނޫނުއަސާސީއާ އެއްގޮތަށް ރައްޔިތުންގެ އިތުބާރު...

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިޙްތިރާމްކުރާ މެންބަރު. މިހާރު އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ، ކުޅުދުއްފުށި އުތުރު ދާއިރާގެ އިޙްތިރާމްކުރާ މެންބަރު ޙާސިބު އަބްދުލްޙަކީމަށް.

ކުޅުދުއްފުށި އުތުރު ދާއިރާގެ މެންބަރު ޙާސިބު އަބްދުލްޙަކީމް ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އާދެ! އަޅުގަނޑުމެންނަށް ކަންތައްތައް ގޯސްވެގެން މި ދިޔައީ ވަކި ބަޔަކަށް، އެ ބަޔަކު؛ އެއްވެސް ބަޔަކަށް އެބައެއްގެ މަސައްކަތަށް ޤާނޫނީޙައްޤު ބައެއް ކަމުގައި އެ ބަޔަކު ދެކެމުން. އާދެ! ސުޕްރީމް ކޯޓުން ގަބޫލުކުރި، އެ ބޭފުޅުންނަކީ އެހެން އެންމެންނަށްވުރެ މަތީގައި ތިބި ބައެއް ކަމަށް. އަދި އެ ބޭފުޅުން ކޯޓުގެ ގޮތަކަށް ކޯޓުގެ ކަމެއް ކުރިކަމުގައި ވިދާޅުވެ، އެކަމަކު ޤާނޫނު ނުކުރެވޭ ކަމެއް. އެހެންނަމަވެސް، އަޅުގަނޑުމެންގެ ޤާނޫނުއަސާސީގައި އެކަން އޮތީ އެގޮތަކަށް ނޫން. މި ޤާނޫނުއަސާސީއަކީ ރަށްއެކަނި މިއަދު އެމް.ޑީ.ޕީ 65 މެންބަރުން މި މަޖިލީހަށް ވަދެގެން ލިޔުއްވި އެއް ޤާނޫނުއަސާސީއެއް ނޫން. އެއަށްވުރެ ދާ ކުރިން ލިޔުއްވި އެއް ޤާނޫނުއަސާސީއެއް. އެ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 159 ގައި ލިޔުއްވި އެބަވޭ، ޗީފް.ޖަސްޓިސް ހިމެނޭގޮތަށް ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނިޔާކަތްތެރިން ކަނޑައަޅާނީ. އޭގެތެރޭގައި ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ބާރުތަކެއް ވަކިން ސާފުކޮށް ލިޔުއްވި އެބަވޭ. އެހެންނަމަވެސް، ރައްޔިތުންނަށް؛ އާދެ! ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ރައްޔިތުންނަށް، ބައެއް ރައްޔިތުންނަށް އެއީ ނިކަމެތިން ކުރަކަށް ބަލައި، އެ ބޭފުޅުންގެ ލިޔުއްވުމުން އެ ބާލިއްވިޔަސް، މި ރައްޔިތުންގެ މެދުގައި ކުރިމަތިވެއްޖެ މި ގޮތަށް ފެށި މަސައްކަތެއް ދިމާވާން. ސުޕްރީމް ކޯޓުން ކޮންމެ ގޮތަކަށް ހުރި ގާނޫނާ ޒާތީ ރައްޔިތުންގެ އަޅުގަނޑުމެންނަށް ވަރަށް ރަނގަޅަށް ވާހަކަދެކެވިއްޖެ. އެހެންނަމަވެސް، އަދިވެސް މިއަދު ފެށޭ މި ގޮތަށް، ރައްޔިތުން އެ ބޭފުޅުން ބޭނުންވާ ގޮތަކަށް، އެ ބޭފުޅާ ބޭނުންވާ ގޮތަކަށް ކަމެއް ކުރުމަށް ނިންމަވައިގެން މިހެން ހަމަކުރިވާ، ރައްޔިތުން ހަމަކުރިވާ އަދިއެހެނަސް ރަށްޓެހިބައެއް ނުކުރުމަށް ޓަކައި. މިއީ އަޅުގަނޑުމެން ވިސްނާލަންޖެހޭ ކަމެއް. ނިމިދިޔަ ރިޔާސީ އިންތިޚާބުގައި އޭގެ ތެރެއިން ހެޔޮ ސިފަ މިހެން ރައީސް އިބްރާހީމް މުޙައްމަދު ޞާލިޙަށް ވޯޓުދިން އެ ބޭފުޅުން ހަމަ ދަންނަވާލަމާ އިންސާފު ހޯދައިދިނުމަށް. ހަމަމާއޭގައި 65 މެންބަރުން މި މަޖިލީހަށް ޚިޔާރުކޮށް ދިނީ ހިތްހަމަޖެހިން. އަޅުގަނޑުމެން ވިސްނަ އެކަށީގެން، އިންސާފު ހޯދައިދިނުން ކަމަށް. ރައްޔިތުންގެ އިސްލާހުކުރުން ކަމަށް. މިއަދު އަޅުގަނޑުމެން ވިސްނާލަންޖެހޭ ބަދަލުތަކެއް، އަޅުގަނޑުމެން ރައްޔިތުންގެ ވާހަކަ ދައްކާ ފަރާތް ވަކި ސިޔާސީ ޕާޓީއަކުން މިހާރު މި ހުށަހަޅާ ކަމަކީ ބޭނުންވާ ކަމެއް ނޫންތޯ؟ އެކަމާ ކަންބޮޑު ވޭ؛ އާދެ! ދިވެހި ރައްޔިތުން ކަންބޮޑުވި ކަމެއްގެ ތެރެއިން ރައްޔިތުންގެ ވޯޓަށް. އަޅުގަނޑުމެން ފުރުސަތު ބޭނުން އެމް.ޑީ.ޕީ ޖަމާޢަތުން ބަލަހައްޓާ ނުހަނު ފުރިހަމަ ތަރައްޤީއެއް ރައްޔިތުންގެ ޙައްޤު ފުރިހަމަ، ނުހަނު ބޮޑުބަޔަކު ހިތްވަރުދީ ހިޔާލުން ނިކަމެތި ވެސް. މިއީ އަޅުގަނޑުމެން ހަމަ އެންމެ ބޮޑުކަމެއް ޤަބޫލު. ދިވެހި ރައްޔިތުން އެކަމާ ވިސްނާލަންޖެހޭ ބަދަލުތަކެއް މި ވަނީ. އަޅުގަނޑުމެން ރައްޔިތުންގެ ވާހަކަތަކުގައި މި ބައިތަކުގައި 5 މެންބަރުން، 6 މެންބަރުން ނިކުމެގެން މި މަޖިލީހުގެ އިދާރާގެ މަސައްކަތްތަކުގެ ކުރިއަރާލުމަށް އެކަމަށް މަސައްކަތްކުރެވޭ. އެހެންނަމަ، މިއީ އަޅުގަނޑުމެން ވިސްނާލަން ބޭނުންވާ ކަމެއް. ބަދަލުތަކުގައި ވެސް އަޅުގަނޑު ވެސް ހަމަ އަނެއްކާވެސް ވަރަށް ދެރަވޭ އިންސާފު ލިބުން ދަންނަވަން، މާލޭ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރަށް. އަޅުގަނޑަށް ވެސް އިނގޭ ހަމަ ވަރަށް ސާފުކޮށް އެންމެ މެންބަރުންނަށް، އަޅުގަނޑުމެން ބާރުއަޅާ މަޖިލިސް މިއީ. ބާރުއަޅާ މަޖިލީހުގެ

މެންބަރުންނަށް ވަރަށް ސަޕޯޓެއް އެހީތެރިކަމެއްވާން ޓޫރިޒަމްސެކްޓަރުގައި އެކި އެއްޗެހިތަކާ ނުވާ އެއްޗެކަށް. އަދި ނޫނީމެދަށް ހިތަށް އެހީތެރިކަމާވެސްވާން. އާދެ! ޓޫރިޒަމްސެކްޓަރާ އޭދުރަށް 19ވެސް ނުދެން. އޭދުރަށް 19ގައި އާންމުން އަޅުގަނޑުމެން ދިވެހި ފަޅުވަރުތަކުގެ ގެސްޓުހައުސްތަކާ ކަންތައްތައްކުރި. ދިވެހި ރައްޔިތުންނަށް ފުރުޞަތުދިން ވަޒީފާތަކެވެ. އެއީ އޭދުރަށް 19 ގައި އާންމުން. ޓޫރިޒަމްސެކްޓަރުގައި ވަރަށް ސަޕޯޓް ބޭނުންކުރަމުން އެބަވޭ ޖީ.އެސް.ޓީގެ ކޮމްޕެނީ ސަރުކާރާ އާންމުން ގޮތް. އެއީ މިދިޔަ ދުވަސްތަކުގައި އަޅުގަނޑު ހަމަ ފޮހެވިކޮށްފަރުވާތަށް 18 ވަނަ މަޖިލީހުގެ ޖީ.އެސް.ޓީ ކޮމްޕެނީ ސަރުކާރު އެއީ ކިހިނެއްތޯ؟ މިއަދު އެއް ގޮތަކަށް ނުނިމޭ އެކިޔުން. އާދެ! އަޅުގަނޑުމެން، ސިޔާސީ މިހުން ހަމަހަމަ ކޮންމެވެސް ފާޑަކުން. މިއަދު މަޖިލީހުގެ ރައީސަކީ އެމް.ޕީ.ގެ ރައީސް ކުރުމަށް ވިދާޅުވި، އަދި އެމް.ޕީ.ގެ މެންބަރުން ކުރުމަށް ވިދާޅު އެ މަޖިލީހުގެ ހުރިހާ ބޮޑުވެގެން ޓޫރިޒަމްސެކްޓަރުގައި އެބަ ކަންބޮޑުވާ، ޖީ.އެސް.ޓީގައި ދިނުމަށްވާން ކަމެއް. ހަމައެކަނި ޖީގައި އަޅުގަނޑުމެންގެ މުޅިރަށުން މި މަޖިލީހުން ނިންމި އަޅުގަނޑުމެން ޖީ.އެސް.ޓީ އާދަކުރުން ކަނޑައެޅުމެއް މެންބަރުން ފެށޭ. އެއީ ދެން އަޅުގަނޑުމެންނަށް ގޮތުގެ ހުރުމަތްތެރިވޭ ކުރެއް ބެހޭގޮތުން، ޓޫރިޒަމްސެކްޓަރާ ދުރުގައި ވާހަކަދެއްކެވުމެއް އަޅުގަނޑުމެން ހިމާ ގޮތްތަކެއް އެ ބޮޑުވުމެއް ކުރާ ސަރުކާރުގެ ދެރައާ ދެރައާ އަޅުގަނޑުމެން ހަމައެކަނި ވެސް ސަމާލުކަން ކުރެއް. އަޅުގަނޑު އެއްބަސް ފިޔަވަޅު އަޅައިގަތުމަށް މި ބައިސަވާނަމަ، ސޯޝަލް ޕްރޮޓެކްޝަނަކީ އަޅުގަނޑުމެން ފެށިގެން ވަކި ވަގުތެއް ކަރަންޓް ބިލެއް ދެނީ ބިލާ ގުޅޭ ގޮތުން އެއް ހިޔާލެއް ގުޅޭގޮތުން ކޮށް ފިޔަވަޅު ހޯދުމަށް ހަމަ ރަނގަޅު މިހާރު ގޮތަށް. ދެއްކި ފުރުސަތުތަކުގައި ވަރަށް ބޮޑަށް ސޯޝަލް ޕްރޮޓެކްޝަން ދަރަނި.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ސޯޝަލް ޕްރޮޓެކްޝަން ބޭނުންކުރު. މިހާރު އަޅުގަނޑު ފުރުސަތު މި އަހަރުވަސް، ހުއްދަދިނުމުގެ ދުވަސް ހާލަތުގެ ޕްރޮޓެކްޝަން ބޭނުން ކުރެވިދާނެ.

ހުއްދަދިނުމުގެ ދުވަސް ހާލަތުގެ ބޭނުންކުރު ބޭސްފަރުވާ ސަރުކާރު ވާހަކަދެއްކެވުން:

ސޯޝަލް ޕްރޮޓެކްޝަން ދަރަނި، ދިވެހި ފުރުސަތުތަކަށް. މި ޕްރޮޓެކްޝަން މަޖިލީހުގެ ދެވަނަ ކޮމިޓީން، ޖުމުލަ ސަރުކާރު ކޯޓުތަކުން ފުރުސަތުތަކާއި ރިފޯމް ދިރާސާކުރުމުގެ ޤާނޫނު ކޮމިޓީން ނިންމުމުގެ އަޅުގަނޑު ފުރިހަމަކުރަން ވާދަކުރަން. މި ރިޕޯޓުގެ ރައްޔިތުން ވާހަކައިގެ ބޭނުން މި ދަނޑި، މިދިޔަ ރިޕޯޓުގެ ރައްޔިތުން ވާހަކަ ދެއްކުމަށް މި އެދުމަށް، އަދި މި ޕްރޮޓެކްޝަން މަޖިލީހުން 65 ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ޕްރޮޓެކްޝަން ދިނުމަށް، އެމް.ޕީ.ގެ އާއްމު ބޭނުން އިންތިޚާބުކުރައްވައި މި ވަރަށް ޤާނޫނުވައިދެއްވާފައި މި ތިބި، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤަބޫލު ރައްޔިތުންނަށް އިންސާފު ނިޒާމް، ބަދަލު ގެނައި، ހައްޤު ނިޒާމް އެބައް އަނެއްކާ ވެފައިވާކަން އެ ބާރުވެރިންނަށް އިޤްތިޞާދީ ރަނގަޅު. ޕްރޮޓެކްޝަން ރައީސް. އަޅުގަނޑުމެންނަށް ސިފައިން ކޮށްދިން ނިންމާފައި ހުރި ބުނެވިދާނަ ބަޔާންކުރަނީ، މި

ދިވެހިރާއްޖޭގެ އެންމެހައި ރަށްރަށުންގެ ތާރީޚު ކުރިމަތިވެގައި ފެނިގެންދިޔައީ، 7 ފަސޭހައިން ދިބެގެން ނިކުމުގެ ބުރުގުޅުގެ؛ އާދޭގެ އުއްމަތަށް ފަސޭހައިން ބޭނުމަކީ ކަނޑުއެއްޗެހި ދަތުރުކުރާ ގޮތުގެ ގޮތުގައި ޖަހަން ފަރި، އަދި އިތުރު ފަސޭހައިން ފެސް ހައްދަވާ ގަދަބިތުން 5 ފަސޭހައިން ސަލާމަތް ކޮޅުގެ ބޭނުން ބަދަލުކުރަނީ ހަމަ އެ ބުނެވުނު ދިނުމާ ހަމަ އެއްޗި ދަތުރުކުރަން އެ 5 ފަސޭހައިން ފެސް ނިކުމެ. އެހެންވީމާ، އަތޮޅުތެރޭގެ ރައްޔިތުން މި ބޮޑަށް، ރައްޔިތުން މި ތަންތަނުގައި މި އެދުނު، މި އިއްޔެ ތިޔަ މަޖިލީހުގައި މި އެދުނު، ތަރައްޤީވުން އެއްކިބާވެފައި ތިބި ފަސޭހައިން ނުހުރި ކަމަށް. ސަލާމަތް ކޮޅުގެ ފަސޭހައިން ފެސް އެބަޖެހޭ މަޝްވަރާ އަދިއަދުވެސް ނަމަވެސް ދުރުވެވޭއިރުގެންނަވަން. ދުރުވެވޭއިރުގެ ކަމަށް ވާނަމަ، މި އިއްޔެ ތިޔަ މަޖިލީހަށް ގާނޫނު ސަރުކާރުގެ ކޮމިޝަނާއި މި އިއްޔެ ތިޔަ މަޖިލީހާ ގުޅިގެން އެބަޖެހޭ ރައްޔިތުންނަށް އިންސާފު ލިބޭނެ މަގަށް ސަލާމަތް ކޮޅު ހަމަހަމަކަން އަޅުވަން. އިއްޔެ ތިޔަ ރައީސް. އަތޮޅުތެރޭގެ މި ދަންނަވަނީ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހުރިހާ ކޮޅުގެ އުވައިލާ ވެރިކަމުގެ ނަން. ކޮޅުތަކުގެ އޭގެ ގޮތުގައި ބައެއް ތަރައްޤީކުރުމުގެ ފަސޭހައިން، ބުނެވުނު ފަސޭހައިން އެ ބަދަލުކުރުމަށް ބިނާކުރަން. ރައްޔިތުންނަށް ސަލާމަތް ކޮށް ދުރުވެވޭއިރުގެން. މި ރާއްޖޭގެ ހުކުމް ކުރުމަކީ ގަނޑުވަރު ދިނުމަށް ޖެހޭނެ ސިޔާސަތެއް. ރާއްޖޭގެ ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ރައީސް، ހުރިހާ ހިސާބަކުން ސަލާމަތް ކޮށް ރައްޔިތުންގެ ގުޅުން ގަދަކުރުމަށް ގުޅުން ގަދަވާ ގޮތަށް ކަނޑައެޅުމަށް ބާރު ނެތް ގޮތަކަށް، ރާއްޖޭގެ ގުޅުން ހަމަހަމަކަމުގެ ސިޔާސަތު ނުވަތަ ނަފުސު ހުރި ދަތުރުތަކާ، ރައްޔިތުން ފައިދާ ކުރުމުގެ ހުރި ކަމަކަށް ދަތުރު ކުރުން. އެއީ ހަމަ ދަތުރުފަތުރުގެ ކޮންމެ ހެކީއް. މިހެން ބުނެ ހުރިހާ ފަސޭހައިން ފެހި ރަށްރަށުގެ ރައްޔިތުން ބައިވެރިވާ ގޮތަށް، ރަމްޒީ ކަނޑައެޅުމުގެ އިތުރުން ބަދަލުކުރާނެ. ފަސޭހައިން ދުރުވެވޭއިރުގެން ބާރު ދަތުރުފަތުރު އެ ރާއްޖޭގެ ހުރިހާ ރަށްތަކުން ކުރާ އެކުގައި ގުޅުމުގެ އިތުރުން. 87 ގޮތްތަކުގެ ސަލާމަތް ކޮށް ރާއްޖޭގެ ރައްޔިތުން ދަތުރުފަތުރުގެ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ރައްޔިތުންގެ ގުޅުން ގަދަކުރުމަށް ދިރިއުޅުމަށް، ބާރު ސަލާމަތް ފަސޭހައިން ނުހުރި ގޮތަށް، ދަތުރު ފަސޭހަކަމަށް ކަމަކީ ގުޅުމުގެ އިތުރުން ގުޅުމެއް ބިނާކުރުން. ދިރިއުޅުން ގުޅުން އަބަދުވެސް. އެހެންވީމާ، ރާއްޖޭގެ ރައްޔިތުން ކަމަކާ، މި ރާއްޖޭ އިސްލާމީ ދީނުގެ، ރައްޔިތުން ދަތުރުފަތުރު ކުރުމަށް ހުރިހާ ހުކުމެއް ދިނުމަކީ އެހެން ކަމަކަށް ވާނަމަ، ރައްޔިތުންގެ ގުޅުން ދިރިއުޅުމަށް ސަލާމަތް، އިޔާސަތުގެ ގުޅުން ފަސޭހަކަމާ ގުޅިގެން ރައްޔިތުންގެ ދިރިއުޅުމަށް ދުރުވެވޭއިރުގެން. އަދި ޤަރާރު ގަބޫލު ކުރުމަށް ފަސޭހަ ވާނެ ކަމަށް. ސަރުކާރުގެ ބަދަލުތައް ނިސްބަތުވާ ރައްޔިތުންގެ ދަތުރުފަތުރު ފަސޭހަކަމާ، ފޮނުވާލުމުގެ ކަންކަމުގައި ރައްޔިތުންނަށް ބޮޑު ބާރު ފައިދާ ހުރި. ސަރުކާރުގެ ގުޅުމުގެ ހުރިހާ ކަމެއް، ރައްޔިތުންނަށް ދިރިއުޅުމާ ގުޅުން ބޮޑު ކަމެއް ދަތުރުފަތުރުގެ ރައްޔިތުން، އަތޮޅުތެރޭގެ ރައްޔިތުންނަށް ބައިވެރިވުމަށް. ދިވެހިރާއްޖޭގެ މަސައްކަތް އަތޮޅުތެރޭގެ ހުރިހާ ފަސޭހައިން ބަދަލުކުރާނެ ގޮތަށް ދޭ ހުރިހާ މަސްއޫލިއްޔަތު ރައްޔިތުންގެ ސަލާމަތަށް. ހަމަ ދަތުރުފަތުރު ކުރުމުގައި ފެސް މި ސަލާމަތް ކޮޅު ބޭނުން ބަދަލުކުރަން. ރާއްޖޭގެ ކަންކަމުގެ ދުރުވެރިކަމުގެ ކުރިއަށް ފައިދާވާ ކުރި. ސާބިތު ބަހެއް. ހަމަ ސިފަ ސަރުކާރު ބަދަލުތަކުގެ، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ރައްޔިތުންގެ ފައިސާ ކަނޑައެޅުމުގެ ދި އަދިން

މޫނުގައި އުނގުޅައިގެން. ސްޓެތޮސްކޯޕް ކާޑު ވެސް އޮޅޭ ބަލަން. ހައި ކާޑު ވެސް އޮޅޭ ބަލަން. މިކަން ކަމުނުގޮސްގެން

މިކަން ބަދަލުކުރަން ރާއްޖޭގެ ރައްޔިތުން އެމް.ޑީ.ޕީއަށް ވޯޓުދީ ދިނުމާ އަޅުގަނޑުމެން ދެއަތްމުށްހަރައިގެން ގާގައި

ތިބޭކަށް ނުވެން. އެކަން ކުރާނަން. އިދިކޮޅު ފަރާތްތަކުން އުޅޭގައި ބިމުގައި ޖެހުނަސް އެކަން ކުރާނަން

އިއްޔާބޮޑުކަ ރައީސް. ސްޓެތޮސްކޯޕް ކާޑުގެ ހުރިހާ ފަސޭހަތަކުން އެހެން ބަދަލުކުރެވޭނެ. އެއްބަސް ފަސޭހަތަކު ވެސް

ބަދަލުކުރަނީ. އަޅުގަނޑުމެން އެކަން ކުރާނަން. އެކަން ކުރަން ބައްލަވާން ވީ ގިނަގޮތް ފޮނުވި. އަޅުގަނޑުމެން

ބަލަހައްޓަނީ އެއްވެސް ކަމެއް ނުވޭ ހުއްދެއް ވަރާވާ ފިލާވައި. އަޅުގަނޑުމެން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ރައްޔިތުންނަށް

ރަނގަޅިން ބޭފު ގައިމުކުރާނަން. ނަޒާހަތްތެރި ވަސީއްޔަތު ގައިމުކުރާނަން. ސިޔާސީ އިއްތިހާދު ރައީސް،

ދެއްވި ވާހަކަފުޅު.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ސިޔާސީ އިއްތިހާދު ރައީސް. މީނާ އަޅުގަނޑު ވާހަކަ މި ބުނެވޭ، ބޮޑު ރައީސް ދިވެހިރާއްޖޭގެ

ބަހަސް ނިންމަން.

ކޮއްޓު ދައުރުގެ މެންބަރު ބަހަސް ނިމުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

97

އިސްޔަތޮޕޮރި ރައީސްކަން ދަ މަސިހާރާން ބޯގު އަދުވަބީއްތިރަތަކުން ހުރިމަދު އިސްޔަތޮޕޮރި ރައީސް، އޭރު ދަ މަސިހާރާންގެ
މަޢުސޫލުއްދު ނޫން. އޭރު ދިވެހިރާއްޖޭގެ ރައްޔިތުން ދަ މަސިހާރާނަށް ހުރާ ތޯރިދު. އުކަން މާވަރު ދާއިރާގެ އިސްޔަތޮޕޮރި
ގެންބަރަށް އަދި ޕީ.އެން.އެސް، ޕީ.ޕީ.އެމް. ހަޔަރުންލުން ހުރި އަޑުގަނޑުގެންގެ ހުދުއް ނޫން. އޭރު ދަ މަސިހާރާންގެ
ހުދުއް ނޫން. އޭރު މި ރާއްޖޭގެ ރައްޔިތުން ނިންމާފައިވާ ގޮތް. އޭރު މިއަދު ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސިޔާސީ ބަދަލުތަކު.
އިސްޔަތޮޕޮރި ރައީސް. ދޭ ޝަކުވާ ސަރުކާރުން ކޮމިޝަނުން އުނދަގޫކުރައްވާ ގޮތުން، ދަ ކޮމިޝަނުތަކުގެ މި މަޖިލީހުގެ
އިސްޔަތޮޕޮރި ރައީސް އިސްން އޭރު ވާންނުއަސާސީ ޤާނޫނުއަސާސީ ހުކުމް ކަމެއް. އޭރު އަޑުގަނޑުގެން މި މަޖިލީހުން ހުރާ ކަމެއް
ނޫން. އޭރު މިއަދު މި ފަށައިގެ ސިޔާސީ ބަދަލުތަކު އެތް ގޮތް. އުކަން ހަޔަރުންލުގެން ޢަބްދުﷲ ޔާމީނަށް ހުރަސް އެޅޭ
ގުޅުމެއް، ޢަބްދުﷲ ޔާމީން ހުރުން ތަރިއްޔާހުރަސް އެޅުމަކީ ޕީ.ޕީ.އެމް.ގެ، ޕީ.އެން.އެސްގެ ބޭފުޅުން ރަނގަޅަށް ހިނގި
ކަންކަން މިއަދުގެ ޖީ.އެސް.އެސްގެ ސަމާލުކަމަށް އައިސްފައިން، އެހެރަކީ، މި ވަގުތުގެ ކުރިމަތިލާ ކާބަޔަށް ހުރި
ފަސޭހަތަކަ ސަރުކާރުން ދުވަސްތަކަށް އޭރު ދިވެހިރާއްޖޭގެ މަސްއޫލިއްޔަތުތައް ކުރި ވަރަށް މުހިއްމު ފިޔަވަޅެއް. އޭރު
އަމާޒުތަށް ފިޔަވަޅެއް. އޭރު ފަހުން ނަގައިގެން ބުނެވޭ ވައްކަމުންނަކަށް ފަސޭހަތަކާއި ސަރުކާރުން ދުވަސްތަކަށް މިއަދު
ރާއްޖޭގެ ރައްޔިތުން އުފާކުރާ ކަމެއް އިސްޔަތޮޕޮރި ރައީސް. އޭރު ހައިވަމް ކަމުގައި ވިސްނަ އަދި އެހެން މީހެއް
ކަމުގައި ވިސްނަ. ޢަބްދުﷲ ޔާމީން ގޮސްނުގެ މީހެއް ހައިވަމަށް. ހައިވަމް ސަރުކާރުން ދުވަސްތަކަށް ރާއްޖޭގެ ޝަރުޢީ
ނިޒާމު ސަރުކާރުގެ ކަމުގެ ދަ ރާއްޖޭގެ ރައްޔިތުން ގަބޫލުކުރާނެ. އެހެންކަމުން ހިސާބު ޖަރީމާއެއް ބަލައި،
ފިޔަވަޅުއަޅާނުކަން ރާއްޖޭގެ ރައްޔިތުންނަށް އޭބ ސާފު. އެހެން ސާފުކުރަން ކަޖިން ނިންމާފައި ހުރި ނުރަނގަޅު
ހުދުއް ކުރުމަށް އިސްޔަތޮޕޮރި ރައީސް، އޭބަޔަށް ފުރަތަމަވާ ތިރީހަތަރު ކަންކަން އެބޭފުޅު ފުރަތަމަ ކޯޓު. ފާހަގަކުރަން 5
އަދަދު ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސިޔާސީ ހަޖަން ދަ ބޭފުޅުންގެ ބާރާ ނުފޫޒު ބާރުތަކުގެ ގާނޫނާ ހިލާފަށް، ދަ ބޭފުޅުން ދަ
މަސްއޫލިއްޔަތު ގެންދަން، ދެންމެއް މަޖިލިސް އުފެދުނު ދާއިރާގެ އިޤުތިޞާދު އިސްޔަތޮޕޮރި ޖަމްހޫރު އިޤުތިޞާދު ވަގުތު ފެނޭ
ދަ ފުރަތަމަކުރެވި ފަހަރެއް، ދަ ބޭފުޅުންގެ ހާލަތު އިސްތިސްނާގެ ރިކޯޑުކުރަން ހިނގާފައި ހުރި ކަންކަން އޭރު ނުރަނގަޅު
ކަންކަމުގެ ގޮތުގައި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހުރަހަށް ފުރަތަމަ ކަންކަން މިއަދުގެ ދޭ ޝަކުވާ ސަރުކާރުގެ ކޮމިޝަނުން ދަ ދަރި
އިސްލާހުކުރަން. އުފެދިފަ، އުކަންޖެހެތި އަޑުގަނޑު ފަހަރެއް ވިދާޅު އުޅުމަށް އަޑުގަނޑު ގެއްލުން.
އަޑުގަނޑުގެ ބާރުތަކު، މި ހުރިހާގޮތް އިންސާފުވި ފަސޭހަތަކަށް ހުށަހެޅުއްވުމުން. މި ހުރިހާ ހައްޤުތަކުން
އުފެ.ޕީ ދަން ބޯގު އަދުވަބީއްތިރަތަކު ދަ، މި ހައްޤުތަކުގެ މަޖިލީހުގެ ސާފު މަޖިލިސް އުފެ.ޕީ.ދަން ދަން، މި ހުރިހާގެ
ފަސޭހަތަކުގެ އިސްލާހުކުރެވޭ، މިދިޔަ، އިންސާފުވި ފަސޭހަތަކުގެ ދަ ވަގުތުގައި ގެއްލުނުކުރަން. އުކަން
ކުރިމަތި ޖަހައި އަޑުގަނޑުގެން ސަރުކާރުގެ ބަދަލުތަކަށް. ސަރުކާރާ އިސްޔަތޮޕޮރި ރައީސް، ދެރަ ވާހަކަތަކަށް.

ރިޕޯޓުތަކުން ފާހަގަކުރެވިފައި:

ޝުކުރިއްޔާ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އާދެ! މިހާރު އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ ހިތަދޫ އުތުރު ދާއިރާގެ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުޙައްމަދު އަސްލަމަށް. އަޅުގަނޑު ދަންނަވާލަން، އެމް.ޑީ.ޕީ އަށް މި ވަގުތު ބާކީ އޮތީ 4 މިނެޓު. އެހެންވީމާ، ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު 4 މިނެޓު ބޭނުންފުޅު ކުރައްވާ ކަމަށް ވަންޏާ އެ 4 މިނެޓު ލިބިވަޑައިގަންނަވާނެ.

ހިތަދޫ އުތުރު ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު އަސްލަމް ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ސުޕްރީމް ކޯޓުން ހިންގާފައިވާ މައްސަލަތަކާ ގުޅޭ ގޮތުން ތަޙްޤީޤުކުރެވިފައިވާ ރިޕޯޓަށް މި މަޖިލީހުގެ ޖުޑީޝަލް ކޮމިޓީން ބައްލަވައި ފާސްކޮށްފައިވާ ރިޕޯޓު އަޅުގަނޑު ފެނޭ ބަލައިގަންނަން. ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ގިނަގުނަ މައްސަލަތަކެއް ސުޕްރީމް ކޯޓު ހިސާބުގައި ތަޙްޤީޤުކުރި. އަދި ނިމިގެންދާއިރު، މިގޮތުގައިން އެބައޮތް މައްސަލައެއް އެއީ ޖުޑީޝަލް ސަރވިސް ކޮމިޝަނުން ކަނޑައެޅިގެން ބައެއް ގޮތަށް ނިމިފައިވާ މައްސަލަތަކެއް ކުރުމުގައި ފެނި ނަމަވެސް އެތަކެއް ސުވާލެއް އުފެދޭ. ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑުމެން އަބަދުވެސް ވާހަކަދައްކަމުން މި އަންނަނީ މިނިވަން މުސްތަޤިއްލު ފަނޑިޔާރުގެއެއް ބޭއްވުން. ވަކިން ޚާއްޞަކޮށް ފަނޑިޔާރުންގެ ތެރެއިން ހަމަ ހަރުދަނާކަމާ ފަނޑިޔާރުގެ ކުރުކަމާ ސުޕްރީމް ކޯޓު އެއީ ހަމަ ބަދަލުތަކުގައިވެސް މިނިވަން މުސްތަޤިއްލު ތިބިކަން ވާން އެބަޖެހޭ. މިތަނުގެ މިނިވަންކަމާއި މުސްތަޤިއްލުކަމާ ދޮރުތާކުގައި އަޅުގަނޑުމެން ބަލައިލާއިރު، އެކި ދުވަސްވަރު އެކި މިންވަރަށް، އެކި ގޮތްގޮތުން ނުފޫޒު ފޯރުވުމުގެ މައްސަލައަކީ އަޅުގަނޑުމެން ކަންބޮޑުވާންޖެހޭ މައްސަލައެއް. އަދި އެ ނުފޫޒަކީ ސިޔާސީ ފަނޑިޔާރުން އެއްކިބާކުރުމަކީ އެއީ ވެސް އެހާ ގޯސްކަމެއް. ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ސަރުކާރަށް ބޭނުންވާ ގޮތަކަށް ހުކުމް ނިޔާނުކުރާ ފަނޑިޔާރުން ކުރިމަތީ ވަކިކުރަން، އެއީ ގޯސް. ސަރުކާރަށް ބޭނުންވާ ގޮތަކަށް ހުކުމް ނިޔާކުރާ ފަނޑިޔާރުން ކުރިމަތީ އަންނައުޅުން އެ ވީ ގޯސް. ފަނޑިޔާރުންނަކީ ނުފޫޒުގެ މައްސަލައިގައި ދަތިތަކާއި އަބަދުވެސް ހުރިކަން، ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް، އަޅުގަނޑު ފާހަގަކޮށްލަން ބޭނުންވޭ. ބަދަލުގައި ފަނޑިޔާރުގެ އިންސާފުގައި އެއްވެސް ނުފޫޒަކާނުލައި، ކަން އޮތް ގޮތަށް ބަލާ ނިޔާކުރުންތަކެއް ނިންމަވައި. އެހެންނަމަވެސް، އަޅުގަނޑުމެންގެ މުޅި ނިޒާމުގައި ފެންނަ ބަދަލުތަކުގައި ފެނުނު މައްސަލަތައް. އަޅުގަނޑުމެންގެ ޤާނޫނުއަސާސީގައި އެކުލަވައިލާފައިވާ ގޮތުން ސުޕްރީމް ކޯޓަކީ، ވަކިން ޚާއްސަކޮށް އެންމެ މަތީ ފެންވަރުގެ ކޯޓު ދެކިފައިވާ ބާރުގެ ތެރެއިން އަޅުގަނޑުމެން ޤާނޫނުއަސާސީއާ އިސްލާހުކުރުމުގެ ވެސް މިގޮތުން ބައެއް ކަންކަމުގައި އިސްލާހު ގެނައުމަކީ ބޭނުންތެރިކަމެއްކަމުގައި އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރަން. އަދި ހަމަ އެހެންމެ ފަނޑިޔާރުން ބަދަލުކުރުމުގައި ޢަމަލުކުރާނެ ގޮތް، ފަނޑިޔާރުންނާ މެދު ޝަކުވާއަށް ބަލާނެ ގޮތާއި، ފަނޑިޔާރުންގެ ސުލޫކީ މައްސަލަތައް ވަކި އުސޫލުތަކެއްގައި ބެލުމުގައި ޢަމަލުކުރާނެ ގޮތް ފެށޭ މުހިންމު ކަމެއް ކަމުގައި އަޅުގަނޑު ދެކެން. ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ފަނޑިޔާރުގެ ކަންކަން ނަގާ ބާރުލިބޭ އެންމެން އެ މަޖިލީހަކީ ހިއްސާކުރެވޭ ބާރުތަކެއް. އެ ބާރުތަކަށް ރިވިއުކުރުވުން ގެނައި އަދި އެ ބާރުތަކާ ގުޅިގެން އެކީން ޕާލަމެންޓަށް ސާފުކޮށް ބަޔާންވެގެން

ބަދަލުކުރެވެންޖެހޭ ކަމުގައި އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރަނީ. އަޅުގަނޑުމެންނަށް ޤަވާޢިދުން އިރުއިރުކޮޅުން ބަދަލުކުރެވިދާނެ ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ޤަވާޢިދުން ބަދަލުނުކުރާ ވާހަކައެއް ނޫން. ޤަވާޢިދުން ބަދަލުކުރެވިދާނެ. އެކަމަކު ބަދަލުކުރާ ޤަވާޢިދަކީ، އަސާސީ އެ ގެންނަ ޤަވާޢިދަކީ ނުފޫޒު ހުރި ފަރާތްތަކުގެ ޤަވާޢިދެއް ކަމުގައި ވިޔަސް، މިއަދު އެ ނުފޫޒު ހުރި ބަޔަކަށް ބަދަލުކުރެވިދާނެ. އެހެންނަމަވެސް، މާދަމާ އެހެންވީމާ ވެސް ނުފޫޒު ހުރި ނިންމާނީ ރައްޔިތުން ބަދަލުކުރެވޭ ކަމުގައި އަޅުގަނޑު ދެކެން. އެހެންވީމާ، މިގޮތަށް އަޅުގަނޑު ދެކެނީ، ޤަވާޢިދުން މުސްތަޤްބަލުގައި ނިންމާނީ ރައްޔިތުން. އަޅުގަނޑު ދެކޭގޮތުގައި ޤަވާޢިދުން ނިންމަވާނެ މަޖިލިސް ނިޒާމު ބަދަލުކުރުމަށް. އަޅުގަނޑު ދެކޭގޮތުގައި ޤަވާޢިދުން އެ ނިންމަވާ ނިންމެވުންތަކަކީ އެއްވެސް ނުފޫޒެއް ނެތި ނިންމަވާ ނިންމެވުންތަކެއް ވެގެންދާނެ ގޮތަކަށް ބައެއްބަދަލުތައް ގެނައުން. ޖެހޭ ސަބަބު ސަރުކާރު ކޮމިޓީން އެކުލެވިގެންވާ ގޮތުގައި ޖަވާބުދާރީ ވެސް އަޅުގަނޑު ބަދަލުކުރަންޖެހޭ ގޮތެއް. އަޅުގަނޑު އެ ވާހަކަ ދައްކަން. އެއީ މިސާލަކަށް އިލެކްޝަން ކޮމިޝަން ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ޔޫއެންއާއި ރޮމާނިއާ އެކަހަލަ ޤައުމުތަކުގައި ވެސް ޖޭ ސަރުކާރު ސަބަބުން ކޮމިޓީތައް ސަރުކާރު ދެކޭ ގޮތް ސަރުކާރުގެ އަޅުގަނޑަށް ވެސް އިސްލާމްގައި ހުރަހެއް ނެތް. އެ ކޮމިޓީ ސަރުކާރު ބަދަލުކުރަންޖެހޭ. ޖޭ ސަރުކާރު ސަބަބު ސަރުކާރަށް ވެސް މުސްތަޤްބަލުގައި އަދަބުކުރެވޭ ކޮމިޓީތައް ކަމުގައި ވާންޖެހޭ ކަމަށް ވެސް އަޅުގަނޑު ދެކެން. ދެއްވި ފުރުޞަތަށް ޝުކުރިއްޔާ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އާދެ! މި ވަގުތު ދެން އިތުރު ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރަކު ވާހަކަފުޅުދައްކަވަން އެދިވަޑައިގެންފައެއް ނުވޭ. (ވަގުތު ކޮންޓްރޯލަރު) ރިޕޯޓް؟ ނިޒާމީ މައްސަލައެއް؟ އާދެ! މިހާރު އެމް.ޑީ.ޕީގެ ވަގުތު ވެސް ހަމަވެފައިވަނީ. އަދި ރިޕަބްލިކަން ޕާޓީގެ ވަގުތު ވެސް ހަމަވެއްޖެ. ދެން މި ރިޕޯޓް މަޖިލީހުން ވޯޓަށް ދެން އަންނަ ދުވަހަކު އޮންނާނެ. އެއީ 12 ނޮވެންބަރުވާ އަންގާރަ ދުވަހު.

ނިންމުން

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

އާދެ، ދެން މަޖިލީހުގެ ޖަލްސާއެއް އޮންނާނީ 12 ނޮވެންބަރު 2019 ވާ އަންގާރަ ދުވަހުގެ ހެނދުނު 9 ޖަހާއިރު، މަޖިލިސްކޮޅު ގޮވައި.

والحمد لله ربّ العالمين. މަޖިލިސް ނިމުނީ.